

श्रीमन्नागपुरीयवृहत्तपगच्छाधिराज

सुरीश्वर सदगुरुभ्यो नमो नमः

ॐ

श्री

श्री पा श्री

श्री पा सं पा श्री

श्री पा स च स पा श्री

श्री पा स च द चं स पा श्री

श्री पा स चं द सू द चं स पा श्री

श्री पा स च द सू री सू द च स पा श्री

श्री पा स चं द सू री श्व री सू द चं स पा श्री

श्री पा स नं द सू री श्व र श्व री सू द च स पा श्री

श्री पा स चं द सू री श्व र स र श्व री सू द चं स पा ॐ

सु
र
भ्यो
न
मो
न
मः

શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીશ્વરના શિષ્ય.

પૃષ્ઠ (૧૨૪)માં રહેલ પરિશિષ્ટ.

વાચક શ્રી જુમ્ભકરણ મહારાજ, વાચક શ્રી
કર્ણરાજ, વાચક શ્રી વરદરાજ મુનિ, વાચક શ્રી
રાજ, વાચક શ્રી વીરજી મુનિ, પંડિત હાંપરાજ,
પંડિત માલ મુનિ, પંડિત હામ મુનિ, પંડિત દૂણચંદ્ર,
પંડિત કિંકચંદ્ર.

આ નામ પછીથી જાણવામાં આવેલ છે.

અર્પણ પત્ર.

જેઓ માન્યરો સાવા જૈન છે. દૃઢ ધર્માનુરાગી છે, અચલ શ્રદ્ધામયી મનગાલા છે, કસોટી થતાં ઉપદા સોનાની સાક્ષી આપવા સરસા નિર્મલ નિપમાદિ ધારક છે, સદૈવ ફરુણા મૈત્ર્યાદિ સદ્ભાવનાઓ યુક્ત છે, સદાચારમાં અડગ ચરિત્રવંત છે, મેદ બુદ્ધિ તથા મમલના સંસ્કારથી રહિત છે, અને હમેશાં મુરંગમાં રંગાયલી વૃત્તિર્ન પવિત્ર સુમનસો છે તેઓ નેજ આ મનેચ્છાપૂરક ચરિત્રનું પુસ્તક અર્પણ કરી તેમનાં હસ્ત મન વાણિ અને નેત્રોને શોભા મદ નિહાળી જ્ઞાનાનંદી થડું હું અને ઇચ્છું હું કે આપ જ્ઞાનની આશાતનાથી અલગ રહી આ ચરિત્રને વાંચી મનન કરી આનંદોર્મોઓને ઉત્તેજિત કરી માગ શ્રમન સાફલ્યતા વક્ષવા સદૈવ કૃપાલુ થશો.

ક્ષમાપના.

આ સંક્ષિપ્ત ચરિત્રની અંદર જે કંઈ સમજ ફેાથી કિંયા આલંબનની અપૂર્ણતાના દોષથી લેખમાં ભૂલ ચૂકે કે વૃત્તિ દુભાયા જેવા શબ્દ પ્રયોગેં હાજરી આપી દોષ તો તે માટે આપ સર્વ મુજ પાઠકો પ્રત્યે પુનઃ પુનઃ ક્ષમા યાચી ત્રિકરણ શુદ્ધિવહે થયેલા દોષોની નિર્જગ થવા મિથ્યાદુષ્કૃત દડું હું.

સત્ય સંતચરણોપાસક.

પ્રકટ કર્તા.

સત્પુરુષ અને સુજ્ઞાની સાધુઓના સદ્ગુણો.

સ્વધર્મમાં ત પરતા; મુલમાં માર્ધુર્યતા; દાનમાં ઉન્સાદ, મિત્રમાં નિષ્કપટતા, ગુરુઓમાં વિનયપણું, આચારમાં પરિવ્રતા; ગુણમાં રસિ-
કતા, ચિત્તમાં ગાંભિર્યતા, શાસ્ત્રમાં જ્ઞાતાપણું, રૂપમાં મૌદર્યતા અને
પ્રભુભજનમાં તટ્પરતા એ સર્વ સદ્ગુણો સત્પુરુષમાજ હાજરી આપ્યા
કરે છે !

જેઓને સત્ય એજ વ્રત છે, જાંઘ માઠા ક્રૂપર, સમાન ઢાંઢે છે,
દયામય છે અને ક્રામ ક્રોધાદિ કપાયથી વિરક્ત છે, તેઓજ
માધુ કહેવાય છે ! મુંગા રહેવાથી, મસ્મ લગાવવાથી, ઝાયાકટ
કરવાથી, જંગમમાં રહેવાથી કે જૂઠા નલ વધારવાથી મુનિ ગણાતો
નથી; પગ મનને કાધુમા રાલી સર્વથી સમ્રાવે વર્તે તેજ સ્થિર
વૃદ્ધિવાલો મુનિ મનાય છે. જેઓ કોઈ કાલે પગ મન, વાણિ કે કર્મ
વડે કોઈ યાગિ મત્યે પાપવૃદ્ધિ ચિંતવતા નથી તેઓજ સુજ્ઞાની
સાધુ પુરુષ ગણાય છે !

(સદ્ગુણ સંગ્રહ.)

જીવનચરિત્રો વાંચવાની જરૂરિયાત.

જીવનચરિત્રો-વાંચી મનન કરવાથી-સારાસાર, કૃત્યાકૃત્ય, ગન્યાગમ્ય, ભક્ષાભક્ષ અને યોગ્યાયોગ્ય આદિના તફાવતનું જ્ઞાન મળે છે. માયાની, મનના-વ્યાપારની અને આચારનો શુદ્ધિ થતાં પ્ર-ગણસાપાત્ર થાય છે. અનીતિ-અનાચાર-અનિષ્ટ રીત રિવાજોને ઊંચે થતાં નુકસાનોનો માર્ગ-બંધ પડે છે. દેવ ગુરુ ધર્મ એ ત્રણે તત્ત્વનું રહસ્ય સમજવામાં આવતાં આત્મોન્નતિઋણમાં વિચારી ઉભય જન્મ સ-ફળ કરવાનાં સાધનો રહી જાય છે. વિધિવિવૃત્તાન્તોની સુધીઓ-વાળી મજા પ્રાપ્ત થતાં એક સારા અનુભવીની ગરજ સારનાર ની-ચઢી ઉત્તમજનની ઓઢમાં પડ મળે છે. સંસારની અસારતા, સ્વાર્થની સગાઈ, આધિ, વ્યાધિ, ઉષાધિની વેઠડી પડતી મુશીવતોનો ચિતાર નિહાળવાનો સમય દૃષ્ટિગોચર થાય છે. દાણલા દલીલનાં દર્શન થતાં મનની અંદર સૂચોટ અસર થાય છે. જીવન સાફલ્યતાના નિ-યમો તેમજ સત્કર્મ વહે પ્રાપ્ત થતાં સ્વર્ગાપવર્ગાદિનાં મુલો સ્વયમેવ મેટે છે. માટેજ

જીવનચરિત્રો જરૂર વાંચો જન્મ સફળ થયા જનો !.

એથી અવશ્યજ અટકશે દુષ્કર્મરૂપી દુશ્મનો !

આ જન્મ :ને પરજન્મમાં મળશે મહા શાંતિ નક્કી ! .

શુકિતવધૂ મનમોદ સદ્-વરશેજ અંતે એ થકી !

कंठमणिरूप कथनो.

प्राणि मात्रना प्राणोने. पोताना प्राण समान मिय गण, सदा सत्य बोल, बगर आपेछे कंई पण ग्रहण न कर, परस्त्रीनो सरथा त्यागकर, पारकुं घन पत्थर समान गणी तेनी मप्रता छोड, धर्माचरण कर, अधर्मने तिलांजली दे, विद्याभ्यासमां तेमन धर्म करणीणां किंचित् पण प्रमाद न कर, विद्यागुरुनी तथा सदगुरुनी सेवांमां तत्पर रखा कर, आरोग्यता जाळवैवामां उद्युक्त रहे, उत्तम वैभव प्राप्त करवामां उत्तम विचार बळनो उपयोग कर अनिद्रित कैम करवामां निराळमृ था, दुष्टकर्मने दमन करवामां वीरमणि नीवड, सदगुण ग्रहण करवामां चानकदार ग्राहक था, अनाचार अवगुणने अनादर अप्रवामां विलकुल वेदरकारवन, साचानो संगी था, मज्ज संगनो उमंग साथ रंग लगाड, पापयीं विरक्ते रही पुण्यमां प्रसक्त रखा कर. गुरुनी चाणी श्रवण करी तेनो सार ग्रहवामां विवेकी नीवड, देवदर्शन, तीर्थयात्रन, जप, तप, ध्यान प्रभुमूर्ति वेगरे मां उत्कट इच्छावंत था, दीन हीन मुहूर्तानंतरक दयानी लांगी भरी दिलसोजी वतावी तेमनी सार संभाळ ले, मयेला घननो संदु

ઉપોદ્ઘાત.

સુકયા વાંચ્યે સર્વદા, સન્મતિ થાય સહાય;

દુર્મતિ-દુર્ગતિ દૂર થઈ, આનંદ મંગલ ધાય.

મિય પુનીત પાઠક વર્ગ ! પૂર્ણ પ્રભાવશાલી મહદાત્માઓનાં જીવન
વૃત્તાન્તો અત્યંત લાભદાયી હોવાથી આ ઉત્તમોત્તમ બોધદાતા શ્રીમાન
નાગપુરીય વૃહત્પગ્ગ્લાધિરાજ મંગલ, મૂર્તિરૂપ પાર્શ્વચંદ્રમૂરીજીના
સંક્ષિપ્ત જીવનચરિત્રને ગુર્જરી ભાષામાં ગચ્છપચમય તૈયાર કરી પ્ર-
ગટ કરવા માગું મન લલચાયું. કારણ કે-સો ટચના સોનાને,
સુગંધીદ્રાતા પદાર્થોને, કીમતી કોહીનૂરને અને હમદા પદાર્થને,
ગ્રહણ કરવા કોનું મન નહીં લલચાશે ?

લલચાવાનો હેતુ એજ હતો કે-રીજી નકામી કુથલીઓ, ત્રિ-
કથાઓ, નાટક ચેટક અને શૃંગારી લેખોમાં અમૂલ્ય વસ્તુનો ભોગ
આપી મહામૃલા જીવનને ગુમાવવા કરતાં આવાં અત્યુપયોગી-પ્ર-
માણભૂત ચરિત્રો વાંચી વિચારી મનન કરવામાં સમય વ્યતીત થાય
તો તે લેખે થયો ગંગાપ છે.

જે પુસ્તક વાંચતી વચ્ચે અનીતિને અનાદર, ધુનીતિને આદર,
સદ્જ્ઞાનને સન્માન અને માફ વહેન પાસે વેસી વાંચ્યા છતાં મનમાં
કશો પણ સંકોચ ક્ષોભ ન થાય તેજ પુસ્તક ઉત્તમ લાભદાતા મનાય
છે. પણ આ વૃત્તાન્ત આત્મકલ્યાણમાં પ્રવૃત્તિ અપાવે છે. જેથી પ્ર-
ત્યેક આત્મકલ્યાણેચ્છુ ભાવિકુજનોએ અન્યંત માનપૂર્વક આંધોપાંત
લગી વાંચી વિચારી તેનું મનન કરવાની અત્યાવશ્યકતા જ છે.

કોનું જીવન સફળ છે ?

જન્મ ધરી આ જગતમાં, મર્યા સુગુણમંડાર;
 મુપશ મેલગ્યો સર્વસ્થલ, એજ સફળ અવતાર !
 પ્રતિદિન પાવન મનવહે, કરી સુકૃત્ય અપાર;
 ઉભય જન્મ ઉજ્જલ કર્યા, એજ સફળ અવતાર !
 દુઃખી દીનજન દેખીને, દયા ધરી દિલ સાર;
 દૂર કર્યા દુઃખ સર્વદા, એજ સફળ અવતાર !
 ગુણ જાણી ગુણવંતના, પેશ વનીજ ઉદાર;
 ઉત્તેજન આપ્યું અધિક, એજ સફળ અવતાર !
 સદ્ગુણ ધન સંતતિ અને, અધિક મળ્યે અધિકાર;
 નમ્ર રહી નિત જય વર્યા, એજ સફળ અવતાર !
 સંત અતિથિ કવિ સુજનનો, સ્નેહે કર્યા સત્કાર;
 આશિષ વ્હોરી શુભ સદા, એજ સફળ અવતાર !
 દુર્વ્યસનો દુર્ગુણ અને, દુર્નોતિ દુઃખકાર;
 તિરસ્કાર તે તરફ નિત, એજ સફળ અવતાર !
 મુગુરુ મુદેવ મુખર્મપર; પૂર્ણ રાંચી ઊર પ્યાર;
 શક્તિ કરી શુભ માંવણી, એજ સફળ અવતાર !
 કટ્ટીવદ્ધ રહી મતિ પઠે, વર્યાજ પર ઉપકાર;
 પૂર્ણચંદ્ર એ પુરુષનો, સદા સફળ અવતાર !

ભૂમિને મારરૂપકોણ છે

જેઓ વિનય વિવેક વિદ્યા વિમલ વ્યાપાર અને વિનીત વૈભવથી
 વાકેફ થઈ ચિશુદ્ધ વૈભવ યુક્ત જીવન ગુજારી વાદ વાદ વરી શક્યા
 નથી, જેઓ સદાચાર, સુનીતિ, સદ્વિદ્યા, સદ્ધર્મ અને સત્ શાસ્ત્રથી
 વિમુક્ત રહી પાપાચારમાં પ્રવર્તન રાખે છે. જેઓ અદ્વારે પાપસ્થાનકના
 આરાધક બની નરકદ્વારમાં જવાની નિસરણી રૂપ થઈ રહેલ છે. જેઓ
 નાસ્તિકતાને સ્વાધીન થઈ સત્ય વસ્તુને અસત્ય માની મશસનીય
 સિદ્ધાંત વાક્યોને પાપરૂપ માને છે. જેઓનું મસ્તક શુદ્ધ દેવ, શુદ્ધ
 ગુરુ, સત્પુરુષોના ચરણોમાં નમતું નથી, લોચન તીર્થ, ભગવંત અને
 સાધુમુનિરાજનાં દર્શન કરવા ઇચ્છતાં નથી, હાથ સુપાત્રમાં દાનેદેવા
 તત્પર રહેતા નથી, ચરણ પવિત્ર તીર્થસ્થળો તરફ ગમન કરતા નથી,
 મન વિમલ વાસના યુક્ત પરમાત્માની ભક્તિમાં લીન થતું નથી, અને
 વાણી આગમોનાં ફરમાનો ઉચરવાને ઉજનાલ બનતી નથી. જેઓ
 તપ-જપ-દયા-ધ્યાન-જ્ઞાન-અને સ્તુત્ય ક્રિયા કાંડમાં અડગ રહી
 એક રસ થતા નથી જેઓ ધનવાન છતાં ધનનો સદુપયોગ કરવામાં,
 વિદ્વાન છતાં વિદ્યાનો મંચાર કરી અવિદ્યાનો અંત કરવામાં, અધિકાર
 છતાં અન્યાયી અને અનાચારિયોને યોગ્ય શાસન આપવામાં અને ગૌરવતા
 પૂર્ણ મુરુપદના મોક્ષા છતાં શિષ્યોને સન્માન સ્વામી કરતાં પાપમાં વેદ-
 રકાર રહે છે. જેઓ શક્તિવાન છતાં પરોપકાર વૃત્તિમાં પગા રહી
 અર્થોની આશા પૂર્ણ કરતા નથી તેઓ ભૂમિને મારરૂપજ છે !

આ ચરિત્રમાં ચરિત્રનાયકના વૃત્તાન્ત અંદર જોડતો પરિશ્રમ લેવા જતાં પણ ક્રમવાર વર્ષોનો અહેવાલ યથાસ્થિત હાય લાગી શક્યો નથી; કેમકે વીકાનેરના સ્વગચ્છી ઉપાશ્રયના મંદાર-માનાં પુસ્તકો રક્ષકના અભાવથી વર્ષાકાળમાં પાવસના પ્રતાપવદે વાગળના પાંદરૂપ બની ગયાં, જેના લીધે યોગ્ય આધાર હાજરી આપી શક્યો નહીં; તથાપિ વનતા પ્રયાસે અન્ય પ્રયોમાંથી તત્ત્વગ્રહણ કરવાની સુવિચારણા મયોં વિષય હાયથી જવા દીધો નથી. તેમજ પૂજ્યપાદ આચાર્યવર્ય શ્રી ભ્રાતૃચન્દ્ર મૂરીશ્વરજીના સાધર શિષ્ય મુનિ મહારાજ શ્રીસાગરચન્દ્રજી સાહેવે કેટલીક ફક્તિત્તમાં ઉપકાર કરેલ છે તેથી તેમનો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનુંછું. તેમજ અન્ય જનોયે સહાયતા આપી છે તેઓનો પણ ઉપકાર માનુછું.

જો કે મેં ગ્રંથ પૂર્ણ કર્યો છે; તદપિ તાલાવેલીની ઋણિ પૂર્ણ થવા પામી નથી, એજ મહાન્ પ્રભાવિકે ચમત્કાર પ્રદર્શિત કરેલી કરણી નથા કરેલાં ચોમાસાં અને રચેલા ગ્રંથો જેમ વને તેમ શોષ સ્ત્રોત દ્વારા હાય કરવા યત્ન પ્રયત્ન ચાલુજ રહેલ છે. આશા છે કે પ્રત્યેક ત્રિમલ્મતિવંત વાચકો સુવિચારણાનું વાતાવરણ સર્જક કરી અમારા મનોચ્છલને પુષ્ટિ આપી ધારણાને સફળતા અપાવશેજ અને જનમસુદાયનુ વિશેષ શ્રેય ચાહી એજ ઇચ્છાશેકે:—

સર્વ જીવનું શુભ થજો, જનો કલેશ કંકાસ;

સપ જપ સજનો સદા, મજનો પુણ્યમપાસ

મૌન એકાદશી

સ. ૧૯૭૧

સર્વ જીવહિત ચિંતક

શાહ મંગલદાસ લલ્લુભાઈ

प्रस्तावना.

प्रियवाचकवृंद ! परमकृपालु परमात्मा वीरभगवानना शासनने दीपावनार अने शासन द्रोहीओने विजय करी शासनने टक्कावी राखनार श्रीवीरशासन विजयकारी धुरंधर घणा आचार्यो थडू गया छे. तेमांना आ एक धुरंधर पूर्वाचार्य श्री पार्श्वचंद्रसरीश्वर के जेओ " युग-प्रधानपद " भूषित थडू भारतभूमि निवासी भव्य जीवोना उद्धारक थया. ते महापुरुषनो जन्म कइ सदीमां थयो, वली कया देशना कया शहेरमां, वली तेमणे दीक्षा क्यारे अंगीकार करी, अने पदांकित क्यारे थया विगेरे सविस्तर बीना तेमनुं जीवनचरित्र अवलोकवाथी जणाशे. तेमनुं जीवनचरित्र अन्य महा-हात्माओ करतां विलक्षणज छे. तेमनुं जीवनचरित्र भव्य जीवोनुं उद्धारक छे. तेमनुं जीवनचरित्र घणुं विशाल छे. छनां अत्रे अनुकूल साधनना अभावे स्वल्प

સાત્રનની સહાયતાથી સ્વલ્પજ છે. છતાં કોઇપણ મહાત્મા
 સાનુકુલ સામગ્રીના સંયોગે કરી વહોલા વિસ્તારથી
 લાવશે. તેમના જીવનચરિત્રમાંથી આપણને હીતકર ચીના
 વહુ મલી આવે છે. તેમનામાં ઉત્તમ ઉત્તમ ગુણો આપણ-
 ને શિખના લાયક વહુ વિદ્યમાન હતા. તત્ત્વગોષ્ઠકતા
 ગુણ-ને તો એમની માન્યતાજ કહી શકાય છે. કારણકે
 એમણે જે જે માન્યતા કરેલ છે, તે તે માન્યતા અગ્રણ્ય
 બુદ્ધિ વડે આગમ ઉદયિને મથન કરી કરી હોય નહિ ?
 એમ સર્વકોડના હૃદયમાં ભાન કરાવે છે. મંત્રલંઘન કે
 એમની માન્યતાને તત્ત્વશોધક મતિવડે મતિમાન મતિમાં
 જે વારે આગે છે ત્યારે તેમને અત્યાનંદ ઉત્પન્ન થયા
 વિના રહેતોજ નથી. કહ્યું છે કે:-

દ્વામ્યાં યન્નહરિ સ્ત્રિભિઃર્નન્નહરંઃ સ્ત્રિ જાતૈર્વાષ્ટકિ
 ત્રિદાશભિર્ગૃહો ન દશકલ્પદેન લેખાપતિઃ ॥
 ત્રિેન્દ્રો દશભિઃ શૈર્ન જનતા નેત્રૈ રસસ્યૈ રપિઃ
 તત્ પ્રજ્ઞાતયનેન પ્રગ્વતિ બુદ્ધઃ શ્રૈકેન વાતુ સ્ફુટમ્ ॥૧૧॥

તત્ત્વજ્ઞ પુરુષ પ્રજ્ઞારુપ એક ચક્ષુઃ વડે તે વસ્તુને
 યુક્તી રીતે જુવે છે, કે જે વે ચક્ષુઃ વડે વિષ્ણુ જોતો
 નથી, ત્રણ ચક્ષુથી મહાદેવ જોતો નથી, બ્રહ્મા આઠ
 ચક્ષુથી જોતો નથી, વાર ચક્ષુથી કાર્તિકેય જોતો નથી,
 વીશ ચક્ષુથી રાવણ જોતો નથી, હજાર ચક્ષુથી ઇન્દ્ર જોઈ
 શકતો નથી, અને અસંખ્યાતા લોચનથી મનુષ્યનો
 સમુહાજે વસ્તુને જોઈ શકતો નથી, તે વસ્તુને માત્ર
 જ્ઞાનરુપ એક ચક્ષુથી વિદ્વાન્ પુરુષ સ્પષ્ટ રીતે દેખે છે.
 “બુદ્ધિમાત્રા ત્રયોદશી.” અપૂર્વ તેરમી માત્રા બુદ્ધિ
 છે. તો એ આચાર્ય તેવી તીવ્ર બુદ્ધિના ધારક હતા.
 તેની સાથે ઉત્તમ પ્રકારની વિચાર શ્રેણિને ધારણ કરનારા
 હતા. ત્યાગ વૈરાગ્ય સંપન્ન મિથ્યાત્વ અંબારરુ આચાર્ય-
 શ્રીને ક્ષમાગુણતો અપૂર્વ શોભાવતો હતો.

અને દયાલુ ગુણે તો એમના રોમંરોમને વિષે
 નિશંકપણાવડે કરી નિવામ કર્યો હોય નહિ, તેમ એમ-
 ના પ્રતિવચનમાં પ્રત્યક્ષજ પ્રતિભાવ થાય છે.

નિષ્કપટતા-સરલતા-આર્જવતા ગુણ એમનામાં પ્રજાસ્ય હતો. એમ એમના દરેક ગ્રંથ કહી વતાવે છે. કેમકે કોઈ પણ ગ્રંથમાં “ મારું સાચું ” એ આગ્રહ દેવાનો નથી. કિન્તુ પ્રમાણિભૂત અને સ્વમત અભિનિવેશ રહિત એવા ગીતાર્થ કહે તે સદ્દેહવું એવો ઉલ્લેખ દરેક સ્થળે (ગ્રંથે) દેખવામાં આવે છે.

મૃદુતા-ગુણને અંગિકાર કરેલ તેથી માન રાજાની ફોજને-જાતિ લાભ, કુલ, મદ, તપ, વિદ્યા, પ્રભુતા અને રૂપ એ મદોનું જોર તેમની પાસે ચાલી શકતું નહતું એમ તેમના વચનો કહી વતાવે છે.

ભવભિસ્તા ગુણ-એમનામાં કેવી રીતનો હતો તે પણ તેઓશ્રીના રચેલા ગ્રંથ જણાવી દે છે. તેથી વાચકોને તે ગ્રંથો વાંચવાથી અથવા શ્રવણ કરવાથી આપો આપ માલૂમ પડે તેમ છે.

શુદ્ધ પ્રરૂપકતા ગુણ તે સમયમાં તેમનામાં જેવો હતો તેવો અન્યોમાં કમ હશે. એમ કહેવામાં કંઈ અતિ

શયોક્તિ ગણાશે નહિ. કારણકે કોઈની દાક્ષિણ્યતાથી
 વા કોઈના સંવંધથી અથવા દવાળથી પણ ઉત્સૂત્રની પ્રરુપ-
 ના કરી નથી. કિન્તુ ઉત્સૂત્ર સંડન કરી સૂત્રપક્ષ સ્થાપન
 કરવામાં કટિવદ્ધ થઈ ભવ્ય જીવોના ઉપકારાર્થે શ્રી સિ-
 દ્ધાન્તના ચાલાવવોધાદિક સંપૂર્ણ શ્રમ લઈ કરેલ
 દેખાય છે.

દીર્ઘ દર્પિ ગુણ-ચાલાવવોધ કરવામાં જે વાપરેલ
 છે તે આધુનિક સમયમાં શ્રી જૈનશાસને વહુ ઉપકારક
 થઈ પડેલ છે. ઉદાહરણ તરીકે સંવત્ ૧૯૫૫ ની સાલમાં
 યુરોપિઅન પંડિત હરમનજેકોવેણ શ્રી આચારંગ સૂત્રનો
 તરજૂમો અંગ્રેજીમાં કરેલ તેમાં લખેલ કે “ જૈન
 મુનિઓ માંસ અદન કરતા હતા ” તે વચ્ચે ન્યુસપેપ-
 રોમાં તેમજ શ્રી જૈન સંઘમાં વહુ ચર્ચા ચાલેલી હતી.
 અંતે આ આપણા પૂજ્ય આચાર્યે કરેલ અર્થથી પંડિત
 હરમનજેકોવેની ભૂલ સુધારવામાં આવી હતી, અને આ-
 ચાર્યે તે પદોનો અર્થ વનસ્પતિ વિષયમાં કરેલ તે સર્વ

जैन कोमने उपकारक थइ पडेल हतो. तेथी-ते चीनाना अनुभवी भव्योने आ-आचार्यश्रीनी अर्थ करवामां दीर्घ द्रष्टि भविष्यकाल माटे, केटली लाभदायक थइ ते स्पष्ट जणाइ हती.

सम्यक्त्व गुण-ने तो, तेमनी उद्गारज कही आपे छे के-

श्लोक-त्वतः परं न देवं, मनसा ध्यायामि सर्वथा नाथ ॥

वचसापि न स्तवीमि, प्रणमामि न मस्तुकेनाहम् ॥१॥

आपनाथी अन्य कोइ प्रण देवने मनथी ध्यावुं नहि. वचनथी स्तुति करुं नहि. कायाथी नमन-प्रणाम करुं नहि. " एटले वीतराग देवाधिदेवनेज हूं देव तरिके स्वीकारुं छुं."

"भाव विशुद्धिं स्वामिन्; मम विज्ञाता त्वमेव सर्वज्ञ ॥

किं बहुना गदितेन; प्रभु रेको मे त्वमेवासि ॥ १ ॥

हे सर्वज्ञ हे स्वामिन् मारी भाव विशुद्धिने आपज जाणो छो. अधिक कहेवा वडे करीने शुं? एकज तुं

મારો પ્રભુ છે.” ઇત્યાદિ-વચ્ચનોથીજ આપણને સ્વાતરી થાય છે કે એમનામાં સમ્યક્ત્વદૃઢતા સંપૂર્ણ હતી. વલી જૈનોમાં અંદર અંદરની કઠાકટી જોઈ શ્રી જૈનશાસન ઉપર અનુરાગવાચક વચ્ચનો પોતે લંચેલા છે કે—
 “સુતીક્ષ્ણાપિ કૃપાણીયા, સ્વં કાયં નો છિનત્તિ સાં ॥
 યો જૈનો જૈન વિદ્ધેપી, સતસ્યા અતિ રિચ્યતે ॥૧૧॥

વહુ તીક્ષ્ણ એવી જે તરવાર તે પળ પોતાની કાયાને છેદન કરતી નથી, તો જે જૈની થઈને જૈનની સાથે વિદ્વેષ કરે તો તે, તેનાથી પણ અધિક ગણાય.”

જિનમતિ જિનમતિ નંવિ મીલે, નિંદ એ માહોમાંહીરે;
 છંડી સમંતા સંમતા ગ્રહે, પાંડ એ લોક પ્રવાહરે.
 શાંતિજિન સાંભલો વિનતિ

ઇત્યાદિ વાક્યો ઉચ્ચારણ કરેલા છે.

સદ્દેશનાન્તેઓશ્રીએ મરુધર (મારવાડ)માં સદ્દેશનાના પ્રતાપેઆવીશ ગોત્રીઓને પ્રતિવોધ આપી જૈનધર્મી,

कर्या. ते हाव सुधी पण विद्यमान छे. तेओना गोत्रोनां नाम नीचे प्रमाणे-

१ बांठीया, २ दफतरी, ३ वेगवाणी, ४ तातीड, ५ लोदा, ६ छोरिआ, ७ नवलकसा, ८ खटोल, ९ वरडीया, १० राखेचा, ११ रामपुरिया, १२ दुगड, १३ मणोत, १४ आंचलीया, १५ गोगड, १६ भणशाली, १७ श्री श्रीमाल, १८ भंडारी, १९ टेटीया, २० चोधरी, २१ सोनी, २२ घो-
मावत, उपला गोत्रीओने शुद्ध श्रावक धर्म अंगीकार कराव्यो. वली कडवाने मीठा कर्या. तेमज मालदेव राजा अने मेवाडाधिपति तेमज सालवपति तेओने पण देश-
नाना प्रतापे जैन धर्मपर पूर्ण श्रद्धावंत कर्या. परन्तु हा-
लनी पेठे तेमणे जैन धर्ममां ने जैन धर्ममां खटपट करी नथी.

संवेगंता गुण-तो एमनामां एवो हतो के जेथी मनुष्योना हृदयमां एमना वचननी छाप पडती हती. मोक्षाभिलाष सिवाय कोइ जातनी जेमने इच्छा हती

નહિ. શમ, શીલ, સૌભાગ્ય, ઔદાર્ય, ધૈર્ય, ગાંભીર્યાદિ ગુણના સમુહ વડે જેમનું શરીર ઘણું સુંદર અને જીવોને આદરણીય, સેવનીય, ઉપાસના કરવા યોગ્ય, નમવા લાયક, સ્તુતિ લાયક હતું. તેમની અગાધ સ્મરણશક્તિથી જીવો આશ્ચર્ય પામતા હતા.

વલી યુગપ્રવર આચાર્યશ્રીયે ઘણાં કાવ્યો કરેલ છે. તેમાં પળ કેટલાંક કાવ્યોમાં ઘણી ચમત્કૃતિ જણાય છે તે અવલોકવાથી અનુભવાશે. વલી વિશેષમાં જાણવાનું એ છે કે આ મહાન્ પુરુષમાં કવિત્વ શક્તિ કેવી રીતની ઉત્તમ અને મનન કરવા યોગ્ય હતી. તેના એક નમુના રૂપે નીચેનો એક છંદ છે. કે જે વાંચવાથી સુગુણ વાચકવૃંદને આનંદોત્પત્તિ થયા વિના રહેશે નહિ, તે આ-
છંદ—“ જનહરંજન જનહરંજન કવણ જગે હોય,

“ પૂજા કારણ કવણ ગુણ, ”

“ કવણ દેહ વિદ્યાવિઝૂપણ, જલતારણ નર કવણ ”,

“ કવણ કેકિ કુલ નટ્ટ પોપણ. ”

“ ત્રિહું ત્રિહું અક્ષર પદ ઠવીય, પદ્મસ્વર જસ નામ.”

“ તાસ જિનેસર પય નમતિ, લપ્મય નિર્ભય ઠામ ॥૧૥॥

મજ્જસ્વર ઇત્યપિ પાઠ ॥૧૦૧૭॥ અંતસ્વર ઇત્યપિ પાઠ ॥૬૧૫૧૧૧૨૩॥ ઇતિ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીશ્વરકૃત ૨૪ જિનાનાં વસ્તુ પ્રવંચ સ્તોત્રાંતર્ગત ત્રયોદશતમ જિન વસ્તુ-મધ્યાત્ ૨૪ જિનનામાર્ય પ્રકટનં પં૦ લક્ષ્મીકલ્લોલ ગણી કૃતં શ્રાયસે ક્ષીવૃદ્ધયે સ્યાત્.

આ કાવ્ય સમજવાની રીત આ પ્રમાણે છે—

“ ૧. જગતમાં મનુષ્યને રંજન કરનાર કયા ગુણ છે ?

૨. જગતમાં પૂજાના કારણ કયા ગુણ છે ?

૩. જગતમાં દેહ અને વિદ્યાને ગોભાવનાર કયા ગુણ છે ?

૪. જલમાંથી તાન્નાર કોણ પુરુષ છે ?

૫. મયૂરને સ્વરેશ્વર આનંદ ઉત્પન્ન કરાવનાર કોણ છે ?

આ પ્રકારે પાંચ પ્રશ્ન પાદુર્ભાવ કરેલા છે. તેમાં એક એક પ્રશ્નના ઉત્તરમાં ત્રણ ત્રણ અક્ષરનો ઉત્તર આવવો જોઈએ. તેમાં પણ પેલા પ્રશ્નના ઉત્તરમાં ચોવીશ તીર્થકર-

ना नामनो पेलो पेलो अक्षर आववो जोइए. तेवा चो-
वीश उत्तर पांचे प्रश्नना उत्तरमां आववा जोइए. तेनां उ-
दारणो तो नीचे प्रमाणे आपेलाज छे. ते ध्यान दइ
वीचारी लेवा. ”

१	२	३	४	५	६
य जुत्वं.	अ धित.	शं पाक.	अ याजः	सु भग	अको प
प छादि.	अ नत्वं.	म भान.	मि ^१ पक्ता.	म ^३ गन	सुधी -
म भान	त पित्त.	व समं.	न भ्रमा.	ति ^१ तिक्षा	शीधा म
दे वाच्यं	ना विक	ना विकः	इ मीशः	ना विकः	अक प्र.
य नद्	य गियं.	य गियं	न ^३ नितन्.	य गिग.	शपा ^१ भः
७	८	९	१०	११	१२
सु बुद्धि	श्री प्रवः	सु श्वरः	सु शो लः	श्रे यस्वी.	भी युतः
पा लन	च ^३ गत्य.	वि रतिः	शां त ता.	यां ^{१०} प्रद्.	वा तिमता.
स ल्योक्ति	द्र विणं.	धि पणा.	क लवाक्.	ल मता	सु बुद्धि
ना विक	प्र वीणः	ना विक	स ना बः	ना विकः	पू ^{११} र्णक
ह ^१ विर्दः	म ^१ व्याम	य गियं.	पा ख ^२ रगद य गियं	जि ^{१२} तार्ति	

१ मिषक्ता=वैद्यत्वं २ नदीतत् विस्तारयतीति नदीतत्
मेघ ३ मननं=ज्ञानं. ४ तितिक्षा=क्षमा. ५ श्रंपाभः=विद्युता गातीति
शपाभो मेघ. ६ हविर्जलं ददातीति हविर्दः मेघ. हविर्द=निर्घंटा
बुलं, ७ संगतत्वं=स्म्यता. ८ मन्त्रमुत्तममंसो अलं यस्य लमन्त्रांभः
मेघ. ९ पाथं पाणीयं तनोति विस्तारयतीति पाथस्तत्. १०
बां रस्यं प्रकर्षेण ददातीति बांजव. अनुस्वारस्य चित्रत्यास दोषः
११ पूर्णकः=सर्वकः १२ जीताजगतामर्ति येन स जीतार्तिः मेघ ॥

१३

१४

१५

१६

१७

१८

वि नयः न मरः दत्त श्री. श्री दार्या. सु श्री दः श्री प्रदः
 म र्यादा. नं^{१३}दित्यं. सुधो घः शां तता. भाकुं^{१६}ट्यं. अ^{१७}शाठ्यं
 ल क्षणं. त श्योक्तिः सुध मं ति लकं. पृ शु श्रीः र भ्यता.
 ना धिकः ना धिकः सुम^{१५}ना. ना धिकः स ना घः ना धिकः
 प्र णिय. थ णियं. सुग^{१५}घः थ णियं. पा यस्तत्. थ णियं
 ॥

१९

२०

२१

२२

२३

२४

दत्त श्रीः सु णियं. श्री प्रदः श्री ध्ययी. पुण्य श्री. श्री प्रदः
 प्रद म नि र्यायी. न मनं. मे^{१६}ट्यं. सुत पा. म नीपा.
 सुध ति. सु भ्यता. मि तयाक् मि प्रता. सत्पा^{१७}भ्यः हा टकं
 सुम नाः य त्वः ना धिकः ना धिकः सुम ना र्या ताति.
 सुग घः त ट्ठिगान्. थ णियं. थ णियं. सुग घ र सितं.

१३ नंदित्यं=स्मृधियत्. १४ सुधुत्तायम्भनो यस्य स सुमना
 जितः १५ सुगघ=मेघ ॥ १६ मकुंठम्यमायः भाकुंठं सुधुत्ता.
 १७ भाताटम्य भायः मनाट्यं. १८ मेदृत्वं=नाटक्यं १९ यता
 सुमनां पार्श्वे यस्य स सगार्भः ॥ इति

करेल प्रश्नोमांथी निकळता जे उत्तरो तेना अर्थो नीचे मुजब छे—

रुजुत्व=सरलपणुं.
 अधीत=भणेलो.
 संपाक=मनोहर रसोइ करवापणुं.
 अगळ=पडितपणुं.
 सुभग=सौभाग्यपणुं.
 अकोप=शान्तपणुं.
 सुबुद्धि=उत्तम बुद्धि.
 श्रीमद=दानीपणुं.
 सुस्वर=सुंदर संगीतपणुं.
 सुशील=सदाचारपणुं.
 श्रेयस्वी=कल्याणकारीपणुं.
 श्रीयुत=प्रनादवपणुं.
 विनय=नम्रपणुं.
 अमर=देवपणुं अथवा नहीं मर-
 चापणुं.
 दत्तश्री=लक्ष्मीने सन्भार्गे आप-
 वापणुं.
 श्रीदायी=दानीपणुं

सुश्रीदः=सारी रीते लक्ष्मीने आ-
 पवापणुं.

श्रीमदः=दातारपणुं.
 दत्तश्री=दानीपणुं.
 मुनित्व=मुनिपणुं.
 श्रीमदः=दातारपणुं.
 श्रीव्ययी=दातारपणुं.
 पुण्यश्री=पवित्र लक्ष्मीवानपणुं.
 श्रीमदः=दातारपणुं,
 ए चोरीश गुणो जनोने
 रंजन करनारा छे.

पश्यादि=श्रेष्ठपणुं.
 जिनन्व=जिने श्रवणपणुं.
 भगन=सिद्धपणुं.
 भिपक्ता=वैद्यपणुं.
 मननं=ज्ञानपणुं.

सुधीदः=सारी बुद्धि आपवापणुं.
 पालनं=पाळयापणुं.
 चंगत=रमणिरूपणुं.
 विरती=निवृत्तिपणुं.
 शान्तता=शान्तपणुं
 यांमदः=अत्यंत रमणिकृताने आ-
 पवापणुं.
 वाग्मिना=वचनपणुं.
 मर्यादा=मर्यादापणुं.
 नन्दित=मण्डपणुं.
 म्रोथ=सदबोध देवापणुं.

भणनं=भणनुं
 तपितं=नप करवापणुं.
 वसनं=वस्त्र.
 नम्रता=नम्रपणुं.
 निनिता=तमा राखयापणुं.
 श्रीधाम=धनवंतपणुं.
 सत्योक्ति=सत्य बोळयापणुं.
 द्रमिणं=लक्ष्मीवनपणुं.
 विपगा=तिक्ष्ण बुद्धिपणुं.
 कलयाक्=मनोहरयाचापणुं.
 समता=समतापणुं.

મિત્રતા=મિત્રાઈ રાસવાપણું.

સત્યાર્થ=સત્સંગતિપણું

દાદકં=મૃગવર્ણ.

૫. ચોવીશ દેદ તથા વિદ્યાને
શોભાવનાર છે.

દેવાર્ચ્ય=દેવની પૂજા.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

દમીશ=તિર્થંકર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

અકંમ=નિહર પુરુષ.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

પ્રવીણ=ઢાઢો માણસ.

નાવિક=શાશ્વ ચલાવનાર.

સનાવ=નાવવાળો પુરુષ.

નાવિક શાશ્વ ચલાવનાર.

પૂર્ણગ્નઃ=સર્વજ્ઞઃ

નાવિક=શાશ્વ ચલાવનાર.

નાવિક=શાશ્વ ચલાવનાર.

સુમના=દયાળુ પુરુષ.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

સનાવ=શાશ્વવાળો પુરુષ.

નાવિક=શાશ્વ ચલાવનાર.

સુમના=રૂપાર્થંત પુરુષ.

વ્રક્ષણઃ=વ્રક્ષણે જાળનાર.

નાવિકઃ=નાવ ચલાવનાર.

નાવિક=નાવ ચલાવનાર.

સુમના=દયાળુ પુરુષ.

વિતારિ=વીતરાગ.

૬. ચોવીશ પુરુષ જલમાંથી
તારનાર છે.

વનદઃ=મેઘ.

યણિયં=મેઘ.

યણિયં=મેઘ.

નદીતત્ત્વ=નદીઓને વિસ્તારનાર(મેઘ)

યણિયં=મેઘ.

શંપામ=મેઘ.

હિવિર્દ=મેઘ.

મધ્યામઃ=ઉત્તજનસ્રાપનાર (મેઘ)

जैना अजैना उज्जये स्वरायं,

संगृह्य महां च विराधका स्युः ॥

आराधिका वा जिन पर्युपास्ते.

स्तदन्तरं शुद्धयिया कृतायाः ॥ ५ ॥

यावन्तः सन्नि विख्याता, अवर्जा नामिनः प्रभो ॥

तावन्नः शत्रवो दूरं, ऋयासुम्त्वत्प्रसादनः ॥ ६ ॥

आद्यन्नाभ्यासर्हतां सुप्रसिद्धौ,

यौ चक्राते वार्षिकं सामि वर्षम् ॥

विश्वाधीशौ वंदनीयौ जनानां,

नित्यं वंदे तावहं भक्ति युक्तः ॥ ७ ॥

भूयांसीहाऽनेहसा व्यंजनानि,

भुक्त्वा भुक्त्वा ह्यसा नैव तृप्तिम् ॥

याता जीवास्तत्प्रभो तावकीनां,

जायते यदि सामर्थ्यं,

त्वत्स्वरूपं लभेत्तदा ॥ ९ ॥

आमा शृण्वन्तु मोहाद्या, अरेदोन्नामिनो गुणः ॥

यथाऽयुर्वेदिनो जन्तो स्तथा वीरो मयेक्षितः ॥ १० ॥

एवं कल्याण निर्वाण कल्याणिक तपोहनि.

संस्तुतः पार्श्वचंद्रेण, श्री वीरो दिशतु श्रियम् ॥१॥इति.

आ स्तुतिनी टीका स्तोत्रसंग्रह प्रथम भाग जे
काशीमां यशोविजय पाठशाला तरफथी बहार पडेल छे
तेमां छे त्यांथी प्रियवाचक वृंदोए जोइ लेवी.

॥ श्री पार्श्वनाथ स्तोत्र प्रारंभ ॥

प्रणम्य परमात्मानं, श्री पार्श्व तव दर्शनात् ॥

पवित्रयामि सद्योहं, म्लानवासो जलादिव ॥ १ ॥

चरीकृति नमस्कारं, बालधीवृद्धिसिद्ध ये ॥

श्रीमत्पार्श्व जीनेंद्राय, तेषां जन्म फले ब्रह्मी ॥ २ ॥

उत्थित स्तव घाताय, श्रीवामानंदनो जिनः ॥

सारस्वती मृजुं कुर्व, गतिं त्रस्तं सतां न सा ॥ ३ ॥

थणियं=मेघ.

पाथस्तत्=जलनेविस्नारनार(मेघ)

थणियं=मेघ.

जितार्तिः=घामने जीतनार (मेघ)

थणियं=मेघ

थणियं=मेघ

मुपाथ=सारुं जल आपनार(मेघ)

थणियं=मेघ.

पाथस्तत्=पाणीने वधारनार(मेघ)

थणियं=मेघ.

मुपाथ=सारुं पाणीछेजेनुं एवो(मेघ)

तडित्वात्=विजळी करनार (मेघ)

थणियं=मेघ.

थणियं=मेघ.

मुपाथ=सारा पाणीवाळो (मेघ)

रसितं=गर्जरव करनार (मेघ)

ए चोवीश मोरना कुलने

नचावनार छे.

आ वाक्योनो अर्थ सामान्य जाणवा सारुं करेल छे विशेष
एमनो अर्थ गीतार्थ गुरुमहाराज श्री पासे समजी हृदयमां धारण करवो.

वली संस्कृत काव्य करवानी खुबी आचार्यश्रीनी
केवी हती. तेने माटे नीचेना स्तुति स्तोत्र अवलोकवाथी
स्पष्ट मालूम पडशे-

॥ श्री महावीर स्तुतिः ॥

कल्याणमाला मणि सन्निधानं,

श्रीगौतमाद्यै मुनिभिः प्रधानम् ॥

यशो गुणैः संप्रति वर्द्धमानं,

स्तवीमि भक्त्या जिन वर्द्धमानम् ॥ १ ॥

अ इ उ रु लृ समानाः सन्ति लोका इदानी,

मघनसरलभूता वक्रभावप्रभूताः ॥

कथमिह हि लभन्ते प्राभवं शुद्धमार्गं,

प्रचुरतरविशस्ते तेन तुच्छा नु चित्रम् ॥ २ ॥

ऋध्ववर्णादयाऽनेके, वार्धिपक्षमितार्हताम् ॥

इस्वदीर्घप्लुतमेदाः ॥ सवर्णा इति मे मतिः ॥ ३ ॥

आसासन्धि बुधा ए औ, ओ औ संध्यक्षराणि च.

व्याकुर्वन्ति यथा भावं तथाऽहं वीरदर्शनात् ॥ ४ ॥

हे आश्वसेने सिद्धान्ताराधनं ताम्रकं विना ॥
 विद्वानोपि ना सिध्येत्, प्रक्रियां नाति विस्तराम् ॥४॥
 इन्द्रादयोपि यस्यान्तं, फणिनां त्वमनुग्रहात् ॥
 कृतवानुत्तमं तस्य, युस्तं क्रमचणो भव ॥ ५ ॥
 पारदृशा शुभोदको, न ययुः शब्द वारिधेः ॥
 रुद्धिवृद्धिनिधिः सिद्धिं, भजते पार्श्व सेवकः ॥ ६ ॥
 पादप्रसाद पार्श्वस्य, श्रीमतो हि ममैनसः ॥
 प्रक्रियां तस्य कृत्स्नस्य, यस्मात् कत्रेशो भवे भवे ॥७॥
 सुधां वसां गुरुः पारं, येषां नाप समायुषा.
 तान् गुणान् पार्श्वदेवस्य, क्षमो वक्तुं नरः कथम् ॥८॥
 इति श्रीमान् जिनः पार्श्वो, जीरावल्ली पुरी प्रभुः ॥
 फणितः पार्श्वचंद्रेण, भूयाद्भूरिविभूतये ॥ ९ ॥ इति.

आ स्तोत्रनी अवचूरि सूरदीपिकादि प्रकरण संग्रह
 नामाग्रंथ के जे श्री पार्श्वचंद्रसूरि पादपद्मोपशेवी श्री
 हठीसिंग सरस्वती सभा तरफथी बहार पडेल छे. तेनी
 अंदर प्रगट थयेल छे त्यांथी जोड़ लेवी.

॥ श्री संखेश्वर स्तुतिः ॥

श्री संखेश्वर पुरवर, समलं करणं सरणं ह्यघहरणं ॥
 सुरसंसेवित चरणं, श्री पार्थ स्तौमि जय धरणं. १
 रण निर्जित मारवलं सवलं, बल वस्त्र समान शरीर विभं ॥
 विभयं भगवंत मिम्रेद्र गतं गत दुर्गति दुर्मति दूरतरं. २
 तरणाय भवांबुनिधौ तरणिं, तरणींदु समद्युति सौम्यकलं ॥
 कल कल्पित कल्पतरुं गुणिनं, गुणनंदि करं करणै रजितं. ३
 जित पंचमकाल विलास फलं, फलवत्तर पादपयोजनुतिं ॥
 नुति संस्तुति तत्पर नाकपतिं, पतिताखिल भव्य समुन्नतिदं. ४
 नतिदं कमठस्य शठस्य कलं, कलभावमुपेयुष इति हरं ॥
 हर धातु हरि भ्रम भेद बुधं, बुध लक्षण लक्षित लक्ष्यपरं. ५
 परमात्म जल प्रति विंव तुला, तुलितं यति योगि गुणै रमलं ॥
 मलशालिनिभालनतोविमुखं, मुखदिक्षितिरस्कृतपूर्णविधुं. ६
 विधुरेपि जन स्मृति सौख्य करं, करणत्रय शुद्ध विशुद्ध हृदं ॥
 हृदयंगमसंगमरंगधरं, धरणेन्द्र सदाश्रित लोक भरं. ७
 भरतांतरवार्त्ति निकाशि पुरे, पुरतःकृतकृत्य जनेषु चरं ॥

ચરણૌ શુભનં દમિનાં પ્રવરં, વરિશ્વરિ કર્મિ જિનાધિપતિં.

શ્રીશંસ્વેશ્વર મંડન, સ્વંડન ઘનવિગ્ન વિગ્ન રાશીનાં ॥

શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર પ્રણત, સદા જય કરો ભૂયાઃ પ્રભો. ૧. ઇતિ.

વહી પ્રાકૃત ભાષામાં પણ સરલપણું આચાર્યશ્રીયે
કેવું વાપરેલ છે. તે આ નીચેથીજ જણાશે.

સુર દીપિકા.

સુણંતુ ભોભો અસુરાશ્યા સુરા,

જે વંતરા જોહસિયાય દેવા.

ત્રેમાણીય કપ્પમ કપ્પનીયા,

જે મંતિ સમ્મત્ત વિશુદ્ધ ચિત્તા. ૧

નામારિહંતે ટ્વણારિહંતે,

દઘારિહંતે જિણ સાસણમ્મિ ॥

હીલંતિ મન્નંતિ ન પૂયણિજ્જે,

ન મન્નિયા ભાવ જિણાવિ તેહિં. ૨

દેયાય ચાલાય અસંજયાય,

સુત્તા અધમ્મી તહ મંદહુલ્લિ.

असंबुडा नो विरइय तेसिं,
 किंचित्ति भासंति सभा समख्ख
 वयंति नो किचि विशेष नायं,
 सामन्न भावेणय पन्नवंति.
 मिच्छत्त समत्त गुणेग बुद्धिं,
 कुणंति नेयाउय गेव नेयं. ४
 गुरुण पासंमि सुयं सुणेमो,
 वयं नु एयं न पडिसुणेमो.
 सुत्तंपि मन्नंति न तेण तुहं,
 पुरो जिणुत्त वयणं भणेमो. ५
 देवा जिणंदे पडिवोदयंति,
 लोगंति याणाइ अणंति काले.
 तिथ्यं पवत्तेह हियं जणाणं,
 भणित्तु सामी भयवंति सव. ६
 अंगंमि एयं पढमंमि बुत्तं,
 पुणो दसाणं झयणो ठमंमि.

अंगमि छउंमिय तेण देवा,

मन्नामि बुद्धाणथ बोद्दगाणं.

७

शुद्धो वयेसेण जिणा सुराणं,

बुद्धंति मुज्जंति न ते सुहेहि.

जेठेण तम्हा गुरु कारणेणं,

वाला भणिइअंति कहं नु देवा.

८

॥ श्री नेमीश्वर स्तुतिः ॥

जीणंद नेमि इह विन्नवेमि,

माणुस्सयं सप्पणयं करेमि.

जणा जिणाणा सहियं महंति,

कि नु विहिसा अजया गिहंति.

१

रुद्धेय वाडेहिय पंज्जरेहि,

दद्वूण दीणकरुणस्सरेहि.

एतेसु जे ते नपुणो हवंति,

वेराणु वद्धा नरयं उवंती.

२

तम्मोयणेणं इति सिख वित्ता,

परे विनेमि करपवइता.

दिकलं विगा आह पुरा भवेसुं
कडाण कम्माण न मोक्ख अत्थि.

रे जीव नेमिसर पाप सारं,
सेवेसु पावेसु भवोह पारं.

कम्मरिगो तुङ्गापरा हंतंति,
न बंधवा बंधवयं उवंति.

सई मई राअमई सुचत्ता,
सिद्धि पुरंछि जिण तेण पत्ता.

सुत्तं परे ते भयणेण देव,
नेयाउयं दिट्ठमदिट्ठ मेव.

भमिनु भग्गो तुह पाप लग्गो,
सिद्धं न मोल्ल किमहं अजुग्गो.

भणिज्जसे नाह कहं वल्लु तत्तो,
भारंढ पक्खीव चर प्पमतो.

धत्तं तरी रोगहरो जिगंदो,
लद्धो मए ताकहमहि भंदो.

को तस्स दोसो नयक्कम्म दंसी,
 पच्छ परिन्नाय मलावधंसी. ७
 जिणुत्त तत्तं न समायरेसि,
 सद्धं क्हं सिद्धि सुहे करेसि.
 जउ सटुःखं कुणइ तितिक्खं,
 तम्हा मुणी-खिण्ण मुवेई मुक्खं. ८
 कोहं च माणं तद्द लोह मायं,
 एगं खणं कुज्जसि नोपमायं,
 चित्ते जिणाणं न धरेसि सत्ती,
 काळो वणीए सरीस्स भेए. ९
 अहं शिवानंदण राय पाय,
 प्पसाय पेही अलि नील काय.
 सुरक्कणिज्जो सरणंमि पत्तो,
 अप्पाण रक्कीव चर प्पमत्तो. १०
 दिक्कं गहेउण गउ सुसाणे,
 गओ गओ सिद्ध महोवसाणे.
 पाणंतगेवि पंहु भत्ति मिस्से,

न तेसु भिक्खू मणसा पउस्से. ११

कहं तद्वा नाहं पढु पयाणे,

सिद्धीइ मझं परमिथ्य जाणे.

जिणप्प दोसं सुयदिन्नसोहं,

मायं न सेवे पय हिज्जलोहं. १२

काउं तवुत्तं सयलं समथ्यो,

नाहं पढु मोह गहेहिंयथ्यो.

करेमि झ्कं तुह होउ सेउ,

कंखे गुणे जाव शरीरभेउ. १३

आवाल वंभं विमलं चरित्ता,

अच्छेरयं सव्वजणे करित्ता.

नेमी निरीहो दसचाव देहो,

पत्तोय सिद्धिं सुगुणाण मेहो. १४

कलश-सिरि नेमि जिणसर पणय

सुरेसर वंदों भावें भो भविय.

समसिय पयच्छेदं मन आणंदे

इम संथविय श्रीपार्श्वचंदे. इति. १

વલી પ્રતિમા ઉત્થાયક જીવોના ઉચ્ચ કરુણા લાગી
 તેમને બોધ કરવા માટે ઘણા ગ્રંથ પ્રકરણ, સ્તવનો, સરલ
 ગુજરાતી ભાષામાં વનાવેલાં છે. તેમાંનાં વે સ્તવન અત્રે
 હું લખવા ધારું છું. તે અત્યાને નહિજ ગણાય.

૧ શ્રી મહાવીર સ્વામીનું સ્તવન.

सोल वचन अंगे ज्ञण्याजी, दसमें तसु अनुसार. सुण. ६
 लिपि बंभी गणवर नमीजी, पंचम अंगे एह.
 अक्षरनीए रथापनाजी, जिनप्रतिमा गुणगेह. सुण. ७
 वलि अजीव स्थिति सांनवेजी, कागल आगम नाण;
 जागे इम किम जोवतांजी, द्रव्य सूत्र ए टाण. सुण. ८
 दोइ दीसी पूख उत्तराजी, वली जिन वचन विमास;
 टाळे पातक जीवनांजी, किम सुणतां हुल्लास. सुण. ९
 पर्व दिवस आराधवुंजी, ए पण छेय अजीव;
 ए काले आराधवुंजी, कहीं केम छुटे जीव. सुण. १०
 इम जाणी आराधवीजी, वीरजिन प्रतिमा ठाम;
 विय उवंगे सारखीजी, ठवणा जिभुवन स्वाम. सुण. ११
 जे फल जिनवर वंदतांजी, ते फल ठवणा जाण;
 पंचमअंगे आसातनाजी, जिन जिन प्रतिमा समान. सुण. १२
 लंछण सिंह विसेपीयेजी, सोवन वर्ण शरीर;
 गंभीरमां सायर समाजी, मंदर गीरीवर धीर. सुण. १३
 संयम अवसर आदरीजी, जीत्यो मनमथ वीर;
 अहानेश स्वामी वंदीयेजी, जगनायक श्रीवीर. सुण. १४

इम वीर जिनवर सयल सुखकर, तीर्थनायक सुरतरु;
 जन आठ पूरण दुरित चूरण, रूप त्रिभुवन मनहर.
 नागोर महिमा जासु पूरण, तेह स्वामी संस्तव्यो;
 मनरंग छंदे (सूरी) श्री पार्श्वचंद्रे मुक्ति कारण वीनव्यो. इति.

१ ॥ श्री धर्म शांति पार्श्व जिन स्तवन. ॥

मेढते नयरे मुझ चित्त आणंदिय,
 धर्माजण शांतिजिण पासजिण वंदीये;
 त्रिहुय प्रसादहि तिन्नि तिथ्यंकरा,
 नामने छवण अरिहंत जण सुहंकरा. १
 छवण विणुं नाम हुवे छवण तिणि विणु नही,
 दुन्निनिक्षेप इणे नयरे लहीये सही;
 द्रव्य अरिहंतनो मरम केवली लहे,
 भाव अरिहंतनो विरह सहुये कहे. २
 भावसुं भाव अरिहंत आराधिये,
 मूत्रनी साखनो मुक्ति सुख साधिये;
 त्रिणि निक्षेप नामादि त्रिण जोडीये.

तो कहो कांइ भव बंधन त्रोटिये. ३

नाशिका अग्रथिर द्रष्टिमांडी रह्या,
मौनकरी ध्यानवसे पद्म आसन ग्रह्या;
निरखतां एह कुण भाव आवे हिये,
चित्त चोरीतिजी किसो उत्तर दीये. ४

आण जिणभावए ठवण ठामे ठव्या,
असुर सुर नखरे भक्ति भाव स्तव्या;
भाववसे तेहने तेहीज फल जाणज्यो,
एह परमथ्य समथ्य मन आणज्यो. ५

काष्टनी गायकरी कोइ शस्त्रे हणे,
तेहने गायनो घात जिनवर भणे;
अरथनी फलसिद्धि गणे जे स्वारथी,
निरमली निर्जरा थाय मन भावथी. ६

हय गय नारि मृग पमुह सहुये कहे,
एक अरिहंत इम भापतां लहवहे;
जाणीये दरसणा वरण बलतेहने,
निरखी प्रभु हरख न थाये मन जेहने. ७

भाव जिन शकस्तव सूत्रे दीसे नहि,
 तेह कारण कहो कोइ गुरु मुखे लही;
 ठवणजिग संख नहु लाभिये जेहनी,
 जेहथी पापमति जाय सवि देहनी. ८

द्रष्टिथी पुंढीनो राग अधिका गणी,
 भगतिने भाव इम धुण्यो त्रिभुवन धगी;
 पनरमो सोलमो देव त्रेवीशमो,
 मूरति जोवतां चित थि वीसमो. ९

वज्र मृग भुजंग जसु लंछग सोहये,
 निरूपम रूप जग त्रिभुवन मोहये;
 स्वामिय मागिये एह सुपसाउलो,

भवि भवि थाइज्यो तुम्हे मुझ राउलो. १०

कलश-एणीपरे श्रीमेदिनी पुरि त्रिणे तीरथ वंदीये,
 त्रिहु भवने महिमा जासु दिपे देखी मन आगंदीये;
 श्रीमानु विश्वसेनराय अश्वसेन कुले दीपक अवतर्या,
 तेमनआणंदे नूरि श्रीपार्श्वचंद्रे भावजिन जिम संस्तव्या. ११
 तेज विषयनी एक सञ्ज्ञाय पण वाचकवृंदने

वांचवी जोइये. कारणके तेथी वाचकवृंदने खातरी थसे
 के ते सदीना भव्योने सन्मार्गे दोखा माटे अने तर-
 तमांज उत्पन्न थयेला लुंपकने जडामूळथी दूर करवा माटे
 आचार्यश्रीये केवो उत्तम प्रयत्न करेल छे. —

॥ श्री जिन प्रतिमा सद्दृशाय. ॥

(महाविदेह क्षेत्रमां श्री मंदरस्वामी, सोनाना
 सिंगःसणजी; ए रागमां)

सांभलो भविक जन चित्त चेतन धरी,
 जिनवर आगम वाणीजी;

भवसायर तरवा तरणी जिम,
 लहिज्यो उत्तम प्राणीजी.

ए ठेक.

जिनवर जिन प्रतिमा वंदन फल,
 समवड हियडे आणोजी;

रायपसेगी सूत्रे वखाण्यो,
 चतुर विचारी जागोजी.

सांभलो. १

छेद ग्रंथे जिनवर विधि वादे,
 प्रतिमा भक्ति प्रकासीजी;

व्रतधारक श्रावकनी करणी,
 जोजो हृदय विमासीजी.

सांभलो, २

ससम अंग लीयो विचारी,
आणंदने अधिकारेजी;

जिन प्रतिमा नमे कदाग्रहवारी,
धनधन ते नरनारीजी. सांभलो. ३

पड्या पछी सहु कोड प्रतीजे,
पहिलुं आप संवाहोजी;

प्रतिमा वंदो उववाइ उवंगे,
अंबड जेम ल्यो लाहोजी. सांभलो. ४

अवधि असाधु तणी बहु देखी,
ढाह्या तमे कांड डोलोजी;

किणहि कुसंगे कनक मल लाग्यो,
पीतल तोले म तोलोजी. सांभलो. ५

सोना जेम नीरमल कस लीजे,
दोष प्रवाहे न दीजेजी;

वीतराग प्रतिमा वंदीजे,
राउ राखी खेलीजेजी. सांभलो. ६

मिथ्यामतशुं मकरो सगाइ,
प्रभुसुं केसी सवलाइ जी;

જિનપ્રતિમા નિંદો નહિ ભાડ,
સ્વામી દ્રોહ ઇમ થાય જી. સાંભલો. ૭

આમાતના અજીવ પદારથ,
જિનવર નામ પ્રસંગેજી;
ગૌતમ આગલ વીર જિનેશ્વર,
બોલ્યા પંચમ અંગેજી. સાંભલો. ૮

ઇમ જાણી જિન પ્રતિમા વંદો,
સૂત્ર તહત્તી કરી જાણોજી;
શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીશ્વર જંપે,
મુક્તિ રમણી વસ આણોજી. સાંભલો. ૯ इति.

આ આપણા પૂજ્યજીના ગુરુવર્યને પૂર્વાચાર્યોએ
તેમજ વાચકમુનિવરોએ કેટલાક ગ્રંથોમાં સૂરિ લખે છે
અને કેટલાક પ્રકરણોમાં પંડિતશિરોમણિ પંન્યાસગણી
વિગેરે પદવીઓનો ઉલ્લેખ કરેલ છે. તે વય અવસ્થાના
ભેદેકરી ભેદ માલુમ પડે છે. કિન્તુ પરમાર્થમાં ભેદ
છેજ નહિ.

વલી પૂજ્યપાદ મુનિમહારાજ શ્રી કુશલચંદ્રગણી સાહે-
બના શિષ્ય સાક્ષર મુનિમહારાજ શ્રી ગુણચંદ્રજીએ આચા-
ર્યશ્રીના આ ચરિત્રને માટે ભવ્યજનોને ઉપદેશ આપી

भव्यजनोना सद्व्यने सदज्ञानमार्गे उपयोग करवानुं
 यने तेथी अपूर्व अग्रगट महा माओना प्रार्चीन इतिहासने
 प्रव्यजन समुदायना हसनकमलमां समारोपण करवानी
 जे जावना अंतःकरणमां अंकुरित करेल छे. ते माटे
 तेमनो उपकार मानी आर्थिक सहायने आपनार भव्य-
 जनोना नाम नीचे प्रमाणे प्रगट करूं छुं -

२०० कच्छ गढशीशानिवासी शेर देवराज टोकरशीना
 जाइ पांचुभाइए पोताना वडील बंधुए ज्ञानखातामां
 काढेल तेमांथी ज्ञानउद्धार माटे आप्या.

२१ शा कानजी स्तनशी गाम देवपुरवायनां मातुश्री
 वाइ चौथीवाइ तरफथी भेट.

२१ शा. भाणजी भीमजी दा. वाइ नाथीवाइ.

२५ वाइ कुंअस्वाइ गाम देसलपुर.

५० शा. हीरजी पुनशी. गाम नवावासवायनां धर्मपति
 वाइ गंगाए आप्या.

७५ शा. जेतसीजाइ गोसरनां धर्मपति दांसवाइए पो-
 तानां पतिना पून्यार्थे ज्ञान खाते आप्या.

१० एक देवपुरवासी गृहस्थ तरफथी भेट.

ઉપરના સદ્ગૃહસ્થોએ જ્ઞાનની વૃદ્ધિને માટે જે ઉદારતા વાતી છે તે માનપૂર્વક સ્વાંકારી તેમનો આભાર માનવામાં આવે છે. અને તેવીજ રીતે બીજા ગૃહસ્થો પણ તેમનું અનુકરણ કરશે. એમ હું આશા રાખી વીરમું છું.

વહી આ પ્રસ્તાવના લાલચ તથા સુચારવામાં તેમજ આ ગ્રંથમાં પૂજ્યપાદ પ્રાનઃસ્મરણીય વિજયવંન જંગમ યુગપ્રધાન શ્રીજૈનશાસન પુંડરિક કમલ વિકાસ માર્ગદર્શક તત્ત્વજ્ઞાની મહાશય કરુણાનિધિ આચાર્યશ્રી ૧૦૦૮ શ્રી આતૃચન્દ્ર સૂરાશ્વરજી પાદપદ્મોપશેષી સાક્ષર મુનિ મહારાજશ્રી સાગરચંદ્રજીએ જે શ્રમ લીધો છે તેથી તેમનો સવિનયપૂર્વક ઉપકાર માનું છું.

શ્રી. શા. મંગલદાસ લલ્લુભાઈ.

અમદાવાદ.

श्री सदगुरुवर्य

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वरजीनुं.

संक्षिप्त जीवन-चरित्र.

वस्तुनिर्देशात्मक—मंगलाचरण.

(शार्दूलविक्रीडित-छंदः)

—ॐ*ॐ—

तीर्थेश्वरजिनेश्वरस्यविदिते श्री कोटिकारव्येगणे ।

श्रीमच्चन्द्रकुलेवटोरुह बृहद्गच्छे परिम्लायिते ॥

श्रीमन्नागपुरीय कायह्व तपा प्राप्तावदातेधुना ।

स्फूर्जद्भूरिगुणान्विता गणधरश्रेणी सदा राजते ॥ १ ॥

अर्थ—चरम तीर्थकर श्री वीरजिनेश्वर देवाधिदेवना तीर्थशा-
सनने विषे विश्वविख्यात श्री कोटिकनामना गच्छमां श्रीमान् चंद्र

કુલ્લની અંદર વઢગચ્છ પરિમ્લન થવાને લીધે સાંપત કાલમાં (હાલમાં) શ્રીમાન્ નાગધુરીયતપા વિરુદ્ નામયી જેની કીર્તિ નિર્મલ છે એવા ત્તપ ગચ્છમાં સુવિહિત ગીતાર્થ ગુણોષ્ કરીને દેદીપ્યમાન ભવભીરુ ચત્સૂત્ર પાપપંક દૂરવર્તી, સ્પાદ્વાદશૈલી અનેકાંત જયપતાકા ધરનાર ગુગગણાન્વિત ગણધર સિતપટાચાર્યની જે શ્રેણી તે સદાકાલ અપરંપાર ગુણોષ્ કરીને શોભતી વિરાજમાન છે.

(૫ ગચ્છનો વિશેષ અભ્યુદય કરનાર કયા
આચાર્ય પ્રગટ્યા ?)

યો લેમે ગુરુસાધુરત્નકૃપયા પારંશ્રુતામ્ભોનિધે ।
યો જૈનાગમ સંગતાંસુલલિત્રાં ચક્રે હિતાં દેશનામ્ ॥
યઃસ્થાન્વિષોપકૃતે નિમિત્તમકરોદ્જ્ઞાનક્રિયાસ્વાદરં ।
તં સૂરીશ્વરમુત્તમં યુગવરં શ્રીપાર્શ્વચન્દ્રં સ્તુમઃ ॥૨૥

અર્થ—ઘુવિહિત સિતપટાનુયોગાચાર્ય ગુરુ સાધુરત્ન યુનિરાજ શ્રીની કૃપાવેડે જે સિદ્ધાંત રૂપી સમુદ્રનો પાર પામ્યા, તથાજે ઉત્તર્ગ ૧, અપવાદ ૨, વ્યવહાર ૩, નિશ્ચય ૪, વિધિવાદ ૫, ચરિતાનુવાદ ૬, યથાસિયતવાદ ૭, હેય ૮, જ્ઞેય ૯, અને આદેય ૧૦ વિગેરે અનેક નયનિષેષ સત્તર્ભંગી સ્પાદ્વાદશૈલીમય જૈનાગમોને અનુસરતી અતિશયે કરીને લાલિત્યવંત હિત ભરેલી દેશના પ્રરુપવા લાગ્યા, અને જે પોતાના અને પર (બીજા) ના ઉપકાર માટે જ્ઞાન તથા

क्रियाने विपे आदर करवा लाग्या, ते श्री पार्श्वचंद्रसूरींद्र युगप्रधान
 भट्टारकोत्तम प्रत्ये अमो स्तविये छीए. कारण के जे. गुरुना परिच-
 यथी लोह रूप प्राणियो पण पार्श्व (पारस) मणिरूप गुरुनी उपा-
 सना बडे स्वप्रकाशमय स्वस्वरूपनो लाभ पामे छे, अने जे गुरुना
 मुखचंद्रना दर्शनथी सांसारिक त्रय तापथी संतप्त थयेला जगत्
 जीवोने शीतलता-शांति प्राप्त थाय छे, ए माटेज ए पार्श्व अने चंद्रनी
 पूरेपूरी गरजने सारनार श्रीपार्श्वचंद्रसूरींद्रजीने अमे स्तविये छिये.

(दोहरा-छंद.)

सुरमणिसम श्री सद्गुरु, छो शाश्वत सुखसदृश;

प्रतिपल प्रणमं प्रेमथी, परम पूज्य पदपद्म. ?

प्राग्वट जाति प्रभाकर, विमला मात मल्हार;

परचा पूरण गच्छपति, जिनशासनशृंगार. २

परम पुनीत 'हमीरपुर, विश्वविदित वर वंश;

१ ॥ विंछियानी देशी. ॥

हारे लाला पासचंद्रसूरीसर, बडतपगठनभदिणकाररे लाला ॥
 आवूतीरथ पासमें, पुरहमीर जनम सुखकाररे लाला ॥ पा० ॥ १ ॥
 बेलगवंशे दीपता, शाह बेलग पितागुणवंतरे लाला ॥ विमलादेमाता
 सही, सुत तेहना तेज अनंतरे लाला ॥ पा० ॥ २ ॥ पंदरहसैं साड-
 त्रीसमै, शुभ चैन नवमी भृगुवाररे लाला ॥ उत्तम लगनमें जनमिया
 जग जागती ज्योति अपाररे लाला ॥ पा० ॥ ३ ॥ जिनवाणी सम

- प्रकट्या बेळग पिठु ग्रहें, मुनिमनमानसहंस. ३
- साधुरत्नसूरीशना, दीक्षित दक्ष प्रत्यक्ष;
बहु भविजनने वृद्धव्या, लाभकारि दक्ष लक्ष. ४
- समाकितवासित संघनुं, कथुं अतिशय कल्याण;
शासनोन्नति शुभ परें, कीधी कृपानिधान. ५
- धर्मवीज धरती विपें, वाढ्यां नाथ ! विशेष;
फळ मेळवि ये फूटरां, हजुण अमो हमेश. ६

भावसै, श्रीसाधुरत्नगुरु पासरेलाला ॥ तजि संसार असारने, लियो संयम मन उल्लासरे लाला ॥ पा० ॥ ४ ॥ आगम वचन प्रमाणसैं गुरु आणाघर शिर आपरे लाला ॥ भूतल भवि प्रतिशोधता, करता सूरीमंनो जापरे लाला ॥ पा० ॥ ५ ॥ वश किये वावनवीरकुं चौसठजोगाणि साधिरे लाला ॥ जोधपुरें वरसावियो, मेघ-सुरपतीने आराधिरे लाला ॥ पा० ॥ ६ ॥ श्राविडेदेशें विचरता, वश क्रिया चौबीश पीररे लाला ॥ विरुट नदी बहती तिर्हा, यळ कीनो रोकी नीररे लाला ॥ पा० ॥ ७ ॥ धांगधरे वामण घरे, दोय कन्याकुं प्रति-बोधिरे लाला ॥ नीबडी गामे नदीतडें, एकजोगीनें देइ सिद्धिरे लाला ॥ पा० ॥ ८ ॥ इम घणा परचा पूरिया, परतल होइ इण कलिकालरे लाला ॥ आनन्दघन तुम दासहै, मोने दीनो मुख सुविशालरे लाला ॥ पा० ॥ ९ ॥

ए उपकारज आपनो, भगवन् ! केम भूलाय ?

अनुभव अंकुर ऊगियो, विशु ! ते केम विहलाय ? ७

आभारी कीधा अती, इत्यादि करि काम;

स्मरण थवा ए सर्वतुं, लखुं चरित ललाम. ८

गुण गरिमा गावा विपे, उर इच्छा छे इष्ट;

कृपा करी धो पूज्यजी ! वाणि विशिष्ट अभिष्ट. ९

भविजनमनभावनि कथा, कलिमलहारि कवीश !

सुद मंगलमय आपनी, कृति संक्षिप्त कहीश. १०

भयहर भैरव हर्षभर, हाजर रहे हमेश;

सकल संघना सर्वदा, कापे सर्वे क्लेश. ११

ए पण महिमा आपनो, सत्यपणे सुप्रसिद्ध;

नाम जप्ये नित प्रति रहे, ऋद्धिसिद्धि सान्निध्य. १२

जयति जयति जगवंत प्रभु, धर्मधुरंधर धीर,

जंगमतीर्थ जयंकरु, जय जगदत्सल वीर ! १३

વીરમસવિની મહધર મૃમિની મુંદર શતિલ્લ મુલ્લદ મુલ્લિલિત
 અર્બુદાચલની તલેડીના મ્લેગની અંદર શૂરવીર મહારાજા હમીરસિંહે
 પોતાના નામથી વસાવેલ હમીરપુર નામનું શહેર કે જે પોતાની
 મવ્ય રૌનકતાવડે સ્વર્ગને પળ શરમાવી રહેલું હતું; કેમકે જે જે
 વસ્તુઓ હમીરપુરમાં દ્રષ્ટિગોચર થતી હતી તે તે વસ્તુઓ સ્વર્ગમાં પણ ન
 હોવાથી સ્વર્ગ હમીરપુરની સ્પર્શમાં શરમને શરણ થતું હતું. મતલબ એજ
 કે હમીરપુરની અંદર આલિશાન મકાનો, વિવિધ માલથી પરિપૂર્ણ
 દેલિપ્તમાન દુકાનો, વ્યાપારી અને સરીદદારોની ચાલતી ધમાલ,
 ઘોડાગાડી, બ્હેલગાડી, ઘોડા, ઝંટ, હાથી, પાલણી, મ્પાના વગેરે
 વાહનોનો ચાલતો જળાતો છડાદાર વ્યવહાર, ખાતખાતનાં મોજનો
 તૈયાર થવાની ચાલી રહેલી તારીફલાયક તદ્વીર, પાનસોપારી
 ઇલછી આદિના મુલ્લસ, માદરૂ પદાર્થ સેવનારાઓનો ડમરાડ રહેલો
 ઉત્સાહ, દુર્વ્યસનોને તાવે થપેલા દુર્ગતિગ્રાહકોની દુર્મંદતા, અને
 એવાંજ અન્ય સાંસારિક મુલ્લોને સાથ આપનારાં સાધનોની સગવડતા
 વગેરે વગેરેની છત હમીરપુરમાં હતી; પરંતુ સ્વર્ગમાં એ વધાનો અડન
 હતી, ઇથી જે હમીરપુરમાં હતું તે સ્વર્ગમાં પણ ન હતું. વિશેષમાં
 હમીરપુરની અંદર તપ, જપ, યોગક્રિયા, સંયમસાધના, અને વ્રત
 પચરત્તવાળ આદિ કરણીનો અનુભવયુક્ત માત્ર થતો અમૂલ્ય લાભ,
 તેમજ ગુણી-જ્ઞાની-ગુરુઓની સપ્તાનયગર્ભિત જિનેશ્વરમળીત દાન,
 શીલ, તપ, માવનાદિથી મરપૂર મધુર વાળીનો નિરંતર મ્લ્લતો યોગ

ઇત્યાદિ પળ સ્વર્ગમાં ન હતાં; પરંતુ હમીરપુરમાં એ સચલા વિદ્યમાન હતાં જેથી સ્વર્ગ હમીરપુરની હરીફાડમાં પડાત પડી જતાં ચર્મચક્ષુ-ઓથી અદૃશ્ય થઈ રહેલ જણાય છે !

હમીરપુરમાં અઢારે વર્ગો પોતપોતાના ધર્મનિયમને અમલમાં આણતાં આનંદમાં નિવાસ કરતાં હતાં. શ્રાવસ્ત્રોનો પળ પુષ્કલ જત્યો હતો. જિનમંદિરો પળ ભવ્યતાયુક્ત વિશેષ હતાં અને અન્ય ધર્મસ્થળો તથા અન્યધર્મનાં દેવળો, વાગવગીચા અને આનંદદાયી આશ્રમો નામ પ્રમાણે કામના ઉપયોગમાં આવતાં જણાતાં હતાં.

હમીરપુરમાં આ વાર્તાના સમયે રાજ્યકર્તા તરફથી કર દંડ ન હતા, પળ જૈનસાધુઓ અને સંન્યાસિયોના હાથમાં દંડ (કરદંડ) હતા. વધવંધન ફક્ત પુણ્ય ગુંથન અને સ્ત્રીઓની વેણીવંધનમાં જ જણાતું હતું. કઠોરતા શૈલીમાં, ગઝાફાંસો પાણીઆરીના જલપાત્રમાં, માર શબ્દ સોગઠાવાનીમાં, વક્રતા કામિનિયોની શ્રમરોમાં, નિષ્કુરતા દુષ્કર્મ છેદન કરવામાં અને મમત્વતા સત્કર્મ સાધનમાં માલૂમ પડતી હતી.

હમીરપુરની આસપાસ કુવા વાવડી કુંડ વગેરે પુષ્કલ મનહર જલભરિત જઝાશયો જણાતાં હતાં અને સ્થળોસ્થળ પાણીની પરવો, દાનશાળાઓ, પાઠશાળાઓ, ઉદ્યોગશાળાઓ, હુનરશાળાઓ, તથા વાંચનગૃહો આદિ દૃષ્ટિગોચર થતાં જિજ્ઞાસુ જનને અતિ આનંદ પ્રાપ્ત

ચતો હતો. ઇથી એકંદર જોતાં હમીરપુર શહેર લક્ષ્મીની લીલાલ્હે-
રથી ભરપૂર હોવાને લીધે સર્વાંગ સુંદર સ્થળ ભાસતું હતું.

વાચકવર્ગ ! જગતની વસ્તુઓ માત્રનો પરિવર્તનશીલ સ્વભાવ
હોવાથી કંઈક સમય જતાં તેમાં સ્થિત્યંતર થયા વિના રહેતોજ નથી,
જ્યારે જગતભરના પદાર્થો માટે આ કાયદો ચાયદા વગર લાગુ
થનારો છે ત્યારે પછી હમીરપુરને આ કાયદો કેમ લાગુ ન થાય ?
અલગત થાયજ ! ઇથીજ કહેવાની ફરજ પડે છે કે—

જે હમીરપુર શહેર સર્વાંગ સુંદરતા અને લીલાલ્હેરથી લ્હેલૂર
હતું ને આજે કાઢની વિપમ ફાઢથી વેહાલના ગાલમાં સમાઈ રહું
છે. ન્હાના ગામડા જેવું પતીત દશાવાલુ, બે ત્રણ પુરાતન અને તે
પણ સુંદર કોરળીવાઢાં છતાં પ્રેક્ષકોને આનંદ તથા રોદ કરી રહે-
નારાં જિનાલયો, અને નિર્માલ્ય વસ્તી વગેરે યુક્ત થઈ રહેલું છે. જે
શહેરની રૌનકતા નિહાઢવા દેશીવિદેશી આતુર વનતાં હતાં તેજ
સ્થળની સ્થામે જોવા આજે કોઈ ઢાહતું નથી. જે હમીરપુર પુર
મનાતું હતું ને આજે પરં થઈ રહેલ છે. જો કે તે ગમે તેવી પડ્ડતીની
સ્થિતિયે પહોંચેલ છે, તથાપિ ત્યાં થઈ ગયેલા પ્રભાવશાલિ પુરુષો-
ને લીધે તે સ્થળને આજે પણ કેટલાક ભાવિકુજનો ભાવ સહિત
નિહાઢવા, અરે ! તેની રેણુકાને માથે ઢઢાવવા જાય છે; કેમકે મહ-
દાત્માઓના ચરણતઢના સ્પર્શવડે પરમપવિત્ર થયેલી રજના રજકળો

अद्यापि पढी रहेला छे, तेनो स्पर्श थतांज हजु लगण पण दानव जेवा मानवना अंतरमां जरा वार पण सद्भावनाना अंकुर स्फुराय-मान थया विना रहेताज नथी !

पाणीपतना भेदानमां, चित्तोडना किल्लामां के हलदीघाटमां शांतरस चाहनारो पण वीररसनी लहेर युक्त थइ रहे छे; केमके ज्यां वेसुमार वीरमणियोना धगधगता रेडायला लोहीनां, मार ! पकड ! छेदीनाख ! आविज पुकार उठावनार रजकणोज भरपूर छे, त्यां रौद्रता वगर शांततानां अणुंओ कयांथीज होइ शके. वस्तु-प्राप्तिनो स्वभावज छे के माळा हाथमां आववाथी भजन स्मरण अने तरवार हाथमां आववाथी छेदन भेदन वगेरेनुं स्मरण थया विना रहेतुज नथो ?

ए हमोर स्थिति समयना हमीरपुरमां वेलगवंशावतंश नरोत्तम शाहना कुळदीपक श्रीमान् वेलगशाह आवक, आवक शब्दना साचा महात्म्यने जाळवनार वसता हता. तेओ ज्ञातिना वणिक, जातिना वीशापोरवाड अने धर्म आवक हता. एटल्लेजे नहीं पण आवकना एकवीश गुणोधी वेलगशाह अलंकृत होवाथी परमार्हत आवक हता, तेमना गृहनो सत्यशृंगार विमलादेवी ते पण परम आविका हतां अने सुरूप, सद्गुण तथा सद्धर्मानुरागिणी होवाथी सोनामां सुगंध प्राप्त थया सरखो संयोग प्रतीति आपतो हतो.

સરસ્વા સ્વભાવનાં, સમાન ગુણવાળાં, સરસ્વી કરણીનાં અને સરસ્વી ધર્મદૃઢતાવાળાં દંપતિ દૈવીસંપત્તિની કોટિનાં મનાય છે !

દૈવીસંપત્તિવાનુ દંપતિ (વેલ્લગશાહ અને ત્રિમાલાદેવી) સ્વધર્મારાધન પૂર્વક સાંસારિક સુલાનુભવતાં કેટલોક સમય લાક્ષીણો લાભ પ્રાપ્ત કરવામાં ગુજારતાં હતાં. દરમ્યાન આનંદકારિણી રાત્રીના યોગ્ય સમયની અંદર એક વ્યવસ્થિત વિમલ ભાવનાવાળાં શ્રીમતિ ત્રિમાલાદેવીશ્રીએ પૂર્ણિમાના પ્રકાશિત ચંદ્રને આકાશથી ઊતરી પોતાના વદનકમળને વિકશ્વર કરતો અંતરમાં દાખલ થઈ જમણા પડસામાં સ્થિતિ કરી રહેલો જોયો, જેથી તંત્રાને દૂર ત્યજીને આનંદકારી સ્વપ્ન પોતાના પ્રાણસંજીવન પતિદેવને કહી સંમળાવ્યું અને તે સાંમળીને વેલ્લગશાહે હુલ્લાસની ઊર્મિયો યુક્ત કહ્યું કે ‘ આજથી પુત્રનો ગર્ભપ્રાપ્ત થઈ (૨૮૦) દિવસે પરિપૂર્ણપણે પુત્ર રત્નરૂપજન્મ આપી કુલને દીપાવશે. જમણા પડસામાં નિરાસ કરવાને લીધે પુત્રજ થાય છે એ અટલ નિશ્ચય છે; પરંતુ તે પુત્ર શાંતરસનો વિલાસી થશે, કેમકે પૂર્ણચંદ્ર શીતલતા પ્રસારક શાંત મૂર્તિવંત હોવાનાં લક્ષણોવાળો હોવાથી તે લક્ષણોની આગાહી સૂચવે છે. ચંદ્ર પૂર્ણિમા પછી ક્ષીણતાવાળો જણાય છે જેથી તે પુત્ર થોડીજ વયમાં સંસારની મમતામાં ક્ષીણતા વનાવનાર નીવડી અનમાં વીજના ચંદ્રની પેઠે દર્શનરૂપ ગણાશે ! તેમજ વદનકમળ વિકશ્વર કરતાં અંતરમાં પ્રવેશ કરતો જોવાથી તે પુત્ર ભવિકુળનો રૂપ કમળોને વિકશ્વર કરતો-આનંદ

આપતો પ્રતિવોધ પમાડતો ગણાઈ પૂજ્ય મનાશે! અને જેમ ચંદ્ર મૃગાં-
કથી ઓઝાવ આપનાર છે, તેમ તે પુત્ર પ્રાપ્તિ વિપક્ષિયોના અપવાદ
વડે વિશેષ ઓઝાવમાં આવશે. પ્રિયે! સ્વપ્નાનુસાર તે પુત્રનું મુવારક
નામ 'પાર્શ્વચંદ્ર' એજ રાખવું એવો મારો નિશ્ચય છે, કહો એ વિષે
તમારી શું સમ્મતિ છે ?

પ્રિયપ્રાણેશ્વર ! અભિન્ન પ્રેમમાં ભિન્નતાનો ભાસ સંભવેજ નહીં ?
તેમ હું તો આપની અનુગામિની છું જેથી સદા આપના વિચારને
આધીન રહેવાજ લગ્ન સમયની જોડાયેલી ગ્રંથીથી પ્રાણાંત લગી બંધા-
યેલી છું. છેડા છેડી વાંધવી એ કાંઈ ઓછી મહત્તાવાળો વિષય નથી.
એ તો કપડાની ગાંઠ વાઢવા સાથે મન અને શરીરના સઘળા
વ્યાપારોને એક રૂપે રહેવા ગાંઠ પાડેલ ગણાય છે. હાલમાં થતાં લગ્નો
લગ્ન શબ્દના ગાંભિર્ય અને ગૌરવતા સૂચક અર્થથી કેવળ શૂન્ય હોય
છે; કેમકે ઢીંગલા ઢીંગલીની પેટે અલહેતી ઉમ્મરમાં લગ્ન શબ્દનો
અર્થ પૂરેપૂરો સમજાયા વગર વર કન્યાનો સંબંધ જોડી દે છે, એથી
અંતે એ અનિષ્ઠ પરિણામ હાજરી આપતું રહે છે કે દંપતિના ધર્મથી
વિમુક્ત રહેલાં ધનીધનીઆળી જૂતે દાઢ પિરસી કે નસીવનાં રોદઢાં
રોતે જન્મારો પૂરો કરી ઉભયભવ ભ્રષ્ટ કરે છે. પરંતુ મને તો કુલ્લગુરુ
લગ્ન શબ્દનો સંપૂર્ણ અર્થ સમજાવેલ હોવાથી તેના કાયદાને પૂર્ણપણે
ધ્યાનમાં રાખી વર્તું છું.

સ્ત્રીનો સ્તુત્ય ધર્મ એજ છે કે—પતિની પહેલાં ઝઠી ઇષ્ટદેવતું
સ્મરણ કરી રાઈ પ્રતિક્રમણ કે સામાયિક કરી નવકારસી વગેરે

व्रत नियम धारण करी दिवसनी सफळतानुं चिन्ह सूचित करवुं. तदनंतर पतिने जोड़तां साधनो राजर राखी घरना; काममां जोडावुं ते पछी पवित्राइ सह देवदर्शन, गुरुचंदन अने वीतरागमणीत वाणीनो लाभ लेवा जवुं, अने ते पछी पुनः गृहस्थियोना नित्यक्रममां तत्पर रहेवुं.

ज्यारे रसवति तैयार थाय त्यारे प्रेमयुक्त सुसाधु साध्वी अभ्यागत आदिने आहार पाणीथी प्रतिभाभी पुन्यभागी थवुं. ते पछी ज्ञानगोष्ठी, नीति, सदाचार के धर्मतत्त्व भर्या पुस्तको वांची विचारी मनन करवां.

बडीलोनी आज्ञानुसार वर्त्तवुं ए विमलकुलवती वनिताओनी उत्तम विभूती छे, जेथी आज्ञा शिरोधार्य करी सद्वर्त्तनमां मशगुल् रहेवुं. पोतानी शक्तिना अनुसारे बलालंकार धारण करवां, आवरु स्वर्चनो विचारखूब ध्यानमां राखीखडाउ खर्चने अटकाववां, परोणा पद सगांसंवंधी आदिनो सत्कार साचववामां विवेकी रहेवुं. कोइ बखते पण उंचे स्वरे, कठोरतायुक्त, अमिय अने हृदयी विशेष भापग करी कोइनुं दिल दुभाववुं नहीं. व्यर्थ विचार करवो नहीं. म्हेणां टोणां मर्मभेदक वचनो के असभ्य भापणनो उपयोग करवो नहीं. पतिने कोइ वाते कंटाळो आपवो नहीं. तेमने धर्म अर्थ संपादन करवामां विरोधामास बताववो नहीं. गफळत, अदेखाइ, अतडापणुं, अविवेक, हृदपार कंजुसाइ, बेहद उदारता, गर्व, क्रोध,

નિંદિત વિચાર, ચાડી, હિંસા, અસત્ય, કપટ, વિષયવાંચડના, આત્મશ્લાઘા, ધર્માદિમાં અનાસ્થા, સાહસ, ચોરી, અને સાંકડા વિચારો વગેરેમાં તત્પર રહેવું નહીં. પતિને પ્રત્યેક કાર્યમાં મદદગાર રહેવું. મધુર, સત્ય અને હિતકારી ભાષણવડે પતિનું મન રંજન કરવું. પવિત્ર રહેવું. પતિની ગેરહાજરી વખતે સતી સ્ત્રીએ શૃંગાર સજવો નહીં. સંગીતાદિ મોજમજાહમાં મગ્ન દેવું નહીં. ધનાઢ્ય સ્થિતિ હોવા છતાં પણ નોકર ચાકરોપર કામ માત્રનો આધાર ન રાખતાં પોતાને પૂરતી દેખરેખ રાખી શરીર તથા મનને કસરત આપી ગૃહસ્થાશ્રમને શોભાવવો. કોઈને કદિ અપસન્નતા દેખાડવી નહીં. સ્વામીના સુખે સુખી અને દુઃખે દુઃખી થવું. કેમકે જે સ્ત્રી પતિ પ્રત્યે સારા સ્વભાવવાળી, મધુર વોલનારી, સારાં આચરણોવાળી, સુખરૂપ ચહેરાવાળી, પતિમાંજ ચિત્ત રાખી ગૃહરાજ્યમાં લીન થનારી અને પતિનાજ વિચારોને અનુમોદન આપનારી તેજ ધર્મચારિણી ગણાય છે. પતિયે કદાચ કઠોર વચનો કહ્યાં હોય, ગુસ્સાની નજરથી નિહાળ્યું હોય; તોપણ પવિત્રાચારિણી સ્ત્રીએ પ્રસન્નતા સાથે પતિસેવામાં હાજર રહેવું એજ પતિવ્રતાનો ધર્મ છે. જે સ્ત્રી પતિની સેવામાં પ્રસન્ન ચિત્ત સાથે જોડાતી નથી, મર્યાદામાં પ્રવર્તતી નથી અને વિનય જાળવતી નથી તે સ્ત્રી અધર્મીષ્ટજ ગણાય છે. પતિ ગાંડો, રોગીષ્ટ, કદરૂપો, મૂર્ખ, દુર્વ્યસની, દુષ્ટ અને અન્યાયની મૂર્તિરૂપ હોય તેને પૂજ્ય માની સન્માન આપવું અને તેની સેવામાં તટ્થીન રહેવું એજ કુલિનકાન્તાનું

ભૂષણ છે. પતિને આવતા દેહી સ્ત્રીએ ઝઠી ઝખા થવું, નમનતાદ્યુક્ત
 ભાષણ કરવું, પતિચરણમાં નજર જોડી તેમને યોગ્ય આસન આપવું,
 અને સેવામાં તત્પર રહી પતિને સર્વ પ્રકારે આનંદ આપવો; કેમકે
 સ્ત્રીઓનું પરમભૂષણ પતિવ્રતાપણું જ છે. જે સ્ત્રી પતિને પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત
 કરી શકતી નથી તે સ્ત્રીજ ગણાતી નથી. તાત્પર્ય એજ કે જે સ્ત્રી
 પતિને પૂર્ણ પ્રસન્ન રાખે છે તેજ સ્ત્રી ઉત્તમ મનાય છે. જેથી જો હું
 તેવી ઉત્તમ કુલ્લશાઢી સ્ત્રીઓની પંક્તિમાં આસન લેવા ડમંગી હોઉં
 તો તેમના ઉત્તમ વર્તનને કેમ માન ન આપું ? પતિની જે વિચારણા
 તેજ મારી વિચારણા છે. પતિની અદ્વાર્ગના કહેવાયા પછી વિચાર-
 ની ભિન્નતા થતાવવાને હકદારજ નથી; મતલબ કે જે અરથું અંગ
 ધારે તે યાકીના અરથા અંગને સ્વીકારીજ લેવું શોભાયમાન છે. ”
 इत्यादि स्वधर्म संबंधी चार्तालाप करी दंपति आनंद साथ पोतपो-
 ताना नित्यनियममां निमग्न थयां.

પ્રમાલિક ગર્ભના પ્રમાવથી વિમલાદેવીને દેવદર્શન, પૂજન, પ્રમા
 વના, તીર્થવંદન, ગુરુભક્તિ, ધર્મકરણી, દાન દેવું અને સદ્ધર્મનાં
 ફરમાનો શ્રવણ કરી તેને અમલમાં આળવા ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ઢોહલા
 (દઢ વિચાર) ઉત્પન્ન થવા લાગ્યા.

જ્યારે ઉત્તમરૂપી જીવ ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે તે સગર્ભા
 સ્ત્રીના વિચારો ઉત્તમ કાર્યો ભળીજ દોરાય છે, અરે ભાવાઅભાવા
 પણ ઉમદા પ્રકારના થાય છે.

(હાલમાં રાહોડી ફાકવાનો, કોલસા ખાવાનો, સરાહડો
 ખાવાનો કે માટલીનાં ટીકરાં અથવા તો સરવી મટોડી ખાવાનો
 ભાવ પેદા થાય છે તો, જેવો ભાવ તેવાંજ ગુણવાળાં ફરજંદો પણ
 પ્રાપ્ત થતાં નજરે આવે છે.)

જે જે વિમલાદેવીના વિચાર જાહેર થતા આવ્યા તે તે મુજબ
 વેલગશાહે મનોરથ પૂર્ણ કરી ગર્ભને તુષ્ટિ પુષ્ટિ આપી.

પાંચમે માસે શાસ્ત્રવિધાન પ્રમાણે સોલ સંસ્કાર પૈકી પહેલો
 ગર્ભાધાન નામનો સંસ્કાર સાચવ્યો. આઠમે માસે પુંસવન નામનો
 બીજો સંસ્કાર અમલમાં આણ્યો, અને તે પછી ઉત્તમ વિચારવાળા
 મનોવલ્લભે ભવિષ્યમાં ભાગ્યશાળી થનારા વાલ્લભને સદ્ગુણસંપન્ન
 થવાની ઉમદા યોજનાઓ યોજી માતાપિતાયે પોતાની ઉત્તમ ફરજ
 અદા કરી.

દિનપર દિન વ્યતીત થતાં ગર્ભમર્યાદા પૂર્ણતાને પહોંચવા આવી,
 અને નવ માસ ઉપરાંત કંઈક સમય જતાં પ્રસવ સમયનો આગાહી
 દૃષ્ટિગોચર થવા લાગી. * * *

હમેશાં ઘણું કરીને ચૈત્ર શુદ્ધી નવમી જાણે અવતારી પુરુષોના
 અવતરણ માટેજ સરજાઈ ન હોય ? તેવો આપણને પ્રતીતિ આપવા
 વિક્રમ સંવત ૧૯૩૭ ના ચૈત્ર શુક્લ નવમી શુક્રવારના રલિયામળી
 રાત્રી પંચાંગ શુદ્ધિપૂર્વક-સુલાન-સુસમય વિમલાદેવીને વિમલ-
 શયારી પુત્રરત્નને જન્મ આપ્યો. * * *

પુત્ર જન્મ થતાંજ આનંદનો સમુદ્ર ભરતીયુક્ત દેખાવા લાગ્યો, માંગલિક વાજીત્રો વાગવા લાગ્યાં, સુંદર સુંદરિયો આનંદ પ્રદર્શિત કરવા લાગી, સાકર વેંચાત્રી શરુ થઈ અને આનંદની વધાઈ વિસ્તરવા લાગી.

વેલગથાઈ પુનમાસિના આનંદ સમય જિનમંદિરોમાં અઢાઈ-ત્સવ શરુ કરાવ્યો. અતિથિયોને ભોજનાદિથી, સુપાત્ર-શુદ્ધાચારી સાધુ મુનિરાજોને અન્ન વસ્ત્ર પાત્ર પુસ્તકાદિથી, યાચકોને નિવાજ-સથી, મિત્રોને સ્વાગતગાનથી, સર્ગા સંબંધીઓને સન્માનથી, મિત્રો વિદ્વાનોને અતરના આનંદથી અને વડીલોને વિનય આદિથી સંતોષી સંવત્રિ જનોને ચાલતા રીતરિવાજ મુજબ વસ્ત્રપાત્ર મુદ્રાદિ આપી પુત્રજન્મમહોત્સવનો લ્હાવ લેધો, સંસારરૂપ વૃક્ષની સુફલતા મેઝવી અને વશટદ્વિની આગામું નિશ્ચાન ફરકવા લાગ્યું.

જન્મસંસ્કારના આનંદ વાદ ચંદ્રાર્ક દર્શનનો ચોથો સંસ્કાર સાચવી પાંચમો ક્ષીરાત્ન સંસ્કાર, ડહો પટ્ટીપૂજન સંસ્કાર, સાતમો સૂચિકર્મ સંસ્કાર અને આઠમો નામરૂરણ સંસ્કાર વિગત પૂર્વક સાચવી પોતાના નિશ્ચયાનુસાર પાસચંદ્ર (પાર્શ્વચંદ્ર) નામ રાખ્યું,

દિનમતિદિન વીજના ચંદ્રની પેટે અને નિર્વિઘ્નતા પૂર્વક કડચી વેલીની પેટે દિવસ કરતાં રાતે અને રાત કરતાં દિવસે વિશેષ વર્દ-માન દશાવટ લાલન પાલન મીળન પોષન યુક્ત વાહ-હોહા અનુભવતો પાર્શ્વચંદ્ર શુંવર મોઝે થતો ચાલ્યો,

ते पछी अन्नप्रासन संस्कार, कर्णवेध संस्कार, केशवपन, अन्ते उपनयन संस्कारने विधानयुक्त पूर्णपणे उपयोगमां आणी कुमारने संस्कारी बनावी माता पिता पोताना सदाचारयी वालकना मनमां रुडी ऊंडी छाप बेसारवा लाग्यां.

नियमज छे के, माता पिताना जेवा विचार तथा जेवो आचार होय तेवाज गुण संततीने प्राप्त थाय छे.

वांचनार ! अन्न ए संबंधी दलील सहित थोडा दाखला रज्जु करवानी विचारणा योग्य धारुं छुं; केमके सही साक्षी शिवाय दस्तावेज पण वजनदार मनातो नथी; माटे ध्यानमां लेवा लायक पुरावा बिना ते बात अत्यारे घणाखरा गप्परूप माने छे तेमनुं मन समाधानीमां शीरीते आवे ?

खयाल करो के, अकवर शाहनी माताए सगर्भावस्थामां पोतानी साथळ ऊपर एक सुंदर फूल चित्रपुं हतुं ते एटलाज माटे के आवुंज हावेहुव फूल भावीमां पेदा थनारा पुत्रनी साथळ ऊपर कायम जणाय. एवा फळना संकल्प बडे एचिन्ह कर्युं हतुं अने थयुं पण तेमज. त्यारे विचार करो के माताना मननी असर गर्भमां रहेला वालकना शरीर अंदर केटली वगी थाय छे ?

शूरवीर शिवाजीनी माता सगर्भावस्थामां पोताना पति साथे लडाइना मेदानमां शामिल रही शत्रुनां मान मर्दन करनार पुत्र पाक-

વાનોજ દૃઢ સંકલ્પ ધરાવતી હતી. ઇથીતે વાઙક વાઙશાહ ઔરંગ-
જેવ જેવને પળ તોવાહ પોઠરાવનાર વીરમણિ નીવડ્યો. ઇથું માતાના
વિચારની અસર ગર્ભમાં અને સ્ત્રીઓમાં રહેનારા વાઙક પર ઓછી
થઈ કહવાશે ?

નેપોલિયન બોનાપાર્ટની માતા પણ સગર્ભાવસ્થા વચ્ચે લડાઈની
તાલીમ લઈ નિપુણ નીવડી હોવાથી તેજ સંકલ્પ વડે તેવોજ પુત્ર થયો
કે જેણે સ્વપ્નમાં પણ ફતેહ પામવાની શંકા ઉપજે તેવો લડાઈઓમાં
તેણે ફતેહ મેળવી, આ વડો પ્રતાપ માતાની દૃઢ વિચારણાનોજ હતો.

એક મઠમ એક સીદી વાઙશાહના ચિત્ર પર વહુજ પ્યાર રાસતી
હોવાથી સગર્ભાવસ્થામાં પણ તેણીની તેજ ચિત્ર પર લગની કાયમ રહી
હતી જેથી ગોરાંગ દેવતું વાઙક છતાં પણ સીદીના જેવા કાઢા રંગતું,
ચાંકડી-માઝાવાઙતું, રૂંધાળી આરુપો અને જાડા દોઢ આદિ ચિન્હ-
ચાલુજ થયું શું મનની અસર ગર્ભ પર કેવી થાય છે એ જાણના
આથી પણ વધારે દાખલાની જરૂર છે ?

પૂર્વાચાર્યો અને પાશ્વિમાત્ય વિદ્વાનો કમૂલજ કરે છે કે, જે જે
વિચારો પિતાના અને તેમાં પણ પ્રિણે કરીને માતાના જેવા વિચાર
અને તેણીની જેવી ચાલ ચલગત તથા કેલ્પણી હોય તેવોજ ઓગદ
ગુણો અગર દુર્ગુણો પેદા થાય છે. અને પ્રિણેપમા કહિયે તો માતા
પોતાનો મનમોજ પ્રમાણે સતતી વનાવવી ધારે તેવો પેદા થાય છે
-ઈલે કે જો સોડ સ્વાપ્ન મગરની. બુદ્ધિશાઢી, રૂપશાઢી, કલા

કૌશલ્યતાવંત, વહાંદુર અને દીર્ઘજીવનવાળી વનાવવા ધારે તો તેજ પ્રમાણે થાય છે; કેમકે ગર્ભાવસ્થાના સમયમાં, ધાવણ ધવરાવવાના સમયમાં, રમાડવાના સમયમાં, અન્ન પ્રાસનાદિ સંસ્કારોના સમયમાં અને ફરજંદ પૂર્ણ પળે પોતાની સમજમાં આવતાં લગીના સમયમાં, માતા જેવી વિચારણાની અને વર્તણુકની તાલીમ આપે તેવીજ સંતતી વિચાર ને આચારવાળી નીવડે છે.

પુત્ર પેદા કરવો છે કે પુત્રી ? સદ્ગુણી કરવાં છે કે દુર્ગુણી ? કાળાં-ચાડાં-હૂલાં-લંગડાં-આંધળાં-છિદરા દાંતનાં-વ્યભિચારી-મૂર્ખ-રોગી કે નીરોગી તેમજ મદ્દે કે નપુંસક જે કરવા ધારે તે માતા કરી શકે છે.

જેમ સ્વેદુત અનાજને મોટા દાણાનું, ભારે જત્યામાં અને રસ કસદાર વનાવવું હોય તો તે મરજી મુજબ તેના નિયમને માન આપી વનાવી શકે છે. જેમ માલી સ્વાદીષ્ટ મોટાં અને વહોળી સંખ્યાવાળાં ફળો, તેમજ વિશેષ શુશ્રુષુદાર મન માનતા કદનાં ફૂલ વનાવવાં ધારે તો તેજ પ્રમાણે કરી શકે છે; જેમ કવિ પોતાની વિચારણા કાવ્ય કે લેખમાં ગોઠવી શકે છે. જેમ કારીગર પોતાની કારીગરી વડે ધારેલી વસ્તુ નિયમ મુજબજ તૈયાર વનાવી અતિ ઉપયોગીપણું આપી શકે છે, અને જેમ યોગક્રિયાવારી યોગ-વજ્રવડે સ્વપ્નમાં પણ ન માની શકાય તેવાં કામો કરી વનાવી શકે છે, તેમ માતા પોતાની ધારણા પ્રમાણેજ ફરજંદ પેદા કરી તેમાં સારા નઠારા સંસ્કારો

આપો શકે છે, અને આ સંબંધના સૈફડો નહીં બલકે વેમુમાર દાસલા તૈયાર છે.

(આ વાતની માહેતી મેઢવવી હોય તો કલ્પમૂત્રમાં વીરમાતાના ગર્ભસમયનો પ્રસંગ તથા વિવેકવિલાસ ગ્રન્થનો પાંચમો ઉલ્લાસ, અને પ્રમાણ સહસ્રીનું આચાર પ્રકરણ અવલોકન કરવું.)

મતલબ એજ કે, ગર્ભસમયમાં કે પુત્ર હોસમાં આવતાં લગીના સમયમાં જે જે વિચાર વિશેષપણે કરવામાં આવે તે તે વિચારનું વાતાવરણ ધીરે ધીરે વધતાં સઘન બની તેજ વિચારોને પુષ્ટ બનાવે છે.

તેમજ પ્રત્યેક પુસ્તકો પુકારી પુકારીને કહી રહેલ છે કે, મનો-વલ્લવડેજ જે સિદ્ધિ કે અસિદ્ધિ સાધ્ય કરવી ધારે તેજ થડ શકે છે; કેમકે—

મનકી હારેં હાર હૈ, મનકી જીતેં જીત;

વેગ પરમપદ પાડ્યે, મનહીની પરતીત ! ૧

વાચકટંદ ! આમ હોવાને લીધેજ માતા વિમલોદે પળ પોતાના પુત્ર પાસચંદમાં ઉત્તમ રૂપ ગુણ દાસલકરી શક્યાં હતાં, અને પોતે તેજ સદાચાર મુજબ વર્તી પુત્રના મનમાં સ્વધર્મ બગેરેના સંસ્કારની સચોટ અસર કરવા ભાગ્યશાળી થયાં હતાં.

મમરી વિચારવલ્લના સંસ્કારવડે ફ્યલ્લને પોતાના સમાન બનાવી શકે છે, મુંજની દોરીપર લાગેલી માલીની દ્યારમાંથી સંસ્કારવડે ફૂંદીનો ડગાડી શકાય છે, પહેલા દિવસની વાછડીના છાળથી

સંસ્કારવડે કળેરનો છોડ ડગાડી શકાય છે, અરહસીના છોડને સંસ્કારો આપવાથી (તેને) મોગરાનો છોડ બનાવી લઈ મોગરાનાં ફૂલ આવતાં કરી શકાય છે, અને ગુલાબના છોડને પાંચે જાતના રંગની કલમોનો સંસ્કાર કરતાં એકજ છોડપર પાંચે રંગનાં ગુલાબ પુષ્પો આવી શકે છે. એ વધો પ્રતાપ સંસ્કારની પૂર્ણતાનોજ છે. અધૂરા સંસ્કાર અગર મર્યાદાબ્રહ્મસંસ્કાર આપવાથી ધારેલી ધારણા સફળતાને નહીં પણ અફળતાનેજ મેટે છે.

માતા વિમલાદેવે પોતાના ફરજંદને નામાંકિત કરવાની તાલીમ ગુરુ મુખદ્વારા પૂરેપૂરી મેળવી હતી અને અમલમાં પણ પૂરેપૂરી આણી હતી, જેથી તેમના પુત્રને આજ લગી સદ્ભાવે કે દુર્ભાવે પણ લાચો માનવ યાદ કરી રહેલ છે. તો કહેવુંજ યોગ્ય છે કે—

જાકી શોભા જગતમેં, તારો જોવિત ધન !
 જીવત હી મૂવે મલે, સુણી કુશોભા કન !
 મિય પાટકો ! ધન્ય જન્મ તેનોજ છે કે—

(પટવે તે પહેલું નોરતું—એ રાહ.)

દિલ ધારી દેશની દાજ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !
 કર્યા દેશદ્રોહીનાં કાજ, એ શિદ અવતરિયા ?
 વાવર્યું પરહિત નિત વિત્ત, ધન્ય જન્મ ધરિયા !
 ચોર્યું મુકુતમાં ચિત્ત, એ શિદ અવતરિયા ?

જેનો જગત વડે જયકાર, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

ભર્યા મુંડાઈના મંડાર, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૩

હોમ્યું તન અવર હિતાર્ય, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

કદિ કયું નહીં પરમાર્ય, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૪

ધાર્યો જેને અહિંસા ધર્મ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

કર્યા હિંસાદિક કુકર્મ, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૫

છે મ્વધર્મમા અતિ ચૂમ્ત, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

શુભ સામમા અતિગય મુસ્ત, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૬

કરે ભારતનું કલ્યાણ, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

ઘરનો થઈ વાંલે ઘાણ, એ શિદ્ર અવતરિયા ! ૭

વોલ્યા જે પાલે ચોલ, ધન્ય જન્મ ધરિયા ?

કરે વોલ્યા વોટ અચોલ, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૮

ત્રે પૂર્ણચંદ્ર સદ્વોચ, ધન્ય જન્મ ધરિયા !

શ્રેયપવનો ન કરે શોચ, એ શિદ્ર અવતરિયા ? ૯

વાચનાર ! તાપ્તર્ય એજ કે જેને ઉભય જન્મ સાર્થક કર્યાનો માર્ગ મુલ્યો કરેલ છે તેણેજ ધન્યાતિધન્ય પદ વરેલ મનાય છે. આપણો ચરિત્રનાયક પણ તેજોજ હતો એટલે કે ચંદ્રની પેટ શાંત દર્શનવંત, જનપટ્ટમ, મનહર મૂર્તિપાલો, મદહાસ્ય, અને સુમક-હુમક હુમકતી ચાલ સહિત ધુંપરવાળા વાઝની છટાવડે પ્રેક્ષકોને આનંદ આપના લાગ્યો. તેમજ ચ્યારે પાંચ વર્ષની વયનો યર્તા

પિતાએ પૂર્ણ આનંદથી નિશાઢ ગ્રહણ ઉત્સવ કરી પુત્ર પાર્શ્વચંદ્રને પાઠશાળામાં પઢરાવી સુશિક્ષિત શિક્ષકના હાથમાં મુંપી વિદ્યાસંપત્તિ સ્વાધીન કરાવા માંઢી.

પ્રિયપાઠકો ! જેમ સુવર્ણની અંદર કાંતિ વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત પૉલીસ-ઓપ થતાંની સાથેજ અસલ ઝગઝગાટી યકટી આવે છે, જેમ સ્વાણમાંથી નિકળેલા રત્નમાં અમૂલ્યપણું વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત નગીનગરને હાથ જતાંજ તે અમૂલ્યતા જાહેરમાં મૂકી શકે છે, જેમ શીશીમાં પેક કરેલી કસ્તૂરી અથવા કોઈ મનહર સુગંધી પદાર્થ પોતાનામાં રહેલી જનમનહરણ સુશબ્દુ જાલવી રહેલ હોય છે, તે ફક્ત ઘૂંચ ખોલતાંજ તેનો પરિમલ્લપસરાવી માનવનો મન પોતાના ભગી આકર્ષિ લે છે. જેમ એન્જીનોની અંદર અન્યને ગતિ આપી ધારેલી ધારણા પાર પાઢવાનું સામર્થ્ય વિદ્યમાન હોય છે, તે ફક્ત પાવર આપવાની કલ્લનો ઇસારો મલ્લતાંજ પોતાની અપૂર્વ શક્તિ આચારમાં આપે છે, તેમ પૂર્વસંચિત પુન્યવાળા પ્રભાવિક પુરુષોમાં સદ્-ગુણો, વિદ્યા, આત્મવલ્લ આદિ વિદ્યમાનજ હોય છે, તે ફક્ત ઉસ્તાદના હાથનો સ્પર્શ થતાંજ અંતરમાં રહેલી શ્વેરાત ઝલકી આનંદ આપવા લાગે છે.

કુમાર પાસચંદના અંતઃકરણમાં પૂર્વપુન્યસંયોગથી અને સાયન્સના સિદ્ધાંતથી કાઢિયે તો પૂર્વના પ્રાપ્ત કરેલા અભ્યાસયોગથી.

વિદ્યા વિદ્યમાનજ હતી તે ફક્ત વિદ્યાગુરુના સંયોગથી જાહેરમાં આવેલી જણાવા લાગી.

દાસલા રજુ કરવાની જરૂર છે કે—

નુદિયારના રહેનાર શ્રી ગૌરાંગ મહા પ્રભુજી પણ વાઙ્મયમાં અસાધારણ બુદ્ધિવળ વનાવી મહાસમર્થ વિદ્વાનોનો જય કરી ધર્મની મંસ્થાપના કરી હતી.

મહાત્મા બુદ્ધમાં પણ વાલ્યાવસ્થાથી અપરિમિત બુદ્ધિવળ હતું. જેથી તેમણે દુનિયાના મોટા ભાગમાં બૌદ્ધધર્મ ફેલાવ્યો હતો.

મક્ત મલ્હાદમાં પણ વાઙ્મયથી અત્યંત મક્તિભાવ અને દૃઢ શ્રદ્ધા હતી.

પંડિત ગદુલાલજી તેમજ શાસ્ત્રી કાઠીદાસ ગોવિંદજી પણ ચર્ચાજ ન્હાની ઉમરમાં સંસ્કૃત ભાષાના સારા અધિકારી નીવડ્યા હતા.

સૂક્ષ્મ વાયુમાં અમુક પ્રકારનું સ્ફુરણ થવાથી પ્રકાશ ઉત્પન્ન થાય છે, એ વિદ્યાનું શોધન કરનાર ડૉ. યંગ જે વર્ષની ઉમરે તો તે છઠ્ઠા પૂર્ણ વાંચી શકતો હતો ! ચાર વર્ષનો થતાં પહેલાં તેણે વાઈવલ જે ચત્રત પૂરું વાંચ્યું હતું ! સાત વર્ષની ઉમરે ગણિત-શાસ્ત્ર શીખ્યો હતો. તે પઝી લેટીન, ગ્રીક, હીબ્રુ, ફ્રેંચ, ઇટાલિયન ભાષાઓ, ગણિત નામું, ઇજનેરી કામ, દુર્વોન વનાવવાનું કામ સંપૂર્ણ રીતે શીખી મશહૂર નીવડ્યો હતો, અને ચૌદ વર્ષની ઉમર પહેલાં તે પૂર્વ પ્રદેશની ભાષામાં પણ શૌર્ય ધરાવતો હતો.

વિલીયમ રોવન હેમીલ્ટન ત્રણ વર્ષની ઉમર પહેલાં હિન્દુ ભાષાનો અભ્યાસ કરતો હતો. સાત વર્ષની ઉમરે તો તે ભાષાની વૃદ્ધિ વિપે ડબ્લીનની ટ્રિનિટી કોલેજના ફેલોને કબૂલ કર્યું પડ્યું હતું કે કોલેજમાં ફેલોના ઉમેદવારોમાં પણ આના કરતાં વિશેષ જ્ઞાન નથી. તેર વર્ષની ઉમરે તેર જાતની ભાષા શીખી નિપુણ થયો હતો. યુરોપમાં હાલ ચાલતી ભાષાઓ ઉપરાંત અરબી, ફારસી, સંસ્કૃત હિંદિ અને મલય ભાષા પણ સારી રીતે મેઢવી હતી. ડબ્લીનમાં ઇરાનથી એક એલ્લી (વકીલ) આવ્યો હતો તે વલતે ફારસી ભાષામાં આપવાનું માનપત્ર તેણે ચૌદ વર્ષની ઉમરે લખ્યું હતું જેથી તે એલ્લી અચંચો પામ્યો હતો અને ગણિત વગેરેમાં પણ ઘણો હુશીઆર હોવાથી સુકીર્તિનો સાથી થયો હતો.

એમ વિક્ટોરિયન સારડોના પ્રમુખપણા નીચે ચાલતી સોસા-ઈટી ઓફ ડ્રામેટીક ઓથર્સ નામની સંસ્થાની અંદર એક દશ વર્ષની છોડી હતો તેણે ઘણાં નાટકો રચ્યાં હતાં. તે ઘણીજ નાની વયમાં લખી શકતો હતો. તેની મા પૂછતી તો તે કહેતી કે-મને લખતાં વાંચતાં શીખવાની વધુ જરૂર નથી; કેમકે હું જ્યાં જ્યાં દૃષ્ટિ ફેરવું છું અને જે વસ્તુ જોવા જાણવાની ઇચ્છા રાખું છું ત્યાં તો મને તુરતજ એની મેઢે તેનું જ્ઞાન થઈ આવે છે !

ન્યુ વર્ન્સવીક પ્રગણાના ડોનાલ્ડ મરફી નામના છોકરાએ છ વર્ષની ઉમરે એક નવાઈ જેવા રમકડાનું પેટન્ટ મેઢવ્યું હતું.

ટુકલીન શહેરના ડ્યોર્જ ઓનસ્ટેડ નામના છોકરાએ આગમાંથી વચ્ચાના સાંચાની શોધના સંબંધમાં ૧૨૦૦૦૦ રૂપિયાની વક્ષીશ મેળવી હતી.

ઈલીનો શહેરના ઓલ્વર્ટ સ્મીથ નામના છોકરાએ હોડી હલ-કારવાના એક સચાની શોધ ન્હાની ઉમરમાં કરી હતી.

જર્મનિના લ્યુબેક શહેરમાં ક્રીશ્ચીયન હેઇનેકેન નામનો છોકરો ફક્ત વર્ષ દિવસનીજ ઉમરમાં વાંચી શકતો હતો અને ત્રણ વર્ષનો થતા પહેલાં તે લખી શકતો હતો.

વૅરેટીયર નામનો પ્રુશાત ભાષાશાસ્ત્રી પાંચ વર્ષની ઉમર પહેલાં ફ્રેંચ, લેટીન, અને જર્મન ભાષા બોલી જાણતો હતો, અને દશ વર્ષની ઉમરે પહોંચતા પહેલાં તો તેણે એક હિન્દી ભાષાનો શબ્દ કોપ બનાવ્યો હતો.

જેમ્સ ક્રીકટન નામનો પ્રુશાત બુદ્ધિશાળી ૧૪ વર્ષનો ઉમર પહેલાં તો સર્વ વિદ્યાવલ્લામાં નિપુણ નીવડ્યો હતો.

ગ્વાલીયર સ્ટેટમાં વાણુ તોતારામનો પુત્ર શંકરાનંદ ચાર વર્ષની ઉમરે વાલ્મીકી રામાયણના શ્લોક મધુર અને શુદ્ધોચારથી ઘોલતો હતો. આઠ વર્ષની ઉમરે મદાન્ લેલ્લકોના પુસ્તક અંદર ઉઢા રહેલા રહસ્યમાં મોપેશરોના કાન પકડાવે તેવો હુશિયાર ગણાયો હતો અને સને ૧૯૦૭ માં તે ૨ વર્ષની ઉમરે પંજાબની યુનીવર્સિટીની

કૃત ભાષાની એમણી પરીક્ષામાં વેઠો હતો અને પાસ થયો હતો. ડાઝ વચ્ચે પછી તે કલકત્તાની યુનીવર્સિટીની કાવ્યરત્નની પરી-
માં વેઠો હતો.

વિલોયમ જેમ્સ સીડીસ નામના એક છોકરાએ અગ્યાર વર્ષની
માં હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી અંદર ગણિતના હંડા વિષય સંબંધી દૃષ્ટાંત,
હિસાબ, શંકાસમાધાન સહિત ગંભીર વિદ્વતાપૂર્વક ભાષણ આપી
દા પ્રોફેસરોને પણ ચક્રિત બનાવ્યા હતા અને ગણિત-શાસ્ત્રીઓને
શ્રવણમાં નારવા હતા. કેમકે તેઓ જે ન જાણતા હતા તેવા શબ્દો,
પરંતુ ગણિત, અને ઉત્તમ કલ્પના પૂર્ણ અગોચર સુધી ભરેલ
દુ વ્યાખ્યાન હતું.

મહાન્ સમર્થ જ્ઞાનેશ્વરે વાલ્યાવસ્થામાં જ ગણિત-શાસ્ત્ર કરતાં
જ અપરા વેદાંત શાસ્ત્રમાં પારંગતા પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

જ્યારે આવાં મનુષ્યો આજ કાલ પણ આવી અલૌકિક અસા-
ધ્યુ બુદ્ધિવાળાં છે ત્યારે પૂર્વના જમાનામાં પાસચંદ્ર કુમાર જ્ઞાના-
ળી કર્મથી અલગ રહેલ હોઈ સરુઝ શાસ્ત્રના વેત્તા નીવડે તો
માં આશ્ચર્ય થવા જેટલું શું છે ? ? ઉન્નતિક્રમમાં આગળ વેગેલા પ્રમા-
ક પુરુષો અગમ્ય ચમત્કૃતિવાળા હોવાથી પ્રાકૃત માનવો કરતાં
દીર્ઘ ગતિના હોય છે ! .

ત્યાર વાદ પૂજ્ય વેલગશાહ પુત્રના માટે સારા સ્થાનદાન કુટું-
ની રૂપ ગુણ શીલસંપન્ન કુમારિકાની શોધ કરવાના વિચારમાં

શુંયાયા; પરંતુ ભવિતવ્યતાની પ્રવલ્લતાના સંયોગને લીધે તે અસાન
 અંદર ઉપકારી ગુરુરાજ પંડિત સાધુરત્નજીનું ત્યાં પધારવું થયું. શ્રી
 સંવને સ્વર મલ્લતાંજ સ્હામૈયું કરી મુનિરાજજીને વસ્તિમાં પધરાવ્યું
 વિનય મર્યાદા યુક્ત ગુરુ-વંદન ભક્તિ વૈયાચ્યાદિ સાચવી સં
 સમુદાય આનંદ પામ્યો અને ગુરુરાજની ગુણ ગરિમામાં લીન વર્ત
 ચંદ્ર ચકોરની પેઠે જિજ્ઞાસુઓ જિનભાષિત વાગિનો લાભ લેવા
 ઉત્સુક રહ્યા.

યોગ્ય જીવોહિતાર્થ સાધુ વર્ગમાં રત્ન સરસ્વા સાધુરત્ન મુનિરાજે
 સમયોચિત સંસારની અસારતા તથા ધર્મ-સાધનથી પ્રાપ્ત થત
 અલભ્ય લાભ સંબંધી જિન પ્રલપિત વાણિ શ્રવણ કરાવવી શરૂ કરી
 અને દાસ્ય-હા-દલીલ-શંકા-સમાધાન-વર્ત-વિવર્ત વગેરેના નિર્ણય
 સાથે મધુર, અવિવાદિ, મર્મભેદ રહિત, મમત્વ વિનાની, સરલ, સર્વ
 હિતકારિણી વ્યાખ્યા વડે ભાવિક ભક્તોને વડો આનંદ આપ્યો.

વ્યાખ્યાન સાંભળવાથી પાસચંદ્ર ડુંવરની સ્વધર્મ ઉપર વિશેષ
 રુચી ઉત્પન્ન થઈ ઇથી પ્રતિ દિવસ ગુરુરાજ પાસે આવી ધર્મવર્ણન
 વ્યસન અસ્થિતિયાર કરવા લાગ્યા.

ગુરુરાજે તેમની તર્કશક્તિ, ગ્રહણચારણાશક્તિ, ધર્મદૃઢતા, અને
 ન સાથે લક્ષણ વ્યંજન યુક્ત ઉત્તમ શરીરશક્તિ આદિ નિહાળતા
 શાસનમુખારિક પુરુષની લાપકાત ધરાવનાર જાણી પાસચંદ્ર ડુંવરને
 અંતરના સમઝકા પૂર્વક રૂપ રહસ્ય સમજાવવું શરૂ કર્યું.

હમેશાનો નિયમજ છે કે, નિષ્પેહો ગુરુ ગીતાર્થ હોવા છતાં પણ શિષ્ય શોધવાની સ્પૃહા રાખે છે. તો પછી યોગ્ય શિષ્યની માટે માધુર્ય સાધુર્ય મુનીશ્વર કેમ સ્પૃહા ન રાખે ? અલ-રાખે ! ઉત્તમ શિષ્ય સંતતી એજ સ્વધર્મોન્નતિની પતાકા દિગંત ફરકાવવાનું મુખ્ય સાધન છે તે સર્વથી પ્રથમ હાથ કરવાની જ હોય છે. જ્યારે મુગુરુ ઉત્તમ શિષ્યની શોધમાં કટિવદ્ધ રહે છે, ઉત્તમ શિષ્યો મુગુરુની શોધમાં કેમ ન રહે ? વેશક રહેજ ! જ્યારે ઉત્તમ ગુરુ શિષ્યનો સંયોગ સ્વાધીન થાય ત્યારે પછી જાણ જાણ શી રહી ? ? અર્થાત્ ધારેલા અર્થની પ્રાપ્તિ એજ પુન્ય તેનો પરમાનુકૂળતા ગણાય છે.

આમ હોવાને લીધે ગુરુરાજ પાસચંદ્ર કુંવરનો અન સ્વધર્મનો વ કરવા તત્પર રહી સંસારની અસારતાના હાથેદૂવ ચિતાર વતાવી ચંદ્ર કુંવરનું મન સંસારનાં ક્ષણિક સુખો ઉપરથી ઉદ્વિગ્ન કરી , એથી મન ફટકયું એટલે પરમ વૈરાગ્ય પ્રકટ થતાં અકલ્પનીય ટકની રેલમ છેલ થતી જણાઈ.

માતા પિતાનો જાણ વહાર નહતું કે, પુત્ર સંસાર જાઝમાં ફસાઈ ? તેઓએ તો ગર્ભસમયથીજ નિશ્ચય કર્યો હતો કે, પુત્ર રાની મોહમાયાથી દિન પ્રતિદિન ક્ષીણ થઈ આખર બીજના તો પેટે જગવંચ થશેજ ! અને તેવુંજ થવાના સંયોગોએ સાનુકૂળતા રાજરી આપી એટલે પછી પ્રતીતિમાં ઝંકાને સ્થાન મળેજ શ્યાનું ?

સ્વપ્નની આગાહી અને જન્મકુંડલીમાં પહેલાં દીક્ષિતગ્રહયોગ, નિધિયોગ અને અંશાવતાર યોગ આદિ શુભયોગી ગ્રહો સ્વર્ગદિ આદિ સુ સંયોગવાળાં પૂર્ણ દષ્ટિવંત (જન્મકુંડલીમાં) મૌજૂદ હતાં ત્રીમાં જરાંપણ શંકા નહતો કે, નિગ્રંથ-વિદ્વાન્-સાં-પ્રભાવિક, સ્પૃહા રહિત અને માયામયિ સંસારથી વર થય રહેનારજ નથી ?

માતા પિતાએ આત્મ-કલ્યાણ અને જગત-કલ્યાણના ધ્યાનમાં લઈ કુલ્લદીપક કુંવરને જૈન-દીક્ષા અંગિકાર કરવામાં મતિ આપી અને દીક્ષા-મહોત્સવનો અઢાઈ મહોત્સવ તેઓ જૈનોન્નતિમાં દઢાનુરાગી થયાં.

‘ભાવતું ફતું ને વેધે કહું-’ એવો સંયોગ મળતાંજ કુંવર પ્રસન્ન થયા, અને જેમ આલાન (હાથીશાલા) નાં વંચન ગજરાજ વંચન રહિત થવા આવુર થાય તેમ સંસાર-વંચન પાસચંદ કુંવર અલ્પાતુર થયા.

અને વિદ્વર્ત્તાદિની પ્રાપ્તિના ચમત્કારમાં મગ્ન થઈ ઘર ઘર આનંદોત્સવ શરૂ કરી તરિયાં તોરણ-રજા પતાકા-ગીત-વાજીઝ, તથા સુકૃત્ય અને મિષ્ટાન્ન ભોજનાદિવડે અંતરનો ઉમઝકો પ્રદર્શિત કર્યો. ઉત્તમકાર્ય પ્રસંગમાં ઉત્તમજનો અત્યુત્સાહ પૂર્વક ભાગ લઈ અહોભાગ્ય માને છે !

દિક્ષા-મહોત્સવનો છેલ્લો દિવસ સંવત ૧૫૪૬ ના વૈશાખ સુદ ૩ નો હતો, તે દિવસે વહુમૂલી પાલ્લીની અંદર કિશોર વયના પાસચંદ્ર કુંવર દવદવા સહ વિરાજમાન થયા અને ગાજતે વાજતે ગીત નૃત્ય સંયુક્ત પુષ્કળ આડંબરથી શહેર વહારના ઉદ્યાનમાં અશોકવૃક્ષ આગળ સંગ સમુદાય સાથે જઈ પહોંચ્યા.

ગુરુરાજે જૈનનો દિક્ષાવિધિ શરૂ કર્યો અને ક્રમે ક્રમે શરીર ઉપરના વહ્વાલંકારનો ત્યાગ કરી વેરાગ્ય પૂર્ણ મહાવ્રત ઉચરાવી તેમનું મુનિ પાર્શ્વચંદ્ર નામ કાયમ કર્યું, ઠાલા વાચક વર્ગ ! એ વચ્ચેનો આનંદ અને નવ્ય દવદવા ભર્યો માનવ-મેદનીનો દેખાવ, તે વચ્ચે હાજર રહેલા ભાવિકો અને સુદ નવ દિક્ષિત મુનિના અંતઃકરણ શિવાય વાસ્તવિકરીતે કોઈ વર્ણન ન કરી શકે તેવો અસાધારણ શોભાવંત હતો.

હાજર રહેલા ભોજકો-સેવકો-યાચકો-વિરુદ્ધાચ્છી ચોલતા જનો અને કવિયો વિગેરેને ઉદારતા સાથે દાનદક્ષિણા આપી. તથા અન્ય આનંદપ્રદ આચારોને આચારમાં આળી મનમાનતી સુકૃત્યની

કમાણીની લહાણી મુનિના સંસારિપણાના માતાપિતાઓ, સગાં સંબંધિયો, અને મેક્ષકો પ્રાપ્ત કરી પુન્ય પ્રકૃતિને પ્રવલ્લ કરી.

ગુરુરાજ પણ પ્રમોદ પામ્યા. વિજયકારી વાસણેપવડે દિનપ્રતિ-
દિન વિજય વાવડો ફરકવાના મનોવલ્લનું ગુદ્ય તત્ત્વમુનિને સમજાવી
કાર્યની સફલતા સ્વાધીન થઈ માની ભવ્ય જીવો પ્રત્યે ગુરુરાજે
સંસારનો અસાર સંબંધ દર્શાવનાર અને માંગલિક્રુમાઢા પ્રવર્ત્તાવવાના
વિચારનો ધર્મવોધ આપ્યો.

તદનંતર મહોત્સવ પૂર્વક સકલ સમુદાય આનંદમાં ગર્ક થઈ
પોત પોતાના ઘર ભળી પરવર્યો. માત્ર ગુરુ-આજ્ઞાથી નિયમ યોગ્ય
નવદિક્ષિત પાસે દિક્ષિતો અને શ્રાવકો રાત્રભર શહેર વહારજ રહો
પ્રાતઃકાલે અપૂર્વ શોભા ભર્યા સ્હામૈયા સહિત ઉપાશ્રયમાં પધાર્યા
અને દેવ ગુરુને મર્યાદા પ્રમાણે નમન ક્ષમાપનાદિ કરી મુનિ પોતાના
મનમાં અહોભાગ્ય માનવા લાગ્યા; કેમકે ધારેલી વારણા નિર્વિઘ્ન
પણે સફલ થઈ. કાર્યની સફલતાએ આનંદની રેલમછેલ મનાય છે.

મુનિ પાર્શ્વચંદ્રજી ગુરુરાજની સાથે ભવજલતારક ભવ્ય જહાજ-
રૂપશ્રી શત્રુંજય ગિરિરાજની યાત્રા કરવા વિચર્યા અને નિકરણ
શિદ્ધિવડે શ્રીમરુદેવીના નંદનને નિહાળી પાપ પત્તાળી પુનઃ સિધ્ધિ-
ર્વક વિહાર કરતા ગુરુજી સહિત અનુકૂલ સ્થલે પધાર્યા.

ગુરુજીની પાસેથી પદ્મશાસ્ત્ર સંબંધીની ચર્ચાવાદનાં શાસ્ત્રો, વૈય્યા-
કરણ-કાવ્ય-સાહિત્ય-નાટક-ચંપૂ-સંગીત-રસાલંકાર-નર્ક-યોગ-
સ્વમતમંડન, પરમતત્ત્વમંડન સંબંધી વિવિધ શાસ્ત્રો, જિનમતનાં આગમો
શ્રુતિ સ્મૃતિયો, ગણિત, પ્રકરણ, પદ્મદર્શનના તત્ત્વદર્શક સિદ્ધાંતો
અને અન્ય વિવિધ શાસ્ત્રોનો ગંભીર રહસ્ય સહિત અભ્યાસ કર્યો.
તેમજ ફારસી તથા બ્રાહ્મી લિપિ, મનહરણ વિચિત્ર ચિત્રકલા,
તથા અષ્ટાવિધાનની ચાતુરીનો પણ સારો અભ્યાસ મેળવ્યો. વિશેષમાં
કાવ્ય-ચિત્ર-પ્રવંધ, રાગ રાગીણિયોનું જ્ઞાન, કવિતામાં પદલાલિત્યતા,
અર્થગંભીરતા અને અદોષતા લાવવાનું જ્ઞાન, તથા વૈદ્યકજ્ઞાન, અને
સંસ્કૃત, માગધી ભાષાનો ઉચ્ચ અભ્યાસ ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ વિદ્યા કલા
ઉત્તમ આચાર્યો અને શિક્ષકો દ્વારા પ્રાપ્ત કરી એક ધુરંધર વિદ્વાન્
શિરોમણિ પદને શોભાવનારા નોંધ્યા.

મુનિશ્રી પાર્શ્વચંદ્રજી વિવિધ ગ્રંથ, ચરિત્ર, પ્રસ્તાવિક શ્લોક,
સ્તવન, સ્વાધ્યાય, સ્તુતિ, ચોપાઈ, રાસ આદિની સુવીંચીત રચના
રચી સરસ્વતિપ્રસાદનું વિરુદ્ધ હાથ કરવામાં, મતવાદિયોના વાદ
ગાઢવામાં, જનમનરંજન કરવામાં, ભવિકરને સુમોઘવડે ધર્માનુરાગી બના-
વવામાં, દૈવીચમત્કાર દેસ્વાડવામાં અને જિનાજ્ઞા મુજબ આત્મમલ્યા-
ણનો શોધ કરી વિચારને આચારમાં લાવવામાં પૂર્ણ પ્રશંસનીય ગણાયા.

શ્રી પાર્શ્વચંદ્રજી દેસ્વાવમાં મનોહર, વાણિનો સુકંઠપૂર્વક સમયો-
ચિત્ત વિલાસ, અનુભવી, જનમન આકર્ષવામાં કુશલ, અને ઉન્નત્તિક્રમમાં

આગઢ વધયા અત્યુત્સાહી હોવાથી રૂપ ગુણ સંપન્ન હિંદના કોહીનૂર સમાન જ્યાં ત્યાં ગુણીજન ઘુંદમાં આદર સત્કાર મેલવવા વિશ્વ-વિરયાત મનાયા.

નિયમજ છે કે રૂપ ગુણ શીઢવેદે મનુષ્ય માત્ર ટરેક જગોણ પૂજ્યપદ મેલવીજ શકે છે ! કેમકે રૂપ અને ગુણ મનુષ્યનાં મન સ્વાધીન કરવા માટે ઉત્તમોત્તમ વશિકરણ છે ! રૂપ એ જોનારને મઢવાની આતુરતા પેદા કરવાનું વીજમંત્ર છે ! અને ગુણ એ મેલવેલો મુલાકાતને સદૈવ સંજીવન કરવાનો અમૃતકુંડ છે ! રૂપ ગુણને ઓઢલાવનાર છે ! અને ગુણ રૂપને શોભાવનાર છે ! કદરૂપા મનુષ્યમાં પૂર્વકર્મની પુન્યપ્રકૃતિની પ્રવલતાના સંયોગે કદાચ ઉત્તમ ગુણોનો સંગ્રહ થઈ આવે છે; પરંતુ જ્યાં લગી પૂરો પરિચય ન થાય ત્યાં લગી તેનાપર પ્યાર કે પૂજ્યચુદ્ધિનો ભાવ પેદા થઈ આવતો જ નથી. પણ જો રૂપવાનમાં ગુણોનો સચય હોય તો દૂધમાં સાકર મઢીજવા જેવો સંયોગ જણાતાં તે રૂપ ગુણ શીઢસંપન્ન માનવ દેવ, દાનવ ને કંટક માનવને પણ ચમત્કાર પેદા કર્યા વગર રહે નહીં. આમ હોવાથી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી ટરેકના મનમાં ચમત્કૃતિ ઉપજાવ્યા વિના રહ્યા નહીં.

જનમનમા ચમત્કારની અગદગાટી પ્રકટના શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી અતિ વિશેષ ઉચતર દશાના ભોક્તા થાય એના આટોલન પૂર્વક સઘન વાતાવરણ મૂર્ખાંડલમા વલવત્તર થતુ ચાલ્યુ અને તે પાતાપગ્ને મુદ સાપુરત્નમૂરીજીના મનમંદિરની અંદર પહોંચી સદાને માટે સ્થાન

કાયમ કર્યું. આમ થવાને લીધે ગુરુરાજની વૃત્તિયો ઉપર તે આંદોલ-
નો એ એ કાણુ મેઢવ્યો કે, શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગણિને હવે ઉપાધ્યાય પદથી
અલંકૃત કરવાની આવશ્યતા છે, એવી અચ્છ વિચારણાને ઉદ્ભવાવી
તે કાયમ રહે તેવી યોજના યોજવાની ફરજ પાડી.

પિતા અગર ગુરુ યોગ્યતાવાળા પુત્ર કે શિષ્યને જો યોગ્ય
અધિકારનો અધિકારી ન બનાવે તો તેમનો ઘનિષ્ઠ સંવંધ અને મિષ્ટ-
તાવાળો વ્યવહાર કદિ પણ શોભાવંત નીવડી શકતો નથી !

સંવત ૧૮૪૬ થી ૧૮૫૪ લગીના આઠ વર્ષના ટુંક અરસામાં
શિષ્યરત્ન શ્રી પાર્શ્વચંદ્રગણિ એ અનહદ વિદ્યા કલાની અંદર મેઢવેલી
ફતેહ, તેમજ જનસમાજનો પ્રાપ્ત કરેલો અંતરંગ ધર્મસ્નેહ અને ત્રિશ્વમાં
વિસ્તારેલી વિમલ વિરુધાતિ એ ત્રિપુટી માયા એ ગુરુવર્ય નાણપુરીય
તપગચ્છાચાર્ય સાધૂરત્નમૂરીજીને અત્યંત આનંદ આપ્યો હતો અને
તેમાં પણ જગો જગો એથી સંઘ તરફનાં પાઠકપદ આપવાનાં વીનતી
પત્રો આવ્યાં, એથી નાગોર ઝેહેરની અંદર સકલ સંઘને આનંદી
ઝમિયોની જાણ કરી.

નાગોર નગરમાં નગીનારૂપ ધનધાન્યાદિ સંપત્તિ પૂર્ણ, દૃઢધર્મા-
નુરાગી, વ્રહ્મચર્યધારક. મદરહિત અને દેવ ગુરુ ધર્મવાક્યોતું ત્રિકુ-
રણ શુદ્ધિવડે સેવન કરનાર શેઠ સજલાળી ગોત્રીય સહસ્રમુદ્ર વગેરે
લાભગ્રાહી ભાવિક ભક્તો એ પાઠકપદોત્સવ શરૂ કર્યા અને વહાર
ગામોના શ્રી સંઘસમુદાયને તે શ્રમ અવસરપર નાગોર પધારવાની

નિમંત્રણપત્રિકા (કંફોત્રી) ઓ હલકારાઓદ્વારા પાઠવી. જિનાલયોમાં પૂજામઢોત્સવ. નગરમાં અમારી પ્રતિષ્ઠોપ, વગ્ગરમાં મિષ્ટાન્ન ભોજન, મનમાં આનંડોત્સવ. અને નિમેલા સ્થલમાં ગીત, જિનગુણ-ગાન, નાટ્યરંભ, મંગલ વાજિત્રનો મધુને નાટ આદિ થડ રહ્યાં હતાં.

આમંત્રણપત્રિકાઓ પહોંચતાં સ્થલોસ્થલથી શ્રાવક, શ્રાવિકા, યતિમંડલ અને સાધ્વીગણનાં નાગોરની અંદર પાવન પગલાં થવા લાગ્યાં, દેવગુરુની ભક્તિનો રંગ સ્વૂં સ્વિલતો જણાયો, મનુષ્ય માત્રના મનમાં આનંડ છાડ જતાં તે રસવસ દિલમય જણાવા લાગ્યાં અને એ પ્રસંગપર આવેલા માનવોથી નાગોર શહેર સંકીર્ણ થયેલું માલમ પડવા લાગ્યું.

પંચાંગ શુદ્ધિવાલા મુમુદૂર્ચ સમય ગુરુરાજે ચતુર્વિંચ સંવ સમુદાયસમક્ષ ઉપાધ્યાયપદ આપવાના વિધિ મુજવ વિધિ અમલમાં લઈ ઉપાધ્યાયપદથી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીને અલંકૃત કર્યા. બહાલા વાંચનાર ! એ સમયનો આનંડ અનાવધિ હતો, જેથી તે સમયના આનંદનું વર્ણન હેરાફની લેખિની પણ યથાસ્થિતપણે કરવા સમર્થ થડ શક્તી નથી. કેમકે ભાવિક્રમક્તોના મનમાં ગુરુભક્તિના અચલ રાગનો રંગ લાગેલો તેની વિશેષ ઢ્રગજ્ઞગાદી થની નિહાલનાં આનંદ વૃદ્ધિ પામ્યા વગર કેમ રહી શકે ? નિયમજ છે કે-મનપસંદ વસ્તુની શોભામાં વધારો થતાં સર્વે જીવમાં હર્ષનો આવેશ પેડા થાય છેજ ! એથી

પાઠકપદોત્સવમા ભાગ લેવા આવેલો સત્રસમુદાય પૂજ્ય શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર-
 જીની પદવી-રૂપાતિ-ઉન્નતિમા વિશેષ વારો થતા અત્યંત આનંદ-
 મગ્ન થઈ રહ્યો હતો, એટલુંજ નહીં પણ પાઠકપદોત્સવની પર્વાહુતી
 થયા છતાં પોતપોતાને ઘેર જવાનું પણ તેને અગમ્યા ભરેલું જણાતું
 હતું; પરંતુ ન છૂટકે ગુરુદેવના ચરણ વંદીં નિજ નિજ સ્થાનકે જવા
 વિદા થયો. અહા ! એજ સત્રસમુદાય ધન્યાતિગ્ન્ય મનાય છે કે જે
 દેવગુરુવાદિની શુદ્ધ ભક્તિના આનંદમા તહીન વની રહી વ્યવહારિક
 કાર્યોનું પણ ખાન ભૂલી વેસે છે ! શાસનદેવ ! એવા સંઘસમુદા-
 યની સદા ચડતીજ કરો અને તેવા આનંદીકલ્યાણી સંઘગણના
 સફળ વિત્ર હરો ! અસ્તુ ! ! !

તદનંતર પાઠકજી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી દેશ વિદેશમા વિહાર કરતા
 તથા વિવિધ જ્ઞાનતત્ત્વ સંશોધન કરતા અને જગતપાદિથી સંયમગ્રનને
 શોભાવતા પારકોટ મેવાડ વગેરે પ્રદેશોના ભવ્યજીવોને પ્રતિવોધ
 આપી તેઓએ તેમના હૃદયક્ષેત્ર અને પૃથ્વીક્ષેત્ર એ બેડેને પાવન કર્યા. પાઠક
 શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીમા વાણીચાતુરીનો અનુપમ ગુણ હતો કે જેણે એક
 વાર મયુરવાણીની દેશના કે વાતચીત સામઝી કે ગમે તે જ્ઞાતિનો
 અને ગમે તેવા ઝટક મનનો હોય તથાપિ તે ગુરુગુણાનુરાગી થતોજ
 હતો. આમ હોવાથી ફેડક ક્ષત્રીઓ, અસુરો અને હિંસકોને પણ
 ધર્મરંગ લગાડી અહિંસાધર્મપાલક કર્યા. તેમજ પ્રતીતિ મળે તે કે
 પાવન વીરને અને ચોસઠ યોગિયોને પણ સ્વધર્મસહાયક વૃત્તિનો

रंग पेदा कर्यो हतो. महत् पुरपो देवोने पण हाथ करी ले तो एमां कंड आश्चर्य थवा जेहुं नथी; केमके जेभो असत्यथी अलग, अडग ब्रह्मचर्यधारी, सर्व जीवोने अभयदान देनाग, शत्रुमित्रने समदृष्टिथी जोनार, रत्नत्रयीना उपाशक, लालच-क्रोध-मान-मायाथी रहित, गूढ ज्ञानतत्त्वनी गरिमाना ज्ञाता अने निरंतर उन्न-तिक्रमनेज हाथ करनारी जप तप आदि क्रियाओना उपासी द्योय तेवा ज्ञानी श्यानी तपीना देवो दास थडने रहे एमा नयादज शी ?

प्रभावशालि पूज्य पाठकजी जिनाज्ञानुसार विहार करता, तथा शिष्यसंततीने बभारता अने जैनागमो-सिद्धांतो-ग्रन्थो-पंचांगी वगैरे पुष्कळ ग्रंथोना गहनभावने श्यानमां लड अनुभवता भव्य मुवर्ण साटश भारत भूमीने पावन करवा लाग्या; परंतु ते समयमां जेनयति-सापुमंडळमा चाली रहेगे शिषिन्ध्याचार निहाळी

ગુરુરાજે કહ્યું—“કેટલાક સમયથી વાદશાહો તરફનું આચાર્મોને વહુમાન મઠવાથી ધીરે ધીરે સંયમધારિયો પોતાના ક્રિયાકાંડમાં શિથિલાચારી થતા જાય છે. એસઆરામચારી યવનેશોના વિશેષ પરિચયને લીધે ક્રિયાનુષ્ઠાન કમી થઈ સુખમાં લીન થયેલા સંયમીઓ પોતાનો સત્યવિષય વિસરી વિષયાંતરમાં મન ટકી રહેલા છે. નાગપુરીય વૃહત્પદમચ્છાધિરાજ શ્રીરત્નશેખરસૂરીજીએ ફિરોજશાહેને પ્રતિવોધી સ્વર્મનો વિજય વાવડો ફરકાવ્યો હતો.

એટલેકે સૂરીશ્વરે શહેનશાહના અંતઃકરણની અંદર પ્રશંસવા લાયક રાજ્યનીતિની ઊંડી છાપ વેસાડવા કહ્યુંકે—“ પાદશાહોને, ફિઝ્લે આલમ્ ! (જગતજનોને પવિત્ર થવા તીર્થરૂપ) જહાંપનાહ (જગતજનોનું રક્ષણ કરનાર) સુદાવિદ ! અને હઝરત પરવરદેગાર વગેરે મહાન્ ઇલ્લાહો (પદ્વીઓ) આપણામાં આવે છે તે ઇલ્લાહો લાયકી ભર્યા કે વ્યાજનીપણે ક્યારે કહેવાય કે ક્યારે તે પોતાને મલેલ પડનો યથાર્થ ધર્મ બજાવે ત્યારે !

વાદશાહોનો ધર્મ એજ છે કે—પૂર્ણ ઇન્સાફથી અમલ ચલાવીરૈયતને જોડયે તેવું સુખ આપવું. રહેમ રાખી પ્રાણી માત્રની પ્રસન્નતા મેળવવી. સારાં કામો કરી ઉત્તમ નામના મેળવવી. ધર્મ ઉપર શ્રદ્ધા, કર્તવ્ય સાવધાનતા, સ્વચ્છતા, દીર્ઘદષ્ટિ મલેલી તરુનો પૂરતો લાભ લેવો, ગૌર્ય, વૈર્ય, ક્ષમા, વચનપાલકપણું, સતસંગ અને વિવેક આદિ

સદ્ગુણો દૃઢપણે ધારવા અને તેઓને પૂર્ણપણે અમલમાં આણી અન્યને ધડો લેવા યોગ્ય વર્તન શીખવવું.

ઇન્સાફ એનું નામ છે કે-લોકોમાં સમાનતા જાળવી રાખવી મારું તારું ન ગણતાં એક રાહે રહી અદલ ન્યાય આપવો, દરેક વર્ગની તેનો પાયરી પ્રમાણે નિગાહવાની રાખવી, જેમનાપર જુલમ થયો હોય તેમને દાદ આપવી, અને અહેસાનરૂપ (જુલમીઓના જલમપર સહતરૂપી) મલમ લગાડવો.

માલિકની બંદગી કરતાં ઇન્સાફનુંફલ સાઠગણું વધારે છે. કેમકે બંદગીનું ફલ તો બંદગી કરનારાનેજ મળે છે અને ઇન્સાફનું ફલ તો આજી રૈયત વગેરે સર્વને મળે છે. અદલ ઇન્સાફનો સારો વદલો વેદદ મળે છે. સાઠ વખત હજ્જ કર્યાનુંફલ ઘેર બેઠે મેલ-વડું હોય તો જેઓનાપર ગેરઇન્સાફ થયો હોય તેઓને ઇન્સાફ આપવાથી તથા તેના ગરીબોને દાદ આપવામા જે કલાકો નીકળે તેથી દ્વાધ થાય છે. હજરત મહંમદ સાહેબે પણ કુરાને શરીફમાં ફરમા-વેલ છે કે, મુલતાનોને માટે એજ યોગ્ય કામનો વોજો છે કે,--માણ-સોને ઇન્સાફ આપવામાં મશગુલ રહેવું તથા ન્યાયપૂર્ણ જાંદગી મોગવવી અને રૈયત ઉપર ન્યાયથી રક્ષણ કરવાની નજરથી જોવું એનાથી વીજું કંડ વિશેષ તેમને લાયક નથી. ન્યાયવડે આશુ વિશ્વ નેજોમય થાય છે. ન્યાયનો મહેકપી આજી દુનિયાં મુગંધિત બને છે, અને ન્યાયથી વર્તતાં તમામ મુરાદો વર આવે છે. ન્યાયી

જનને સહુ ચહાય છે, અને જુલ્મીને દરેક જણ ધિક્કારે છે. ઇન્સા-
ફથી મુલ્ક મજબૂત થાય છે. તથા જ્યાંલગી પાદશાહના પગ ઇન્સા-
ફરૂપી સતરંજીપર હોય ત્યાંસુધી તેના શિરપર મોટાડનો તાજ
કાયમ રહે છે. ન્યાયી રાજા એ પ્રભુની દયાદૃષ્ટિની છાયારૂપ છે.
જેનામાં ન્યાય છે તેજ દયાની મૂર્તિરૂપ મનાય છે. માટે ન્યાયી મુલ-
તાને પોતાના છાંયડાતળે આવી સૃષ્ટિને રહેવાની જગા આપવી કે
જેથી મઢેલી મોટાઈ આસ્માનપર આદર મેલવી શકે છે.

મિત્ર તથા શત્રુને સમાન માની તે વેડ જોડે માયાલુપણથી
વર્તવું, રૈયતપર રહેમનજર રાખવી, દરેક કામ વિચિક્ષણ પુરુષની
સલાહ લઈ કરવું એ પણ ઇન્સાફ દૃષ્ટિમાંજ સમાય છે. ઇન્સાફ આ
દુનિયાં અને પેલી દુનિયામાં માન અને મુલ્ક આપે છે. વૈય અને
પાદશાહ સ્વભાવમાં સરખા હોવા જોડયે એટલે કે વૈય, જેમ દર-
દીની પૂરેપૂરી હકીકત સાંભળી ધ્યાનમાં લઈ તેનું દર્દ દૂર થવા ઉત્તમ
ઇલાજ આદરે છે, તેમ પાદશાહે દાદ માંગવા આવનારની વાત તમામ
સાંભળી ધ્યાન આપી તેનાં દુઃખ દૂર કરવા યોગ્ય રમ્નો દાથ
ધરવો. તે રોગી કે દાદદાર વધારે બોલ બોલ કરે તોપણ તેથી
વૈયે કે પાદશાહે કંટાળવું નહીં, તેનાપર ગુસ્સો લાવવો નહીં, અને
તેને મમતાથી દિલાસો આપી તુરત તેનું દુઃખ નિવારણ કરવા
શોચવું. પાદશાહોના માથે એજ જકાત છે કે ફરિયાદીની અરજ
ધ્યાન દઈ સાંભળી, તેનાથી સમ્મતતા સાથે મમતાથી વાત કરવી

અને ગરીબ જોડે વાતે કરવાથી શરમાવું નહીં, પોતાથી ઉત્તમતો
 પંક્તિના માણસો સાથે મમતાથી વાત કરવી એ મહાનપુરુષોનો
 સદ્ગુણ ગણાય છે. ગરીબોપર નેકનજર રાખવાથી મોટાટ વધે છે.
 દુઃખી જનનું દુઃખ દૂર કરવું, નાસીપાસ થતા હોય તેમની ડચ્છા
 પાર પાડવી. રૈયતના કામકાજ ભળી ચોગ્ગાવું મન રાખવું, તથા
 તેમનું ભલું કચ્છાનોજ નિરંતર ડરાવો રાખવો; કેમકે પાટશાહોની સારી
 ડચ્છા એજ પોતાના રાજ્યની વરસત વધવાનું ચિન્હ છે. સેતી કે
 વગીચામાં રસકસનું વધવું ઘટવું, અન્ન વગરે થવું કે કમતી થવું,
 વરસાદ આવવો કે ન આવવો અગર વરોવર ન વગમવો, કાઠ
 પઢવો કે મુકાઠ થવો અને રોગ વધવો કે શાંતિ રહેવી-એઓની
 શાંતિ વૃદ્ધિનો આધાર રાજ્યકર્તાઓની રૈયતપર રહેતી સારી નડારી
 વિચારણા ઉપરજ છે. માટેજ ન્યાયીપણુ એમવ સદ્ગુણોમાં સર્વોત્કૃષ્ટ
 છે. રાજાની દમેદગી, મુલ્કનો વિસ્તાર, સ્વજ્ઞાનાની ભગ્પૂરના, અને
 શહેર તથા કમ્પાઓની આપાટી પણ ન્યાયથીજ આપાદણુ

દયારૂપી દોલતની પાયમાલી કરનાર છે. વાદશાહો જોર જુલમથી કોઈનો માલ સ્વંચાવી લે છે કે કર વેરા નાચી કોઠાર ભરે છે તે વાદશાહો ત્રીવાલોનો પાયો સોદી અગાસીને ધોલવા જેવું કરે છે.

રૈયત મૂલ અને મુલતાન વૃક્ષ છે. જ્યારે વૃક્ષનું મૂલ નવલું પડે ત્યારે વૃક્ષ પવનના પહેલા સપાટેજ જમીનદોસ્ત થાય છે. એજ રીતે જુલ્મ કરનાર પોતાનાંજ મૂલ સ્વાદનાર મનાય છે. માટે જુલ્મગારોને શોધી શોધી દૂર કરવા અને ઇન્સાફવડે સર્વની દુવા મેલવવી.

વાદશાહોની વોજી ફરજ એ છે કે—સર્વ ગ્રામીણર દયાભાવ અને રહેમ નજર રાખવો કેમકે કુદરતે હાથતલેની મજા એ એક અનામત સોંપેલી છે તેને જાલ્લી રાખવીજ યોગ્ય છે. એ અનામતના અંગે તેમને નિશ્ચિત રાખી, તેમની સ્થિતિ સુધારવી, અધીરા વનેલા-ઓને દિલાસો આપવો, દયાવૃત્તિ વતાવવી, જુલ્મી પુરુષોના હુમલાની વલામાંથી છોડવી વેફિકર 'રાખવી, અને વારંવાર તેમની સંભાલ લેવાની કાલજી રાખી તેમના મુશ્વના ઉપાયો શોધવા.

જો આપણે વીજાપર દયા રાખીશું તો તેઓ પણ રહેમનીજ નજર રાખશે.

જે દયાનો ઘુંડો ઉઠાવે છે તે પોતાનું અને વીજાઓનું કામ ફતેહ કરે છે અને જે દયાને ળીધે શ્રેષ્ઠ થયેલ છે તેનાપર નશીવની નજર મુઠ્ઠી થાય છે. આ દુનિયાની સલામતીનો દયાવૃત્તિપરજ આધાર છે; માટે રૈયતની સંભાલ રાખવાનું કદી ચૂકવું નહીં. હૃદય

પીડિત જનોપર કૃપા રાખી વર્તવું. ઘાપવેદાના જેવો નાતો રાજા પ્રજા વન્હેનો છે જેથી તે પ્રમાણેજ ઘનિષ્ઠ સંવંધ રાખવો. આપણે સ્હામાને ક્ષમા વક્ષીશું તો તે પણ તેમજ કરશે, અને ક્ષમાથીજ અટક્યનું ચારણું ઉઘડશે.

પાદશાહોને એ ગિફતાર કરવો યોગ્ય છે કે રૈયતના મનનો શિકાર કરી તેમનાં મન પોતાને તાવે લેવાં. રૈયતનાં દિલ વાઢગાહનો આવાદો ભળી કાયમ થયાં કે થીજી વગી વસ્તુઓ તેની પાછલજ ઘસડાઈ પોતાને તાવે થાય છે. રાજમહેલનો પાયો મજબુત કરવો હોય તો રૈયતની પૂર્ણ મમતા મેઝવી તે કેલવડે દૃઢતા આપવી. રૈયતનો પ્રેમ એજ રાજ્યસત્તા જાલ્લવાનારું જવરદસ્ત્ર લશ્કર છે. રૈયતને જોડતાં સાધનો પૂરાં પાડવા માટે ઘટ્ટની યોજના યોજવી. તેમને પડતી તરૂલીફો દૂર કરવા પ્રતું ધ્યાન દેવું, લાંચીઆ, તોફાની, જુલ્મી, ઘડગ્ગોર, છુંટારાઓ, ચુગલીગ્ગેરો, ઝુઠાઓ વગેરેનાં પ્રપંચતંત્ર વંધ પાડવાં.

મુલ્કની આપાટી કરવો હોય તો રૈયતની આપાટી જાલ્લવવી. પોતાના સ્વજાના કરતાં રૈયતને વગરે કીમતી સ્વજાનો માનવો, અને તે સ્વજાનો સંભાલી રાખવો; કેમકે સ્વજાનો કદી પણ સૂટી જશે, પરંતુ રૈયતરૂપ સ્વજાનો પ્રત્યેક પક્ષે નવું નવું ધન ઉપજતાં વાગા સોલી પૂરું પાડશે.

રૈયતની મુલાકાત લેવા ગુઢા ટરવારો ભરવા, તેને ઘોલવાની છૂટ આપવી, તેના પર પડતી આફતોની, લાંચીઆ જુલ્મી અમલદારોથી

થતા જુલ્મની દાદ મેલ્લવવા સ્વરૂપ વાત સાંભળી દિલાસા મર્યો જવાક આપવો, દરવાનો કોઈ દાદ મેલ્લવનારને ન રોકી શકે તેવો સરુન વંદોવમ્ત રાખવો, અને દરેક કચેરી દફતર વગેરે તરફ ઘણી ચારીક નજર રાખી સર્વનો ઉપર યોગ્ય દાવ રાખવો.

જે પોતાના ઉપર જવાબદારી છે તે વીજાને હાથ સોંપી નિશ્ચિ-તપણે એશારામમાં પડવું નહીં. જે શહેનશાહ પોતે જાગતો રહે છે તેની મજા નિરાંતે ડંચવા પામે છે, અને જે ડંચમાં મશગુલ રહે છે તેની મજા હજાગરાજ વેઠે છે; કેમકે તેવા રાજ્યકર્તાઓના રાજ્યમાં ચોર જુલ્મગાર, લાંચીઆ વગેરેનું જોર વધી પડી અંધેરનો અમલ છવાઈ રહે છે એટલે પછી રૈયત ક્યાંથી છુલ્લે સૂવા પામે ?

હકુમતના તરુત ઉપર વેસવું સ્થેલું નથી; કેમકે તે જગાનો અધિકારી થયા પછી સેંકડો પ્રકારનો સાવધાનીઓ રાખી વર્તવું પડે છે, દુઃખી મરીબજનની મુરાદો વર લાવવી પડે છે, નિર્વલ્લજનોપર રહેમ રાખવી પડે છે, અને જાતજાતની જોખમદારી જવાબદારીઓ જાલવી પોતાના તથા મજાના હક્કો અદા કરવા પડે છે; કારણ કે ન્યાયના તરુતપર વેસી સત્ય ન્યાય હાથ ધરવો પડે છે.

સારાં કામો કરવા માટે પાદશાહોની એ ફરજ છે કે— સદા-વ્રતો સ્કોલવાં, વેગુન્દેગાર જાનદારોના જાન વચાવવા, મુંગા પ્રાણીઓપર ગુજરતું ઘાતકીપણું અટકાવવું, દેવલ, મસજિદો, ધર્મ-

શાલાઓ વંગેરેની સારવાર રહેવાની બંદોસ્તી રાખવી, કઝાશાલાઓ ઓ ઓલવી, નિશાલો મારફત વિદ્યાની વૃદ્ધિ કરાવી પ્રજાને સારાસાર સમજતી બનાવવી, નિમાજ પઢવી, ધર્મના કામોમાં મદદ આપવી, ધર્માધ્યપણું છોડવું, નગરચર્ચા જોવી, પ્રમાણીક જામૂસો મારફત પ્રજાને પઢતા સુખદુઃખના સમાચાર મેલવવા, ધર્મમાં હુસ્ત રહે તેવી ફરજિયાત ધર્મની તાલીમ આપવા તદ્દવીર યોજવી, અને પોતે જાતે દયા, રહેમ, ન્યાય વગેરેમાં વર્તી તેની સચોટ અસર પ્રજામાં ફેલાવવી.

તેમજ ધર્મ ઉપર દૃઢ શ્રદ્ધા રાખી વર્તવું. પ્રત્યેક કર્તવ્યમાં સાવધ રહેવું, મુસ્ત ન રહેતાં તાકીદે પોતાના રાજ્યધર્મમાં તત્પર રહેવું, દીર્ઘદષ્ટિ વાપરવી, અને જ્યાં જે ગુણ કે ફરજની જરૂર હોય ત્યાં તેનો પૂરતો ઉપયોગ કરવો.

ચાદશાહાઓએ પ્રતિજ્ઞાભંગ થવું નહીં, વિવેકમાં સ્થાવી આવવા દેવી નહીં, સતસંગનો રંગ લગાવી સદાચારી થવું, અને આ દુનિયાની મુસાફરી પૂરી કરી પેલી દુનિયામાં ગયા પછી પણ સાચકો લેખકો, ગ્રંથકારો અને દુનિયાં યાદીમાં રાખી જયવાદ વદે તેના કાર્યો કરવાં એજ હન્સાન્ની જોટીગીનો સાર છે. ” ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ઉપદેશથી ફિરોજશાહ તત્પરે સારા ચાદશાહ તરીકે નીવડવાની પદ્ધતી ગ્રહણ કરી અને તે પદ્ધતી વડે ચાદશાહ થઈ જતા તે સૂરીરા-

જની વધુ માન્યતા વધારી તેમજ સુદ પોતે આધીન રહી તેમનો મરતયો અધિકતર વધાર્યો.

વાદશાહનું વધુ માન મલતાં છતાં પણ તે મૂંઝાણના અમલમાં મુનિમંડલ ઉગ્રવિહારીપગામાંજ કાયમ રહ્યું, તત્પશ્ચાત્ તેમને પાટે શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યજી થયા તે પણ મહાન્ પ્રભાવિક હતા; તથાપિ શહેનશા-
હના વહુમાનના લીધે સહજ ક્રિયાનુષ્ઠાનમાં ઢીલા થવા લાગ્યા, અને તેમને માટે હેમચંદ્રસમૂરીજી થયાં તે પણ ચવનાધીશના સન્માન યુક્ત હતા જેથી મહુમ ગચ્છપતિના સમયથી શિથિલાચારનું રોપાયલું વીજ અંકુર રૂપથી પાંદડાદાર થયું જણાયું. એથી વિશેષપણે આચારમાં ઢીલા થયા. એ કારણને લીધે-યથારાજા તથા પ્રજા-ન્યાયાનુસાર પોતાનો પરિવાર પણ શિથિલાચારી થતો ગયો, અને અત્યારલગણ તેનોજ ચેષ્ઠ લાગુ રહેવાથી દિનપ્રતિદિન શિથિલાચારમાં ઉમેરો થતો રહેલ છે. આમ હોવાથી ઘર કરી વેઠેલો શિથિલાચાર દૂર થવો એ અતિ કઠોન છે. માટે સમપરિણામવડે ધર્મસાધના કરી સ્વાત્મક-લ્યાણ કરવુંજ શ્રેષ્ઠ છે. ”

ગુરુરાજના મુસ્તારવિંદથી આવી દલીલ તો જાણી ઉપાધ્યાયજીને અતીવ ઉત્કંઠા થઈ આવીકે ‘ ઉત્કૃષ્ટ વૈરાગ્યધારક થઈ શિથિલાચાર દૂર થવા ઉગ્રમી થવુંજ યોગ્ય છે.’ એથી ગુરુમહારાજને વિનયપૂર્વક ચીનવ્યું કે-“જૈનધર્મોન્નતિના અર્થે હું ક્રિયાઉદ્ધાર કરવાની અપેક્ષા

સાવું જુ અને ધારું હું કે આપના પ્રસાદથી કાર્યસિદ્ધિ સ્વાધીન
 કરી જિનશાસનો ઉદ્યોત વગારીશ, અને શિથિલાચારનો માર્ગ વંધ
 પાડવાની ઉત્તમ યોજના યોજીશ; માટે આપની આજ્ઞા થવાની જરૂર
 છે. ” ઇત્યાદિ વિચારણા જાણી તત્ત્વવાદપરૂપક ગુરુરાજે શિષ્યનું
 વિગ્રાવલ-પ્રભાવલ-મનોવલ અને પુન્યપ્રવલતા આદિ ધ્યાનમાં લઈ
 આશીર્વાદ સાથે ક્રિયાઉદ્ધાર કરવાની આજ્ઞા આપી થી સંવને તે
 સંવંની સૂચના કરી, એટલે શ્રીસંવના આગેવાન ગૃહસ્થોએ અદ્વાઈતસંવ
 શરૂ કર્યો.

દશવર્ષ ઉપાધ્યાયપદ શોભાવ્યા વાટ સુવ્રત ૧૫૬૪ ની અંદર
 પ્રભાવિક શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજી ક્રિયાઉદ્ધાર માટે તત્પર થયા; કારણ કે
 જિનેંદ્ર ભાષિતવાણિ મુનવ ક્રિયાઓમાં થયેલી મદતા નિદાહ્લી તે
 ચતુર્વિંશ સંવમાંથી દૂર કરવા અર્થાત્ ભગવતની આળાવિરુદ્ધ ક્રિયાનો
 અત આળવા (જૈનાગમાનુસાર માર્ગ પ્રવર્ત્તાવવા) દિમ્મત પૂર્વક
 દ્વલ વિચારવંત થયા. એ જાણી સંવસમુદાય અપરિમિત હર્ષપદે મહો-
 ત્સપમાં જોડાયો અને નાગોર નગરમાજ ગુરુરાજે મુન્નર કરેલા
 દિવસે અપાર ધામધૂમ સાથે ક્રિયાઉદ્ધારની ક્રિયામાં તટીન રહ્યો—
 અર્થાત્ આઠ દિવસ જીવદયા પલાયી, અતિથિ યાચકોને દાન માન
 થી સંતોષી ગીન-ચાચ-નાચ્ય આદિથી દેવગુરુનો શ્રદ્ધાપુર્વક ભક્તિ
 સાચવી લ્હાવ લીધો.

निग्रंथ—त्यागी थया पछी मुनि महाराज श्रीपार्श्वचंद्रजी नव कल्पी विहार करता तथा पंच सुमतिमुमता अने त्रण गुप्तिगुप्ता युक्त मुनिमार्ग मुजव वाविश परिसह सहन करता अमतिवद्धपणे विचरता भवि जीवोने प्रतिबोध आपी शिथिलाचारने दूर करवा लाग्या.

नागोरथी विचरता जोधपुर समीप आवी पहुँच्या अने ते वातनी श्री संघने जाण थतां अति आडंबर पूर्वक निग्रंथ गुरुने वीनती करी शहेरमां पयराव्या केमके गुरुराजना उपदेश विना कदि पण कोइनो उद्धार थइ शकतो नथी.

गुरुराजनी मधुरी शुद्ध वाणिनी प्रशंसा शहेरमां विस्तरी अने ते कुंवरश्री मालदेवजीना कान लगी जइ पहुँची जेथी श्रीसंघने सूचना अपावो पोते पण व्याख्यान श्रवण करवा उपाश्रयनी अंदर पधार्या अने विनयपूर्वक गुरु वंदन करी ते धर्मदेशना सांभळवा विराज्या.

वांचनार ! दरेक काम सिद्ध करवानी जो साची इच्छा होय तो ते समयनी अनुकूलताज छे. समयनी अनुकूलता मळतां पछी विलंबने आदर आपवो नहीं; केमके तकने आगळ वाळ छे, पण पाछळ टाल छे जेथी आवती तक पकडी लीधी तो वेडो पार थाय छे, जो आवेली तक जवा दइ पाछळथी तेने हाथ करवा जइये तो

તે પછી ટાલના લીધે પકડવાનું સાધન હાય ન લાગવાથી છેક છટકીજ જાય છે. જે ઘડી ચાલે છે તેનાપર આપણો હક છે, પણ આવનારી તરુ ઉપર આપણો હક નથી; કેમકે તે તરુ આપણી યજ્ઞે એવો કંડ આ ક્ષણભંગુર સંસારની વાજીનો ભરોસો નથી, માટે હાય આવેલા સમયને કાબુમાં રાખી તેનો ઉપયોગ કરી લઈ કાર્યસિદ્ધિનું રહસ્ય મેલવવું એજ સર્વોત્તમ ઢહાપણ છે.

સૂરીશ્વરજી અવસરના જાણ હોવાથી પાટવી કુમારશ્રીના અંતરમાં સદનંતર રાજ્યનીતિની હંડી લાગણીવાળી છાપ કાયમ રહે તેવો ઉપદેશ દેવો શરૂ કરી ફરમાવ્યા કે—“આ સંસારની અંદર સાર રૂપ માનવ જન્મ મેલવી એજ વસ્તુ સંપાદન કરવાની જરૂર છે કે સદ્ધર્મને ઓઢાવી, તેનાં તત્ત્વો સદ્દેહી પાઠી ઉત્તમ જન્મને ધન્યાતિ ધન્ય કરવો. વાંચી મુંઝીએ આવી રાલી હાથે આ ફાની દુનીયાંની શ્રાવણમાંથી કૂચ કરવું એ તદ્દન મેરબ્યાજવી છે. આવતી વચ્ચે સ્વર્ગી છાવેલી તે સ્વર્ગી જતાં ફરી નવી પુન્ય-સ્વર્ગી મેલવી અને તે પછી મુસાફરીને લંબાવવી એજ વહેતર નિયમ છે.

આવો માનવધર્મ છે તથાપિ તે માનવોને ધર્મમાં કાયમ કરવા કે કાયમ રહેવા દેવા એ રાજાઓનાજ હાથમાં છે. કોઈપણ કોમ પોતાના ઉત્તમ ધર્મથી ભ્રષ્ટ થતી રાજાની જાણમાં આવે તો તેને યોગ્ય સમજુત આપવામાં આવે, છતાં પણ તેથી સ્વધર્મની દરસાર ન રાખે તો તેને કાયદાના ફરમાન મુજબ સજાને પાત્ર ફરી જાયતી

વતાવે. કેમકે કાયદો એજ માણસોને સારી નીતિ રીતિ પ્રીતિમા પ્રવર્તવાનો, અનીતિથી અલગ થવાનો, ધર્મ કર્મમાં સાવધ રહેવાનો અને વ્યવહાર આદિ વાવતોને માન આપવાનો માર્ગ વતાવનાર છે. એટલુંજ નહીં પણ તે કાયદાનાજ મયથી ફલાયદા માર્ગ ન આદરતાં વાયદા વગર અંકુશતલે આવી ઉત્તમ ફાયદા ઉઠાવે છે અને તેથી માનવ માન્યવંત મનાય છે. અંધેરી કારોવારવાળા રાજ્યમાં પણ કાયદા તો હોય છે; પરંતુ તે નાલાયક વંધારણના હોવાથી કદર વિના કામમાં આવે છે.

ભરવાડના હાથમાં પારસમણિ આવવાથી વકરીના કોટમાં લટકાવે છે, મૂર્ચને હાથ ચિંતામણિ રત્ન આવવાથી કાગડો ઉડાડવામાં તેનો ઉપયોગ કરે છે, મીલડીને હાથ હીરો જવાથી તેને ચળોડીના હારમાં જગા આપે છે, અને ગમાર વ્યાપારીને હાથ કોહીનૂર ચઢવાથી તેને પ્રસંગ વચ્ચે કામમાં લે છે. વસ્તુની કીમત કામતદારના હાથેજ થઈ શકે છે. કહું છે કે—

(ઇંદ્રવિજય છંદ.)

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ આરસી અંધ અગાડિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ મુંદરિ પંઢ અગાડિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ મૂર્ચ અગાડિ સુપોધિ કહોને ?

ઉત્તમ છે પણ શ્યા ઉપયોગનિ વીન વધીર અગાડિ કહોને ?

કહેવાનો ભાવાર્થ એજ કે ઉત્તમ કાયદો ઊતાં અન્યાયિ રાજના અગાડી તે દયા ઉપયોગનો ગણાય ? શસ્ત્ર શૂરવીરના હાથમાં, માલા સંત પુરુષના હાથમાં, તાજુડી વાણિજ્યનારના હાથમાં, અને કંકણ મુંદર મુંદરિના હાથમાંજ શોભા આપે છે.

(ડંડવિજય છંદ.)

ભામિનિનું વરભૂષણ એજ સદાય મુર્શીલવડે મુશ્વ આપે,
 ભૂપતિનું વરભૂષણ એજ હિતાવહ ન્યાય સદા સ્થિર સ્થાપે;
 શ્રીપતિનું વરભૂષણ એજ હમેશ દુસ્વીજનના દુશ્વ કાપે,
 ધિપતિનું વરભૂષણ એજ અર્થ અનીતિ અલીક ડયાપે ॥૧॥

પ્રિય સુવરાજપદાધિકારી ! ઉત્તમ રાજ્યઋત્તાનાં એજ મુચિન્હો છે કે:-

(ગાથા)

શઠદમનમ શઠપાલન-માશ્રિતભરણંચ રાજચિન્હાનિ;
 અભિશેકપટ્ટવાર્ધાં વાલવ્યજનં વ્રણમ્યાપિ ?

ઘટલે કે મૂર્ખ-તોફાની-અન્યાયી-અધમ જનોને સતાવવા-વશ કરવા-શિક્ષાને પાત્ર કરવા, તથા પંડિત કલાધારી જનોને આદર આપી તેમનું પાલનપોષણ કરવું અને આશ્રિતજનોના નિર્વાહ નિમિત્ત ઉત્તમ સંસ્થાઓ સ્થાપવી. આ વ્રણ રાજચિન્હ છે. નહીં કે

રાજ્યાભિશેક, રાજપટ્ટ અને ચામર વીજાવાં એ ત્રણ રાજચિન્હ છે. જો એ ત્રણ ચિન્હોથી રાજા થયેલ મનાય તેમ હોય તો ગુંવડું, ચાંદી કે ઘાને પણ એ ત્રણે ચિન્હ મૌજૂદ હોય છે, એટલે તે ત્રણ ઉપર પાળીનો અભિશેક થાય છે, પાટો પણ વંધાય છે અને માછીઓ ઉઢાડવા ચમરી પણ વિંજાય છે. તો શું તેને રાજચિન્હધારી ન કહેવું ? શ્લેષાર્થ એજ કે જો એ ત્રણ ચિન્હ યુક્ત રાજા થઈ સુખદાયી ન નિવડયો તો તે દુઃસ્વદાયી ગુંવડા જેવોજ ગણવો યોગ્ય છે, કેમકે તે તે ચિન્હોમાં સરસ્વાપણુંજ ધરાવે છે.

વીજું રાજચિન્હ એ છે કે કરેલી પતિજ્ઞા પૂર્ણપણે પાઢવી કહું છે કે—

(છપ્પય છેદ.)

વચનપાઠ તે રાય વાકી છે રાંડીરાંડો,
 વચનપાઠ તે રાય વાકી છે ગયવરગાંડો,
 વચનપાઠ તે રાય વાકી છે પંદ સરીલા,
 વચનપાઠ તે રાય વાકી છે કાંટા તીલા,
 વચન ન પાઠે જે કદિ તેને નરપતિ નવગણો,
 શૂલ સમાનજ લાગશે એ સહુને અઠલામણો. ૧

તેમજ રાજામાં એવી નીતિ હોવીજ જોઈએ કે તે, ધર્માત્મા, પ્રજાપાલકમાં તત્પર, શત્રુઓનું માનમર્દનારો, મેઘની પેઠે જીવનદાતા,

મૃપાત્રને ઇચ્છિત દાન આપનારો, ગુણીઓપર મીતિ રાખનારો, પરિ-
 જનોની સાથે સુખ ભોગવાળો, અભિપ્રાય સમજવાની શક્તિ ધરાવ-
 નારો, રણધીર, જનપરીક્ષક, સમયમૂલક, દૃઢનિશ્ચયવંત, દુષ્ટોનો
 દર્પ દબનારો, દક્ષ, વિચક્ષણ, લક્ષવંત, સર્વકાર્યમાં સાવધાન,
 કાર્યકુશલ, ક્રિયા વાંધવામાં-વ્યૂહ મોટવવામાં-મંત્રભેદ-યુદ્ધભેદ-
 રાજમંત્ર તથા વાઙ્મયભેદ વગેરેમાં મત્રીજ, નિઠર, પરનારી સદોદર
 દુષ્ટ વ્યસનોથી દૂર રહેનાર, સતસંગી, કદરુદાન, ચતુર, કલાઓનો
 જ્ઞાતા, કાવ્યશક્તિવંત, વિચારવિલાસી અને સ્વર્ગમંચુસ્ત આદિ
 ગુણોથી અલંકૃત હોડ સારા કુલવાન કાર્યદક્ષ ગુપ્તભેદજ્ઞાતા અને
 રાજભક્ત મધાન, શાસ્ત્ર-ર્મ-સત્યના જાણ તથા સમદર્શી સમાસદો
 જપ-તપ-વેદાંગાદિમાં મત્રીજ પુરોહિત, દીર્ઘદર્શી-વારોક તપાસવત
 ન્યાય તોલનાર તથા અપક્ષપાતી ન્યાયાધિકારી, સારા સ્વભાવવાળો
 દેખાવડો તથા આયુર્વેદનો પૂર્ણજાણ રાજવૈદ્ય, શૂરવીર-ધીર-અર્થ-
 શાસ્ત્રસંપન્ન-શસ્ત્રવિદ્યામાં કુશલ-યુદ્ધચતુર-સ્વામીનો આજ્ઞાનુગામી
 લોકમિત્ર અને ચતુરંગ સેનાની યોજના જાણનાર સેનાપતિ, સદ્ગુણી
 ઋષિ પંડિતો, નિમકદલાલ નોકરો, વીંગતાવંત દૃઢ લસ્કર, અને
 સ્વામીભક્ત સામંતાદિયુક્ત હોવો જોઈએ. તેમજ ઉલ્હેલાઓને પાછો
 વાવતો, પુષ્પિત થયેલાઓને વીણતો, ન્હાનાઓને વગારતો, વધુ ડંચા-
 ઓને નમાવતો, નમેલાઓને ડંચા કરતો, મળેલાઓને જુદા કરતો,
 કંટકોવાળા કુદરોને વઘાર કહાડતો, અને ગ્લાનિ પાછાઓને

પાણી પાતો એવો માલીની પેટે પ્રયોગકુશલ રાજા હોવોજ જોઈએ. અને સારા પાસવાનોથી, ઉત્તમ સલાહકારોથી, પૂર્ણભક્ત અને વીર અંગરક્ષકોથી, આજ્ઞાશીલ રાણીઓથી, તારક ગુરુઓથી, હિતકારી બ્રાહ્મણોથી, અને વિવેકશીલ નોકર ચાકરોથી સંપન્ન (રાજા) હોય તો અવશ્ય સસાર સ્વર્ગની સ્પર્ધા કરનાર માલુમ પડે છે. માટે તેવા ગુણશાળી રાજાઓ પૃથ્વીને ધર્મ-નીતિ-વન-ધાન્ય-સુખ અને શોભામય બનાવે છે.

રાજાઓનો જે ધર્મ તેજ પ્રજાનો ધર્મ હોય છે-પટલે કે જો રાજા ધર્માધિકારી હોયતો પ્રજા પણ ધર્માધિકારિણીજ હોય છે, અને જો રાજા અધર્માત્મા હોય તો પ્રજા ધર્માકુરવાળી હોવા ઊત્તાં પણ જોર જુલમની પ્રવ્રલતાથી કે દેવ્વાદેસીથી અધર્માત્માજ પનતી જણાય છે. ઈથીજ “યથા રાજા તથા પ્રજા” આ મહાવાક્ય સ્પષ્ટ સૂચવી રહેલ છે કે જેવો રાજા તેવીજ પ્રજા હોય છેજ.

કહેવાનું તાત્પર્ય એજ કે રાજાએ એવા સદ્ગુણો યુક્ત રાજચિન્હોને દીપાવી, તથા માનવોએ માનવવર્મ અંગીકાર કરી જન્મને શોભાવી પોતાની યશાળી કારકીર્દી દિગંત લગી પ્રકાશમા લાવી ઇતિહાસપત્રમા સુવર્ણાક્ષર સંયુક્ત સ્થાયી થવા અવશ્ય યત્ન આદરવા જ યોગ્ય છે કે જેથી ઉભય જન્મ સફલતાને મેટે છે, પાપ તાપ મેટે છે અને દુઃખ દોહગ દુર્ગતિ છેટે ભાગી લેટી જાય છે. ” ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ ઉત્તમોત્તમ રહસ્યગમ્ય વાણી શ્રવણ કરાવી.

ए विशुद्ध व्याख्यानरूप अमृतधाराना प्रभावबडे श्रोतागणना मनरूप क्षेत्रमां एवी असर थइ के शुद्ध धर्मना क्रियाअंकुरो स्फुरायमान थइ आव्या. पोतपोतानो जातिर्म छोडी जैनधर्मनी शुद्ध क्रिया अंगीकार करी अने जेना तेना मनमां दान शील तप भावनानो निवास थइ उत्तम जीवोनी गणनाना भागी थया. हर हमेशां व्रत जप तप भावना भक्ति बडे थवा लाग्यां, चतुर्विध संघ शिथिलाचारनो तिरस्कार करी शुद्धाचारमां प्रवर्तवा लाग्यो, अने अहिंसामय धर्मनी प्रभा प्रसरतां जैनमय शहर थयुं जणायुं.

अनन्य छटा भरी देशनानो लाभ लेवा मरुधराधीश रावगां गाजी अने धुवराज मालदेवजी वारंवार आगवा उत्साही थया जोइ अन्य प्रजावर्ग पण अत्यंत उत्साहवंत थतो मालम पडयो. चोथा आरानी आभासता पांचमा आरामां दृष्टिगोचर थवा लागी अने शुभ गति आरधक मार्गे परवरी अनेक जीवो पापमुक्त थइ उत्तम गतिना संगी थवाना साधक थया.

आ प्रमाणे अविच्छिन्न आनंद वर्त्ताइ रह्यो हतो, दरम्यान पूज्यजी विहारविचार अमलमां आगवा तत्पर थया ए जाणी सकल संघसमुदाय अति आतुर वनी गुरुराजने विनती करी के—

“ प्रभो ! आपने तो ज्यां त्यां पुण्यनी खेतो करी सद्गति फळनेज दाय करवानो व्यापार छे ! तो हे तरणतारण तपोधनजी ! चातु-
र्मासનો समय નજદીક આવ્યો છે માટે આપશ્રી અધ્યાંજ વસ્તિમાં

चसी अमो पामर प्राणियोने ते व्यापारनो लाभ आपी सुदशावंत करो ! हे दयालु नाथ ! अनाधनो हाथ पकडी सनाथ करी भव पाथथी पार थवा साचा संगाथी थाओ !

कृपालु ! आ संघ एज इच्छेछे के-‘तुं अनुभव रस देवा समरथ, हुं पण अर्थी तेनो; चित्त वित्तने पात्र संयोगे, अजर रह्यो हवे केनो ! प्रभुजी महेर करीने आज काज अपारां सारो !’

आ प्रमाणे श्रीसंघनी विनती श्रवण करी निग्रंथ पाठकथी त्यांज चातुर्मास करवानो निश्चय करी धर्मव्यापारनी उन्नतिना उपाय हाथ धग्वापां दीर्घदर्शि थया. तथा पर्षुषणा पर्व आदि उत्तमोत्तम दिवसोनी अंदर समयोचित्त जिनवाणीसुधार्थी श्रीसंघनां शरीर अने मन नवपल्लव करी अपूर्व सुदशानां भोक्ता बनाव्यां.

जो व्याधिनी व्यथा बीताडती होय, तो ते समय अमूल्य औपघनो उपयोग करवानी आवश्यकताज छे; पण ते दर्द दूर थये दवानो जरूर रहेती नथी. जो कष्ट पडे तो तुरत सहायकनी सहायता लेवानी होय छे; पण कष्टनुं कासल नीकळी गया पछी ते सहायकनी सहायता मागवी ते केवल अविनयवाळी रीति मनाय छे. मतलब के कंड कारणने लीधे मर्यादाने मान साथे सहेज बखत माफी आपवा समर्थ पूवाचार्योंने फरज पडी होय ते समयना कारणनी समाप्ति थतां पुनः ते मर्यादाने असल स्वरूपे अचल करवीज योग्य

છે. ઇત્યાદિ વિનાને ખ્યાનમાં લઈ ભાદ્રવા સુદી ચોથની સંવત્સરીને નિરુપયોગી માની શ્રી જિનવરપ્રરૂપિત પાંચમની સંવત્સરીને સ્વીકારી છાવા વસ્ત્રતની ચાલતી અધરૂઢીનો અત આળવા ઉદયમ આદર્યો. તેવીજ વીજી પણ કેટલીક અયોગ્ય વાવતો કે જે ફેરફાર થઈ ગઈ હતી તે વાવતોને પ્રમુખાણિત સૂત્રાનુસારી વનાવા વાહોશતા વતાવી ઉપકારી ગુરુ અધરૂઢીને ટાલવા અચ્છી મહેનત લીધી. તેમજ સમસ્ત સંઘ પણ તે ગુરુરાજની વાણીને સમજ પૂર્વક અગીકાર કરી સ્વાત્માને અહોમાગ્યવાન માનવા માહયો.

ગચ્છભેદની તકરારના ઉપાસકોએ ત્યાગી ગુરુની દિનપ્રતિદિન ઉન્નતિ થતિ નિહાળી ઈર્ષાને પોષવી શરૂ કરી અને અંધરૂઢીને જેમની તેમ રહેવા દેવા અનેક યત્ન આદરી વાદવિવાદના માર્ગ દ્વાય ધર્યા, તથાપિ મમત્વપટલના રોગ રહિત નેત્રવાળા ભાષિકો મતમતાતરના વાદમા મન ન દેતા ભગવદ્ ભાષિત ફરમાનનેજ આદર આપવા ગમ્યા. (તે અગ્રાપિ લગણ આદર અપાય છે.)

હમેશનો પરપરાજ છે કે— પ્રતિસ્પર્દિયો રટિપણ સદ્ભાવનાથી પ્રતિપક્ષિયોનો વિજય ડચ્છેજ નહીં. તેમજ સારી વાત હોય અને તેમનું મન પૂર્ણ સાક્ષી પૂરતું હોય, છતાં પણ વચનની વિરુદ્ધતાનો અત આળતાજ નથી !

સદા ભક્તનું જગત શત્રુ રહેતુંજ આવેલ છે. પ્રકૃતિપ્રતિગૂલ વસ્તુની નિંદા કરવી એ હિતગ્રંથેષી લોકોનો નિપનિયમ હોય છે.

પોતપોતાની ઇચ્છા મુજબના પદાર્થોજ પ્રિય લાગે એ સ્વાભા-
વિક રીતિ છે—

મક્ષિકાઃ ક્ષતમિચ્છંતિ, શાંતિમિચ્છંતિ સજ્જનાઃ
અધમા ધનમિચ્છંતિ, માનમિચ્છંતિ પંડિતાઃ !

માણીને અનેક મિષ્ટ પદાર્થો હાજર હોય, છતાં જો જલ્દમ
વગેરે ચાંદાં ચાંદીનું દર્શન થાય તો તેમાના પરુપાનથી પિંડોપવા-
માંજ પૂર્ણ આનંદ મળે છે. સારા પુરુષો અશાંતિનો ઓઘ હાજર
રહેલ હોય છતાં તેઓ નિરંતર શાંતિનોજ માર્ગ હાથ ધરવા ઉત્કટ
ઇચ્છા ધરાવે છે. અધમજનો હમેશાં પોતાના ગુજરાન યોગ્ય खોરાક
વગેરે હાજર હોય છતાં—‘કોડને મારી કોડને કાપી, સ્વાર્થ સાધવો
પડેલો; નીતિનિપુણની કારીગિરીમાં, મારગ સરલ ને સ્હેલો’ એજ
સિદ્ધાંતને કંઠમણિ ગણિ લે છે. પંડિતોને સરસ્વતિની પ્રસાદિનું માન
હાજરજ હોય છે; તથાપિ જનસમુદાયનું સન્માન મેલવવાની ઇચ્છાને
ઓઢગ્યાજ કરે છે એ પોતાના મનના વિકારોનીજ મહિમા છે !
કમલાના રોગીને અંતરમાં રહેલા વિકારની પ્રવલ્લતાવડે જગતભરની
વસ્તુ માત્ર પીઢા રંગનીજ ખાસે અને ધંતુરાના મદવાળા ધનવને
અંતરમાં રહેલી કેફી ખાસિયતના લીધે સર્વત્ર સુવર્ણનો ભ્રમ થાય
એ પોતાનાજ વિકારની પ્રવલ્લતા છે !

પ્રિયપાઠક પરિપદ્ ! ત્રિવક્ષિર્વા ઘઘવત્તર છતાં યજ્ઞ સત્યનો સદા વિજય હોય છે એજ ઉત્તમ વાક્ય સ્વયમેવ પ્રતીતિ આપી રહેતું હવું.

ઘ્યારે પોતાની ધારેલી નારણા સફળ થતી જણાઈ ત્યારે પોતે અતિ આનંદ માની ક્રિયાનુષ્ઠાનનો ક્રમ વિશેષતા સાથે મૂર્ખાંડલની અંદર કાયમ કરવા નિમગ્ન થયા. ટરમ્યાન અનુરાગી જનમંડલની પૈવી ઉત્કટ ઇચ્છા થઈ આવી કે ગુહરાજ મૂર્તિપદને શોભાવા સર્વશે લાયક છે માટે તેજ પદ અંગીકાર કરવા શ્રીસત્રે અને સુદ જોધપુરાથી સદર્પ પ્રદર્શિત કરવા વિનંતી કરી. તેમજ ભવિષ્યનમવો-ધક મમાકર શ્રી સામૂરત્ન ગચ્છેશ્વરને અને અન્ય વિદ્વાન્ સામૂગળ, મયર પંડિતોને વિનંતીપૂર્વક જોધપુર પયારી મૂર્તિપદોત્સવ દીપાવલા-વિનંતીપત્ર લખ્યાં. આમ હોવાને લીધે ભવિકોના ભાવની ધારા અત્યંતિત રાખવા નિમિત્ત તેઓ પૂજ્યપાદ આચાર્યશ્રીની જોધપુર પયારી અને તેમણે જૈનોન્નતિના કારણોને પાનમાં લઈ આચાર્યપદતુ મુદ્દર્ત નિરપારી અટ્ટાઢ ઉત્સવ શરૂ કરવાની શ્રીસંવને આજ્ઞા આપી અને ઉપાધ્યાયશ્રીને મૂરિમત્રની આમ્તાય આપી તેના તપ અને ધ્યાન વિધિ પૂર્વક મગવા શરૂ કર્યા

૥

જોધપુરના શ્રીસંવે તથા અન્ય સ્થલથી પધારેલા ભાવિકગણે ઉત્સવની તમામ ક્રિયાઓમાં મન દઈ સર્વ વિધિ યુક્ત રીતે અમલમાં

आण्यो अने अत्यंत आडवर, आनंद तथा भाव सहित १५६५ ना वर्षमां पंचांग शुद्धि भर्षा उत्तमोत्तम मुहूर्त्त समय पवित्र स्थळ उपर स्त्रिपदनो विधि अनुभव्यो. चतुर्विध संघमां आनंद आनंद वर्त्तियो जय जय शब्द ध्वनिथी गगन गाजी रहूं, प्रेक्षकोना हैयामांथी हर्ष उभराइ जतो दृष्टिगोचर यवा लाग्यो, अने प्रतिपक्षिरूप जवासाओ आ आनंददृष्टिथी शुष्कदशाने भेटता जणाया.

तत्पश्चात् छत्रोश गुणधारक श्रीनागपुरीय वृहद् तपगच्छपति भट्टारक सप्त श्रीयुत पार्श्वचंद्रसूरीजी विजयवंत थइ वादीरूप अंध जनोने शुद्ध ज्ञानांजनद्वारा अभ्यंतर ज्योति प्रकटावता, उग्रविहारना नियमोने अमलमां आणता, उग्र तपस्यादि करता पीपाड थइ मेढते पधार्या. त्यांना हार्दिक प्रेमवाळां जनोने गुरुश्रीए सद्गोप आ शुद्ध क्रियानुष्ठान दर्शावी, तेमज तेनुं पालन करावी पठी फलोधी पार्श्वनाथजीनी यात्रा करवा पधार्या. त्या वामानंदन भवभयनिक-टन श्रीपार्श्वप्रभोने वंदी श्रीपार्श्वचंद्रसूरिजी अहो भाग्य मानवा लाग्या. त्यांथी विहार करी रूणग्राम के जे भयहर भैरवना प्रतापथी प्रसिद्ध छे ते स्थळे पधार्या.

मानवाने कारण मळे छे के, सत्य क्रियानुष्ठानवाला अने उग्र तपवान् प्रभाविक पुरुषोनां पदवंदन करवा उत्तम देवो पण इच्छा धरावे छे अने तेज इच्छा सफल थयेली ते स्थळमां दृष्टिगोचर थइ. खास क्षेत्रपति-भैरववीरे तो गुरुजीना चरणमांज रही श्री

સંઘનાં વિઘ્ન દૂર કરવાની વિના સ્વકારી લીધી, ઇટલુજ નહીં પણ તે અઘાપિ પર્યંત પોતાના પવિત્રગણના વિઘ્ન વિદારવા સાનિધ્ય રહેલ છે એવી પ્રતીતિ મળે છે.

તદનંતર જિનશાસનની ઉન્નતિ કરતા, શુદ્ધક્રિયાકાંડને અમ-
લમા લાવતા અને હલવા કર્મીઓનો ઉદ્ધાર કરતા કેટલોક સમય
લાભનું કારણ હસમાં લઈ પૂજ્યજીએ ત્યાં માસકલ્પ કર્યો. તે સમય
ત્યાંના વત્તની ઓશવાલ બાહુદેવ અને પતિવ્રતા ચાપલદેવીનો
સપૂત પુત્ર કે જે ગર્ભાવસ્થાથીજ ઉત્તમ સ્વપ્ન અને ઉત્તમ સમયના
દર્શન કરાવનારો હતો તે વરદરાજ નવ વર્ષની વાલ્યાવસ્થામાજ
સૂરીશ્વરજીની કર્મ મર્મભેદક મધુર વાણિ સામઘી સસારના
ક્ષણિક મુશ્કેલી ઉદ્વિગ્નચિત્તવંત યદુ-વૈરાગ્યનો આરાધક પાંચ
મહાવ્રત રૂપ થયો, અને માતાપિતાની અનુમતિ મેળવી તે
પુન્યાત્મન શ્રી પૂજ્યજીના ચરણમાં આવી હે પતિતપાવન !
મારા જેવા પતિતને પાવન કરવાથી, તથા અશરણ શરણ ! મારા
સરખા શરણરહિતને શરણ આપવાથી, તેમજ અધમઉદ્ધારણ !
મારા સમાન અધમને ઉદ્ધારવાથી, અને દીનદયાલ ! મારા સરખા
દીનપર દયા દેવાડવાથીજ એ વધા વિરુદ્ધ શોભાને મેન્સે. હે તરણ
તારણ ગુરુદેવ ! આ ભયભરિત ભવસતાપના અસદ્ય તાપથી સતત
ચયેલા મનમીરુને અધ્યયપદ આપનારા અળગારમાર્ગનો અધિકારી
કરી સ્થાયી શીતલતાનો ભાગી બનાવો ! પ્રભી ! વૂડતાની વાણ

જ્ઞાલવી એજ દયાર્દ્રચિત્તની શોભા છે ! કૃપાલુ ! હવે અવિલંબે મન પોતાનો કરી લઈ આનંદ અર્પો ! ” इत्यादि दीनवाणी श्रवण करी गुरुवर्य ज्ञानोपयोग अने जिज्ञासुनां सामुद्रिक चिन्होवडे उद्योत-कारक आत्मा जाणी ते हलुकर्मी वरुंदराजने महोत्सवपूर्वक दिक्षा-आपी विजयदेवमुनि नाम राख्युं. ए समयनो लाभ लई श्री संघ समुदाय आत्यानंद पाम्यो अने देवगुरुनी भक्तिमां तल्लीन बनी गुरु-शुणगाइ मानवभवनो लहाव लेवा लाग्यो.

तदनंतर विहार करी शिष्य सह पूज्यश्रीनां नागौर शहेरमां पावन पगलां थयां. ते स्थळनी अंदर चतुर्विध संघने उपद्रव करता वीरमंडळने योग उपासनाना बळधी प्रतिबोधी तावेकरी उपद्रवनो अंत करी पूज्यजोए एक वितंडावादी योगिनिने वादमां जीती. जेथी त्यां घणा क्षत्री वीरोए श्रावकधर्मने महामान्यपूर्वक अखत्यार कयों, अने श्रावक श्राविकागण दृढश्रद्धानुरागी धतां श्रेयस्कर क्रियानुष्ठान आदरी कर्ममर्मना भर्मने भांगवा लाग्यो.

श्री संघना आत्याग्रहथी ते सालनुं चोमासुं त्यांज करी चोथा आरानो यादी अणावी अने कनकावली तप करी आचार्य महाराजे जपतपनुं महात्म्य प्रसिद्धिमां आण्युं. ते स्थळनी अंदर लोकाशाह नामना गृहस्थ स्थानिकवासि (मूर्तिउत्थापक) नो मत स्थापनार भगीरथ यत्न आदरी रहेल होवाथी सूरीजीए तेमने जैनसिद्धांतोनो

રહસ્ય સમજાવા પુષ્કલ પ્રયત્ન અમલમાં લીધો. તથાપિ મતાનુરાગી મહાશયે એક પળ મહાવાક્યને માન્ન આપ્યું નહિ. પળ તેમના સાત શિષ્યોએ તે વાક્યોને માન આપી મૂરીજીના શિષ્ય થઈ શુદ્ધક્રિયાનુષ્ઠાન અંગીકાર કર્યું.

ચોમાસું પૂર્ણ થયે ત્યાંના વતની ઓગવાઠ હેમરાજજીએ વૈરાગ્ય રંગમાં રંજિત થયે સૂરીદ્રજીના હસ્તથી દીક્ષાગ્રહણ કરી. ત્યાર વાદ શિષ્યસંતતી સદૃશ નવકલ્પી વિહાર કરતા સૂરીશ વૉઠાનેર પધાર્યા. અને ત્યાં વેસુમાર મવિજીવોને શુદ્ધ ક્રિયામાર્ગમાં સ્થિર કરી અલ્પ સંસારી બનાવ્યા. ત્યાં કર્મમૂદન તપની સરુઆત કરી, તદનંતર જેસલમેર પધારી જેસલમેરના પ્રાચીન જ્ઞાનભંડારમાંથી અભિનવ સિદ્ધાંત-મૂત્ર-પ્રકરણ આદિ ગ્રંથો જોડ અપાર જ્ઞાન સંપાદન કરી ન્યાંથી પૂજ્યજી પોકરણ ફલોત્રિ મળી થઈ જોધપુર શહેર સમીપ પધાર્યા. જ્યારે મૂરીદ્રજી પધાર્યાની શ્રાવણોને અને શુદ્ધ જોધાણનાથને જાણ થઈ કે અત્યંત આડંબર પૂર્વક પુરમવેશમદોત્સવ કરી ગુરુરાજને ઉપાશ્રયમાં પધરાવ્યા. ત્યાં વર્તમાન તપ પ્રારંભ્યો અને ત્યાં કેટલાક દિવસ સ્થિરતા કરી મુગોવનડે અનેક જીવોનો ઉપકાર કર્યો. ત્યાં ગુરુસ્વર્ગ જાલોર પધાર્યા. અલ્પ સમય ત્યાં વ્યતીત કરી આહોર બેગેરે ગ્રામાનુગ્રામ પાવન કરતા અનેક સત્રી વીરોને પ્રતિ-બોધતા તથા સિદ્ધાંતાનુસાર શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનું શિક્ષણ દેતા ગોદ-વાદ પ્રદેશાંતર્ગત પંચતીર્થોની યાત્રા કરવા પધાર્યા.

प्रथम अर्बुदाचळ उपरनां पवित्र, जगजाहेर जिनालयोने जुहारी हमीरपुरनी स्पर्शना करी, न्हानी पंचतीर्थीनी यात्रा करी साचो तरफ पधारी जीवितस्वामीने जुहारी वाव थराद पधार्यां अने त्य पुष्कळ श्रावकोने प्रतियोधी अणहिलपुर पाटण पधारी प्राचीन जिन प्रासादोमां चिराजता श्रीजिनवरोने वांग्या.

पाटणनी अंदर महातमा जतियोनुं विशेष जोर हतुं. तेओ पूज्यजीना पधारवाथी पोतानी बुद्धिनो अवळो उपयोग आदर्यो इतरडी के जळो दूधथी पुष्ट बनेला आंचळो विद्यमान होवा छत पण ते दूधने त्यजी रुधिरनेज पीए छे ए तेमनो जातिस्वभाव छे. दुष्टजनो पण पोतानी आजीविका के स्वार्थने धक्को पडोचवाना भयथी उत्तम महात्माओनी सेवा मळवानो समय हाजर छतां तेओनी तरफ दुष्टता वताचे ए पण तेमनो जातीस्वभावज छे.

धूर्ततावडे धंध मचावनारा ढोंगी गुरुओ साचा गुरुना पधार-वाथी पोतानां पोक्कळ खुलतां आजीविका बंध पडवानी व्हीक लाग-वाथी पूज्यजोने कोइ पण प्रकारे परलोकनो पंध पकडाववा फांफां मारवा लागी साधेला वीरोने ललकार्या. परंतु वीरो तो पूज्यजीना उपासक होवाने लीधे अने भैरवना संरक्षण तथा योग-बळना तेजने लीधे विघ्नने बदले चरणसेवना करवामां रोकाइ रद्दा, अने पोताना पिंडना पापथी पोताना साधक महातमाओनुं अनिष्ट यवानी मतिने पोषवा लाग्या. परंतु तेम करता वीरोने अटकावी महातमा-

ઓને અમયદાન ઘસ્યું. શત્રુઓનું મહું કરવું એજ શાંત સધીર સત્-
મજનોનું કર્તવ્ય કર્મ છે. !

આમ યવાધી પાટણમાં પૂજ્યશ્રીજીની પુખ્ત પ્રયાતી પ્રસરી અને
ચેસુમાર જનો જોયા આવતાં તેઓને પ્રતિજોષી દૃઢતર શ્રાવક-ધર્મ
કર્યા; તથા અન્ય મતાવલંબીઓનું દુષ્ટ માનમદોં આચાર્યજી રાધનપુર
પધાર્યા. તે સ્થળે દિંદુ મુસલમાનો વચ્ચે ચાલતો લાગા વસતનો કુ-
સંપ વલેશ નિવારી સપ સજારી પરમ વિવેચી વોધ આપી વિહાર
કરવા તત્પર થયા પણ શ્રીસંઘની અત્યાગ્રહ પૂર્વક વીનતી થવાને
લીધે ૬૭ નું ચોમાસુ ત્યાજ કર્યું.

શાતુર્માસ થયા વોદ વિહાર કરી કચ્છ-દેશ મળી વિહાર
કરતા કરતા મચૌ પધાર્યા. મચૌમાં અનેક મિથ્યાત્વી અન્ય દર્શ-
નિયોને પ્રતિજોષી શ્રાવક કર્યા. શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન વતાવી વીતરાગ
પ્રણીત ધર્મ પ્રવર્તોવી વિહાર કર્યો.

અંજારે, મદ્રેશ્વર, મુદ્રા, માહવી, શુજ વગેરે ગ્રામાનુગ્રામ વિ-
ચરી શિથિલાષ્ઠાર દૂર કરી શુદ્ધાચાર્યમાં સ્થિર કરતા કરતા ગુરુ-
રાજ કાઠિયાવાડ મળી પધાર્યા અને મોરવી, વાઝાનેર, જામનગર
વગેરે શહેરોમાં શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનો વિવેચન પૂર્વક પ્રતિવોધ આપતા
રાંજનોટ થઈ જુનાગઢ પધાર્યા. ત્યાં ગિરનાર તીર્થ ઉપર આ અવસ-
ર્પિનીના વિશામ તીર્થકર વાલ બ્રહ્મચારી શિવાદેવી નદન શ્રીનેમિનાથ
સ્વામી દીક્ષા, કેચલજ્ઞાન અને સિદ્ધિપદ કર્યા તે તે પાવન સ્થળનાં

દર્શન કરી જીવનની સફળતા સિદ્ધ કરી. સુંદર સુખદ શીતલ રેવતા-
ચઢને અને તે સમયને ધન્યાતિધન્ય માનતા, ધર્મધ્યાનથી કર્મ
નિર્જરણા કરતા કરાવતા અને મન્યજીવોને ધર્મોપદેશદ્વારા વ્રણ્ય
સ્ત (જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર રૂપ સ્તવત્રયી) નું ઓઢઢાણ આપી ઉઢ્ઢ-
રતા કેટલોક સમય શ્રીપૂજ્યજીએ ત્યાંજ સ્થિરતા કરવામાં અનુઢ્ઢતા
માની અને ત્યા ઉત્કૃષ્ટતપ-એકવિશ ઉપવાસ કર્યાં.

ત્યાર પછી મવિજનનેજ દર્શન આપનાર ભારતભૂષણ સિદ્ધગિ-
રિરાજનાં પરમોલ્લાસ સહ દર્શન કરવા આચાર્ય મગવાને વિચાર્યું
અને ક્રમશઃ વિચરતા વિચરતા થોડે સમયે વિમલાચલને મેટી પાપ
સંતાપનો તાપ મેટી શિષ્યવર્ગને તે તરણતારણ ગિરિરાજનું ગંભીર
મહાત્મ્ય સંમઢાવી સમજાવી અપૂર્વ સ્તુતિ મર્યા સ્તવનો રચ્યાં. અત્યંત
માવના હુલ્લાસ વઢે પુષ્કલ કર્મ મઢને પચાલી સિદ્ધાંતાનુસાર મજકુર
તીર્થરાજનો રાસ વનાવી લેવો શરુ કરી મન્ય જનોના નિસ્તારનો
સરલે ઉપાય એમલમાં લીધો અને ત્યાંજ સર્વતોમદ્ર તપ પ્રારંભી
પૂર્ણ કર્યો, તથા પાંચ મન્ય જીવોનો ઉઢ્ઢાર કરી સંયમી કર્યાં.

તીર્થરાજની શીતલ છાયામાં કેટલોક સમય સ્થિરતા કર્યાં
વાદ વિહાર કરતા વલ્હીપુર (વઢા ચપારઢી કે જ્યાં દેવદ્વિષ-
માશ્રમણ ગણિ મહારાજે આગમો પુસ્તકારુઢ કરી આપણા ઉઢ્ઢારનો
માર્ગ ખુલ્લો મૂકયો હતો તે પવિત્ર સ્થલ) ની મેટ લેવાં પધાર્યાં
ત્યાંના જ્ઞાનમંઢાર લેલો વગેરેનું અવલોકન કરી વિચરતા લીંબઢી

पधारी घणा जीवोने प्रतिबोधी सिद्धांतकथित शुद्ध क्रियानुष्ठाननी
मुलाकात अपावी आनंद पाम्या.

तत्पश्चात् विहार करतां तेज गामनी पासे नदी किनारे एक मत-
वादी योगी के जे सिद्धिनी साधना करतो हतो; तथापि सिद्धि मळती
न हती ते पूज्यजीए सिद्धपणा वढे सिद्धि-साधनाने सिद्धता आपी
वढवाण थइ ध्रांगधरे पधारी ब्राह्मणनी वे कन्याओने प्रतिबोधी अ-

॥ भविकानी देशी ॥

सदगुरुकुं तुम ध्यावोरे अवधू । सद० ।
जिम तुम गुरुगुण पावोरे । अवधू । सद० । ए टेक ।
आठ कठिन शब्दा मठ तोडो । सोधा सर वश नावो ।
संज्ञावर्णिकला मत शीखो । नरद्वग पास न जावोरे ॥अ०धू॥ १ ॥
वसुधाकुंजर महामदमदता । उसके वश मति आवो ॥
पावक पश्यत हरकुं घरतें । बाहरलघु निकलावोरे ॥अ०॥स०॥२॥
अध्यातम अनुभव रथ आगै । धोरी उमय लगावो ॥
सदगुरु सुनिजरयंता होवे । तव तुम निरमळ यावोरे ।अ०॥स०॥३॥
बडतपगलनभदिनमणिजैसा । गणधर गुणकुं घरावो ॥
श्री पासचंदनूरीवरसाहिय । सुमति गुपति मन भावोरे ।अ०॥स०॥४॥
गुरसेवासे मेवा पावे । दुरमति दुरित भगावो ॥
आर्षंदवन आनन्द लहरमें । सदगुरुके गुण गावोरे ॥अ०॥म०॥५॥

સાર સંસારની મોહમયતાનો ત્યાગ કરાવી ઘણાં શ્રાવક શ્રાવિકાઓને શુદ્ધ ક્રિયાવંત કર્યાં.

ત્યાંથી વિહાર કરી શ્રીશંખેશ્વર પાર્શ્વનાથજીની યાત્રા કરવા પૂજ્યશ્રીજીની વિચારણા થઈ, જેથી શંખેશ્વર ગામે પધારી અતીવ મા-
ચીન પરચાધારી પ્રતિમાજીનાં (સૂરીંદ્રે) અંતરંગના રંગની સુરતા સાથે દર્શન કર્યાં. વિશેષમાં સ્તવન સ્તુતિયોની રચના રચી મજકુર તીર્થવંદનાનો પરમોલ્લાસ પ્રદર્શિત કર્યાં વાદ સૂરીશ માંડલ પધાર્યાં. ત્યાંના શ્રીસંઘે પ્રતાપી ગુરુરાજનું પધારવું થયું જાણી ઘણા આઢંવર પૂર્વક સ્થામૈયું કરી વાજતે ગાજતે નાગોરી ઘટ્ટ તપ ગચ્છાધીશને પુરમવેશ કરાવી ઉપાશ્રયમાં પધરાવ્યા. સ્પરકારી આચાર્ય મહારાજે ભવભયવારક શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનના વિધાન પૂર્ણ ધર્મોપદેશ આપી શ્રાવકધર્મ સમજાવ્યો. એટલેકે:-શ્રાવક એ શબ્દનો અર્થ શું ? શ્રાવક પદના યોગ્ય કોણ કહેવાય ? શ્રાવકે શું શું કરવું જોઈયે ? અને તેવા શ્રાવક પદના સંભાલવાથી શું શું લાભ થાય છે ? તે સંબંધી ફરમાવ્યા કે:-

સુઝશ્રોતાગણ ! જે મનુષ્ય અચલ શ્રદ્ધા, પ્રશંસનીય વિવેક અને શુદ્ધ ક્રિયા એ ત્રણ વટે અલંકૃત હોય તે શ્રાવક કહેવાય એમ શ્રાવક એ ત્રણ અક્ષરોજ વતાવી રહેલ છે.

શ્રાવકમાં એકવીશ ગુણો અવશ્ય હોવાજ જોઈયે. દરેક વસ્તુ કે માનવ, પોત પોતાના ધર્મ અને ગુણો ફરીને યુક્ત હોય તોજ વસ્તુ-

ળવા-માનવા યોગ્ય ગણાઈ શકે. માટેજ ૨૧ ગુણ યુક્ત હોય તે શ્રાવક સરાહનાં લાયક છે. તે એકવીશ ગુણો એ છે કે:-

૧, કંજૂસાઈ ઘરનો-ઝડાર (અશુદ્ધ). ૨, જોવાથીજ વ્હાલો લાગે તેવો પૂર્ણ અંગોપાંગવત રૂપાલો (સુરૂપવાન્), ૩, સ્વાભાવિક પળેજ પાપકર્મોથી અલગ રહેનારો તથા જેને નોકર ચાકર ચાહે તેવો શાંત પ્રકૃતિવાલો (પ્રકૃતિસૌમ્ય), ૪, દાન, શીઝ, વિનય ઘગેરે ગુણો વહે જનમાં પ્રીતિ પેદા કરનાર (લોકપ્રિય), ૫, મનમાં સર્વલેશ ન રાખનારો-આનંદી મિજાજનો (અકૂર), ૬, પાપથી ઢરનારો-અપયશથી બ્હીનારો (ભીરુ), ૭, કોઈને ઠગે-ધૂતે નહીં એવો (અસ્મટ), ૮, કોઈને કંડ ઘસ્ટુ જોડતી હોય તો તે આપી તેની ઇચ્છા પૂર્ણ કરનારો (સદાક્ષિણ્ય), ૯, મનમાં લાજ-શરમવાલો હોવાથી નઠારાં કામ વંધ રાખનારો (લજ્જાલુ), ૧૦, જીવ માગને તરૂલીફ ન આપનારો (દયાલુ), ૧૧, સ્વપર વર્ગ તરફ સરસ્વી વૃત્તિવાલો (મધ્યસ્થ), ૧૨, ગુણી જનોનો પિંચા ગુણોનો રાગી અને અવગુણોની દરવાર નહીં રાખનારો (ગુણરાગી), ૧૩, ધર્મ

દુઢ તથા વયોદુઢની સેવા કરનારો (દુઢ્યાનુગ) ૧૮, પોતાનાથી વિશેષ ગુણ-ધારીનો આદર કરનારો (ધિનીત), ૧૯, પોતાની તરફ કરેલા ઉપકારને ભૂલી ન જતાં ઉપકારીને ઉત્તમ વદલો આપનારો (કૃતજ્ઞ), ૨૦, કોઈને કંઈ લાભ થતો હોય તો પોતાના ફાયદાની આગા ન રાખતાં સ્હામાનુંજ હિત કરનારો (પરહિતાર્થકારી) અને ૨૧, ધર્મક્રત્ય સંબંધમાં ઉત્તમ શિક્ષણ મેલ્લવનારો (લબ્ધ-લક્ષ) ૫૧ એકવીશ ગુણો કરીને યુક્ત હોય તેજ શ્રાવકના સ્લકાવને લાયક છે. નામથી શ્રાવક નહીં, પણ ગુણોથી બનેલા ભાવ શ્રાવક પરમ પ્રશંસાને યોગ્ય હોવાથીજ તેવાઓનાં વચ્ચાણ શ્રીવીતરાગદેવે પણ સ્વમુખથી વર્ણવેલાં છે.

શ્રાવકે બેટંક પ્રતિકમ્પન, બની શકે તે પચ્ચલ્લખાણ ઉચરવું યથાશક્તિ ચૌદ નિયમો ધારણ કરવા, પક્ષી શકે તેટલા પ્રમાણમાં ચારત્રત અંગીકાર કરવાં, પાપ-વ્યાપારથી નિવૃત્ત રહેવું, સદ્ગુણની વાળી સાંભળી તેનું રહસ્ય આચરમાં મૂકવું, શુદ્ધદેવ તથા શુદ્ધગુરુ અને શુદ્ધ ધર્મક્રિયાનું સદા સેવન કરવું. સુપાત્રે દાન દેવું, સદાચાર સુનીતિથી વર્તવું, મિથ્યાવાદ-કંઠશોપરૂપ ધર્મવાદ ન કરવો, અન્ય ધર્મની હરિફાઈ દ્વેષ પૂર્વક ન વતાવવી, વચનથી દરિદ્ર ન રહેવું, દરજ્જા મુજબ વસ્ત્રાલંકાર રાખવો. કમતીમાં કમતી કમાળીનો દશાંશ પુન્ય-માર્ગમાં વાપરવો, માર્ગાનુસારીના પાંત્રીશ વોલોથી વિરુદ્ધ ન વર્તવું, અંધશ્રદ્ધાલુ ન બનતાં તત્ત્વાતત્ત્વાદિનું ઇંદું રહસ્ય મેલ્લવી શુદ્ધ

मार्गने ग्रहण करवो, श्रावकने लगती दिनचर्या, रजनीचर्या अने ऋतु-
चर्याने ध्यानमां राखी कार्यव्यवहारने दीपाववो. ठरेलपणुं, शुद्ध वक्ता-
पणु समयने ध्यानमां लई प्रदर्शित करवु, धर्मथी प्राणाते पण पति-
त न थवुं, सारी अने लाभ-दाता घात होय तो तेने (ज्याथी प्राप्त
थाय त्यांथी) आदर आपवो, शरीरनु, शरीरने लगतां सबधीओनु
अने व्यवहारनु उत्तम प्रकारे संरक्षण करवु, दुष्टव्यसनो तथा निन्द-
विषयोथी दूर रहेवु, कदाग्रह निंदा आदि अठार पापस्थानक वर्जवा.
आ लोक अने परलोकमा स्तुत्य सुख मळे तेवु वर्त्तन जाळवु, देश
काळ समय स्थिति आदिनो निरंतर विचार राखी सत्कृत्य वगेरेमां
निमग्न थवु, आप वखाणनो त्याग करवो, धन अधिनार आदिनो
गर्व न राखवो अर्थात् जाति-लाभ-हुळ-रूप-तप-बळ-विद्या अने
होहो ए आठे प्रकारनो मद त्यज्जी देई अगर्वी थवु, अने जेम रने
तेम तीर्थवदन, प्रभु-पूजन, गुरुभक्ति तथा धर्मसाधनामा गृह
भावना सह तत्पर रहेवु.

श्रावके सदैव सात क्षेत्र-साधु-सात्री-श्रावक-श्रामिका-ज्ञान-
प्रतिमा भरावरी-जिनमंदिर वाधवु के जिर्णोद्धार करवो एओमा तन
मन धननो सदुपयोग करवो मैत्री अने करुणा भावना अथवा वार
भावनाओ भाववी. अग्यार पंडिताओ बहेवी, उपवान बहेवां, सखी
पदधारक थवु. आगमो वंचावी विचारी मनन करी सुविहित गीतारय-
नु विनय वैषाख्खादिथी सन्मान साचवु. जिनमार्गनी हेल्ना-निंदा

थवाना मागों बंध पाडवा. धर्मध्वज न थतां धर्मधुरीधर थवुं. वद्रा मुजव करी वताववुं. भंडारो तीर्थो धर्मस्थळो अने साधर्मियोनी पूरती सार संभाळ लेवी. दीन हीन अभ्यागतने दया बुद्धिथी पोषवां, सदाप्रतो खोळवां, पुस्तकशाळाओ-कळाभवनो-नीतिव्यवहार शिक्षण मेळववानी सभाओने जन्म आपी तेओना निर्वाह अर्थे योग्य वस्त्रोव-स्त राखवो. कीर्तिदानमां संकोच अने अभय-अनुकंपादानमां मुक्त हस्त राखवो, पोताना धर्म-बंधुओने रीवाता आजीविता वगेरेथी दुःख पामता जोड आंख आडा कान करी -धनखर्ची तेमनां दुःख हरवामां चित्त चोरी के गर्वमां तणाइ तेओना भणी वेदरकार न रहेतां तेमने जोडतां साधनो पूरां पाटी अहोभाग्य थवुं मानवुं. राज्यनी अडचणथी धर्मकृत्यमां के नीतिमां थती खलेल माटे ग्लानिवंत न थनां वनतां प्रयत्नो वडे तेम न थाय तेचो मार्ग आदरवो. संपने सुदृढ करी कुसंपनो अंत आणवो. शेठाइ वडाइ धनाढ्यताइनो ममता मिथ्याभिमान-कदाग्रह बधारवा आदिमां उपयोग न ऊरतां प्रशंस-नीय प्रबंधोमां यशाली वर्तणुकरु वताववामां करवो. धर्मनां दश लक्षणो तरफ पूरतुं ध्यान आपी ते शृद्ध धर्मना अनन्य चुस्त उपासकरु थवुं. दान-शील-तप-भावनामां रक्त रहेवुं. विरुथाओ, कपायो वगे-रेमां विरक्त दशावत रहेवुं. नम्रता साथ ज्ञाननी वृद्धि करवी. मुकु-त्यनां खातांओनो बहीबट चोखी रीते बारीकता साथ करवो अने निरंतर आत्मरूपाणमांज लीन रही परिवार परिग्रहादिनी मूर्खथी अलिप्त रहेवुं.

આ પ્રમાણે શ્રાવક ધર્મની વ્યાख्या કહી સમજાવી, ચાનકદાર કરી તે ધર્માનુરાગી શ્રાવકવર્ગને પરમશ્રદ્ધામંત્ર કર્યો. ભક્તિ પ્રિયના રાગીભક્તોને ભવ્ય આનંદ આપી તારકગુરુ ધીરમગામ પધારી દુરાગ્રહી વિશ્વાસાગર વાદિનો શાસ્ત્રાનુસારે ગર્વ દૂર કર્યો. આગમાનુસાર અદોષિત ક્રિયાનુષ્ઠાનની પદ્ધતિ વર્તાવી પરમ ધર્માનુરાગી શ્રાવકમંદહને વિહાર કરવાનો વિચારના જણાવી. યથી શ્રવક-સમુદાય ગુરુવિરહના સમાચારથી કચવાવી; પણ અપ્રતિવદ્ધ ઇગ્રવિહારી ગુરુનું વર્તન સ્વતંત્ર હોવાથી અન્ય ઇલાજ જ ન હતો.

ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા મૂતીરાજ શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર મૂરીજી અણહી-લપુર પાટણ (ગુજરાત) પધાર્યા. શ્રીસંઘે અતિ આદરર મુક્ત પરમોપકારી સદ્ગુરુવર્યને સ્હામૈયું કરી વાજતે ગાજતે પુનીત પુરમાં પધરાવ્યા. મૂરીંદ્રે ઉત્તમ ધર્મોપદેશ આપી તેમનો સન્ન શ્રમ દૂર કર્યો. ચાતુર્માસમાઝ નજીક આવતાં શ્રીસંઘે પ્રગર મૂરીશ્વરજીને પાટણમાંજ ચોમાસું કરવાની વીનતી કરી. જેથી લાભ અને સમયાનુકૂળતાને ધ્યાનમાં લઈ પૂજ્યગીષ સવત ૧૫૭૫ નું કાર્તિકી ચોમાસું ત્યાંજ રચ્યું.

શ્રાવક શ્રાવિકાઓ અહોમાન્ય માની મૂરીશ સામિધ્ય તપ જપ વ્રત પચ્ચગ્નદાણ આદરી, ચદતા ભાવવહે દાન શીલના માર્ગ, સ્વામીવત્સલ, પ્રમારના, પૂના અને પર્વાંજ અન્ય સદ્ ગુણ વોપવ કાર્યો કરવામાં અતિરિશેષ રચિ વધારી.

सूरीजीना वचनातिशयवढे त्यांना रहीश शेठ भीमाशाह अने व्हालादेवीना सपूत पुत्र अमरसींह के जेनो जन्म संवत् १५६० ना मागशिर शुदी ११ ना रोज शुभ समय थयेलो ते फक्त पंदर वर्षानी उमरेजे अंतरंग वैराग्यथी रंजित थइ सूरीराजनी आगळ आवी जिनराजनी प्रवर्ज्या अंगीकार करवानीं (तेमणे) वीनती करी. ते श्रवण करीने साचो वैराग्य प्राप्त थवानी परीक्षा लइ माता पितानी अनुमति मागी आववानी फरज पाडी.

समजु मावापे कुलोद्धारक कर्त्तव्यकर्त्ताने अति लाभनुं कारण जाणी अनुमति आपी, जेथी अति आढंवर वाळा महोत्सव पूर्वक वाळ ब्रह्मचारी बुद्धिनिधान कुमार अमरसिंहे सूरीजीना हस्तथी विक्रम संवत् १५७५ ना मागशिर शुदी ५ ना दिवसे दीक्षा अंगीकार करी. आनंद मंगळ वर्त्तायो अने सत्कर्मनी विशेष प्रवृत्ति अमलमां आवी.

बीजा शिष्यो विद्यमान होता अने विशाभ्यास करता होता; तथापि नवदिक्षित समरचंद्र मुनि महान् तीव्र बुद्धिशाळी होनाथी तेओ विद्याध्ययनमां सर्व करतो आगळ वध्या, ए जोइ सूरीमरे भविष्यमां पाटना अधिकारी थवानी आशानी आगाही मानी लीधी.

तदनंतर विहार करता करता आचार्य महाराज अमरावाड पधार्या; परंतु ते अरसानी अंदर शहेरमां मरकीनो छपद्रव जोशेभर चाली रहेलो होवाथी राजनगरनिवासि त्रास पामी नाशभाग करी

રથાં હતાં, એ જોડ તથા પ્રજાની હકીકત સાંભળી અનુકંપા યોગવદ્
તુરતજ દૈવી શક્તિના સંયોગે ચાલતી મરકીને વંધ પાઢી સૂરીશ આનંદ
યુક્ત ધર્મધ્યાનમાં તટલીન રહ્યા.

દુનિયામાં ચમત્કારનેજ નમસ્કાર હોય છે ! કવીરજીએ પણ
કહ્યું છે કે-‘કહે કવીર મોય અગમ મૂઝે, મિન પરચે કોઝ નહીં
પૂજે !’ પણ પૂજ્યજીના મત્યસ પરચાનો ફાયદો વાયદો વગરનો
જોવાથી પરમ શ્રદ્ધાવંત થઈ વિધર્મિઓએ પણ શ્રાવકધર્મ સ્વીકારી
જીવનને સફળ કરવા માંડ્યું. તેમજ જિનાલયોમાં શાંતિ સ્નાત્ર-પૂજા
મક્તિ આદિ શાંતિર્મ કરી પુન્યસંચિત કરી રાજનગરનીવાસિયો
ધન્યાતિ ધન્યને પાત્ર ગણાવા લાગ્યા.

ચાતુર્માસ નજીક આવતે જોડ ગુરજી ત્યાંથી મિહાર કરવા
ધારતા હતા; પરંતુ શ્રીસંત્રને એ વિના સદ્વોધ વિરહદાતા જનાતાં
તે ચાતુર્માસ ત્યાંજ કરવા સર્વથી અત્યાગ્રહ પૂર્વક નિનતી કરતા
હુલ્લાસ પ્રદટ્ઠ થતાં સૂરીશ્વરે વિશેષ લાભનું કારણ ધ્યાનમાં લઈ
તે સાન્નુ ચોમાસુ ત્યાંજ કર્યું, અને અમૃત સમાન સર્વ પ્રકારે
હિતજારી ધર્મોપદેશ વહે હઝવા કર્મી જીવોનું કલ્યાણ કરવા શુદ્ધ
ક્રિયાનો વિધિ સિદ્ધિયુક્ત શીખવાડી બચઝ પળે રજની સમયમાં
વસતિ વહાર કાવોત્સર્ગમાં નિમગ્ન રહેવા લાગ્યા.

ચોમાસુ પૂર્ણ થયા થાદ પૂજ્યજી મિહાર કરી ગ્રામાનુગ્રામ વિષ-
ન્તા સ્વંભાત્ શહેરે પધાર્યા, અને તે સંવંધી ત્યાંના શ્રીસંત્રને જાણ

धर्ता (कर्णोपकर्ण प्रभाव जाणवामां आवर्ता) सदभावनानी श्रेणी
 वृद्धिवंत थइ, एथी गुरु राजने अति उत्सव सहित पुरमां पधरावी
 उपाश्रयमां विराजमान कर्या.

दरम्यान एक हृदयद्रावक ए विना घनती दृष्टिगोचर थइ के,
 त्यांना राज्यकर्ता नवाव साहेबे पोताना धर्म-क्रियाना दिवसने
 रोज पोताना मजहबनी अंधरूढी मुज्ज गायनी कुरवानी फरवा
 एक रूढपुष्ट गायने पकडी मसजिद तरफ लइ जवा फरमाव्युं. एथी
 नोकरो गोवध माटे उत्सुक थया हता.

श्रीसंवे ए कृत्यने अनिष्ट जाण्युं अने पूज्यजीनी पधरामणिना
 मंगळ दिवसे तेवुं दुष्कृत्य न थाय तोज आनंद वृद्धि पामे. एम
 धारी नामदार नवाव साहेब आगळ जइ ते दुष्कृत्य संवेधी अरज
 गुजारी; परंतु धर्मकृत्य मानेलुं होवाने लीधे ते संदंवे कथुं ध्यान
 आपवामां आव्युं नहिं. जेथी श्री संघना आगेवानो निराश थइ
 पाछा वळ्या अने पूज्यजीने आवी गोवधनी वार्त्ता रोशन करी.

वार्त्ता श्रवण करीने योग शक्तिरूप दैवीशक्ति मारफत गायज
 अदृश्य करी दीधी अने वध करवा लइ जनाराओ ज्यां हता त्यांज
 स्तंभन थइ गया. ए जोइ भारे अजायबी भर्या बनावना समाचार
 नवाव साहेबने पहोच्या. एथी तेमणे जाते आवी ते वातनो
 बारीक तपास कर्यो तो पोते पण ताजुबी पामी गुरु महाराजने
 मळी थएली वेअदइनी माफी मागवा उपाश्रये जइ पहोंच्या, अंदर

સ્વર આપી નવાને શ્રીમદ્ ગુરુરાજને પૂર્ણ પર્યાદા યુક્ત વંદનાદિ
 કરી, ધયેલી વેઅડીની માફી માગી. શ્રીપૂજ્યે તેવું હિંસાકૃત્ય
 ફરીને ન કરવા વિચારણા જાહેર કરી, છટ્લે કે-જીવ માનનો
 આત્મા આપણા જેવોજ છે. સર્વ જીવો સુખની ઇચ્છા રાખે છે.
 મરણ કોઈને પણ મિય નથી. પ્રાણી માત્ર પોત પોતાના કામ
 વચ્ચે પહેલે નંરે હાદાર, ઉપયોગી સાધનભૂત તથા પરોપકારક
 છે. મનુષ્ય, જ્ઞાનવંત હોવાથી અન્ય જીવોને ન્યાય આપવા વચાયે
 લહે. પરોપકાર, ન્યાયયુદ્ધિ અને સદાચાર એ માનવોનું ઉત્તમો-
 ત્તમ ભૂષણ છે. પોતાનાં ચાલકોનું પાલન પોષણ કરી વીજા
 પ્રાણીઓના ચાલકોને પેગુન્દેગાર છતાં બેજાન કરવાં એ શું
 ઇન્સાફી રાજાઓનો ધર્મ છે ? શું પશુઓને મારી તેના પિંડની
 કબર પેટમા વનાવી લેવી એ ઉત્તમનીતિ ગણાય ? શું રાજા થઈ
 જ્ઞાનેંદ્રીયોચાલ્યા થઈ વીજા જીવોના પ્રાણધન ઉપર ત્રાપ મારવી એ
 યોગ્ય છે ? મ્હોમાં તરણા હેનારને પણ જવહ કરવાં એ શું
 રાઓનો ધર્મ છે ? શુ ચાચી યુધી રધી તે અનાય જીવોનો પરાણે
 પરાણે જીવ લેવો એ માણસાઈ છે ? શું પાપ-કર્મ કરવા
 થીજ પ્રભુ રાની રહે છે ? શું હિંસામાજ ધર્મ સમાયલો છે ? શુ
 અકરાકર, કેર કરવાથી જન્નત મઝે છે ? તો પછી દોઝાવના
 અધિકારી કોને ગણવા ? ન્યાયસેતુ માલિક હોવા છતાં તેજ
 અન્યાયને માન આપી પરાયા લોહીથી તપ્ત થાય છે ? શું

નિર્દયી, કમકમાટી ભર્યાં કૃત્યો કરનારજ ધર્માત્મા હાજી નિયાની
 કાફી મોલવી ધર્મગુરુ અને રહીમને ઓઝાવનાર ગણાય છે ? શું
 મધુના દિલમાં રહેમ હોતી નથી ? શું મનુષ્યજ રાજાની પ્રજાએ
 અને તેની સીમામાં રહેતાં પશુ પક્ષીઓ પ્રજામાં લેખાતાં નથી ? શું
 પશુઓની મદદ વગર માણસો રાજ્યની ત્રીજોરી તર રાહી શકે
 છે ? શું ધર્મના દિવસે પાપ કરવું ઉત્તમ કામ છે ? શું સ્હામે ન
 થાય તેવા કંગાલનેજ મારવા માણસના હાથ, શૂરવીરની તરવાર
 કે અન્ય શસ્ત્ર અથ્થ, અને હૃદય સરજાયલાં છે ? શું ગરીબ જીવોનો
 શિકાર કરવામાંજ રાજા વગેરેનું પુરુષાર્થ સમાયલું છે ? શું માન-
 વો અને પશુઓને ફરિયાદની દાદ આપવામાં માલિક વ્યામત-
 ના રોજ પક્ષપાત કરી ઇન્ફાસને હવામાં ઉઠાવશે ? જે માલિકે-
 ચોરી ન કરવી, છીપર વદનિગાહ ન કરવી, જુઠ ન ઘોલવું, ચુગ-
 લી ન રાખવી, શરાવ ન પીવો, જુગાર ન રમવો, વ્યાજ ન સ્વાવું,
 વદ કામ ન કરવાં અને હમેશાં નવું દાતળ સરસું પળ ન કાપતાં
 ચંદરોજ સુધી ફરજ દાતળ કરી વનસ્પતિને ત્રાસથી મુક્ત કરવી
 इत्यादि फरमान फरमावेल છે, શું તેજ માલિકે વીજા જાનદારોના
 જુલમથી જાન લેવામાં સલાહ આપી હોવી જોઈયે ? શું જુલમ કર-
 નાર જાલીમને આલીમ કહેવો વ્યાજવી છે ? શું વીજાઓનાં
 કાઝાં કોરી હૃદય શેઠીને પોતે રાજી થવું અને તે પળ ફક્ત પાંચ
 પચીશ પઞના જિહ્વાસ્વાદ માટે આટલો વધો વીજા નિરપરાધીપર

જુલ્મ ગુજારવો એ ન્યાયથી વિરુદ્ધ નથી ? જે માલિકની પ્રજા
 પશુઓ છે તે માલિકની પ્રજા મનુષ્યો છે તો શું એકજ કુટુંબના
 જીવોને મારી નાખનાર કુટુંબદ્રોહી માલિકની પ્રજાનું કાટલું કરવા-
 થી માલિકના ગુન્હેગાર નથી થઈ શકતા ? પોતાના પ્રાણપર મરણ-
 ની ધુંશ આવવાથી થરથર શરીર ધૂંજી ઝઠે છે તો શું પશુને પ્રાણ-
 સંકટ સમય ધૂંજતાં છતાં પણ તેની દયા ન આવે એ દૈત્યનાં કૃત્ય
 નથી ? વીંજાઓ પર રહેમ રાખવાથી રહેમના સાગર રહીમ રાજી
 ચાય છે એ કથન પર આપે હસ્તાલ લગાવી છે ? જે પશુઓ
 પોતાના પ્રાણ વચાવવાને માટે મનુષ્યોનું શરણ લીધેલ છે તો શું
 શરણે આવેલાઓનેજ કતલ કરવા એ દેખીતોજ જુલ્મ નથી ?
 કુદરતની બનાવેલી કારીગરીનો નાશ કરવાની સત્તા ન છતાં તેનો
 નાશ કર્યો એ કુદરતના કાનૂનનો ભંગ થતો નથી ? કુદરતેજ
 સર્વને પ્રાણધન આપેલું છે છતાં જપરાઈથી તે પ્રાણધન લૂટી છેવું
 એમાંજ રાજાનો ન્યાય સમાયલો છે ? વીંજાઓ કોઈ કોઈના ઉપર
 જુલ્મ ગુજારે કે ગુન્હો કરે તો તેને આપ દંડ આપો ડો અને તે
 કાયદો પોતાને માટે લાગુ નહીં એ કોના ઘરનો ન્યાય કહેવાય ?
 “ આપ ન જાવે સાસરે ઔરનફોં દે શીલ ” વાહ એ પણ અજબ
 અને ગજબ ભરી નીતિ છે ! વીંજાને સુખ આપવાથી સુખ અને
 દુઃખ આપવાથી દુઃખનો બદલો મળે છે એવીજ મનહવી-ધર્મશાસ્ત્રો
 અને શુદ્ધ હુરાને શરીફ ફરમાવે છે કે પુન્ય કરો ! કોઈનું બહેતર

धाय तेवां काम करो ! बदी छोडो ! नेकी करो ! खुदानो खोफ
 राखो ! कोइने न सतावो ! जुल्म करशो तो क्यामतना रोज
 जवाब आपवो मुश्किल थइ पडशे ! जेवुं करशो तेवुंज पामशो !
 अने जे हाये जेवां काम करशो तेवी शिक्षा के बक्षीस मेळवशो.
 शुं ए धर्मशास्त्रोने पण बाजुपर मूकी तेमानुं पोताना मतलबने वनतुं
 बगर मायनो समज्ये पाप बडे थतुं पुन्य मानी लीधुं छे ते सत्य मा-
 नवा योग्य छे ? कह्युं छे के-

(गझल.)

रहम् जो करता है बदला रहम्का वोह पाएगा !
 जुल्म करताहै तो बदला जुल्मका मिल जायगा !
 रहम् जालिमपर करे गर पाक रब्बुल आलामीन्,
 जुल्म फिर मजलूमके हकमें बुरा हो जायगा ! रहम. १
 बरखसदे अपना गुन्हा हकपर नही हक्कुलइबाद,
 ये कहा किसने तुझे जालिमभी बरखा जायगा ? रहम. २
 माफ तोबाहसें करे हक शिकसा जुल्मन् अजीम,
 हक मगर बंदोका वोह बरखे तो बरखा जायगा ! रहम. ३
 जुल्मका ताजीर एहसांकी जजा एहसान है,
 पेढ बाबूलोंके वोकर आम कहाँसें खायगा ? रहम. ४
 नेकीये मजलूमको जालिमकी दे दावर जरूर,
 सब गुन्हा मजलूम हक जालिमके सर उठवायगा ! रहम ५

શીખતા હૈ દેશકર કયું ગૈરકી વદચાલતું ?

ચોર ચોરી ગો કરે એક દિન તો પકડા જાયગા ! રહમ. ૬

અહલે દિલ હૈ તો કિસીકી તું દિલ આજારી ન કર,

યાદ રાખ મેરી નસિહત ધરને તું પડતાયગા ! રહમ. ૭

માલો જરકે જોરપર યે નિશાબતો કીઘોમની,

પર યે મુલકો માલ સબ ઇસ જા પડા રહજાયગા ! રહમ. ૮

ઇલમ પઢકર મોલવી જુલ્મુદગા જાઈજ કિયા,

કયા તેરે જુન્વે કિતાબોસેં છુદામી ઢરજાયગા ? રહમ. ૯

ઇન્સાનકી આગદી કર વરવાદી ઔરોફી કરૈ,

ઐસી રહમ દિશલાવે વોહ જુંદા ધરમ કહલાયગા ! રહમ. ૧૦

હૈ મિયાં મજલૂમ કરતે હક અદા ઇન્સાનિયત,

કયા દરિંદોકો નસીહતકા અસર હો જાયગા ? રહમ. ૧૧

વાસ્તે પાપ કરચું એ નિલકુલ ન્યાય નીતિ અને ધર્મથી બેઝ્યા-
જબ છે. તેમાં પણ ગાય મારવી એ તો ઘણાજ નુકશાનનું કારણ છે.
કેમકે. ગાય દૂધ-દહી-ચી-ઝાશ વગેરે આપે છે જેથી માણસોના
પ્રાણોને પુષ્ટિ મળે છે. છાણથી ઘર લીપાતાં પચિત્ર થાય છે. ઇર-
ળથી રોગો અને આમઢછેદ જાય છે અને તેના વાઝડાઓની
મદદથી રેતીનું કામ સફળ થતાં રાજ્યની અને મજાની તીજોરી
તાજી રહે છે; છતાં આવા ઉપકારી જાનવરને મારચું એતો પોતાના
પગપરજ પોતાના હાથે કોવાડો મારવા વરોત્તર છે ! ઢાઢની આગદી

જાલ્લીને જે પેઢને કાપી દે તે ઢાહ્યાનું કામ નથી; પણ સ્વરેસ્વર ગાંઠા
નું કામ છે. રાજ્યનો સઘલો આધાર રેતી પરજ છે અને રેતીનો
સઘલો આધાર જલ્લદપર છે; પરંતુ વદલદોને જન્મ દેનારીજ નાશ
પામશે તો પછી રાજ્યનીજ આવાદી શી રીતે રહેશે તેનોજ સ્વાલ
કરો ! પોતાની દૌલતની પોતાજ પાપમાલી કરવી એ શું ઢાહપણ
ભર્યો પ્રકાર છે ? જેને માલિક વચાવનાર હોય કે આયુષ્વ-
લ્લાન હોય તેને કોણ મારનાર છે. લૌકિકમાં કહેવત પણ છે કે,
મારનાર બે હાથ વાલો છે અને વચાવનાર હજાર હાથ વાલો છે,
ગમે તેમ હો પણ નિમિત્ત વગર કે આયુ સૂટયા વગર કોઈ કોઈને
મારનાર છેજ નહીં એવો કાયદો છતાં અકસ્માત મરણ નિપજાવવા
તૈયાર થવું એ કુદરતના કે દૈવના કાયદો તોડવાના ઇરાદાને લીધે
દમ્પ્યાનગીરી કરવી તદ્દન ગેરવ્યાજવી છે. દયા એજ ધર્મનું મૂલ છે !
દયા એજ ચઢતીનો પાયો છે, દયા એજ જન્મતનો દરવાજો સુલ્લો
કરનાર દરવાન છે, દયા એજ વન્ને દુનિયામાં ફતેહ આપનાર છે
અને દયા એજ ક્યામતના રોજ વચાવનાર છે માટેજ છેલ્લા શબ્દો
કહેવામાં આવેછે કે.

(ક્યું જવાની સો રહેહો-ગફલ મૈરવી.)

જુલ્મ કરના છોડ દો, જાલિમ સુદાકે વાસ્તે;
હૈ યહ હરકત નારવાં, અહલે વફાકે વાસ્તે.

જુ. ૨

है बनाये सब उसीके, जिसने खुद पैदा किये,
कैसा सताते हो किसीको, दो दिनांके वास्ते ? जु. २

होगी खुद गरजी भला, इससेभी बढ़कर और क्या ?
जान लेते औरकी, अपने मजाके वास्ते ! जु. ३

काटकर औरीकी गर्दन, खैर अपनी मांगते ?
दो जगह इन्साफको, दिलमे खुदाके वास्ते ! जु. ४

चंदरोजा जिंदगी तनहै, यह पानीका बुलबुला;
ख्यामख्वाह बनता है कौनों, मुजरिम सजाके वास्ते ? जु. ५

करिये भला होगा भला, नेकीका बदला नेक है;
मत् सताओ हर्गोश्च किसीको, हाजत रफाके वास्ते. जु. ६

करिये अदा अपने फरायज, होनेवाली शामहै !
मत् मरो मरदूद कौनों, नाजो अदाके वास्ते. जु. ७

भूळकर मालिकको फिरते दरबदर अये शाह कौनों ?
जान देते बेहया वस्ते बुतांके वास्ते ! जु. ८

इत्यादि इत्यादि नसीहत आपी पापयी निवृत्त करी दयानी ला-
गणी पैदा करी, जेयी नब्बाव साहेब सत्य अंतःकरण पूर्वक
एक औलियानी पेठे पूज्यनी आज्ञानुं पालन करवुं कबूल राखी
पोताना महेल तरफ गमन करवा रजा मेळवी.

६ आ चमत्कार निहाळी सकळ संय अपार आनंदमां मग्न ययों

અને જૈનશાસનની ઉન્નતિ થયેલી જાણી શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનો પૂર્ણ રાગી થયો. સ્વામીવત્સલ, ઉત્સવ મહોત્સવ, પૂજા, પ્રભાવના, ગુરુ-ભક્તિ, અભયદાન આદિ ચડતા પરિણામે સાચવી જીવનનો લ્હાવ લેવા લાગ્યો.

તદનંતર વિહાર કરી ગુરુદેવ કાવી-ગંધાર-જંબૂતર થઈ મરુચ પધાર્યા અને ધર્મવ્યાપારમાં અપાર લાભ મેળવતા સૂરત શહેરમાં ધર્મની લ્હેર ફેલાવતા વડોદરા મળી થઈ માઝવદેશ તરફ વિચર્યા.

માઝવ દેશની અંદર દ્રવિડદેશના વારસો પાલંડી વિચરી ધર્મ ધર્તીંગ ચલાવતા હતા, તેમને સંસારવૃદ્ધિ કરનાર જાણી સૂરીજીવ તત્ત્વબોધ આપ્યોકે-ધર્મનાં દશ લક્ષણો છે, એટલે ક્ષમા (ક્રોધનો અભાવ) માર્દવ (માનનો અભાવ), આર્જવ (કપટ રહિતપણું), મુક્તિ (નિર્લોભતા), તપ (ઈચ્છાનો રોધ કરવો), સંયમ (સંસારવ્યવહારનો ત્યાગ), સત્ય (સાચી વાણી વદવી), શૌચ (અંતરંગની પરમ શુદ્ધતા), અર્કિચન (પરિગ્રહાદિ પાપ પ્રબંધનો પરિત્યાગ), અને બ્રહ્મચર્ય (સર્વ પ્રકારે વિષય વાસનાનો ત્યાગભાવ), આ દશ વસ્તુ ડ્યાં વિદ્યમાન હોય ત્યાંજ ધર્મ વિદ્યમાન હોય છે. તેમજ જે આચરણોને પવિત્ર પુરુષો પ્રશંસે તેજ ધર્મ, તથા જેના આચરવાથી પોતાનો ઉદય અને આત્મરૂલ્યાણ થાય તેજ ધર્મ, અથવા જે કાર્યની શરૂવાતજ ન્યાય સહિત હોય તેજ ધર્મ કહેવાય છે; પરંતુ દંભ પળા વઢે ઢાંઢાં દેખાંડવાનો આડંબર રાખવો, રહેણી કહે

ગીતી વિરોધતા ન ટાઢવી અર્થાત્ કહેણી પ્રમાણે રહેણી ન હોય અને રહેણી પ્રમાણે કહેણી ન હોય તે ગંભીર જ્ઞાનદાને દૂર ન કરવો, વિવાદમાં તત્પર રહેવું, તત્ત્વ-રહસ્યની વાર્તા સાંભળ્યા છતાં મનન ન કરવી, જનમનરંજનહિતાર્થ કાયાકષ્ટ અગર કર્મકાંડની ઉપાસના ધારણ કરવી, હઠયોગ ધારણ કરવો. પ્રમાણ રહિત ધર્મ શબ્દની ઋષિપદની કે પંડિત પદની ચોટી વ્યાખ્યા જાહેરમાં લાવવી આશ્રવના માર્ગ સુલ્લા કરી સંવર નિર્જરાદિમય મોક્ષપદનો દાવો કરવો, જેમાં જીવને દુઃખ અગર જીવની હિંસા થાય તેવાં કાર્યોમાં જ મોક્ષ શમાયલ છે એમ મિથ્યાવાદ સિદ્ધ કરવો, અને સારાસાર, તત્ત્વાતત્ત્વ, ધર્મોધર્મ, ભક્ત્યાભક્ત્ય, પેયાપેય, ગમ્યાગમ્ય તથા કૃત્ષ્ણાકૃત્ય જાણ્યા સમજ્યા વગર મોક્ષપદ આપવાનો ઠેકો છેવો એ તદ્દન ગેરવ્યાજગીજ છે.

આવું કરવાથી જીવને પરમસુખ પ્રાપ્ત થતું નથી. પરમ સુખ તો તે ને સુખનાં સાધનો સાધ્ય કરવાથીજ પ્રાપ્ત થાય છે.

આ પ્રકારનો પરમ રહસ્ય પૂર્ણ વોષ સાંભળતાંજ તેઓ મિથ્યાત્વથી વિરમી સમ્યક્ત્વ સાધક થયા અને શ્રીગુરુરાજગીના પરમ ઉપાસક બની તેઓ અત્યંત આમાર માનતા શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનનું સેવન કરી જન્મને સફળ કરવા લાગ્યા.

સીમા નદીના પાર જવા ગુરુજીની વિચરણા હતી; પરંતુ અપ્પ કાવના જીવને કિલામતા થાય એ અનુરૂપાને અવલવી વિલંબને

માન આપવા તરફ દોરાયા. દરમ્યાન નદીના અધિષ્ઠાયક દેવે તે વિચારણાને અનુસરી જલ પ્રવાહને જડ વનાવી સ્થબ્ધરૂપ કરી દીધો જેથી ગુરુજીની ધારેલ્લી ધારણાને સફળતા પ્રાપ્ત થઈ. અપ્પકાયની વિરાધના થતી અટકી एयी વડો આનંદ માની સૂરીશ્વરે આગલ પધારવા ઉત્કંઠા રાખી; પણ વચમાં ચોવીશ પીર કે જે ઇસલામી પંથના ચમત્કારિક ઇસ્મમાં જાગતી જ્યોતીરૂપ હતા તેમણે ગુરુના આત્મગ્હનો વાનગી જોવા વિચાર્યું અને કેટલાક પ્રશ્નોત્તર કર્યો; તથાપિ આખર તત્ત્વની વાતો મનમાં ઠસીજતાં પ્રતિવોધ પામી ગુરુને વહુ માન આપવા લાગ્યા.

ગુરુજી પણ તેમનો સદા વિજય ઇચ્છી ઉજેળમાં પધાર્યા અને ત્યાના અનેક વાઙ્ગીવોને શુદ્ધ ધર્મોપદેશ વડે પ્રતિવોધી ક્રિયાનુષ્ઠાન સંવંધી ચાલતી અંધાધુંધી વંધ પાઠી ભવભીરુ વનાવ્યા. તેમજ ત્યાના રાજાને પ્રતિવોધી જીવહિંસા થતી અટકાવી શુદ્ધ શ્રદ્ધાવાન શ્રાવકધર્મ અંગીકાર કરાવ્યો.

તત્પશ્ચાત્ ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા માલ્લવ પ્રદેશની અંદર હજાર કસાઈને દયામય ધર્મ ઉચ્ચરાવી હિંસા કર્મથી વચાવ્યા.

વાચક વૃંદ ! માલ્લવદેશની કેટલીક ભૂમિમાં વસતા કેટલાક જીવોનો ઉદ્ધાર કરી સૂરીશ મેવાડ ભૂમિના ભૂષણરૂપ ઉદયપુરમાં પધાર્યા, અને ત્યાં પણ તેજ વ્યાપારથી વિશેષ લાભ મેલવતા મેવાડમાં વિચરી મારવાડ તરફ પધારી મરૂધર રાજ્યના પાયતલ્લ જોધ-

પુર નજીક જઈ પહોંચ્યા. જંગલ શ્વાતાના અફસરે ગુરુઆગમનની વધાઈ આપી, એથી વધાઈમાં વધાઈદારને ઇચ્છિત વક્ષીશ આપી જોધાણનાયે પુરજન સહિત દગ્ગદવા પૂર્ણ સ્થામૈયું લઈ જઈ ગુરુપદ ચંદી પુરમવેશોત્સવનો લ્હાવ લીધો.

ગુરુરાજવી પથરામણી થઈ તે સમયમાં લાંબા વચ્ચતથી દુષ્કાલ ચાલતો હતો જેથી રૈયતે રાજાવહાદુરને વીનતી કરી કે-‘દુકાલનો અંત આણવા પરતક્ષ પરચાધારી પૂજ્યજીને ફરમાવો, જેથી અનેક જીવને અભયદાન આપવા તુરત યોગ્ય ઉપાય આદરશે. ’ ઇત્યાદિ વીનતીના ‘લીંપે રાજાએ તેમજ કર્યું, પરંતુ ગુરુજી તો મૌન રહ્યા કિંતુ ભક્ત ભૈરવે ગુરુ મહિમા અને ધર્મનો વિજય તથા અભયદાનનું કારણ જાણી ગુરુધ્યાન વચ્ચવઢે મેઘટ્ટિ થવાની સુરતા સિદ્ધ કરી. લોકો પોતાના ઘર તરફ ફર્યા અને આકાશ સ્વચ્છ હતું તે વાદળથી ઘેરાવા લાગ્યું. જોત જોતામાં ગાજ વીજ સહિત મુશઢધારાએ મેઘટ્ટિ થવા માંડી એટલુંજ નહીં પણ લોકોની ધીમો તળાવા અને મકાનો જમીનદોસ્ત થવા લાગ્યાં, જેથી સુદ રાજાએ ગુરુચરણમાં આવી વીનતી કરી કે-“ પ્રભો ! જેમ વજ્રસ્વામિયે, વિષ્ણુ કુમારે અને આર્યસુહસ્તિસૂરી વગેરે મુનિયોએ તપોવ્રતની લબ્ધી દ્વારા સંઘનાં કાર્ય સારી આપદાનો અંત આણ્યો હતો તેમ આપ પ્રતાપી ગુરુએ પણ જલ વરસાવી દુકાલનો અંત કરવા અને અપદાન આપવા યત્ન આદર્યો; માટે હવે મનમાનતી ટ્ટિ થવાને લીંક્ષમા માગું છું કે તે વંધ થવાની કૃપાકરો. ”

રાજનની વીનતી ઉપરથી ગુરુરાજે ધ્યાનબલથી ભક્ત ભૈરવની કર્ણીને સંકેલવા સંકલ્પ કર્યો કે તરતજ વંધ પડી, પચીશ પચીશ કોષના ચોગીર્દ ઘેરાવામાં જલ્લટ્ટપ્રિય આનંદ આનંદ વરતાવ્યો અને ટપ કીઆ મોંતના પ્રમાણે ટપોટપ પ્રાણ છોડતા પ્રાણિયોને નવું જીવન મળતાં હોશમાં આવ્યાં.

આ પ્રમાણે થવાથી સ્વધર્મી અને વિધર્મીજનો એકે અવાજે એજ ઉચ્ચરવા લાગ્યાં કે—“ પૂજ્ય શ્રીપાર્શ્વચંદ્રજીનાં દર્શનથી દારિદ્ર ત્રાસ પામી જાય છે, હર્ષનો સમુદ્ર છોલાય છે, પીડાતા જીવોને પરમ મુશ્વાનંદ પ્રાપ્ત થાય છે, અને સકલ જીવોનું હિત થાય છે; કેમકે ગુરુજી પરમ દયાળ છે, કરુણાનિધાન છે, પુન્યની પ્રવલ્લતા વડે દર્શન થતાં ભવની સફલતા હાથ લાગે છે, અને શાસનના પૂર્ણ પ્રભાવક હોવાથી જ્યાં જ્યાં પાવન પગલાં ધરે છે ત્યાં ત્યાં સર્વ પ્રકારે આનંદ મંગલજ વરતાય છે ! ” इत्यादि गुणानुवाद गातां नीचे मुजब यशवादनुं गीत वदतां हतां के—

(સંસારિયામાં પાછો નહીરે પડું, એ રાગ)

નિત જયવંત રહો, ગુરુજી મારા, નિત જયવંત રહો,	
નર નૃપતિ સુર મુનિગણ મધ્યે, માન્ય લલામ લહો	ગુરુજી. ૧
જ્ઞાનાગ્નિથી ભવિજનના ગુરુ, પાપ સંતાપ દહો.	ગુરુજી. ૨
મુક્તિવધૂવશમંત્રવિધિના, પ્રતિપલ પાઠ કહો.	ગુરુજી ૩
સ્વપર શ્રેયકર પંચે સદા, વિજયી થઈને વહો.	ગુરુજી. ૪

શુદ્ધ શૈલી સહ શાસન ઢીપે, ચિતમાં એજ ચહો. ગુરુજો. ૫

શિથિલાચારી દંભી દુષ્ટોને, ગુલ્તવ વિચારી ગ્રહો. ગુરુજી. ૬

પૂર્ણ પ્રભાવિક પુન્ય પ્રતાપે, નહતર એકે ન હો. ગુરુજી. ૭

આવી રીતનો જગો જગોએ યશ ગવાતો હતો અને મતિસ્પર્ધિયો
 દુર્યોગિને વશ થઈ અંતરને મસ્મીભૂત બનાવતા હતા; પણ ગુણી-
 જનો મહદાનંદ પામતા હતા; તેમજ રાજેન્દ્ર, સૂરીન્દ્રને વીનવતો હતો કે
 ' જેની અંદર રાજા કે ચોરોનો ભય નથી, જે ઉત્તમોત્તમ કીર્તિ અ-
 ર્પણ કરે છે, જેનામાં દેવો અને માનવોનું હિત સમાયલું છે અને
 જેનાથી આલોક તથા પરલોકની અંદર સુખજ સ્વાધીન રહે છે તે
 આ સાધુત્વ અત્યંત રમણીય છે ! માટે સદૈવ સાનંદસહ સ્વકાર્ય-
 માં વિજય પ્રાપ્ત કરો ! તેમજ જ્યાં જિનરાજ દેવ છે, શાંતિ-
 નિધિ ગુરુ છે, કૃપાસમુદ્ર ધર્મ છે, શુદ્ધ અન્નપાન અને વસ્ત્ર
 વહે પ્રવર્તન છે, ચિદાનંદ માટે વિશ્વા છે, શરીરરક્ષા માટે ક્ષ-
 માછે, ગુણમણિમાલાનો મહાન્ શૃંગાર છે અને ઉપકાર એજ
 જેમનું નિત્ય કર્મ છે એવા શ્રમણ પણાને નિહાળીને કલ્પવૃક્ષના
 લાભની માફક કયો માણસ સુશી ન થાય ? અલગત દરેક સુશી
 યાયજ ! ' इत्यादि વીનતી કરી જેથી આચાર્ય ભગવાને ભવશ્ર-
 મણા નિવારક ભાવ અર્હિસામય ધર્મ પ્રરૂપણા વહે તેમના ચઢતા
 શરિણામને વિશેષ ઉત્તેજન કર્યા. રાજેન્દ્રે પોતાની રાજ્યસીમામાં કોડ
 બીવનો વધ ન થવા સંવંધી ઢંઢેરો પીટાવ્યો, સાત જગત્તે-

દીઓને કેદથી મુક્ત કર્યાં, જિનાલયોની અંદર મહોત્સવો કરી શ્રદ્ધાને અચલ પદ આપ્યું, અને ઇથી પ્રજા પણ પૂર્ણ જૈનધર્માનુ રાગિણી થતાં દેશની મહત્તાને દિગંત લગી દીપાવવાનો સમય સ્વાધીન કર્યો.

અર્ચિત્ય મહિમાવંત સૂરીશના સદ્બોધથી મુળોત ગોત્રી ક્ષત્રી રજપૂતનાં વાવીસેં ઘરવાળાંઓને પ્રતિબોધ આપવાથી તેઓ મુળોત ગોત્રી પરમ જૈન ધર્માનુરાગી શ્રાવક થયા અને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન ધારી થવાથી તે ઓશવાલ વંશી ગણાયા.

તેમજ યોધપુરનો એક રાજવંશી કુમાર પ્રતિબોધ સાંભળી વૈરાગ્યવંત થતાં ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયે માતા પિતાની અનુમતિ મેઝઘી સૂરીશ્વર હસ્તથી દીક્ષા અંગીકાર કરી. તેમનું નામ ઉદયચંદ્ર મુનિ રાખ્યું હતું.

ચોમાસું પૂર્ણ થયા વાદ ગુરુરાજ વિહાર કરી નાગોર નગરે પધાર્યા, ત્યાં પોતાના ગુરુરાજ સાધુરત્નાચાર્યજીનાં ચરણવંદી સુખશાતા પૂછી વિશેષ વિનય વૈયાવચ્ચ સાચવી આલોચના તપ અંગીકાર કરી આનંદ પામ્યા. ઉન્નતિકારી શિષ્યના પ્રભાવ અને ગુણગણથી પ્રસન્નતા પામેલા વૃદ્ધ ગુરુરાજ શિષ્યના ઉત્સાહની વૃદ્ધિનાં વચનો વદી વિશેષ વિજય થવાની ઉર્મીઓ પ્રકટકરી જિનશાસન રૂપ મહ્યાન્દ્ર-સૂર્યનો પ્રતાપ કાયમ રહેવાની ભાવનામાં લીન થયા.

ગુરુરાજ સાંચે કેટલોક સમય રહી શુભાશિષનું વાર્તાવરણ સચન કરી ત્યાંથી વીકાનેર થઈ રતનગઢ, જયપુર, દિલ્હી, આગ્રા, બનારસ, મુસર્દાવાદ, કલ્યાણક વાઙ્ગી નગરીઓ, અને સમ્મેત-શિંખરજી આદિ સ્થળોની ફરસના યાત્રા કરી. શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીન્દ્રજી સ્તવના, ધ્યાન, ભાવનાદિ વહે પોતાના અશુભ કર્મ બંધનોને શિથિલ કરી કર્મ નિર્જરા કરતા અને ભવિષીકોને પ્રતિબોધી શુદ્ધ ક્રિયાનો માર્ગ પ્રવર્તવતા, પંઢિતોને જ્ઞાનચર્ચા વહે આનંદ પમાડતા હતા. એક તીર્થસ્થળમાં પૂર્વી તથા દક્ષિણી મહાન્ વિદ્વદ્ મંડલ એકઠું થયું હતું. તેમના સાંબઝવામાં આવ્યું કે વાદિમદવિલંબન સ્વધર્મમંડન અને મહીમંડનરૂપ સમર્થ જૈનાચાર્ય અત્ર પધારેલા છે અને કર્ણોપકર્ણો સાંબઝતાં રૂપાલમાં ખામાસ આપે છે કે તેઓ સકલ શાસ્ત્રવિશારદ છે. માટે તે મંડલ એક દૃઢતાપર આવી મૂરીજી અગાડી આવી પહોંચ્યું અને પોત પોતાની વિવાદગ્રસ્ત પ્રતિજ્ઞા જાહેરમાં લાવી ચર્ચાર્થ ઉત્તર વહે ચિત્તને સમાધિ મેઝવાની રાહ જોવા લાગ્યું.

મૂરીજીએ અગર્વપણે કહ્યું કે—‘ આપ જે જે શાસ્ત્રના પારગામી હો તે તે શાસ્ત્રનાં મહાવાક્યો સંબંધી શંકા આદિ માટે પ્રશ્ન કરો કે જેથી હું તેજ શાસ્ત્ર વાક્યોના રહસ્ય પૂર્વક આપની શંકાઓનું સમાધાન ફરું.

વિદ્વાનોએ પણ તેજ મુજબ પ્રશ્ન કર્યા પડછે આચાર્ય મગ-

ધાને પણ તેજ મહાવાક્યો દ્વારા પૂર્ણ સમાધાન કરી ચિત્તને આં
નંદોદધિમાં નિમગ્ન કરાવ્યું.

આમ યવાધી હરીફ રૂપે આવેલા છતાં દક્ષ પુરુષો તત્ત્વને
સમજમાં લેતાં અને આચાર્યજીની અપૂર્વ જ્ઞાનવલ્લ, તાર્કીક શક્તિ
અને ષટ્શાસ્ત્ર પ્રારંગતપણું નિહાળી આશ્ચર્ય, આનંદ તથા ઉમંગને
તાવે થઈ એક ઘીજા મત્યે કહેવા લાગ્યા—‘ અહા ! જૈનાચાર્યો
સર્વજ્ઞ પુત્રોના વિરુદ્ધનો દાવો ધરાવે છે તે સ્વચિત્ત અક્ષરશઃ સત્ય-
જાહેર.’ ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ વાર્તાલાપ કર્યા બાદ સૂરીસ્વરજીએ કેટલાં-
ક અવધાન કરી ઘતાવ્યાં જેથી વિશેષ અનંદમાન થઈ તેઓશ્રીનો જ-
યવાદ વદતા સ્વસ્થાને ગમન કરવાનો અમાવ છતાં ન ચાલતે તેઓએ
જવાનું સ્વીકારી લીધું. ગુરુરામશ્રી પણ ત્યાંથી વિદ્યાર કરી તત્ત્વ
વાદ વઢે દિગ્વિજય કરતા કર્મ નિર્જરા માટે તીર્થ-ભૂમિમાં વિ-
ચરવા સાનંદિત રહ્યા. તથા જે અત્ય સંસારી જીવોને વૈરાગ્ય
પ્રાપ્ત કરાવી દીક્ષાવંત કર્યા બાદ કલકત્તે થઈ ગ્રામ નગર પુર પાટણ
ઘગેરેમાં વિચરતા દક્ષિણદેશ ભળી પધાર્યા.

વિજયદેવ મુનિ ગુરુરાજ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરીજીની આજ્ઞાથી દક્ષિ-
ણની અંદર સુરસરૂપ વિચરતા હતા અને ત્રણ વર્ષની અંદર સવા
લેક્ષ ચિંતામણિ ગ્રન્થનું અધ્યયન કરી પ્રવર પંડિત થયા હતા.

ઘીજાપુર નગરની અંદર તે સમય મજહવી વિવાદ (ધર્મા
વર્ચાનો વિવાદ) ચાલવાથી પાંચસો પંડિતો રાજ્યસભામાં એક-

मित थया हता, त्यां विजयदेव मुनिनुं आमंत्रण थवाथी जनुं
थयुं अने पंढर दिवस लगी स-प्रमाण धर्मविवाद चलावी आखर
विजय मेळवी तेमणे सर्व मुज्ञोने आनंद आप्यो.

त्यांना राजाए विजयदेवजीनी अद्भुत विद्वत्ता निहाळी
तेमने आचार्य पदनेो अधिकार सुपर्द कराव्यो. एथी विजय
देवसूरीजी सूरीमंत्रना जापरु वनी धर्मबोध फेलावी नागपुर
तरफ पधारी धर्मवृद्धिनो समय सानुकूल मालम पडतां केटलोकर
वखत त्यांज रही धर्म ध्यानारूढ थया.

विजयदेव सूरीजीए गच्छपति श्रीपार्श्वचंद्र सूरीश्वरजीनुं नागपुर
नजीक पधारवुं थयुं जाणी भाविक भक्तोना समुदायने सद्गुरु
राजने पुरप्रवेश कराववा महोत्सवरूप स्हामैयानी सूचना करी.
एथी अति आडंबर पूर्वक गच्छाधिराजजीने श्रीसंघ पुरमां प-
धरावी उपाश्रयमां लावी परमानंद पाम्यो.

आपणो अपयश बोलाय तेवां कार्योने जलांजली देवी. जे कार्यमां यश लाभ अने हित समायलुं होय तेज हाथ धरवां. को-इनी निंदा-मश्करी कुचेष्टा-अने मर्म वचनादि पूर्ण हांसी करवी नही. राजसमायां वगासुं-हेडकी-ठीक-खांसी हसवुं के नाक कामां खणवुं वगेरे कृत्योमां विवेक राखवो, कडाका मोडवानही, पगपर पग चढाववो नही, लांवापग करवा नही, निद्रा बिकथा करवी नही, अवसर उचित बोल उच्चरवो, अने पूछया बिना के परवानगी मळ्या शिवाय प्रत्युत्तर के कोइ वस्तुने स्पर्श करवो नही. अंग-वाद्य (सीसोटी चपटी वगाडवी नही.), आप वखाण त्यजी देवां. नखथी जमीन खोतरवी नही. हाथ के दांतथी तरणां तोडवां नही. धारण-ब्राह्मण-भाट-भोजक-कवि-मां गण आदिना वखाणथी फुलाइ गर्व धरवो नही. विचक्षण जनोए सहामाना बोलनो पूर्ण अभिप्राय समजी पछी उत्तर आपवा तरफ मन देवुं. नीच दुष्ट जनना बोलवानो बदलो बाळवा हलकां वचनोनो प्रयोग करवो नही. प्रतीति विनानी के पोतानी सत्ता वगरनी बातमां राय (मति) आपवी नही. विचारीने दरेक कार्य हाथ धरवुं अने हाथ धर्यां पछी बिघ्नो आवी पडे तो पण तेनुं परिणाम फतेह साथे भेटाडवा तत्पर रहेवुं. पोताथी खने तेदला गजानुंज कार्य स्वीकारवुं. पांच मनुष्य ज्यां बेठा होय त्यां काम बाळी बेसवुं नही, खोटो घापदो कटि करवो नही.

कोइना जीवने दुःख उपजे तेम वर्त्तवुं नही. पराएुं धन, पराउ
 घस्तु पर बदनिगाह करवी नही. असत्य बोलवुं नही. मधुर-स
 मयोचित-हितकर-सत्य अने पूर्वापरना संबध युक्त बोलवुं. वढी
 छेनो विनय, पूज्यजनोनी भक्ति, सभाजनोनी सभ्यता अने अ-
 नुजो, सेवको वगेरेनी लायकता जाळववा भुलवुं नही. कठोर
 कडवां मर्मवचन बोलवां नही. असभ्य-असंजंघी मापण करवुं
 नही. दरेक वावतमां मर्यादा बहार जवुं नही. माता-पिता-रोगी
 आचार्य-महेमान-बंधव-तपस्वी-बुद्ध-वाळर-दुर्वळ-वैद्य-स्वसंतती
 भायात वर्ग-चाकर-बहेन-आश्रितजन-सगांसंबंधी अने मित्र एओ
 नीसाये कदी कलेश करवो नही. मूर्ख सन्मुख निहाळवुं नही.
 ग्रहण जोवुं नही. संध्या समय गंजावर कूवानुं पाणी, पोतानो पडछायो,
 फन्यानुं उपस्थस्थळ एओ जोवां नही. जळमां, हथियारमां, पेशावमां
 के रुधिरमां म्हेां जोवुं नही. प्रतिज्ञाभंग थवुं नही. याचनानो भंग करवो
 नही. घणाओनी साये बैर वांधवुं नही. रोळीकोळी बखते वपोरे
 के जंगलमां अजाण्यानो शत्रुजननो के मीठाफांसिया मित्रनो
 विश्वास राखी पंथ पसार करवो नही. गद्द वस्तुनी आश्रामां
 रकं थड जवुं नही. कोइने उंघमांथी खास काम विना जगाडवो
 नही. अजाणी चीज राखवी नही. अभक्ष्य वस्तुनो स्वाद अनुम-
 ववो नही. कोइनुं नुकसान करवामां के करीने राजी रहेवुं नही!
 सारां कामोमां आगेवानी करवी. सुपात्रने दान देवा उत्सुक रहेवुं,
 आवेला संकटनी घेदरकार न राखवी. जेम संप सन्नद्ध थाय तेम

કરવું. પોતાની જ્ઞાતિમાં મુયશ મેઢવવો. મિત્ર-સાધર્મી-જ્ઞાતિનો
 આગેવાન-મહાન્ ગુણી-અપુત્રીયણ બ્હેન અને અભ્યાગત ઇઓન્નુ નિરં-
 તર પોષણ કરવું, બે હાથે માથું ન રાખવું. હજામને ઘેર હજામત
 કરાવા ન વેસવું. ઓરસીઆ ઉપરથી આંગલી વતે મુલક કે કેસર
 લઈ તિલક કરવું નહીં. પરાયાં ઊંઢ જોવાં કે પ્રસિદ્ધ કરવાં નહીં.
 ઘસ્ટ પહેરીને નહાવું. સાફસૂફ રહેવું. ગુરુ-સતી-ધાર્મિકપુરુષો અને
 તપશ્વીઓની મસ્કરીમાં પળ નિંદા ન કરવી. લોકોમાં નિંદાયલા અને
 રાજમાં દંડાયલા જનોની સાથે અન્યજન દેખતાં વર્તીલાપ કરવો નહીં.
 મૂર્ખની દોસ્તી કરવી નહીં. ફરુલાપ મુસાફરી કરવી નહીં. અગ્નિ પાળી
 શસ્ત્ર વિષ ઋરુપાળી આદિની આસનાઈ ન કરવી. સોની-છકેલા
 પુરુષ-છટેલી સ્ત્રી-વ્યસની-વિશ્વાસઘાતી-શસ્ત્ર ધારણ કરેલા-શીંગાળા
 જાનવર અને શત્રુનો ભૂલ્યે ચૂક્યે પણ વિશ્વાસ કરવો નહીં. સ્હામાપુરે
 જવું નહીં. વઢતા મક્કાનમાં પેશવું નહીં. વગામુ-સ્વાંસી-છીંક-ઓડકાર
 આસ્તેથી અને મ્હોં અગાડી કપડું રાખીને સ્વાવાં. નીચી નજર રાખી
 ને ચાલવું. ઘેર આવેલા શત્રુનું પણ સન્માન કરવું. અતિથિ ખિશુકનું
 અપમાન કરવું નહીં. સ્ત્રી સાથે ગુહ્ય પ્રકાશવું નહીં. અન્ય સ્ત્રી સાથે
 ઇકાંતમાં વેસી વાત ચીત્ત કરવી નહીં. માયાના વાઢ ઘડી ઘડી પકડી
 આંબલવા નહીં. દાઢી મુંઢનાવાઢ ચૂંટવા નહીં, દાંતેથી નરક કાઢાડવા
 નહીં, જમીનપર ચિન કરવાં નહીં. પ્રસંગ વિના હસવું નહીં. હસવું
 તે પણ મુંઢમાંજ હસવું; પણ રાઢ રાઢ હસવું નહીં. દાંતથી હોઢ ન

ચાવવા. પગથી પગ ઘસીને ધોવા નહી. કોઈને આઝચઢાવવું નહી, ગુપ્ત
 વાત પ્રકાશમાં લાવવી નહી. કષ્ટ પડ્યે ઠામલી ન જવું. વિપત્તી વચ્ચે
 ધીરજ ધરવી. રાત્રે કોઈને ઘેર જવું નહીં. વગર તેજ્યે કોઈને ત્યાં
 જવું નહીં. રાજા અને રાજકુટુંબીઓનો પૂરતો વિશ્વાસ રાખવો નહીં.
 સન્માર્ગે પ્રવર્તવું. સદા ચરણ સેવવાં. સત્સંગતિ કરવી. નવલાથી
 વાદવિવાદ ન કરવો. વૈર, વિવાદ અને પ્રીતી વરાવરિયાથી કરવાં.
 આઝસુ થઈ સત્કૃત્યો વહેતાં મૂકવાં નહીં. ન્યાયથી ધન ઉપાર્જન
 કરવામાં કટિવદ્ધ રહેવું. અર્થોને ટાન દેવું. મઝેલા ધનનો અને
 મઝેલી વિદ્યા કઢા. આદિનો સદુપયોગ કરવો. અનિ ઉઢાવ થવું
 નહીં. શક્તિ છતાં કંગાલ કંજુસ થવું નહીં. વઝિયાથી વાથ મીડવી
 નહીં. દેવાથી ઢરવું યાચકને નાકારો કરવો નહી. કપાય-વિપય-કંટક
 પળાથી દૂર રહેવું. સ્વદેશ-સ્વધર્મ-સ્વજ્ઞાતીનું અભિમાન રાખવું. આ-
 શના પાલણામાં છુલી લેખની મૂર્તિરૂપ ગણાવું નહીં. દીન દુઃખીની વ્હાર
 ફરવી. સમ્યક્તાથી વર્તવું. રાત્રીચર્યા-દિનચર્યા-શ્રતુચર્યાદિના નિયમ
 ધ્યાનમાં રાખી જે ધર્મ વગેરેને કે વ્યવહારને વાધ કરનાર ન હોય
 તે વધા ધ્યાનમાં રાખવા. કોઈ પણ ધર્મની નિંદા કરવી નહી. સર્વનું
 માન જાળવવું. રાજ્યભક્ત રહેવું. પારકાની પીડ જાણવી. સાર્વજ-
 નિક કાર્યમાં શક્ત્યાનુસાર ભાગ લેવો. વિદ્યાશ્રી મેલપામાં અ-
 ત્યાગ્રહી રહેવું. ઠગ-ધૂતારા-ચોર-લંપટ-જુગલચોર-જુગારી આદિથી
 વિરક્ત રહેવું. પ્રપંચનાઝમાં ફસાવું નહીં. પોતાનો ભરમ કોઈની

અગાડી खुल्लो કરવો નહીં. જીભ-મન-ચક્ષુ આદિ વશ્યમાં રાખવાં. દેવપૂજા-ગુરુભક્તિ-ધર્મસાધનામાં સદૈવ તત્પર રહેવું. અહર્નિશ માર્ગાનુસારીના ઘોલ યાદ રાખી વર્તવું, દરેક કાર્ય કરતાં તે તે કાર્યના નિયમ શાસ્ત્રોમાં પ્રવીણ થઈ તેમાં કહેલા નિયમ મુજબ વર્તી કાર્યસિદ્ધિનું રહસ્ય હાસિલ કરવું. સર્વ જીવ તરફ મૈત્રીભાવ રાખવો. આત્મકલ્યાણમાં લીન રહેવું. ઉભયજન્મ સુધરવા સદ્ધર્મ સેવન કરી જન્મસફલ કરવો—વગેરે વગેરે મારાં આજ્ઞાવચનોને કઠમણિ ગણિ નિત્ય સ્મરણમાં લાવવાં જેથી આનંદ આનંદ થશે.

વિ. સં. ૧૫૯૪ના વર્ષથી પૂજ્યજીએ આગમાદિનું શોધન કરી તત્ત્વ પૂર્ણ ચાલાવવોધની રચના થયેલી શરૂ કરી અને કેટલાક નવીન ગ્રંથોની પળ (સિદ્ધાંતાનુસાર મન્ય જીવહિતાર્થ) રચના કરી મહાન લાભ પ્રાપ્ત કર્યો.

તદનંતર વિજયદેવસૂરીજી સહિત ચાતુર્માસા વાદ વિહાર કરી ગુરુમહારાજ ગ્રામાનુગ્રામને પાવન કરતા અને અનેક જીવને ઉન્માર્ગથી વચાવી સન્માર્ગમાં વાઝતા (પાંચમની સંવત્સરી અને પુનમનું ચોમાસી તથા ચંદ્રદશનું પાંચમી પ્રતિક્રમણ કરાવતા માઝવા પ્રાંતના માંડવગઢ પધારી વાદશાહને પ્રતિવોધી જીવદયા પઢાવી ધર્મની વૃદ્ધિ કરાવવા લાગ્યા. દરમ્યાન ચિત્તોડગઢપતિ હિંદુપતિ વાદશાહ મહારાણાની શ્રી સંગ્રામસિંહજીની કચેરીમાં સ્વરત્તર ગચ્છ, તપગચ્છ, કઢવામતિ આદિ એકત્ર થયા હતા. તેની અંદર તત્ત્વ

૧ પ્રરૂપક દૃઢ નાગપુરીય તપગચ્છાધિરાજને પણ જંગમ યુગપ્રધાન જાણી નિમંત્રણે-પત્ર પાઠવી સન્માન પૂર્વક ચિત્તોડ પધારવાની આવશ્યકતા જાહેર કરી. એ સમયને ધ્યાનમાં લઈ લાભ થવાનો અનુકૂળ સમય હાથ કરવા પંડિત શિરોમણિ પૂજ્યજી ક્રમશઃ વિહાર કરતા ચિત્તોડ પધાર્યા, અને ધર્મચર્ચા સંબંધી સપ્રમાણ વાદનો તારંજો લાવી સર્વ ધર્મપ્રવર્તકોને તેમજ પંડિતો અને પ્રેક્ષક વર્ગને આત્યાનંદ આપી વિજયવંત થઈ કડવાને મીઠા કર્યા, આનંદવિમલ સૂરીય પૂઢેલા મદનોના પંચાગી અનુસાર ઉત્તર આપ્યા, યતિ વિદ્યાસાગર તેમજ લેાંકા લહીઆને સમજાવા વધુ પ્રયત્ન કર્યા છતાં તે દુરાગ્રહને તારે થતાં દૃઢવાદી ચન્યા અને અન્ય મતવાદિયોના મનનું સપૂર્ણ સમાધાન કર્યું. (તેમની સાથે કરેલી ચર્ચાના ગ્રંથો લખેલા તૈયાર છે.)

રાણાજીને વાસ્તુશાસ્ત્ર સંબંધી કેટલોક સુલાસો મેળવવાનો હતો તે પણ ગુરુરાજદ્વારા મઝ્તાં અત્યંત સંતોષ મળ્યો અને આનંદ આનંદ વરતાયો. ત્યાર બાદ જૈનધર્મની રચાતિ વધારતા, જૈનમાર્ગની શૈલી અલ્પચાર કરાવતા સમયને સફળ કરવા લાગ્યા.

વિ. સં. ૧૫૯૮ની અંદર પૂજ્યજીએ સલ્લખણપુરમાં પાવન કદમ કોયમ કર્યાં હતાં, તે સમય ત્યાં શ્રીમન્નાગપુરીય તપગચ્છાધિરાજ શ્રી સોમવિમલસૂરીજી વિરાજમાન હતા તેઓશ્રીએ શ્રીપાર્શ્વચંદ્રાચાર્યજીને સર્વ પ્રકારે યોગ્યતાપત અને ઉત્તમોત્તમ જૈન

તત્ત્વપ્રકાશક જાણી સર્વ આચાર્યોની સમ્મતિ સહ યુગ પ્રધાનપદ ' આપવાની વિચારણા કાયમ કરી, તેમજ તે વિચારણા ત્યાગી વૈરાગી સૌભાગી પૂજ્યજીને જગાવી શ્રીસંવને તે પદોત્સવનો લ્હાવ લેવાની ઉત્કંઠા વધારી, અને રાસ મલામળ કરી કે-વીરાધિવીર શ્રીમહાવીર સ્વામિયે પ્રરુપેલું છે કે મસ્મગ્રહ ઉતર્યા પછી યુગ પ્રધાન પ્રભાવિક પુરુષો થશે. તો તે વચનાનુસાર વિદ્યમાન સમયની અંદર જ્ઞાનપુરંદર સર્વાંગમુંદર શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરીની વચનાતિશય વંત વિદ્યમાન છે, માટે તે યુગપ્રધાન પદને પૂર્ણ લાયક હોવાથી શ્રીસંવે આનંદની ક્ષત્રી વર્સાવવીજ યોગ્ય છે, તેમજ તેઓશ્રીના મુયોગ્ય શિષ્ય શ્રી સમરચંદ્રજીને ઉપાધ્યાયપદ આપવાનો લ્હાવ પણ મોક્ષ કરી લેવોજ હિતકર છે. इत्यादि लाभ લેવાની તક હાથ કરવાની પ્રેરણા થતાં શ્રીસંવે તે મહોત્સવનો લ્હાવ લેવા માંડ્યો.

વિ० સં० ૧૫૯૯ના વૈશાખ સુદી ૩ ના મંગલ દિવસે પંચાગ શુદ્ધિ આદિ તપાસી યુગપ્રધાન પદનો અને પાઠક પદનો અધિકાર જૈન-વિધિ મુજબ અલ્પત્યાર કરાવ્યો.

આ શુભકાર્યમાં પુણ્યપ્રભાવક અને માર્ગાનુસારી શ્રાવક ગુણગણાન્કૃત મોઢજાતીય શેઠ વિક્રમશાહ તથા શેઠ સધરશાહ, તેમજ શ્રીમાલિજાતીય શેઠ હેમાજીના મુપુત્ર ડોસાશાહ અને ૧ શેઠ ડવાશાહ, ૨ લાધાસાહ ૩ પાંશરોજ (આ ત્રણ માઈ હતા)

એ છ ભાગ્યશાલિયોએ આગેવાની ભર્યે ભાગ લઈ જીવનસફલ કર્યું હતું.
 આ આનંદોત્સવ સમય ગ્રામ નગર પુર પાટણ આદિથી નિમંત્રણાપત્ર
 મળતાં ધનવાનો ભાવિકુળનો આચાર્યો સાધુઓ અને ગીતાર્થ પં-
 ઢિતો સંખ્યાબંધ પધાર્યા હતા. તેમજ પૂજ્યજીના પ્રતિબોધથી શ્રાવક
 ધર્મી થયેલા રાજા રાવરાજા રાણાજી વગેરે પણ ત્યાં પધારી
 શુભ પ્રસંગને અત્યંત શોભાવંત કર્યો હતો. પૂજાઓ, પ્રભાવનાઓ,
 સ્વામીવત્સલો અને જિનગુણગાન-તાન ધવલ મંગલનાં ગીત વગેરે
 વગેરે ઘણાજ ચડતા પરિણામ વઢે ઉપયોગમાં લઈ આનંદની
 રેલમ છેલને આગલ વધારતા હતા. સર્વ જનો જોવટયામય થતાં
 અમારી પડહને આદર આપી ચોથા આરાતું ખાન કરાવવા સમાન
 મહોત્સવ હજી રહ્યા હતા.

મુવિહિત આચાર્ય શ્રી સોમપ્રિયલક્ષ્મીજીના હાથથી ચતુ-
 ર્વિધ સંઘની અનુમતિ મળતાં જૈન-વિધિ પ્રમાણે મુલગ્નાદિનો સં-
 યોગ માત્ર થયે પૂજ્યનીને યુગપ્રધાનની અને સમરચંદ્રજીને ઉપાધ્યાય
 પદની પદવીનો સંસ્કાર શોખાને પાત્ર થયો હતો. યાચકોને
 દાન સન્માન, અતિથિયોને ભોજનાદિ અને સાધર્મિકોની સેવા ચા-
 કરી આદિવઢે આનંદ આપ્યો હતો. તથા પોતાને લક્ષ્મી મઢ્યાની
 સફલતા સિદ્ધ કરી જીવનનો લાભ લઈ શ્રીસંધના આગેવાનો અદ્યો
 ભાગ્ય માનવા ાગ્યા હતા.

એ આનંદોત્સવના અગસરે અન્ય ભાવિકુ શ્રાવક શ્રાવિકાઓએ

संख्याबंध नियम व्रत तप आदि उच्चरी शुभ समयने यादीमां रा-
खवा यत्न आदर्यो हतो. धन्य छे एवा पुन्यशाळि जनोने के जे-
ओए समयने ओळखी धर्मध्यान आदिनो ल्हाव लइ जीवनने सफ-
ळता आपी हमेशां असार संसारनी सर्व वस्तुओ क्षणभंगुर छे एम
जाणी तेओ विवेकी सज्जनो पोतानुं धन तन मन उत्तम कार्यमां
जोडी निर्मद पणे पुन्यमकृतिनो संचय करे छे तेज धन्याति,
धन्य छे !!!

तत्पश्चात् सकळ शास्त्रविशारद युग-प्रवर श्रीपार्श्वचंद्रसूरी-
श्वरजी शिष्य समुदाय सहित विहार करता करता खंभात शहर
नजीक पधार्या. एथी श्रीसंचे अत्युत्साह पूर्वक पुरमवेशनो उत्सव
करी पूज्य प्रवरने उपाश्रयनी अंदर पधराव्या, अने चोमासु न-
जीक आवतां संवथीना आत्पाग्रहने लीवे त्यांज चोमासु रही
पोयूपवत् धर्मदेशनामृत वढे भव्य जीवोने तृप्त करी आनंद पाम्या.

पोताना प्रभाविक शिष्य पैकी श्री विजयदेवसूरीजीनी
तबीयत सारी न रहेवाथी तेमणे काळज्ञानादि द्वारा महाकाळनुं
स्वर्गमां जवा संवंधी तेहुं आवतुं जाण्युं, जेथी आराधना तप जप
वढे कर्मनी निर्जरा करी अणसण आदरी काळ पूर्ण थये पंडित
पणें समाधि युक्त काळ धर्मने मान आप्यु.

वांचनार ! राजा महाराजाने पूजवा योग्य, न्याय शा-
स्त्रपारंगत, वादीलब्धीवंत, सातिशयधारी, गुरुराजे उपर, ती-

ક્ષણ લાગળી વાળા, પ્રશસ્ત રાગના ધરનાર, અતિ વિનયશાલી, ગુરુઆજ્ઞાનુસારી, શુદ્ધ ચારિત્રપાત્રચુદામણિ અને શુદ્ધ શીલ સમ્યક્ત્વવંત છતાં પણ અનહદ ધર્મરાગના પાત્રભૂત શિષ્યનો અનિવાર્ય વિરહ થવાથી જ્ઞાની ગુરુરાજના મનને રોદ ઉત્પન્ન થયા વિના રહ્યો નહોતો. ઉદ્યોતકારક હીરાના ગુમ થવાથી કોને સ્વિન્નતા પ્રાપ્ત ન થાય !

વિ० સં० ૧૬૦૦ માં આ વનાવ વન્યા પછી સ્વંભાતથી વિહાર કરી મવર પૂજ્ય ગુરુશ્રી અમદાવાદ પધાર્યા. શ્રી સંવે સ્દામૈયું કરી અતિ હર્ષ પૂર્વક નિગ્રંથ સૂરીશ્વરજીને વસ્તિમાં પધરાવ્યા. ગુરુરાજે પોતાના ધર્મ-વ્યાપારની પ્રણ્યાત પેઢીનો-વ્યવહાર ચોખવટ પૂર્ણ ચલાવી તેવઢે અનેક હલવા કર્મજીવોને લાભ આપી શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનવંત કર્યા. (તે અદ્યાપિ પર્યંત દદ શ્રદ્ધાનુરાગીની સંતતી મજકુર પૂજ્યજીના પદ સેવન કરનારી કાયમ છે.)

ત્યાર પછી પૂજ્યજી શ્રી શુનુંજય તીર્થ પરસવાના ભાવથી કાઠિયાવાડ તરફ વિચર્યા અને ગ્રામાનુગ્રામને પાવન કરતા પાલીતાણે પધારી ગિરિરાજ તથા તીર્થપતિને વંદી અંતરંગમાં ઉચ્ચ ભાવની શ્રેણીમાં તટ્ટીન થયા અને ત્યાં છુલ્લકસિંહક્રીડિત તપ પ્રારંભ કર્યો. કેટલેક સમય ગિરિરાજની શીનલ છાયામાં આત્મધ્યાન યુક્ત વ્યતીત કર્યા વાદ વિહાર કરી ગુરુજી વાંકાનેર

પધાર્યા અને હમેશના રિવાજ મુજબ શુદ્ધોપદેશ આપી ભવિ-
જીવોનો ઉદ્ધાર કરી ગ્રામ નગર પુર પાટણ ફરસતા વીરજનોને જ-
ન્મ આપનારી મરુધર ભૂમિમાં પધારી વિજય ધ્વજા ફરકાવા લાગ્યા.

વાઝજીવો વાંચીને સારી પેઠે સમજી શકે એવાં ઉપકારી
ફરાદાથી પૂજ્યજીએ ન્હાનાં ન્હાનાં સેકડો કાવ્ય રચ્યાં છે અને તેનો
વંશ પરંપરા લગી લાભ આપવાનો કોલ આપ્યો છે.

વિં સં ૧૬૦૩નો સાલમાં નાગોર પધાર્યા, જેથી વાજતે
ગાજતે સ્હામૈયું કરી પ્રવર પૂજ્યજીને શ્રી સંઘ પુરમાં લઈ આવ્યો,
અને વચનામૃત વહે વાણ તેમજ અભ્યંતરનો પાપમઠ નિવારી
સમક્તિવાસનાને અમરપદ આપી આનંદ પામ્યો

એ મારવાડ પ્રદેશ અંદર ઉપદેશવલ્લયો ૩૫૦૦ લોઢાગોત્રીય
મહેશ્વરી ધર્મ પાલનારાં ઘર હતાં, તેઓને, તથા વાંઠોઆ ગોત્રીને
પણ મહેશ્વરી ધર્મ પરિત્યાગનો ઉપદેશ આપી શુદ્ધ જિનભાષિત ધર્મ
અંગીકાર કરાવ્યો (તેમજ વિરમગામમાં વીશાશ્રોમાલી મહેશ્વરી
ધર્મપાલક કુડુંબોને શુદ્ધ શ્રાવકધર્મ પ્રાપ્ત કરાવ્યો કે જેનો પરિ-
વાર અગ્રાપિપર્યંત દેશાઈ ટોકર ચતુર સાત ન્યાતના શેઠ વિદ્યમાન
હતા, તેઓ સર્વને પાંચમની સંવત્સરી અલત્યાર કરાવો હતાં.)

એ સાલની અંદર પોતાના વૃદ્ધ ગુરુરાજ શ્રીસાધુરતનાચાર્યજી
નિરંતર ધર્મભ્યાન કરતા અને સદુપદેશ વહે ભવિજનોનું કલ્યાણ
કરતા આયુર્મર્યાદાના અંતમાં સમાધિ સહિત કાલધર્મને માન

આપી સ્વર્ગ શોભાવવાને માટે આ અસાર સંસારને છોડી દેવોને ધર્મ-મહાત્મ્ય દઢાવવા પધારી ગયા. મૂર્તીશ્વરે તથા સંપ્ર સમુદાય શોક સહિત, ગુરુભક્તિ પ્રસંગે દેહાંતની ક્રિયા કર્યા વાદ પૂજા ધણાવવા વગેરે સત્કર્મ મહોત્સવ કરી પુન્ય સંચય કર્યું

વિશેષમાં એ શહેરની અંદર નિવાસ કરી વિવિધ વિષયના જૈન-ધર્મી ગ્રંથોની રચના રચી, તેમજ સ્તવનો-સજ્ઞાયો-ચૈત્યવંદનો સ્તુતિયો-સ્તોત્રો વગેરે જોડી જન-કલ્યાણાર્થે જાહેરમાં મૂક્યાં. (તે નવીન રચેલા ગ્રંથો અને કાવ્યો પૈકી તપાસનાં નીચે પ્રમાણે હાય લાગ્યા છે અને વિશેષ હાય લાગવાની શોધ જારીજ છે.)

પૂજાશતક, ઇસળાશતક, વિવિશતક. પન્ચરત્નાળ ભાષ્ય, સંગરગપ્રબંધ, અસજ્ઞાપસિત્તરી, સંપ્રકચરિત્ર, પદ્મપ-સ્વભાવવિચાર, સપ્તપદીગાથા, મિદ્ધાંતવિચાર, સિદ્ધાંતસાર, મુરત્તી-પિકા, વિપ્રિવિચાર, આગમપ્રમાણમર્યાદાક સમાચારિ ક્રિયાનુષ્ઠાન વિચાર, સદ્દેહનાસ્વરૂપ, સમ્યક્ત્વસ્વરૂપ, નિયતાનિયતવિચાર, ગચ્છસમાચારી, આરાધના, સંગ્રહ્યાસંરૂપાનતવિચાર, વ્રહ્મલિખિત વિચાર, સિદ્ધાંતોક્તપંચપ્રતિરમણવિચાર, આશ્ચર્યકદેહુર્ગર્ભ શુદ્ધ પરપણા-વિચાર, ક્લેશી પરદેશિ પ્રબંધ, દૃષ્ટ્યાનુસાર રચેલ વા-લાપ્રબોધ નીચે પ્રમાણે:-શ્રી આચારંગની મૂળનો વાળ્યુરમોચ, શ્રી

सूर्यगङ्गाङ्गीनो बालावबोध, विवाहपन्नतिङ्गीनो—श्री प्रश्नवैयाकर-
 णनो—श्री दशवैकालिकङ्गीनो—श्री उत्तराध्ययनङ्गीनो—संघयणनो
 बालावबोध, आगमछत्रीसी, गुरुछत्रीसी, पाखीछत्रीसी, मुहपत्ति
 छत्रीसी, गुण—स्थानक—विचार—वत्रीसी, संवेग—वत्रीसी,
 विहरमान वत्रीसी, गच्छाचार पंचासिका, सिद्धांत—आराधन,
 एकोन चत्वारिंशतिका, साधुवंदना, निश्चयव्यवहारपदपंचा
 शिका, असज्ज्ञाय सित्तरी, सत्तरभेदीपूजास्तवन, निश्चय
 व्यवहार—स्तवन, प्रतिमास्थापना—विचार—विज्ञप्तिका, गौतम
 स्वामी—रास, शत्रुंजय—रास. वीतराग—स्तवन, शान्तिनाथ—स्तवन,
 समाचारी—स्तवन, सदहणा—गर्भित—वीरस्तवन, समाचारी
 आदिनाथ—स्तवन, चित्रकूट चैत्या परिपाटि स्तवन, आदिनाथ
 विनती, स्तवन—चोवीशी, नेमिनाथमाकृतस्तवन, फलोधी स्तो-
 त्र, महावीरस्तवन, शान्तिनाथ—विनती, वीरमांगलिक—स्तवन, वा-
 सुपूज्य स्तवन, चोघीश अतिशय स्तवन, शंखेश्वर स्तोत्र, जीरा-
 वल्ली पार्श्वजिन स्तोत्र, गतिमार्गएकत्रीसी, आवरु ब्रह्म शतक, भा-
 वना ओगणत्रीसी, गीतार्थावबोध कुलक, उपदेशरहस्य, संक्षिप्त
 आराधना, अग्यार—बोल—वत्रीसी, श्राद्ध—यती—रहस्य,
 पूजाविधि, दीक्षाविधि, योगविधि, उपशान—विधि, पोषहविधि,
 पंचप्रतिक्रमण—विधि, काळग्रहण—विधि, पंचप्रतिक्रमण—सज्ज्ञाय,
 तथा जिनप्रतिमा—स्थापननी—रामायक दोपनी—दश ब्रह्म-

ચર્ચ સમાધિ સ્થાનરુપક માલાની-આજ્ઞા ગીતની-આત્મશિક્ષાની
 આઠમટ્ટની-ઉપદેશ-સારની-આશાતના ટાઢવાની-શુભ-પરીક્ષાની
 શીલદીપિકાની-સમ્યક્ત્વદીપિકાની-ચૈરલયની-પ્રથમ મહાવ્રતની
 સંજ્ઞાએ, ચતુર્વિંશતિ-જિનસ્તુતિ, લુંપક-પરાજય, અને સ્ત-
 વનમાળા આદિ પદ્ય રચના યુક્ત છે. તેમજ ગદ્યમાં ચર્ચાવાદના
 લેખાણ રુપ તેર ઘોલની ચર્ચા, પાલ્લીચર્ચા, મુદ્દપતિ-ચર્ચા,
 લુંપક-ચર્ચા, લુંપકલંડન-ચર્ચા, પુનમ પાલ્લી-ચર્ચા, પ્રતિક્રમણ
 પ્રશ્નોત્તરચર્ચા, પંચપ્રતિક્રમણચર્ચા, લુંપક દશસ્થાનરુચર્ચા,
 ગચ્છચર્ચા, ત્યોતેર ઘોલચર્ચા, સૈદ્ધાંતિક પ્રશ્નોત્તર ૧૩૪, પંચોશ
 ઘોલચર્ચા, ચૌદ ઘોલચર્ચા, અને વિવિધ ચર્ચા વગેરે લખેલ
 છે. તથા જંઘૂદીપ પદ્મતિર્જીની કૃત્તિ, દશાશ્રુતસ્પંજીની કૃત્તિ
 સંગોપન, દૃઢ આરાધના અને અન્ય આરોધના આદિની રચના
 કરી મિથ્યાત્વાથ જીવોની નેત્રશલાકા રુપ સિદ્ધાંતજન પ્રકાશમાં
 લખ્યા એ મૂરીશ્વરજીના અપાર આમાર શું વિસ્તારવા યોગ્ય
 છે ? કદિ નહીં ! ઉપકાર મૂલ્યો એ સુદૃઢીનનું કામ નથી.
 ડનાં જે બહુલ સંસારી જીવો ગમે તેમ વકે તો તેમના હૃદ ભા-
 ગ્યનીજ પ્રયત્ન, નહીં તો વીજુ શું ગણાય ? ! ભાગ્યદીનના હાથમાં
 આવેલ રત્ન યાયસ ડહાડવા માટે ઉપયોગ કરે અથવા તાજુદીમાં
 તોળના પાસંગમાં કામ લાવે, અગર મીલડીના હાથ પડતાં
 ચળોટીના હાથમાં રત્નને ગોડવી ડળોટી જેવું જોમા પાથ માની

ले तो ते पोतानी मतिनोज दोप गणाय ! हमेशा उत्तम
रत्न झवेरीना हाथ जताज तेनी साची कीमत मकाशमां आववा
पामे छे. फहुं छे के—

(लावणी.)

हळदरनी पारख नही ते थुं केसरनी कीमत करशे ?
नही पारखे पीतल ते थुं मूल्य कनकनुं मन धरशे ?
खाखरनी खिसकोली ते थुं साकर मूल्यज उच्चरशे ?
खाय खोळ ते गोळतणी थुं ललित लहेजत केम वरशे ?
एज मुजब अझानी द्वेपी ज्ञानीजनने थुं जाणे,
होय झव्हेरी तेज जवाहीर पिठाणी हेत हृदय आणे ! १
खारा जलनी माछलडी ते मीठाजळने नवचाहे,
भूतप्रेतना पूजक जे जन अर्हतने नव आराहे;
कामशास्त्रना रागी ते नव तत्त्व ग्रंथने अवगाहे,
ओखरभक्षी डुकर ते नव मीठाइ खाश उमाहे;
कीमत नही जे जनने जेनी तेनी पर प्रेमज नाणे, होय. २

तदनंतर गुरुराज नागोरुनुं चातुर्मास पूर्ण थवाथी संवत १६०४
नी सालमां विहार करता अने भविक जीवोपर उपदेशद्वारा
अनुग्रह करता उपाध्यायजी समरचंद्रजी वगेरे शिष्य समु-
दाय सह आचार्य महाराज श्री अनुक्रमे क्वां क्वां पथार्या
तेनो क्रम नीचे मुजब छे—

(११०)

(दुहा.)

अनुक्रमे विचरत सुख तपें, (श्री) पार्श्वचंद्र सूरीश;

गुण छत्रीशे शोभता, पूरे मनह जगीश. १

गुण गिरुवा गुरु वंदिये, आणी मन आणंद;

सेवीजे भक्तियें करी, जिम लहिये मुखकंद. २

देस नगर आगर घणा, पाटण सन्निवेश;

द्रोणमुहा आसन कुडंब, मडंग गाम खेडवेश. ३

उत्पाटिक स्थानक घणा, प्रतिबोधता मुर्निंद;

पंच सुमिति प्रतिपालता, टाळे मिथ्यावध. ४

मालव देश पयारिया, साये समरचंद्र नामे;

સંવત સોઢ તિહોતરે, (૧૬૭૩), આચારજ પદ સાર;

સુરિ શિરોમણિ દીપતા, પૂજ્યજી કરે વિહાર.

૧૦

વાચક વર્ગ ! તે સમય શ્રીજીની હજુરમાં શ્રી દેવરાજ;
મુનિ, શ્રી જિનરાજ મુનિ, શ્રી શ્રીસાર મુનિ, શ્રી લેમરાજ મુનિ,
શ્રી હદયચંદ્ર મુનિ, શ્રી હર્પચંદ્ર મુનિ, અને શ્રી દેવચંદ્ર મુને આદિ
મુનિગણ વિદ્યમાન હતા, તેઓ પૈકી કેટલાકેને પાઠક-વાચક
ઉપાધ્યાય પદ, તથા કેટલાકેને પંડિત પદ યુક્ત કર્યા હતા
અને સહુ સહુની યોગ્યતા મુજબ પદના અધિકારી બનાવ્યા હતા.

તેમજ શ્વાચરોદના સકલ સંઘ-સમુદાય સમક્ષ મહાન
આઢંવર સાથનો મહોત્સવ કરી સર્વાંગ મુયોગ્ય શિષ્ય શ્રી સમર
ચંદ્રજી ઉપાધ્યાયને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાન ધારક જાણી તથા ગાદીને
દોષાવનાર માની પૂજ્યજીએ પોતાની વિદ્યમાનતામાંજ આચાર્ય
પદથી અલંકૃત કર્યા, અને શ્રીસંઘ પણ તે ગાદીના વારસને
નિહાલી અત્યાનંદ પામ્યો; કેમકે ભવ્ય દિદારવંત, વિદ્વાન અને
શુદ્ધ જૈનશૈલી સહ ક્રિયાકારક હતા; તે પછી સોનામાં મુગંધનું
માન થતાં આનંદનેા પાર કેમ રહે ? કહું છે કે,-

કાયાની કીમત નહી, કીમત ગુણની શ્વાસ;

આવલપુષ્પ મુગધ વિણ, કોઈ ન રાખે પાસ.

૧

કાજઠ કોઠિલ કસ્તુરી, ગુણે મેલ્લવે માન;

પીત કનક પીતલ વેડ, ગુણમાં ફેર મહાન.

૨

કાચ અને મણિ મધ્યમાં, અંતર એકજ જાણ,
 ગુણ મણિમાં શ્રાદ્ધા વસે, કાચમાં તેની તાણ, ૩
 તજ્ઞ અક્ષમાં અંતરો, ગુણનો છે ગુણવંત;
 પૂજાઈ પ્રતિ ગામમાં, ગુણથી સંત મહંત. ૪
 પુષ્પવિષે પરિમલ ભલે, સાકર પય સંયોગ;
 અતિ આનંદદાતા વને, અંગવિષે ગુણયોગ. ૫

(સંવત ૧૫૪૬ થી માંડીને ૧૬૧૨ લગીના લગભગ
 ૬૭ વર્ષના અરસામાં પૂજ્યજીઈ જુદે જુદે સ્થળે ચોમાસાં કરી
 ભવ્ય જીરોને ઉદ્ધાર કરેલ છે; પરંતુ મજકુર ગચ્છનો જ્ઞાનભં-
 દાર વીકાનેરના ઉપાશ્રયમાં હતો તેની ઉપર અધીશજીની ગેરહા-
 જરીમાં મેઘઘટ્ટિનું પુષ્કળ પાણી (તે મંદાર ઉપરજ) પહોંચી મંદાર-
 રમાની પ્રતો માત્ર કાગળના માયા રૂપે થઈ ગઈ અધીશજીને પાછા
 પધાર્યા વાદ જ્ઞાનભંદારની જોચનીય દશા નિહાળ્યામાં આવી,
 પટલુંજ નહીં પણ તે સહેલો કાગળનો માવો યોગ્યસ્થાને પધ-
 રાવી દેવરાવવા અધીશજીને ફરજ પડી. આથી કીમતી પ્રતો
 અને ઐતિહાસિક ધાતોનો નાશ થતાં ઘણો સમય પ્રત્યક્ષ મમાળ
 દેવા રૂપ દલીલોનો અભાવ થઈ પડ્યો અને ઈર્ષાન ક્રમવાર
 ચોમાસાં તથા વિહાર તેમજ માસ તિથિ આદિમાં અજુવાલું પાઠી
 શક્યા ભાગ્યશાળી થવાયું નથી. તો પણ જે જે વિના સપ્રમાણ
 હાથ લાગી તે તે જાહેરમાં લાવવા વનતી કોશીશ કરવામાં

આવેલ છે. યદિ કોઈ સજ્જનો આ સંબંધમાં કંઈ પુરાવા યોગ્ય વિના લેખી જણાવશે તો ઘણા માન અને આભાર પૂર્વક નથીન આદરિતી અંદર સ્થાન આપવામાં આવશે.)

શ્રી સમરચંદ્રસૂરીજીનો પટોત્સવ થયા પાંદ પૂજ્યજી લગભગ ૬૮ વર્ષના વયે પહોંચવાથી એકાંતમાં રહી ધર્મધ્યાનમાં વિશેષ તલ્લીન રહેવું વધારે પસંદ કરતા હતા. એ સવવના છીંચે નાગોરના ઉપાશ્રયને લગતી સાત કોટડીઓ કે જે હાલસૂધી વિશ્વમાન છે તેઓની અંદર વેસી પોતાની ધારણા પ્રમાણે કલાકોના કલાકો અને દિવસોના દિવસો ગુજારતા હતા, અને ચિદાનંદ મુલની લેહોરો અનુભવી મહતાનંદ યુક્ત સમયને સફળતા વધી વિશસ્થાનકની તપાસમાં પણ સમપરિણામે શાતાપૂર્વક પ્રવૃત્તિ કરતા હતા.

તે જગોમાં કેટલોક સમય વ્યતીત કર્યા પાંદ ફરંસનાનો યોગ વલવત્તર હોવાથી પૂજ્યમુ ત્યાંથી વિહાર કરી યોધપુર શહેરે પધાર્યા અને સરૂઝ સંઘ તથા યોધાણનાયે ઘણાજ આંકંબર સાથ સ્વામૈયું કરી ઉપકારી દુહ્ધ પૂજ્યજીને પુરમાં પધરાગી વસ્તિને શોભાવંત કરી. ભાવિક ગુરુભક્તોએ ગુરુભક્તિ કરી જ્ઞાનદાન મેળવી તથા શુદ્ધક્રિયાનુષ્ઠાન આરાધી અનંત પુન્ય ઉપાર્જન કર્યું.

સંવત ૧૬૧૨ ની સાલનું ચોમાસું પણ ત્યાંજ કર્યું. એ ચાતુર્માસની પુર્ણાહુતી પાંદ પૂજ્યજીની પ્રકૃતિમાં ફેરફાર થયો જણાયો અને તેમાં દિવસે દિવસે ડમેરોજ થતો રહ્યો ગુરુરાજના જાણવા વહાર ન

હતું કે હવે આ મૃત્યુલોકમાં વધારે રહેવાનું છે ! તેઓથી કાલજ્ઞાન નિર્ણય વઢે સારીપેઠે જાણના હતા કે અગુરુ માસમાં અમુક દિવસે મારે આ મૃત્યુલોક છોડી પરલોકમાં જઈું છે !

ઉત્તમ ગતિમાંથી આવનાર અને ઉત્તમ ગતિમાં જનાર એ બેઉની રીતમાત પ્રચંસાપાત્રજ હોય છે. ઉત્તમ પુણ્યમકૃતિનું શુક્તપણું અને ઉત્તમ પુણ્યમકૃતિનો સંચય એ સ્વર્ગગતિનું ચિન્હ છે ! અને જ્યારે સત્કૃત્ય કરનાર સદ્ગતિનો ભોક્તા ન થાય તો યજી સદ્ગતિનો ભોક્તા થાયજ કોણ ? દુષ્કૃત્યનંતરે માટેજ નરક તૈયાર છે. જેથી નિશ્ચય જગાડ આવે છે કે જેની સુમતિ કાયમ રહી હોય, સદ્ધર્મ ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા હોય, સત્કૃત્ય કરવામાંજ મદૈવ વઢતા પરિણામે અમિરચિ રહેતી હોય અને અંત સમય લગી એવીને એવીજ પરિણતિ પરગમ્યા કરતી હોય તો વેસક સદ્ગતિનો પરવાનો મેઝ-વ્યોજ મનાય છે.

‘ વઢાઢા વાંચનાર ! એ વર્ષ આપણા પરમોપકારી પૂજ્યગીના સદાના ચિરહ થતા માટેનુજ હતું ! માગનિર મામ અને શૂદ્રી ૩ ની રાત્રિ તે કાલરાત્રીની ગણનામાં ગણાવા વાસ્તે નિર્માણ થઈ ચુકી હતી ! અને યોધપુર પૂજ્યગીનું દેહાંતસ્થલ તથા મુરત્ય શૂમ માટે છેલ્લામાં કરસાઈ રહું હતું. પછી તે વર્ષ માસ દિવસ આજે પણ આપણને શાલ-ગરેહ હોવાથી સાઢરૂપ વઢો કે શોરસહિતમનિક્રિયાયોગ સા-વવાના સમયરૂપ રહો પણ સ્મરણરૂપ થઈ રહેત છે !

ગુરુરાજની તવિયત દર્દને તાવે, યવા છતાં પણ યોગબલ્લવહે તે દર્દથી વેદર્દી રહી ધર્મધ્યાનમાં તલ્લીન રહેવાનો સવલ અને અટલ યત્ન ચાલુમ રાखी ગુરુદેવ ભવિજીવોને શુદ્ધ ક્રિયાનુષ્ઠાનમાં તત્પર રહેવાની ભલામણ કરી શ્રદ્ધા દઢાવતા હતા, અને “હવે મારા સ્થૂલ શરીરનો વિરહ થશે જેથી ઉદાસ ન થતાં ધર્મધ્યાનમાં મશગુલ રહી મને વિશેષ ધર્મના હિસ્સાનો ભાગી કરશો ” વગેરે વગેરે અંતિમ વચનો વદી ચાર શરણને શરણ થઈ સમાધિપૂર્વક અગસણ સંલેખના દિના ઉપયોગ પૂર્વક સિદ્ધચક્રજીનું સદ્ગીર્ણ અર્હ અર્હ અર્હ ઇ શબ્દોનું ધ્યાન કરતા કાલધર્મને માન આપી પૂજ્ય ગુરુરાજ દેવલોકના વાસિ થઈ સ્વર્ગનાં સુખ અનુભવવા લાગ્યા. ❀❀❀ ❀❀❀ ❀❀❀

જો કે પોતે તો સદ્ગતિનિવાસિ થયા જેથી આ લોક કરતાં દેવલોકમાં મહાન્ સુખાનંદ વિદ્યમાન હતો; તથાપિ ભક્તજનોને સ્થૂલ શરીરનો તથા ગુરુરાજના ગુલથી અમૃતધારારૂપ જિનમરુપિત વિશુદ્ધ વાણિ પ્રાપ્ત થવાનો અટલ વિરહ થવાને લીધે મરુટપતિથી જીના સ્વર્ગગમનથી સરુલ સંઘ ઉદાસીને આધીન થઈ રહી કાલની અરુલ લીલાને યાદીમાં લાવી વૈરાગ્ય દશાનો સંગી થયો.

અતિ હર્ષ અને અતિ દિલગીરી દિલને પિગલાવી આંસુના પ્રવાહને વહેવરાવે છે ઇ સદાનો નિયમજ છે ! ગુરુવિરહની અતિ દિલગીરીમાં પણ આંસુ ન પાડવાં જાણવામાં છતાં પણ માન વિગતિવંત થવાને લીધે ભક્તજનોની આંખોમાંથી પરાણે પરાણે પણ છળ આ-

ઝઘાં ષોધારથી વહેતાં જળાતાં હતાં. સારી વસ્તુનો વિયોગ કોને પ્રિય હોય !

મહાત્મા તુલસીદાસજીએ પણ રામાયણની અંદર સજ્જન દુર્જનનો મુકાબલો કરતાં કહ્યું છે કે—

‘ વંદું સંત અસજ્જન ચરણાં, દુઃખપદ ઉભય વીચ રુદ્ધ વરણાં;
વિદ્યુરત એક પ્રાન હર છેહી, મિલત એક દારુણ દુઃખ દેહી.

હું સજ્જન અને દુર્જનના ચરણોમાં નમન કરું છું. જો કે કયન માત્રથી સજ્જન સુરપ્રાંતિદાતા અને દુર્જન દુઃખ-અપ્રાંતિદાતા છે; તથાપિ વાસ્તવિક રીતે વારીકી તપાસદ્વારા એ વેડનો મુકાબલો કરું છું તો મને તે વન્ને દુઃખના દેનારાજ છે એમ લાગે છે; છતાં કંદક સમયસંધિમાં તપાવત છે, તે એ કે-સજ્જનના પ્રિયોગથી અપાર દુઃખ ધાય છે અને દુર્જનના સંયોગથી અપાર દુઃખ ધાય છે, ફક્ત સંયોગ પ્રિયોગમા સફાર વફાર વિના અન્ય કશો તપાવત નથી માટે એ વેડ દુઃખ-દાઈ છે અને વિશ્વની વિચિત્ર ઘટનારૂપ વિગ્રાનો એઓ ઉત્તમ વોધ અપાવે છે જેના લીધે હુ એઓનો આભાર માની સ્નેહયુક્ત તેમના પદ વંદન કરું છું. કેમકે દુર્જન કે સજ્જનથી કંદક પરિણામે લાભ થવાનો સંયોગ હાજરી આપતો હોય તો વેશક કુલીન-જ્ઞાની-વિવેકી જમને તે ગુણના પ્રસંગે તેનો આભાર માનરોજ યોગ્યન છે ! ’ તાત્પર્ય એજ છે કે સંતજનોનો વિયોગ પણ અતિ દુઃખદાતા હોય છે, અને તેમાં પણ પ્રમાણિક પુરુષોનો વિયોગ તો અસહ્ય હોય છે, એથી

ભાવિકમત્તોને જો શોકાશ્રુ સંતાપે તો તે કંઈ નવાઈ જેવું નથી. એવા સમયમાં સમજુ—જ્ઞાનવંત માનવનું હૃદય પણ ભરાઈ આવે છે અને તેનો ઉમરો આંસુના રૂપથી પહાર નીકળતો જણાય છે.

પૂજ્યજીનો સ્વર્ગવાસ થતાં ઉપાશ્રય, શહેર અને ઘરોઘર તથા રાજમંદિર ઘેરે તમામ સ્થળમાં થોડા ઘણા અંશે પણ શોકે ઢેરો દીધોજ જણાતો હતો. ઢાઢ્યા શત્રુઓનાં દિલ પણ તર્ક વિવાદના તત્ત્વજ્ઞાદિના અભાવને લીધે દુઃખમાં ભાગ લેતાં થયાં હતાં અને તે ત્રિવિધે સાવત્ર વ્યાપાર વંધ રાખવા હઠતાઢ પાડી હતી, તથા કેટલાક દિવસ લગી જોધાણનાયે જીવને અભયદાન અપાવ્યાનો જાહેર ઢંઢેરો પીટાવ્યો હતો.

તીર્થરુરશ્રી, ચક્રવર્તિ, વાસુદેવ, ઇંદ્ર આદિ અનેક મહાન્ આત્માઓ પણ કાઢધર્મને માન આપનારા થયા છે તો પછી સૂરીશ્વર-જીને તેમ કર્યા વિના કેમ ચાલે ? કાઢના ચવેનારપ પ્રાણિયોનું શરીર એક દિવસ તેની ઢાઢ નીચે ચવાયા વિના રહેનારજ નથી. વિચાર કરો કે આપણા દેશતાં જગત ચાલ્યો જાય છે અને જગતના દેશતાં આપણે પણ ચાલ્યુજ જવું છે, એ અનિવાર્ય હુકમ લખાઈ અમત્તમાં આપવાના શેરા સાથ તૈયારજ રહેલ હોય છે ! જે જન્મ્યો અને નામ ધરાવ્યું તે તમામ કાઢના નિયમ મુજબ નાશપણાને મેટનારજ છે ! કાઢ સર્મને રવાઈ જાય છે, પણ કાઢને રવાનાર માત્ર સિદ્ધના જીવોજ છે ! જેનો આ દુનિયામાં રવપ છે

તેનો પેલી દુનીઆમાં (પરલોકમાં) પણ સ્વપ્ન છે ! સૂરી-
 જોના સમાગમથી ભવિજીગોને અપાર આનંદ મળતો હતો;
 પણ અદેસા દૈવથી તે સહન થઈ શક્યુ નહી, જેથી તે પરસ્પન્ના
 સંયોગનો વિયોગ કરી ગાઝ વજાવા લાગ્યો. એ જોડ ભાવિકો
 દુસ્વાતે દિલ્લે અદેસા દૈવને વહેતા હતા કે—“ અરે દુષ્ટાત્મા !
 અમારા અમીટ્ કાર્યને અનિષ્ટ ભાવ મેટાડવા તં તારો ભાવ મજબી
 જગતજીવોનું અકલ્યાણ કર્યું તેમાં તને શો લાભ મળ્યો ? જે દુષ્ટો
 અહંકારવલ્લથી આસા વિશ્વની અંદર ન સમાયાનો ઢાલો ધરાવતા
 હોય તેવા ભૂમિના ભારરૂપ જીવોને સાઢાત્રણ હાથની સ્વાડમાં સમા-
 વાનો ઉગ્રમ કર્યો હત તો તારા પ્રયાસને પઢિતો પણ મશંસાનેપાત્ર
 માનત; પણ જે ઝ કાપના જીવોને પાલનાર, શત્રુ મિત્રને સમાન
 ગણનાર, શુદ્ધ ચારિત્ર માર્ગના પ્રિચારને આચારમાં આણનાર, સ્વ-
 પરનું સદા શ્રેય કરનાર, ધર્મવ્યાપારના મહાન્ વ્યાપારી, સમતાના
 સાગર, કૃપાનિધાન, ઉપકારીશેખર, સુગુણસ્તરસ્ત્રાકર, સિદ્ધાંત-
 દધિમયન કરનાર મંદિરાચલરૂપ અને તરણતારણ ગુરુદેવ, તેમને
 આ જગતમાથી દૂરી નહીં અનેક જીવોનું અનિષ્ટ કર્યું, એથી પ્રિ.કારને
 પાત્ર થઈ ઘુઘુન્તા અપમાન રૂપ મનાયો છે. સો મરજો પણ સોનો
 પાલનાર ન મરજો એ રહેવત પણ ધ્યાનમાં ન રાખતાં લાલ્ચોના
 હિતકરનાગને ગેવ બ્બી લાભ માન્યો ! અમારા ભાગ્યસૂર્યોદયને ગ્રસવા
 રાહુરૂપ નીચરી ગ્રાસ ગ્રહણનું રૂપ ચતાવ્યું એ અત્યંત નીચ પગલું

મર્યું છે ! પરોપકારી પુરુષરૂપ કમળને દગ્ધ કરવા હીમરૂપ નીવડી શીતલતા અને શોભાનો અંત આણ્યો એમાં તે તારું શું પુરુષાર્થ !! ધિકાર છે ? ફિટકાર છે !! લસ લ્યાનત છે !!! ” ઇત્યાદિ કાલના કરાલ કૃત્યને નિદતાં અને પ્રભુસ્મરણ કરતાં અંત્યપ્તિ સંસ્કારના સાધનોની તૈયાર કરવા લાગ્યાં. પુષ્કલ સ્વર્ચ સાથ શીવીકા તૈયાર કરાવી ગુરુરાજના સ્થૂલ શરીરને પવિત્ર તીર્થજલબદે ન્હવરાવી સાધુવેશ ધારણ ઝરાવી પાલસીમાં પધરાવી, વરાસ કસ્તૂરી ચંદનાદિ વિલેપન કરી ઉત્તમોત્તમ વસ્ત્રનો કપડો પરિધાન કરાવ્યો. યાજતે યાજતે જયજયનંદા જયજયમદ્દા ઉગરતે, સોના ચાંદીનાં ફુલ તથા રુપિયા મ્હોરો પૈસા વગેરે ડાઝાલતે અને ધાન્યાદિનાં દાન દેતે મહા-જન અને રાજન સહિત જે જગોણ પૂજ્યજી ધ્યાનારૂઢ થતા હતા તે હુંગરી ઉપર લઈ જવાનો માર્ગ અલ્પતિયાર કર્યો.

એ સમય શહેરનાં, આસપાસના ગામોનાં હજારો ભાવિકજનો ગુરુરાજના મુસ્તારવિંદનાં અંતિમ દર્શન કરવા જગોજગે પાર વગર મઢેલાં જળાતાં હતાં અને વૈરાગ્ય તેમજ શોકપૂર્ણ હૃદયથી નમન કરી ગુણાનુયાદ વદતાં હતાં.

આસ્તે આસ્તે પંથ પસાર કરી નિમેલ સ્થળે અગ્નિસંસ્કાર નિમિત્ત પૂજ્યજીના સ્થૂલ શરીરને લઈ જઈ અગર ચંદન તગરના કા-પ્ટની ચિતા રચી ક્રિયા કરી ચિતાપર શીવીકા ધરી અગ્નિ પ્રકટા-વવામાં આવ્યો અને જોત જોનામાં ચિતાગ્નિયે પૂજ્યજીના સ્થૂલ દેહને

ભસ્મીભૂત કરી દીધો. ઇથી પૂજ્યજીનો અમર આત્મા સ્વર્ગલોકમાં જઈ પહોંચી સ્વર્ગની શર્યામાંથી ઉદ્ભવી સ્વર્ગની સાહેલીનો સપભોગ કરવા લાગ્યો.

તદનંતર ભાવિકો પૂજ્યજીની ચિતાભસ્મ ફુલ આદિને ઉત્તમ સ્થળે વહેવરાવી જૈનવિધિને અમલ આણતા પોતપોતાના ઘરમળી પાઠા વચ્ચા અને જિનમંદિરોમાં પૂજા મહોત્સનાદિ મુકુત્યકરી, દાન વ્યાન અને જ્ઞાનગોષ્ઠિ વડે શોકનું શમન કરવા લાગ્યા.

જે જગોઈ દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવ્યો હતો તે જગોનું સદાને માટે સ્મરણ રહેવા શ્રીસવે ઇક સ્થૂમ રચાવી ભારી જીવોને કલ્યાણનો માર્ગ સુલ્લો મૂકાવ્યો. તે સ્થૂમ અઘાપિ વિગ્રમાન છે, અને દેશ વિદેશનાં શ્રાવક શ્રાવિકા સાધુ સાધ્વીઓ વદનાર્થ આવી મનની ભાવનાને ઉત્તમદશા સ્વાધીન કરાવ્યા કરે છે. તેમજ તે પગલાંના સેવક ક્ષેત્રપાલ ભૈરવ વગેરે દેવો પૂજ્યજીના ભક્તોનું ઇચ્છિત કાર્ય સિદ્ધ કરવા તત્પર રહેવાથી મહીમા વધતાં જિનશાસનની ઉન્નતિની પતાફા ફરકાવનારો પવન પ્રસર્યા કરે છે.

મજકુર ગુરુરાજની સ્થૂમો વીકાનેર, નાગોર, મેહતા, પાલી, સોજત, રૂણ, દેસણું, મીનાસર, જોધપુર, ગુધનાઝર, ચિત્તોડ, ઉજ્જેન જૈપુર, મુર્શીદાબાદ, આગ્રા, અજમેર, સાંમર, રીયાં, પાલીતાણા, માંડલ, વીરમગામ, ધ્રાંગધરા, લીમડી, ડનાગા, વીજાપુર, અમદાવાદ અને લંબાત પટલા સ્થળોમાં વિદ્યમાન છે, અને ભારિમોની ભાવના પ્રમાણે ચમત્કાર સાથે સ્વાર્થ સિદ્ધિ સફળ કર્યા કરે છે.

‘ ગુરુરાજના સ્વર્ગગમન વાદ યોધપુરાધીશની ઉપર દિલ્લીનો પ્રાદશાહ કાંઈક કારણસર રુદ્ધમાન થઈ રાજ્ય ઉપર ઘાપ મારવા તત્પર થઈ સવલ સૈન્યની ચઢાઈ સાથે જોધપુરની ચોમેર મોરચા માંડી પ્રજાને રંજાડવા લાગ્યો.

યોધપુરપતિયે તેની લશ્કરી છાવણીના જવરા ચેરાથી ન હરતાં પોતાના સયલ સહાયક સ્વર્ગવાસી પૂજ્યજી શ્રીપાર્શ્વચંદ્રમૂરીજીનું એકાગ્ર ચિત્તવડે ધ્યાનધરી મનોવલ્લને વલ્લસર વનાવ્યું. એથી ધ્યાનની સુરતાના વલ્લથી ધ્રૂજરી પેદા થતાં સ્વર્ગમાં રહેલા ગુરુને અરજંટ તાર મલ્લ્યાની પેઠે ભક્તના દુઃખની એક સ્વર મલી કે ભક્તમીઢમંજન પ્રમો જરા પણ વાર ન કરતાં સાધુવેશથીજ રાજાની અગાડી આવી પ્રસન્નતા પૂર્વક કહ્યું કે-‘ સેવક ! જરાએ ચિંતા રાખીશ નહિ ! સર્વ આપત્ત દૂર ધશે. ’ રાજાએ તથાસ્તુ કહી સહર્વથી વંદન કરી વીનવ્યું કે-‘ મીઢમંજન ભગવાન્ ! આપ કઈ ગતિમાં કયે સ્થળે વિરાજો છો ? ’ ગુરુએ કહ્યું-‘ હું ત્રીજા દેવલોકમાં નિવસું છું. ’ એટલું કહી અદૃશ્ય થયા અને રાજા તે સ્વરૂપને હૃદયમાં સ્થાપી આનંદમાં લીન થઈ અહોભાગ્ય માનવા લાગ્યો.

વીજે દિવસે ચઢી આવેલા દિલ્લીપતિના લશ્કરમાં ગુરુરાજના પ્રતાપથી એવી તો ફુટમફાટ થઈ આવી કે પર પર કતલ ચાલતાં ભારે ભંગાગ પડ્યું. વાદશાહી લશ્કરનો આગેવાન જીવ લઈ નાઠો અને સ્વાસ્થા વીંચી થવાથી કોઈ એક વીજાને તપાસવા પણ ન રહ્યું.

आम थवाथी मरुधरपतिनी गुरु उपर महान् श्रद्धा भक्ति-
भाव बढ्यो ने पूज्यपादनी पादुका आगळ जड स्तुति-चिनती उत्सव
गरी पूजा प्रभावना दान दक्षणांनी उदारता जाहेरमां लावी श्रीसंघ
समक्ष गुन्महीमा वर्णवी जोधाणनाथ आनन्द पाम्यो.

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वरजीए उत्तम प्रहारनी हृद उपरांत अने
निराशा युक्त (कोइ पण आशाने नही अवलंबी) तपस्या करेली
हती. ते पैकी रत्नावळी, कनकावळी, सर्वतो भद्र, क्षुल्लकसिंहविक्रित
मुक्तावळी, वीशस्थानक तप, अष्टर्ममूदन तप, वर्द्धमान तपनी
ओळी, अने एकवीश उपवास तप करी कर्मने जर्जरीभूत कर्या हतां.

तेमज दिवसे सूर्यकिरणोना प्रखर ताप वखते तपेली जगामां
आतापना परिसह, रात्रीमां शीतपरिसह, अने हमेशां रात्रीए शहर
के गाम उदार जइ शुद्ध भूमिकां कायोत्सर्ग किंवा उत्तम ध्यानमां
लीन रहेयुं एज क्रम शरु राखेलो हतो.

निरंतर श्री साधुरत्नाचार्यजीनी समक्ष योगोद्धननी, सूरी-
मंत्राराधननी तपस्या करी तेनी साये २०-१९-१८ लागलगट आ
चाम्ळ (आयंविल तप) अगर १ के २ उपवास अने एकाशन,
विकृति त्याग वा उणोदरी आटि तप आदरपूर्वक करता हता.

उद्दीरणा करी वाद विवाद कोइ साये पण तेओश्री करता
न हता. प्रतिवादि केवळ शब्दवादी (तत्त्ववादी न) मालम पडे तो मौ-
नज धारण करता, तथा राजा-महाराज-राणा-महाराणा वगैरे ध-

मोपदेश लेवा आवता अने तेओना धर्मगुरु हता छतां पण ते संबंधी जरापण गर्व न हतो.

विशेष आनंद पामवा जेवुं तो ए छे के तेओथ्रीए कोइ धर्म कार्य किंवा अंजनशलाना के प्रतिष्ठा बगेरे करावेल छतां अन्य ख्याति चाहक आचार्यों गीतार्योंनी पेठे तेमां पोतानुं नाम पोते क्यां य आरोपण कराव्युं नही एज भ्रंशसनीय निष्पेक्षता हती.

पुनः शरीर कौमल-तत्त्वज्ञ-सकलशास्त्र विशारद, पूजनीय होवा छतां पण आतापनादि तपबडे देहने दमवामां पाठा पडे तेवा न हता. (आ महान् गुण उग्रज्ञान गर्भित वैराग्यवंत त्यागीमांज होइ शके छे.)

ए सूरीश्वरजीनो स्वभाव स्वाभाविकपणे विचारशील हतो; तथापि “ वावावाक्य प्रमाणं ” ए अंध न्यायने अवलंबी पोताना विवेकी विचारोने अटकावता न हता; पण विशाल क्षेत्रमां विचरावी तेमांनुं तत्वग्रहण कग्वा आग्रही बन्या रहेता हता. ते साये ए पण तेओथ्रीमां महान् गुण हतो के कोइ पण विचारणाने हठपुर्वक ‘हुं कहुंछुं तेज सत्य छे ! ’ एम कोइने उद्देशता न हता. किंतु उलटी भलामण करता हता के मारा विचारमां आम बेसे छे छतां जे बहुश्रुतो कहे ते सत्य ’ एवी उद्घोषणा करता हता.

तेमज व्याख्यान देवानी अजब छटा, चतुराई अने बहोळा प्रमाणोना भंडोल युक्त हती के जे विषयने हाथ धर्यो ते विषयनो

આવેદુવ વિચાર શ્રોતાનનના હૃદયમંદિરમાં સ્વહો કરી બેતા હતા. ઇત્યાદિ ઇત્યાદિ અર્પણનીય, અદ્ભુત, અને અસરકારક વચનાતિશયાદિ અજગ્ર ગુણો વિદ્યમાન હોવાથી પોતાની પ્રભાવશક્તિ અન્યના મનમાં એકદમ દાસલ કરી મનની અંદર રહેલી ધર્મોન્નિતિ વિચારણાનું વલ્લ પસરાવી દેતા હતા.

ए पूज्यश्रीना एकंदर महान् प्रमाणिक सत्तर शिष्यो हता ते ए के श्रीविजयदेवसूरीजी १, श्रीसमरचंद्रसूरीजी २, ब्रह्मर्षि वाचक श्री देवराज मुनिजी ३, वाचकश्री जिनराजमुनिजी ४, वाचक श्री श्रीसार मुनिजी ५, वाचक श्रीखेमराजमुनि ६, वाचक श्रीउदय चंदजी ७, वाचक श्रीहर्षचंद्रजी ८, वाचक श्रीदेवचंद्रजी ९, पंडित जी श्री हेमराजजी १०, पं. श्री मालर्षिजी ११, पं. श्री भूषणचंद्र जी १२, पं. श्री हरपालचंद्रजी १३, पं. श्री महीपचंद्रजी १४, प. श्री हेमचंद्रजी १५ અને પં. શ્રી વાસવચંદ્રજી ૧૬, આ સોઠ મુખ્ય શિષ્ય હતા એઓ પૈકી હજુ લગી કોઈ કોઈનો ગિર્યમંતતી વિગ્રમાન છે.

વાચકચંદ ! આ પ્રમાણે શ્રી પાર્શ્વચંદ્રમૂર્તીશ્વરજીનું સંક્ષિપ્ત ચરિત્ર જાહેરમાં આવેલું છે. હવે આપણે આ ચરિત્રનો અંદરથી થું થું સાર ગ્રહણ કરવાનો છે તે સ્વાસ તપાસવામાં પૂર્ણ લક્ષ દેવાની જરૂરજ છે. કેમકે જ્યારે આપણ અગર કોઈ પણ વ્યાપારી વ્યાપારની વસ્તુઓ ખરીદી વેચી દુકાનને વધાવે છે ત્યારે, અથવા તો વર્ષની આખરે તે તે વસ્તુની ખરીદી અને વેચાણમાં કેટલો મુનાફો (નફો) મળ્યો

તેનું સરવૈયું તપાસી જુવે છે તેથી નફા નુકસાનની માલમ પડે છે. માટે આપણે પણ આ ચરિત્ર વાંચવા તપાસવા ને મનન કરવાથી શું લાભ પ્રાપ્ત થયો અગર શું લાભ મેળવી લેવાની રાસ આવશ્યકતા છે તે ધ્યાનમાં લેવું જ યોગ્ય છે.

પ્રથમ ૬ ધડો લેવાનો છે કે-પુણ્યવાનજીવ ગર્ભમાં આવતાંની સાયેજ માતા પિતાના સદ્વિચારો મુલ સંપત્તિ સદાચારોની તેજી કરી ધર્મની ઉન્નતિ કરાવવાની પ્રેરણા કરાવે છે. સારાં સ્વપ્નોથી-સારા ઢોહલાઓથી-સારી કરણીથી પોતાનું સદ્ગતિથી આવવું, તેમજ ભાવિમાં નામાંકિત નીવડી સદ્ગતિદાતા કાર્ય કરવાં વગેરે યગેરે અગાડી જ જાહેર કરી દે છે.

વીજું-તેવા પુણ્યાત્માના જન્મ-સમય શુભલગ્નાદિ હાજરી આપે છે, ધન ધાન્યાદિની વૃદ્ધિ થાય છે, કુસંપ કલેશાદિ નાશ પામે છે, સર્વને રુચિર મૂર્તિ આનંદ આપે છે, વિદ્યાધ્યયન સમય પૂર્વની પુણ્ય પ્રકૃતિ બલવાન હોવાથી હસારા માનવહે ભણતરમાં પ્રવીણ થઈ અધ્યાપકને ચમત્કાર ઉત્પન્ન કરાવે છે.

ત્રીજું-સંન્યસ્તાદિ યોગોના સંયોગવાળા મનુષ્યને અવશ્ય સંન્યસ્ત દિક્ષા ગ્રહણ કરવાનો યોગ હાજર રહી સદ્સંયોગની સાનુકૂળતા સફળ કરે છે.

ચોથું-હજીરાકર્મ પુણ્યવંત જીવ ગુરુદેશના થવળ કરી તે-માનું તાત્પર્ય શોધી પ્રતિવોધ પામે છે અને તુરતજ પોતાના સુવિચારો

આચારમાં મૂકી ' હૃદયેશ શ્રવણ કરી શું તાત્પર્ય મેલ્લવું ' તેના પ્રત્યક્ષ પુરાવા રજુ કરે છે, જેથી ઘણા જીવો દર્શનીક દાખલો જોઈ પોતાનું શ્રેય કરવા તરફ દોરાઈ આત્મોન્નતિક્રમને આદર આપવા ઉત્સુક થાય છે.

પાંચમું-સારા શિષ્યો સારા ગુરુની અને સારા ગુરુઓ સારા શિષ્યની શોધ અંદર સતત કાઢતી ધરાવે છે; કેમકે સરસ્વા સંયોગની પ્રાપ્તિ વિના સાંપડવો જોઈતો લાભ આપતી અંદર હુમ્મત થઈ રહે છે.

છઠ્ઠું-પ્રભાવિક અને જગદુદ્ધારક મહત્માઓ માત્ર ઉન્નતિક્રમને આગળ વધારી ધારેલી ધારણામાં સફળતા શ્રી રીતે (સરલતા સાથે) પ્રાપ્ત થાય અને જનકલ્યાણનો સુપથ કેમ સુલો મૂકતાં જીવોનો ઉદ્ધાર થાય તેનીજ તદ્વીરોમાં તલ્લીન રહે છે.

સાતમું-સાદસીક સત્ત્વવાન આત્માઓ પોતાના સર્વ મનોવલ્લ વહે માનવો દાનવો દેવોને સહેલાઈથી સ્વાધીન કરી શકે તે પછી મિત્ર બનાવી દે છે. કેમકે તેઓ આજીવિશ્વને પોતાની વિચારણાને મલ્લ કરવા તેવાજ તનોની હીલચાલ કરે છે કે શત્રુતા ધરાવનાર પછી મિત્રની ગરજ સારે છે.

આઠમું-જેઓની રહેણી વહેણી શુદ્ધ અને અપરાધ રહિત છે તેઓની વાણિ પ્રાણિમાત્રાગ હિતરૂપ નીવડી અંતઃકરણમાં જરૂરી છાપ બેસાડી શકે છે. નહીં કે વચનમાં છે તે મનમાં નથી અને મનમાં છે

ते तनेमां नथी. पोथीमानां रींगणानी पेठे कहेवुं जुदुं वर्त्तवुं जुदुं अने मात्र स्वार्थ सिद्धिनीज वृद्धिनी मार्ग हाथ धरी टापटीपमां रहेवानो डोळ देखावो. ज्यारे पोतेज वृश्यो नथी, पोतेज सिद्ध वचनोने वधावी लइ तेमां लीन वन्यो नथी अने तन मन वचननी समान स्थिति करी नथी त्यारे ते सहामाने बूझी शुं सच्चोट छाप बेसाडी शकशे ? केमके वंचकनी पेठे पोतेज पोताना कार्यने, शास्त्रने अने वाक्यने अंदर-पेटे असत्य माने छे, तो पछी ते असत्याभापनी प्रभा सत्यरूपे शी रीते हाजरी आपवा समर्थ थाय !! जेनी त्रिकरणशुद्धि भरी रहेणी कहेणी होय छे तेनीज देशना सफलताने भेटे छे !

-नवमुं-पोतानी संतति के शिष्यसंततिनी पोताना करतां विशेष ख्याति उन्नति श्रवण थती निहाळी प्रसन्नता पूर्वक तेनी उन्नति नो विजय थवा योग्य यत्न प्रयत्नो आदरवा. केमके शिष्य अने पुत्रनी अगाडी गुरु तथा पितानो पराजय थाय तो ते अहोभाग्यनी निसानी छे. नही के तेनी उन्नतिने आढे आवी पोतानोज यश विस्तारवा गर्व राखवो.

दशमुं-पोतानुं श्रेय करवा साथ अन्यजनोनुं पण श्रेय चाही तेमने शुद्ध योग मार्फत मळेळो लाभ दर्शावी अध्यात्म ज्ञानमां मस्त रहेवुं. नही के एकलपेटा थइ अन्यने लाभ न आपतां पोतानो स्वार्थ सिद्ध करवो.

अगीभारमुं-दीक्षित थवा चाहनारनी अंतरंगवृत्तिने तपासी.

તથા તેના કામમાં ધર્મેભિતિ કરવાની પુરુષાર્થતા પ્રાપ્ત થવાના ચિન્હોની આગાહી હાજરી આપે છે તેની પ્રતીતિ મેઝવી સગાં સંબંધી ને શ્રી સંઘની સમ્મતિ મળતાં દીક્ષા આપવી; નહીં કે અંતરંગનો સ્વરો રંગ તપાસ્યા વિનાજ નસાડી ભગાડી ગુપ્તગુપ્ત દીક્ષા આપી જેમ વને તેમ સંઘાડો ગાઢો કરવો.

ધારમું-પરોપકાર નિમિત્ત ગમે તેટલો શ્રમ ઉઠાવવો પડે કિંવા હરકતો નહીં હૈડાની સાયે ભેટાડે; તથાપી પરશ્રેયમાં પ્રતિવાસર અડગ રહી સન્માર્ગ દર્શક ગ્રંથો, કાવ્યો, કે લેખો તૈયાર કરી કરાવી અનંત જીવોને ઉન્માર્ગથી અટકાવવામાં લઘુમયંત રહેવું.

તેરમું-દિન પ્રતિદિન આચાર વિચારની શુદ્ધતામાં મુધારો વધારો કર્યા કરવો. જ્ઞાસનોન્નતિ થવા સમય સત્વર સત્યવિદ્યાને જાહેરમાં લાવી સર્વના મનમાં ચમત્કાર પેદા કરી દૃઢ શ્રદ્ધાલુ બનાવવા સંત રાખવી, શુદ્ધોપદેશને મક્કમપણે ફેલાવી અમલમાં અણાવવા યત્ન આદરવા, સદ્ગતિસાધનની સાનુકૂળતા મેઝવ્યે જવી, સદૈવ ધર્માનુરાગને સતેજ રાખવો, અને ધારેલી ધારણાને ફતેહ આપી પરલોકયાત્રાને પ્રશંસાપાત્ર કરવી. વગેરે વગેરે ઘોષ લડ આચરિત્વાચનના શ્રમને સફળતા આપવી, રાગ દ્વેષ દૂર કરવો, તત્ત્વગ્રાહી થવું, ગુણાનુરાગી થઈ પ્રભાવિત પુરુષો તરફ મેમની લાગણી ધરાવવી અને નિંદા વિકૃત્યાથી દૂર રહી સદૈવ ઉન્નતિશ્રમયુક્ત આત્મ-ફલ્યાણની કરણીને લેખે લાવવી એજ માનવભવની સફળતા છે !

પ્રિય પાઠકગણ ! ચાલતા સંક્ષિપ્ત ચરિત્રને આદિમાં મંગલા
ચરણથી મંગલરૂપ કર્યું છે, તેવુંજ અંતમાં પણ મંગલાચરણથી અલંકૃત
કરી વાચક વર્ગનું મંગલ ચાહવું એ મૈત્રી અને પ્રમોદ ભાવનાની
ષર્મિયોનું અંગ છે જેથી કહેવું જરૂરનું છે કે—

(દુહા.)

પરોપકારી પૂજ્યજી, સુખસાગર ગુણસ્વાણ;
વક્તા-શ્રોતા-વર્ગનું, કરો સદા કલ્યાણ ! ૧
પ્રતિપલ્લ શાસનપ્રેમિને, આપો અધિક સુઠુદ્ધિ;
ચારુ કલા ચઢતી કરો, ઘો નવનિધિ અઢસિધિ. ૨
આશ્રિતની આશા સકલ, સફલ કરો સૂરીંદ;
વૃદ્ધિ ધર્મવ્યાપારની, કરજો નિત્ય ફરીંદ. ૩
ઓગળીસે અગન્યોત્તરે, માસ આપાઢ ઉદાર;
સિત પલ્લ સપ્તમી મૃગુદિને, લલ્લ્યો લેલ સુલ્લકાર. ૪
(છપ્પય તંદ)

વાઢવ સહસ્ર ઉદીચ્ચ યજુર્વેદી અલંકી,
ગુણી ગોત્ર ભરદ્વાજ પુરોહિત પદ અવટંકી;
શાસ્ત્રા માધ્યંદિની પ્રવર ત્રણ પાવનકારક,
કાત્યાયિની વર સૂત્ર ઇષ્ટ વિષ્ણુ ઉધ્ધારક;
ધામુંઢા કુલદેવી છે અચલેશ્વર પિતૃ-કુલઉદિત.
ચારુ લલ્લ્યું ચરિત્ર આ પૂર્ણચંદ્રે પરમાર્થહિત. ૫
શાન્તિઃ ! શાન્તિઃ ! ! શાન્તિઃ ! ! !

श्रीमन्नागपुरीयतण्गच्छाधिराज श्रीपार्श्वचंद्र सूरीश्वर
सद्गुरुभ्यो नमो नमः ॥

श्री
श्री पा श्री
श्री पा स पा श्री
श्री पा स चं स पा श्री
श्री पा स चं द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व र श्व री सू द चं स पा श्री
श्री पा स चं द सू री श्व र स र श्व री सू द चं स पा श्री

हु
रु
भ्यो
न
मो
न
मः

॥ संक्षीप्त चरित्र समाप्त ॥

॥ सद्गुरुश्री श्रीपार्श्वचन्द्रसूरिजीनां स्तवन ॥

॥ शिखरणी ठंड ॥

सदाशा पूरोजी मन वचन काया शुचिकरी ।
तुमारी सेवाकुं अहनिशि करे ध्यान धरके ॥
महाज्ञानी ध्यानी परमपद दानी गुरु तुमे ।
सुपार्श्वख्यंचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

॥ पुनः ॥

क्रियापाली सूधी सकल गुणधारी जिनमते ।
असारंसंसारनिजमनसिध्यात्वा व्रतधरा ॥
समाधत्ते वानी सकल सुर संभूय सहसा ।
सुपार्श्वख्यंचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

॥ भविकानी देशी. ॥

सद्गुरुकुं तुम ध्यावोरे अवधू । सद्० । जिम तुम गुरु गुण
पावोरे । अवधू । सद्० । ए टेक । आठ कठिन शठका मठ तोढो
सुधा सरवर नावो । संज्ञावणिककला मत शीखो नरदग्पा-
सन जावोरे ॥ अवधू ॥ सद्० ॥ १ ॥ वसुधा कुंजर महासदमाता
उसके वश मति आवो ॥ पावरु पश्यतहरकुं घरसें । बाहरलघु

निकलावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ २ ॥ अध्यातम अनुभव रय
 आगै धोरी उभय लगावो ॥ सद्गुरु मुनिजरसंता होवे । तव तुम
 निरमल थावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ ३ ॥ बहतपगउ नभ दिन
 मणिजैसा । गणधर गुणकुं धरावो ॥ श्री पासचंद्रमूरीश्वरसाहिव
 सुमति गुपति मन भावोरे ॥ अवधू ॥ सद् ॥ ४ ॥ गुरुसेवासे
 मेवा पावे । दुरमति दुरित भगावो ॥ आणंदघन आनन्द लह-
 रमें । सद्गुरुके गुण गावोरे । अवधू ॥ सद् ॥ ५ ॥ इति पदं ॥

॥ रागणी आसावरी. ॥

जे गीया जिनकुं गुरु संगति न मुहाई । ते तो बडे आ-
 बते हैं भाई । एटेक । तितनें शूकर कूरर नीके खर उलु और बि-
 लाई । ताकी पटंतर तीन लोकमें और नीचको नाही ॥ जि० ॥ १ ॥
 ताकों जन्म जीवन सब निष्फल । धिग्नर देही पाई ॥ मानुष
 होय कहा तिन फीनी । जननी जन पछताई ॥ जिन० २ ॥ कहा
 भए जो भूप छत्रपति कोड करी चवुराई । विन गुरुज्ञान मुगतको
 मारग लख्योपरत नही जाई ॥ जिन० ३ ॥ गुरुनिन्दक ते नरके
 पहुते सुगुरे शिवगति पाई । हरपचंद गुरुचरणरुमलकी बार
 बार बछजाई ॥ जि० ४ ॥ इति गुरु पदं ॥

॥ जरथरीनी चाल ॥

क्या शोभा धरुणं सद्गुरुजी तुम बालाब्रह्मचारी ॥ क्या०
 ॥ देक ॥ चैत सुदी नवमी दिन जनमे ॥ नगरहमीर उदारी ॥

क्या० ॥१॥ बेलगसाहके नंदन कहिये विमलादेमहतारी फनक
 वरण काया अति सुन्दर जैसे चंदउजियारी ॥ क्या० ॥ २ ॥
 मातपिताकी आह्वा लेकर हुवे स्वर्ग विहारी ॥ श्रीसाधुरतनसें
 दीक्षा लीनी आपातीज दिहारी ॥ क्या० ॥ ३ ॥ भूतल ऊपर
 विचरण लागे करी तपस्या भारी ॥ जैन धरमके उन्नति कारण
 मारवारपगधारी ॥ क्या० ॥ ४ ॥ सदगुरुजीकुं वंदन आयो
 रावमाल चित धारी ॥ करजोडा गुरु आगै ऊभो । कही हकी-
 कतसारी ॥ क्या० ॥ ५ ॥ प्रतिबोधी नृपसें छुडवाया । कैदी सात
 हजार ॥ बारै वरसी काल गिटाया । घन वरसायो अपारी ॥
 क्या० ॥ ६ ॥ करत विहार सदगुरुजी आये । मालवदेश बिचारी
 विसम नदी अधिष्टायक साधे । चौबीस पीरकरारी ॥ क्या० ॥ ७ ॥
 ॥ सब गठमें दीपत सदगुरुजी । पासचंद्रसूरी मनुहारी ॥ नग-
 रजोधाणे समोसरे स्वामी सदगुरु अनशन धारी ॥ क्या० ॥ ८ ॥
 मिगशिर सुदि वृत्तिया सुरगसिधाये । तीजै देवलोक मझारी
 हरपचंद घोडावत सुमरे पूरोजी आशा हमारी ॥ क्या० ॥ ९ ॥ इति

॥ राग जैरव प्रज्ञाती. ॥

पूरो आस हमारी सदगुरु ॥ पूरो० मोकुं सफलभरोसा
 तोरा बडतपगळगणधारी ॥ वारे कोट मेवाढदेशमे प्रतिबोधे
 बहुनरनारी ॥ पूरो० ॥ १ ॥ मालवदेशके सीमा किनारे नदी
 बहत अति भारी ॥ चौबीस पीर जिहां सदगुरुजी बस किया

निज गुण चारी ॥ पूरो० ॥ २ ॥ सद्गुरु श्री पासचंदसूरिंदजी
 बहुजनके हितकारी ॥ नाना ग्रन्थादि बहु रचिया ज्ञान वशे
 करसारी ॥ पूरो० ३ ॥ सद्गुरु वञ्छितफल मोहे दीजो समरुं
 नाप तुमारी ॥ हरपचंद घोडावत गावे आनन्द होत अपा-
 री पूरो० ४ ॥ इति ॥

॥ श्रीगुरुस्तुती ॥

॥ सांभलजो मुनि संयम रागी,—ए देशी. ॥

श्रीपार्श्वचंद्र सूरि आ युगमां युगमां युगप्रधान ए पूरारे.	
महावीरने मुधरमास्वामी पाटे थया ए सूरारे. ए आंकणी बोलवी.	
स्वपरनो हित करवा माटे ज्ञानक्रिया जेणे धारीरे,	
ते सूरेश्वर उत्तम बंदु जेणे मुधारी गति मारीरे.	श्रीपा. १
हम्मीर पुर आबुनी पासे जनम्या ए गुरु ग्रामेरे,	
विक्रम पन्नरसे सणत्रीशे पासकुमार थया नामेरे.	श्रीपा. २
विमलादे माता छे जेहनी गुणनी एछे खाणीरे,	
शा बेलगने अंगज ए छे एहने सेवो माणीरे.	श्रीपा. ३
बजिक पोस्वाड छे ज्ञाते श्रद्धा रीते ए जाणीरे,	
साधुरत्न सूरि सौ गणमां गीतारथ गुरु नाणीरे.	श्रीपा. ४
पन्नरसे छेताळीश वरसे दीक्षा गुरु थया भ्यानीरे,	
ए उत्तम गुरुना गुणयोगे निश्चेथी ए अमानीरे.	श्रीपा. ५
पन्नरसे पाशठना वरसे कीधो किरिया उद्धारोरे,	

गुर्जर आदि मरुधर देशे कीधो जैन वधारोरे.	श्रीपा. ६
साधुरत्न गुरुनी कृपाथी सूत्रसागरमां पारीरे,	
जैनागमनी श्रुद्ध देशना आपी कर्पा निस्तारीरे.	श्रीपा. ७
मालवदेव नृप बोधने पांमी मति लीधी जेणे सारीरे,	
सुगुरुना वचनोने लहीने कुगति जाणी नठारीरे.	श्रीपा. ८
नाटकीयो जेम वांसे चडीने मनने ते जेम मारेंरे,	
श्रुद्ध गुरुनी वाणी झेली निज आतमने तारेंरे.	श्रीपा. ९
श्रुद्ध जैननी शैली धारी भवबंधन जेणे त्रोटयुंरे,	
मोर तणी मति जेम छे मेवे तेम गुरुमां मन जोडयुंरे.	श्रीपा. १०
रसायेणे जेम देहे पुष्टि तेम गुरुथी थड तुष्टिरे,	
पाणी विना जेम मच्छ न महिए, गुरुविण तेम अतुष्टिरे.	श्रीपा. ११
इलीका जेम भ्रमरी ध्यावे तेम गुरु ध्याने लाग्योरे,	
सत्यवचनननी ए छे प्रतीती एह भाव मने जाग्योरे.	श्रीपा. १२
भाग्यवंत ए गुरुने पामे ते दुःख सघला वामेरे,	
गौतमना नामेथी जे फल ते फल एहना नामेरे.	श्रीपा. १३
दूषण तो नहि छेशज एमां ए थया मोटा योगीरे,	
श्रुद्ध परंपरा मांहे राचे तेथी छे शिवभोगीरे.	श्रीपा. १४
गीतारथ गुरुना गुण जोड थाये आनंद अपारोरे,	
मुज सरिखा पामर प्राणीने दीधो धर्म उतारोरे.	श्रीपा. १५
नागपुरी तपगच्छमां जनमी सौ जग जनने तार्यारे,	
पापी कर्मोना जे बोजा पूरण तेणे उतार्यारे.	श्रीपा. १६

शोलशे बारोत्तर वरसे स्वर्ग गति शुद्ध पाम्यारे,	
पंचोत्तर वरसोनुं आयु पुं करी दुःख वाम्यारे,	श्रीपा. १७
श्री कुशलचंद्रगणी गुरुमारा गौतमने समजाणुरे,	
गुणगावानी मति छे मारी तेनुं आछे टाणुरे.	श्रीपा. १८
गुणचंद्रे गति कीधी एमां शाणा होयते सुधारोरे.	
गुणीजन गुणने खेची कहाडो ए. यश दीशे तुमारोरे.	श्रीपा. १९
श्री पार्श्वचंद्र सूरि गच्छमांहे दिनदिन गुणनी वृद्धिरे.	
भवीलोको भावेयी आरावे तेयी लहेछे सिद्धीरे.	श्रीपा. २०
योगणीश सीत्तेर वारतकवदमां आठमने बुधवारोरे,	
अमदावादनी शामलापोछे सुगुरु गुणधी तारेरे.	श्रीपा. २१

॥ लावनी. ॥

जगतमें सदगुरु उपगारी, श्रीपार्श्वचंद्रमूरी अवतारी ॥

जग० सहु शिरोष्ण वहतपगछ करी गुरुका नित सुमरण रवी
कर तीज तिथी दरशण करो ज्युं गुरु होवे परसन ॥

(दुहा) केसर अगर कपूर लै चंदन सरस मिलाय श्री

पादांबुज पूजी सदा भवि ज्युं सुख संपत्ति थाय, परमगुरु जगमे
जयकारी ॥ जग० १ ॥ नदीविच साधै चौबीश पीर खेत्र
पाल अहिपुरके तीर वशकिये अपने वावन वीर चोसठ जो-
गणि हाजरधीर ॥

(दुहा) वारै वरसी काल टालके जल वरसायो अपार
 गामें ईत उपद्रव भाजे सेवक जन आधार दरश सदगुरुका
 सुखकारी ॥ जग० २ ॥ नगर तंवावती आप गये जहां श्रीसंघ
 सब खडे भये नवाव उहांका शिरदारे गाय मारनकुं ललकारे ॥

(दुहा) न वचन सुना गुरुदेवका तब दीया मखी बनाय गाय
 छोड पग लगा सुरिंद्र के हिसा दीवी छुडाय बेलग वंश चम-
 त्कारी ॥ जग० ३ ॥ ध्यान सदगुरुका जो धारै बेढा उसका हो-
 य पारे दुश्मन दोपी झखमारे धन कीरति जन विसतारे ॥

(दुहा) महिमा श्री गुरुदेवकीरे सुरगुरुसैं न कहाय
 हरपचंद घोडापति बोले जय जय जय गुरुराय सदा चर-
 णोंकी बलिहारी ॥ जग० ४ ॥ इति पदं ॥

॥ राग कल्याण ॥

गुरु आपो मुख श्रीकारो दूरकरो दालिद्र हमारो ॥
 स० ॥ भाई महिर करो सदगुरुजी मुण लीजो अरज ह-
 मारो । । पीनदयाल दयानिधि दादा दासकी चिन्ता नि-
 वारो ॥ ॥ १ ॥ पार्श्वचन्द्रसुरिंद सदगुरुजी बहतपगठ
 शिरदारे । । तीनलोकमें अद्भुत महिमा । चिहूंदिश जसको
 नगा ॥ ॥ २ ॥ अभिनव चरणकी थापनाकीनी जनपद बंग

मझारो ॥ रावमालने परचो दीनो घन वरसायो अपारो ॥ स० ३ ॥
 ॥ नगर जोधाणे कैदी छुडाया गुण गावे जगसारो ॥ हरपचंद
 घोटावतकुं दीजे नित उठि दरंश तुमारो ॥ स० ४ ॥ इति पदम् ॥

॥ चैतावरनी चाल ॥

गुरुदेव भरोसा तेरा हम सेवरुहें तुमकेरा ॥ गुरू० ॥ ए
 टेक ॥ गुरू नाम सदा सुखदाता समरयां देवै सुखशाता दर-
 शणसैं कटे भवफेरा ॥ गुरू० १ ॥ सदगुरूजी परचा पूरे दु-
 ख दूरित संकट सब चूरे जग गावै सुजस घणेरा ॥ गुरू० २ ॥
 पार्श्वचन्द्रमूरीसर पूजै तस्य पाप रिपूदल धूजै नरजनम स-
 फल हुवै तेरा ॥ गुरू० ३ ॥ गुरू ज्ञानी ध्यानी कहिये वाके
 चरण शरण नित रहिये मिटे नरकनिगोदका घेरा ॥ गुरू०
 ४ ॥ दिनरात गुरू गुणगाव कहै अवीर अचल सुखपावै
 नित प्रणमै उठि सवेरा ॥ गुरू० ५ ॥ इति पदं ॥

॥ राग प्रज्ञाती. ॥

मात समै सुमरण सदगुरूको करियै भवि सुखकारी
 ॥ मात० ॥ सदगुरू श्री पार्श्वचंद्रमूरीसर दुरित तिमिर
 अपहारी ॥ मात० १ ॥ पर उपगारो शिरोमण सदगुरू निमलाउर
 अवतारी ॥ ॥ बेलगवंश उजागरस्वामी श्रावरु कुल दिन
 कारी ॥ मा० ॥ २ ॥ तप जप संजमकी खप करते अमतिनद्ध
 विहारी ॥ भूमंडलमें विचरत सदगुरू सुभटपुरे पगधारी ॥

भा० ॥ ३ बारह वरसो काल पढ्यौ 'जब नृप आयो पगचारी ॥
 करजोडीनें अरज करी तव घन वरसाँयो भारी ॥ प्रात० ४ ॥
 ॥ वावनवीर अरुचोसठजोगणि' रहते आझाकारी ॥ कहत
 अवीर सदा सद्गुरुको वारी जाऊं बार हजारी ॥ प्रात० ॥ इति

॥ कजरोनी चाल. ॥

पार्श्वचंद्रमूर्तिद मन भायानीये ॥ पार्श्व. ॥ ए टेक ॥ बे-
 लगसाह विमलादेमाता जाको सुर नर मुनीगण गायानीये ॥ पार्श्व०
 ॥ १ ॥ पंचमहाव्रत पालन सूरी गुण छत्तीस धरायानीये ॥ पार्श्व०
 ॥ २ ॥ दे उपदेश भविकजन तारे सुमति गुपति मन लायानीये
 ॥ पार्श्व० ॥ ३ ॥ समतासागर अनुभवदाता विषय कपाय मिटाया-
 नीये ॥ पार्श्व० ॥ ४ ॥ कहे इंद्रचंद्र मेरे सद्गुरुजी तारण तरण
 कहायानीये ॥ पार्श्व० ५ ॥ इति पदम् ॥

॥ राग प्रज्ञाती. ॥

श्री गुरुदेव सहाइ जिनके ॥ श्रीगुरु० ॥ कहा करे कोई
 पापी दुष्टी दुरजण लोक लुगाई ॥ श्रीगुरु० ॥ १ ॥ गाम नगर
 पुर पाटण माँहे कुशल मङ्गल बरताई ॥ भगतबच्छल सद्गुरुकी
 कृपासें सुखसपति घर आई ॥ श्री गुरु० ॥ २ ॥ चरण कमलकुं
 जो नित पूजै सो नृप पदवी पाई ॥ श्रीपार्श्वचन्द्र सूरीसरजीके
 अवीरचंद गुणगाई ॥ श्रीगुरु० ॥ ३ ॥ इतिपदं ॥

॥ राग प्रज्ञात्ती. ॥

सदगुरुकी बलिहारी जगमें सदगुरुकी० सदगुरु श्री पार्श्व-
चन्द्रमूर्तिदकुं चाहत सुर वर नारी ॥ स० ॥ वाट घाट संकट सब
ढाले मेवक सानिधकारी ॥ समर्प्य सदगुरु दरशण देवै महिमासा-
गर भारी ॥ स० ॥ २ ॥ राव मान्छे परचोदीनो दिल्लीपति गयो
हारी जैनधरमकी थिरता थापी परतख परजपगारी ॥ स० ॥ ३ ॥
राजनगरमें परचो पूर्यो दूर कीनी मारी ॥ मुनीइन्द्रचंद्र नमें पदपंकज
नितप्रति ऊठ सवारी ॥ स० ॥ ४ ॥ इतिपदं ॥

॥ राग वेलावर ॥

मातसमें उठलीजीयै श्रीसदगुरुजीको नाम ॥ मात० सु-
खसंपतिसज्जीमिलै वंचितपूरणस्वाम ॥ मात० वसुविध भय
दूर टलै हरखे आतमराम ॥ सइज शोभागीसाहिवा चरणरुण
गुणधाम ॥ मात० ॥ २ ॥ श्रीपार्श्वचंद्रमूर्तिसरु घट घटके वि-
सराम ॥ श्रीहेमचंद्रमूर्तिदके पूरो वंचित काम ॥ मात० ॥
इति गुरुदेवस्य पदम् ॥

॥ हरीरंजानी चाल. ॥

गुरुदेव मनारो, साचिसकुलार्ड दादादेवजी (टेर) ग-
च्छोरासीमेदीपें सदगुरु श्री पार्श्वचंद्र मुरिन्दा ॥ नागौर नगर-
में जोगन जीती अरु बावनरीरन्दानी ॥ गुर० १ ॥ अनुक्रम सद-

गुरु विहार करतां रूणनगर पगधारी ॥ आराधित जवसुरपति
 आये, दीये क्षेत्रपाल सेवाकारीजी ॥ गुरु० २ ॥ भूमंडलवि-
 चरतां सदगुरु मालवदेशमें धीर विषम नदीष्टायक सुरकुं साध
 वश कीये चोविस पीरजी ॥ गुरु० ३ ॥ आरापंचम कलिकालमें
 सब देवन शिरदेवा ॥ वडतपगच्छपतीदादादानी दीजो वंछित
 फल नितमेवाजी ॥ गुरु० ॥ ४ ॥ दीनदयालसर महाव्रत-
 पाले श्रीगणधर महाराज ॥ हरपचंद घोडापति सुमरे सिद्धहोय
 सब काजजी ॥ गुरु० ५ ॥ इति पदं ॥

॥ रेपता. ॥

सजन गुरु देवकी सेवा देवे गुण ज्ञानकामेवा० ॥ स० ॥
 भाविक नर नारी जो ध्यावे ॥ सदा सुख संपदा पावे ॥ १ स०
 ॥ दादा पार्श्वचंद्रसूरीदा ॥ दरशने दूर दुखदंदा ॥ अटल
 परताप जग गाजै ॥ मुजसका तूर नित वाजे ॥ २ ॥ लीयागुरुदेव-
 का शरणा ॥ कृपा निज दास पर करणा कहत अवीर करजो-
 री ॥ करी वीनती सफल मोरी ॥ ३ स० इति पद ॥

॥ दादाजीनी स्तुति. ॥

बेलग साह नरोत्तम विमलादेवीमाय ॥ सूरत मन मोहन
 कुंदननिरमलकाय ॥ १ ॥ श्रीवडतपगच्छपती पार्श्वचंद्रसूरि
 गुण धीर ॥ पीर चोवीस बोध्या मालवदेशके तीर ॥ २ ॥ इ-

स. फलपुग परतिस्व सेवै वावनवीर ॥ बलि चौसठि जोगनी
 खंभायत मुख सीर ॥ ३ ॥ पंभायतपति प्रतिबोध्यो, मालुव
 देश मझार ॥ हिंसा टाली जीवनी, बोध्या कसाई केई हजार ॥४॥

॥ पुनः ॥

सद्गुरु सुखकारी श्रीपार्श्वचंद्र मूरिंद्र जे एक चित ध्यावै
 तेपावै परमानंद ॥ १ ॥ बारहसै पापंडी प्रतिबोध्यां द्रावड-
 देश ॥ निशदिन दादा समरुं टालुं सकल किलेश ॥ २ ॥ नित
 ऊठी समरी पार्श्वचंद्रमूरी मुझान ॥ मुदितीजतिथी सेवी सद्गु-
 र अष्टविधान ॥ ३ ॥ मुरपति वंदन आखातीज प्र-
 भात ॥ क्षेत्रपाल प्रतिबोधे नागोरसाकोटडी सात ॥४॥ इति पदं ॥

॥ श्रीसद्गुरुजीनी आरती. ॥

शुभ पंच महाग्रत तुमपाला मदममता मोह अलग टा-
 ला, भवभवके संकट अचहरणं ॥ नमो पार्श्वचंद्रमूरी दादा-
 मुख करणं ॥ १ ॥ ज्ञान दरशन चारित्र मन धरके शिवमारग
 सूधा अनुसरके निज आत्मके गुण आदरणं ॥ नमो ० २ ॥
 भूमण्डल विचरे उपगारी प्रतिबोध्या सद्गुरु नरनारी तुम
 चिद् वडातारणतरणं नमो ० ॥ ३ ॥ जिनशासनमें भए
 अवतारी यांके चरणकमळरी बलिहारी मुद्धसमन्ति सम-
 ता मन धरणं ॥ नमो ० ॥४॥ रावमाल आई थारे पगे लागो क-

हेस्वामी मुझ चिंता भागो घणवरसायो असरणसरणं ॥
 नमो० ॥ ५ ॥ वीरबावन चउसठ योगनियां रहै हाजर गुण
 गावै दुनियां सेवरु घर दौलतसें भरणं ॥ ६ ॥ नमो ॥ जग
 परचा पूरण परतापी थारी महिमा तीन भुवनव्यापी बहु भूप-
 ति सेवै तुम चरणं ॥ नमो० ॥ ७ ॥ करे आरती सुर शि-
 रनामी दुख दुश्मन दुर करो स्वामी मुनि अवीरचंद करै गुण
 वरणं ॥ नमो० ॥ ८ ॥ इति श्रीवडतपगण गगणदिनकर
 शृंगारहार श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वराणां आरात्रिका संपूर्णा ॥

॥ अथश्री भैरवजीनी स्तवना ॥

रतनपुरी मंढण अति सोहे, भैरूजी महाराज; जीव वनांजुज
 विकासन स्वामी, देख्यो रवि सम आज. मोरा स्वामी सेवक जन
 सुखकारी तूं छे कलियुग मांहे देव मोरा स्वामी सेवक जन सुख-
 कारी ॥ १ ॥ मुखें पान बहु सुंदर सोहे, गळे भुजंग विशाळ;
 चार हाथमें लंछन सोहे, कडियामां कडयाळ. मोरा स्वामी सेवक
 जन ॥ २ ॥ पाय मांहि घुघरिया घमके, सोहे पावडीयां साल;
 स्वनुवाहन अति सोहन भेट्यां, सुख थाय तत्काळ मोरा स्वामी
 सेवक जन ॥ ३ ॥ घणा दिवसयी मारा मनमां, तुम दर्शननी आश;
 ते पुरी हवे स्वामी भणत हुं, सफळ करो अरदास मोरा स्वामी
 सेवक जन ॥ ४ ॥ श्रद्धि सिद्धि विद्या मुज आपो, कापो चिंता
 जाल; गण मांहे मुनि सुख वधारो, निजनो विरुद निहाळ मोरा

सेवक ॥ ५ ॥ सकळ संघ पोतानो जाणी, करो संपदा भूर; तेह
 धकी दानादिक मरुटे, पाप थाय सवि चूर मोरा सेवक ॥ ६ ॥
 संवत अढार नव्यासी माहे, पुन्य चैत्र रविवार; संशुणीया रूप
 केरो स्वामी, रवि हपेंदु दितकार मोरा सेवक ॥ ७ ॥ इति भैरव
 स्तुति समाप्त.

गुणप्रधान श्रीपार्श्वचंद्र सूरिश्वजीना गुण ग्राम
 ८५ अन्य आचार्य उपाध्याय मुनियोये करेल
 स्वाध्यायादि प्रकरण जे कांइ हाथमां आव्या
 तेनो संग्रहअत्रे मुद्रित करेल छे.

॥ श्रीमतां सकलपंडितेश शिरोमणीनां
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरिशक्राणां स्तवाष्टकम् ॥
 (द्रुतविलंबित)

चतुरशीतिगणाधिक विश्रुता, दलितवादि कदंबक पंडिता
 निवड संयम साधन तत्परा, गुरु तपो गण भार धुरंधराः
 अमर दानव मानव वासवा; प्रसर गीत गुणविशदाशयाः,
 अनुचरेप्सित दान सुरद्रुमा, विजयिनो गुरवश्च भवंतु मे.
 (इंद्रवज्रा.)

शक्यं यदीयं प्रथितं प्रधानं, चारुत्व माधुर्य सुधा समानं;
 नानाविधं ग्रंथ रसाभिरामं, पादौ तदीयौ प्रणमामि कामं. ३

(शार्दूलविक्रीडितं)

ग्रामे श्रीपुट मेदने जलनिधौ कांतार दुर्गे वटे.
 मंग्रामेऽरिगणे विलेशयमुखे शार्दूल नीराग्निषु.
 इत्येवं विषम स्थलेषु पुरुषा ध्यायन्ति ये भावतं,
 स्तेषां सौख्यकरा भवन्तु गुरवः श्रीपार्श्वचंद्रा वराः ॥ ४ ॥

(सगधरा)

गेगांभोवह्नि नागा हिन मृगपतयः स्तेन मातंग संख्या,
 क्रूराद्यातंकवर्गाः स्मरण सुकरणा नामधेयस्य साधो.
 श्रीमत्पार्श्वेन्दुसूरे दिनकर किरणात् ध्वांत वारा यथोग्राः ।
 सर्वे यांत्याशु नाशं शिवसुख निवहाः सुंदराःसंभवन्ति ५

(इन्द्रवज्रा)

आराधितो देव मणि र्ददाति, चित्तेष्ट सिद्धिं खलु सेवकानां,
 ततोऽधिकं श्रीगुरु पार्श्वचंद्र, स्वान्तेप्सितं पूरयतीह सद्यः ६
 मुष्णाति दुःखानि शिवंतनोति, पुष्णाति गर्माणि श्रियंचिनोति
 यशः प्रसूते विदधाति धर्मं, श्रीपार्श्वचंद्राऽमल सूरि नाम ७
 कल्याणराजीवनतोयदाभान् भव्यात्मनां वाञ्छित दत्त लाभान्
 श्रीसाधु रत्नोदितशिष्यशिष्यान्स्तवीतिभक्त्यामुनिप्रेमचंदः ८

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि स्तुति. ॥

राग मभाति.

सुप्रभाते उठी भवियण, आवश्यक करणी करो.
 देव जिनवर वंदी सहगुरु, हेला भवसायर तरो;
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिंद्र गच्छपति, सेवतां सुख संपजे.
 शाह वेलग तात प्रगटयो, मात विमला जाणीए,
 विमलवंश विशेष कीधो, पोरवाम वखाणीये. श्रीपार्श्व०२
 सकल शास्त्र सिद्धांत सागर, रुपे रंज्या नर सहु.
 राय राणा साधु श्रावक, पाय प्रणमे जनबहु. श्रीपार्श्व०३
 वादि वृंद गजेन्द्र केशरि, मोह मान उतारीयो,
 अंगे आलस दूरे छंडी, काम क्रोध निवारीयो. श्रीपार्श्व०४
 पंचमकाले जेणे सहगुरु, शुद्ध धर्म प्रकासीयो,
 सिद्धांत सधला प्रगट कीधा, भविक हृदय उल्हासीयो. श्री०५
 चतुर चारित्र पूजपावन, चंद्र जीम चडती कला;
 देश गुज्जर मलय मरुधर, पवित्र कीधी जीणेईला. श्री०६
 इणे आरे सुगुरु सरिखा, कहो किणने कीजीये;

करी आदर नाम लेतां, मानव भवफल लीजीए. श्री०७
 धर्मधोरी धराधारक, धर धरणी जाणीये;
 पाद पंकज पामे पुन्ये, सयल संपत्ति आणीये. श्रीपार्श्व०८
 तेज ताप न सकलसुरति, भविकलोक आणंदीये;
 आणी उलट सुप्रभाते, मुनि मेघराजे वंदीये. श्रीपार्श्व०९

॥ श्री पार्श्वचंद्र स्तुति. ॥

गुणनिधि गुरु नित वंदीये, मन आणी बहु भाय.
 जास पसाये पामीये, सुध्व समकितरे शिव सुखसमवाय-
 के वंदोरे गुरु सुधा, सूरिसररे श्री पूज्य पार्श्वचंद्र.
 के वयणे जे प्रतिबुधा, समता गुणेरे जे पुंनिम चंद्र, केवं. १
 रवि जीम तेजे दीपता. टाले मन अंधार,
 मिथ्यापडल उतारि करि, प्रहोचाडेरे भवदुत्तर पार केवं. २
 वालपणे जेणे आदर्यो, पंच महाव्रत भार.
 पाले जीम पूख रुपी, तसु लागारे टाले अतिचार केवं. ३
 ज्ञान क्रियाए दीपता, वडतपगच्छ श्रृंगार,
 मोह महाभड जीपता, जीणे छंड्यारे सविविषय विकार. केवं. ४

परिसह बले भांजे नहि, समुद्र जेम गंभीर,
 वादी गजघट केसरि, तुम्हे जाणोरे एतो साहसधीर. केवं. ५
 क्रोध मांन जेणे जीतला, छांडी माया लोभ,
 मारग देखाडखरो, जिनशासनेरे जेणे पामी शोभ. केवं. ६
 प्रागवंश प्रगटो कर्यो, वेला शाह सुतन.
 विमलादे उर सागरे, अवतरियारे ए पुरुष रतन. केवं. ७
 वढतप गच्छ नायक जगे, प्रतपो दीणयर चंद.
 मनह मनोरथ पूखो, इम बोलेरे सूरि श्री समरचंद्र. केवं. ८

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि स्तुति. ॥

गोयम गणहर पाय प्रणमीने, गुरु गुण कहिसुं उदारोजी,
 श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर प्रणमं, गिरुआ गुणह भंडारोजी. १
 नरनारी ते उत्तम जाणुं, जे वंदे गुरु पायजी.
 मनवंछित ते निश्चे पामे, तेहने होय सुख दायजी, नर. २
 साहवेला कुल कमल दीवाकर, विमालादे उर हंसोजी,
 सुगुरु पासे दीक्षा जेणे लीधी, अजुआल्यो जेणे वंसोजी ३

अनुक्रमे शुद्ध सद्गुणा लीधी, सुन्नपंथ गुरु बोलेजी,
 देशे विदेशे कीध सद्देशणा, वाणी सुधा सम तोलेजी नर०४
 पंचाचारति सुद्धा पाले, नवविध पाले, वंभोजी,
 निस्वद्य भाषा अहनिशभाखे, कुड कपट नहि दंभोजी नर०५
 गुण छत्रीसे सुगुरु विराजे, जीपता वाद विवादोजी,
 मुनि मंडलीए एहवा सोहे, देव सभामांहे इंदोजी. नर०६
 सुन्न अरथ जेणे प्रकटा कीधा, लीधा सुयश भंडारोजी;
 रुपे रतिपति गुरुजी जीपे, सुरिम धीर गंभीरोजी, नर० ७
 मनवंछित ते सहुए साऱ्या, वाच्या बहु परिवारेजी,
 सत्तरभेद संयम प्रतिपाल्यो, दोष सवे निवारजी, नर०८
 इणि परे तपसंयम गुण विद्या, कर्म सवल घण चूरेजी;
 श्री राजचंद्र मूरि इम बोले, मनवंछित गुरु पूरेजी, नर०९

॥ श्री सद्गुरुनो छंद लिख्यते.

राग. छप्पा जेवो.

चोवीसे जिन चंग पाय प्रणमं करि पूजा,
 सद्गुरु लहि सुपसाय दिलही नहि राखुं दुजा,

सरसतिचे सानिधि गुणह गावुं गुरु केरां,
 जीण गुरुनामे जाप पाप जाये परहेरा;
 प्रत्यक्ष आज पंचम अरे पार्श्वचंद्र सरिखो पृथी,
 दीठो न कोइ गुरु दुसरो करो सेवन फिरो किथी, १
 पार्श्वचंद्र गुरुपाय भायकरि पूजो भाते,
 नागपुरे नरकोडि जाति जोधान विख्याते;
 महिमा घणी मेढते अधिक आगरे अनूपम,
 बुधनावर बहुकित्ति चित्तवाहौ पुर विक्रम,
 राजनगर खंभायत रली शेत्रुंजे गुरु शाश्वता,
 एटलेज ठाम दशरथ कहे थुम शोभ भल आसता, २
 गुरुथी उपजे ज्ञान वांणी तारक गुरु वांणी,
 जे गुरु जाणे जगेतिहां कुल रिति वखांणी,
 गुरु विण अंध अबुझ निर्गुरु गोहीडै समवडि,
 मंत्रतंत्र नहु लगे उंट वांसे जीम जल घडि,
 किद्योज जेण तुजने सकल पत्थरथी पूजण जीसो,
 गुरु आंण सीस नवि माने तिहां पुरुष आदर किसो, ३

॥ छंद भुजंग. ॥

किसो त्यांह जांमो महीमेलुकीधो,
 गुरां छोडि औरां गुरां चित्त दीधो;
 तियां जस शोभा नरा ? होय केही,
 सिकै बाहिरा मानिजे नाहि एही; ४

हवे विनवुं आपणा आज संया,
 हुंहुं हाथजोडी नमुं लागी पाया;
 सीरोही सुदेशे हमीरो सुगाम,
 तठे पोरवाडां भलो बेल नाम; ५

भली शीलवंती सलज्जे विख्याता,
 गुणे राजती विमलादेज माता;
 थयो पुत्र जामो महिमें प्रसिद्धो,
 घणा कोढयी पासनाम सुदीधो; ६
 पद पै पाठ पोसालवाली सुवेसे,
 तिसे आवीया साधु रयणासु देसे;
 गुरां सांभली वाणी मोटी सुधरमं,

वसी चित्त दीक्षा अछे तुच्छ करमं. ७

घणुं वास्तां माय तायासु लीधी,
गुरां साहु स्यणां सिरे छाप दीधी;
पढे ग्रंथने ग्रंथिना भेद पामे,
रुमो साधीयो खेतलो वीरमामे. ८

हुवे हाजरे वार जेता संभारे,
नमी पाय लागो कहे वस्यथारे;
मते पंचमी पर्वजांणी अनादे,
चउमास पून्यें इहां नहि वादे. ९

इसो तत्र जांणे करे सिद्धि काजं,
भली धर्मनी वाणीये मने लाजं;
करे कासटा जांणने सद्धि माग,
चोमास जोधांण आव्या सुभाग. १०

तै माल नामे वडो राव राजे,
महीमेहना ही तियै लोक लाजे;
पशु पंखीआं गो भुआं नीरनांही,

इसो नाहुवे वादलो गयण छांहि ।
 गयो मास अंसांढ्थी अरघ भांदुं,
 तिको दिन नांही जीये मेहकादुं;
 करे मेह जालां जीगाडे सु विष्णं,
 धरा मेहजो नावीये किंचि खिष्णं,
 घणा जाण जोधार पूछया तिवारे,
 सहु पार्श्वचंद्रां लियो नाम त्यारे;
 गुरां पासे आवे वदे घालि गोडी,
 हवे सरम राखो ज्यां हाथ जोडी,
 घणा हउथी मोजमांडी मनांहि,
 तरे खेतले कीधी गयणे सुछांही,
 घरा मुसलाधारसुं सिंचीं धाड,
 मीले मेह वार नमे पूज आइ,
 वहाडे ढहाडे घणा धान कोठ;
 तरे रावजीता कीजे छान ओठ;
 वहे नीर शेर्या वचे जाणे गंगा,

रहोजी रहोजीं कहे लोक चंगा. ॥ १५ ॥
 पधारे गुरांरे वडा पाय राजा,
 घणेडंवेरे वाजते हरख वाजां;
 समेटो लपेटो हवे मेह सामी,
 हुंड सघली भूमी मोटी समामी. ॥ १६ ॥
 गुरु खेतलो चित्तमांहे चितार्यो,
 तरे वादलो एक गयणे न ठहर्यो;
 हुवो जश जगे मुणिंदा सवायो,
 महीपास नामे महासुख पायो. ॥ १७ ॥
 तठे श्रावण पर्व पंचमी पाली,
 घणां वादीयां मांन मोठां सुगाली;
 महाव्रत पूरा सदा धर्म सूरु,
 करे पुज्यजी देश देशां सनूरु, ॥ १८ ॥
 करे पूजजी देश देशां विहारा,
 लीये साथ सर्वसाध लाखीक सारा;
 गुरां साहु रयण कीयो नाम साचो,

तपतपने सुद्ध संयम राचो. ॥ १९ ॥

करे गच्छने सारणादि नाम राखे,

सदा खेतलो खोडीयो सेवक साखे;

भलां श्रावकां बुझवे ठाम ठामे,

धनलामेलहे जश नामे, ॥ २० ॥

पधारे गुरांरे वडा पाय राजा,

तिके पूजसेवे तिहां दीह ताजा. ॥ २१ ॥

दहा

अैसे परते आपरे, पृहवी थयो प्रगट्ट,

गाम य गरु पड वधे, पार्श्वचंद्र पाय थट्ट. २२

गुरु मारण गोलो रची, वैर हकार्या वीर,

पट्टणमांहे महातमे, तिहां पिण थयो सधीर. २३

दरा हुकम दूरे कीयो, मांडव गढमें मेल,

पातिसाह प्रतिबोधतां, जनथ जशथी जेर. २४

चित्रकुट्में चातर्या, कुमति लाग्या पाय,

रीझायो राणाभणी, वास्तुक शास्त्र देखाय. २५

तपां खस्तरां मांहि ते, राखी सुजशां रेख.

कडवा ते मीठा कीया, श्रावक कीध अशेष, २६

छंद अडिल्ल.

महामुनिसर ए जग मोटो, किनही वात पडयो नहि खोटी

ए गुरुना अवदात उदार, कहेतां हुं नवि लहुं जगे पार. २७

इम जोधाणे अनुक्रमे आवी, धरि अणसणमें सुरगति पावी,

देव थया गुरु सानिधि कारे, नाम जपो गुरु उठी सवारे २८

बहु विध पुज करे मन भावे, संघ सकलो बहु दोलतपावे

अग्नि चोर भय राज कटके, नाम जपो गुरु तेथीयटके. २९

छंद मांतीदाम.

लटके लक्ष्मि घरे करे वास, झटके मन्न फले सविआश,

त्रटके ताप मिटे गुरु नाम, सटके गुडपड वाधे माम. ३०

धडके मेह भयंकर रात, अवट्टे मारग वैरीय घात;

चटके चोरतणो भय जेथ, मटके माहि आवे गुरु तेथ. ३१.

सलके साप टले पग हेठ, भडके भूत न लागे द्रेठ,

चलके देह टले सब रोग, रल्लके लील लहे मन भोग. ३२.

उणके नेपुर झंझर पाय, रणके केउर कंकण ताय,
 महके वीर अवीर सुगंध, लहके वेणीदंड सुबंध.
 ठहके देखि सुकामण काय, गहके गोरीय रुप अघाय;
 तडके ताहि घणु मन चाह्य, लहीजे तेह ततखिण मांह्य.
 त्रय्यो भूप न बोले वांणि, अडक्यो काम न दीसं तांनि
 लहीजे लाख सपूरी साख, दवटे दारिद्रि दूरे सुचाख.
 धरेजसु दान दीये जुअमट्ट, नवल्लौं दिन सदा गहगट्ट
 जनम्यो पूत चळावे सुत, मथै गुरु हथ न होय अउत्त.
 अपुत्यां पुत दीये भलि जोड, कसटे पाप कीयाजे को
 लहीजे भोजन साकर दूध, एसो गुरुनाम जपो मनसुद्ध
 छंद हाटफी.

विमलादे नंदन, सदगुरु वंदन, जपो सुबुद्धि जाप,
 नव निधि पामे, गुरुने नामे, ज्यां सिर सुधी छाप;
 जिनशासन सोहग, भवियण मोहग, सुद्धो ब्ये उपदेश,
 पार्श्वचंद्र गुरु पूजो ध्यान न दूजो पामीजे गुरु रेस. ३
 कवित.

पन्नर तेंतीसे जन्म दीख वलि पन्नरसें छिताले,

पन्नरसं पेसठे साले क्रिया सुद्धि करी पाले;
 सौरठे झालावाडे देश मालवने गुज्जर,
 थलवटि ने मेवाड दिधो प्रतिबोध मरुधर.
 देशां अनेक विचर्या सुगुरु, गाम गाम श्रावक सवल,
 प्रतपो पूज गच्छ थांहरो, चंदसूरि जां धर अचल. ३।

कवित.

वरस पंचोत्तर आयु पाली पूरो धर्म ध्याने,
 जोधनयर संवत्त सोल वारोत्तर माने;
 मृगसिर सुदि सुभ तीज देवगति पूज पधार्या.
 शुद्ध धर्म उपदेश लोक बहु हाथें तार्या.
 श्री उदैचंद्र सदगुरु नमी, सीस दशरथ इम विनवे
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिमथै सुगुरु, त्यांह चिंता केही हुवे. ४०
 साधुरतन गुरु पाटपसिद्धो, आपवले जग नाम ह कीधो,
 जेए पूज करे गुरुपाय, त्यांह घरे दहाडी दोलत थाय. ४१

॥ श्री सद्गुरु स्तुति ॥

अम्हारो गुरु गुण रयणे भर्यो राजे, ए आंकणी.

श्री पार्श्वचंद्र गरुओ गच्छपति, श्रुति जलधर जीम गाजेअ०१
 समता रस पय सागर पूर्यो, वयरीना दल त्रासे;
 पंच महाव्रत आदरे शुद्धां मोह महाभट्ट नासे. अम्हारो२
 नयन कमल दल शोभित सुंदर, आनन चंद्र विराजे;
 क्षमा दया संयम तप आगर, शील सनाह अंगे छाजे,अ०३
 पोरवाड वंशे साह वेला, विमलादे धन माता;
 साहु रयणे गुरु संयम दीधो, किर्ति जग विख्याता. अ० ४
 चितामणि सुरतरु सुर घेनुं, सेव्यो वंछित पुरे;
 श्री पार्श्वचंद्रसूरि नाम जपंतां, भव संकट सहु चूरे अ० ५
 नागोरे नगरे थुभी पादुका, वंदी संघ आणंदे;
 जे नरनारी अहनिश गुण गावे, ते चिरकाल सुख नंदे.अ०६
 जिन वचने बहु बुझव्या भवियण, सुगति तणी रुद्धि पामी;
 श्रीपूरणचंद्र पुनित सुहगुरु वंदे, तुमसम अवर न सामी.अ०७

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वरनो सलोको. ॥

रुयमादि तिर्थकर पायजैलागुं,
 वे हाथ जोडी सवि सुख मागुं;

गौतम मोटा गणधार ध्यावुं,
 श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर भाव जगावुं. १
 जेणे साध सुधो जती माग साध्यो,
 भडवाय जेहनो जगमांय वाध्यो;
 माखाडमांहि मंडण देशज जावुं,
 हमीर पुर तिहां गाम वखावुं; २
 अढार वरण केरो निवास,
 चहुटा घणा जीहां उचा आवास.
 प्रासाद मोटा जिनराज केरा,
 आवे जीहां साधु भला भलेरा; ३
 पोखाड न्याते पयडो प्रतापी,
 जेहनी जगमां किर्ति बहुलीज व्यापी.
 व्यवहारीओ वेलो मांहिज मोटो,
 धन धान्य पूरो कहीये न खोटो; ४
 जिनधर्म रातो छे दांने शूरो,
 धर्म तो पूरो नहिए अधुरो.

विमलादे जेहने घरणी सुनारी,
दीसे सदा लक्ष्मी तणी अवतारी. ५

तिणे सुत जायो जग मांहि सार,
जे देवसुयी गुणनो भंडार;
नांमे वली कुंमर पास कहीजे,
कला बहोतर ठाम ज लहीजे. ६

भण्यो गण्यो जे लील विलास,
पुरी जीण वेगे कुटुंबनी आस;
बालपणे धर्म कलान मूके,
मावीत देवगुरु विनय न मूके. ७

संसार जाण्यो जेणे असार,
धर्म कयेी जेणे चित्त उदार;
श्री साधुपन्यास सहि गुरु पाय पाम्या,
दुःख दोहगमविदुरेज वाम्या. ८

नागोरी वड तपगच्छ शिणगार.
शीख्या जेणे सुत्र सिद्धांत सार,

व्याकरण तरक भण्या अपार;
 काव्य छंदको लह्याज पार,
 जैन शैवना जगमांदि ग्रंथ,
 पूरा भण्या लाधो बहुलोजे अर्थ,
 श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सहुअज जाणे;
 पंडित सघला जेहने वखाणे,
 राय राणा सवि जेहनी कार माने.
 श्री पार्श्वचंद्र सूरि वडैजी वांने,
 योधपुरे जेणे मेह वरसाव्यो,
 पोसालमांहिथी जेह प्रभाव्यो;
 रावगा पासे आहेडो छोडावे,
 रायमाल वांदण जे नित्य आवे.
 साधु रत्न पन्यासनी सीखज मागी,
 क्रियातणी शुद्धी बुद्धज जागी;
 परिग्रह छंडयो जेणे तो सर्व,
 क्रोध लोभ छंडयो अहंकार गर्व.

- सिद्धांत शुद्धा प्रगटज कीधा,
साध साधवीने सवि सेखदीधा; १३
- पांचम पञ्जसण सूत्र साखे,
चौदिस पाखी सदगुरु दाखे.
पुंनम चोमासो गुराज थापे,
सवि सूत्र माने उत्तमूत्र उथापे; १४
- सावद्य टाले निखद्य भाखे,
छकाय रुडी परेजेअ राखे. .
वादी विवादी बहुलाज जीता,
देशविदेशे जे हुआ विदीता; १५
- साधी जीणे मरुधरने मेवात,
मेवाड मांलव ने देश विख्यात.
गुजर सोरठने कच्छ सवाइ,
दक्षिण माने सविसेप थाइ; १६
- जेणे सूत्रसाखे उपदेश दीधा,
ठामे ठामे श्रावक जेणेज कीधा.

दीख्या जेणे साधु भला सुविचार,

पंडितपूराने भला आचार.

१७

जेहने देव देवी सानिध सारे,

श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर घणो विस्तारे.

जेणे श्री पार्श्वचंद्र सूरें घणां जीव तार्या,

कुमति निवारी, भवसागर मांढिथी उगार्या; १८

(कलश.)

पोतानो गच्छ थाप्यो जेणे जोधपुर मांहे,

आवी संथारे कीधो बहु जीवने अभय दांन दीधो.

रायमाल जेहनी तिथी पलावे.

संवत सोलवारोतर मृगसिर सुदि त्रिज दिन देवंगत पावे,

तेहने पाटे समरचंद्र सूरेश्वर प्रतापीया;

तेहने पाटे राजचंद्र सूरेश्वर जगमांढि थापीया,

मुनिमेघराज एह सिलोको कह्यो. भाविक जीवे सर्व सहस्रो

॥ श्री सद्गुरुजीनो पद. ॥

राग वेलाडल.

सद्गुरु सवि सुखदाता, रुद्धि वृद्धि नवनिधि घर अडसिद्धि.

(१६६)

मंगल नित बहु भाता. सद्गुरु सवि सुखदाता. १
सुकलत्र सुमित्र सुपुत्र सनूरा, साजन सुख सुहाता. सद्. २
रोगसोग आपद दुःख जाय, निरमल बुध जसख्याता. ३
श्री पूज्य पार्श्वचंद्र सूरेश्वर, नाम जपो दिन राता;
मुनि श्रीकर्ण कहे एगुरु सेनो, सदा रहो मद माता. सद्. ४

॥ श्री सद्गुरु पद. ॥

राग ललित.

भज भज आतम सुगुरु सुजाण, (ए आंकणी.)
श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर वडतप गच्छमांदि उदयो भांण भज. १
गुरु विरहे गुरु पगलां जाण, थाप्या विक्रम पुर अदि ठाण;
संघ चतुर्विध उलट आंण, यात्रा आवे वडे मंडाण. भज. २
नरनारी मन धरे शुभ ध्यान, ध्यावे श्री गुरुनित सुविहाण;
मुनि श्रीकर्णसुगुरु वखाण, पामेवंछिन कोडि कल्याण. भज. ३

॥ श्री सद्गुरु पद. ॥

राग घनाश्री.

संमरमन पार्श्वचंद्र सूरि सदाय, (ए आंकणी.)

सेवक जनपरता पूरण परतक्ष कामदुघाय. सम० १

धन आरतीयां धन बहु देवे, अपुत्रियां पुत्र थाय;

घरणी कुंडुवसयण ससनेहा, आविमिले सुखदाय. सम० २

रोग शोग भय संकट टाले, वारे विघन बुराइ;

परमाणंदपद मुनिश्री करणने, आपे ए अधिकाइ सम० ३

॥ श्री सद्गुरुजीनी स्तुति ॥

शांति जिणंद प्रणाम करी, अहनिश निज चित्त प्रमोदधरी

॥ पडल सवि दूर हरी, पूज्य पार्श्वचंद्र स्तविस्त्रुं हरखधरी १

॥ रि शिरोमणि जग राजे, जसु सद्गुरु साहु रयण छाजे,

॥ ड तपगच्छ नायक गाजे, सवि अरियण केरा दलभाजे २

॥ स्र शकल लघु पणे जाणे, वली देव प्रभावे मेहआणे,

॥ यराणा जेहने माने, पूज्य आगले हैडे मद नाणे. ३

॥ खि लही सद्गुरु पासे, ग्रही संयम समता मन वासे,

॥ तम लक्षण जसु तनुभासे, नरनारी गुणगावे रासे. ४

॥ ज्जर मरु मालव देशे, पतिवोध्या भवियण उपदेशे;

॥ मति मिथ्यात न रहे लेसे, जिन मार्ग सुधोसन्निवेसे. ५

नयर योधाणे अनुक्रमे आवे, लहीअणसणसुरनीगतिपावे,
 संघ मीली पगलां ठावे, जणयात्र दिसोदिसथी आवे. ६
 पूज्य थूभ भली महिमा पसरै; सेवक घरे कमला केलिकरे
 परिगल पुण्य भंडार भरे; जसुकिर्ति चिह्नुं दिसिकाजसरे ७
 आतुर आरति रोग सोग समे; भय सातसही ततकालगमे
 अडवीपड्यां जे पूज्यजी नमे; ते कुसल कल्याणे पंथक्रमे ८
 जे गुरु चरण कमल ध्यावे; सुत वंछे तेनर सुत पावे.
 अष्ट महासिद्धि घरे द्यावे; दुख सायर उत्तरी तट जावे. ९
 वयर विरोध संताप टले; गुरु समर्या वैरीना मान गळे;
 नवि भूत न प्रेत पिशाच छळे; ग्रह गोचरभुंडा जाय विले. १०
 नयर योधाणे शोभा सुणी; वली नागोरविकानेर पूजाघणी
 सानिधकरोपूज्यजीसंघतणी; मुनिमेघराजभणे सुखलाभगणी.

॥ श्री सद्गुरुजी स्तुति ॥

श्री पार्श्व चंद-सूरीसा वंदु अधिक जगिमा;
 गाउं गुण निशदीशा; पाउं सुख वीश्वाचीसा. श्रीपास.
 पुर हमीर संपद भर्युं; वेलग साह उदार;

विमलादे नंदन भलो प्रागवंश शणगार. . श्रीपास. १
 लक्षण रूप कला घणी सोहग मयण अनुपा,
 चंद्र गच्छे चडती कला;सोहम स्वामि सरुपा. श्रीपास. २
 नयणे सारंग हराव्यो ए मुख पुनमका चंदा;
 गतिजिति राज हंसकी तेजे जीत दिणंदा. श्रीपास. ३
 पंडितराज सभा कथी, आगम अमृत गंगा,
 नवरस धर्मकथा सदा, श्रावक श्राविका चंगा. श्रीपास. ४
 किर्ति बहुली विस्तरे, महिमा मेरुसमान,
 गुणसागर गुणदीपता, माने रायने राण श्रीपास. ५
 कवए पाट ए ते पढे, वादीनर कव जीता,
 कवए ग्रंथजोडे लखे, ए गुरु जगत्र वदीता. श्रीपास. ६
 समकित संजम साधेए, वावीस परिसिद्ध सहणा;
 जिनशासन दीपावीओ, कीधी साच सद्वहणा. श्रीपास. ७
 बोल इग्यार प्रगट कर्या, सूत्रसोधी बहुमर्म;
 मिथ्यामत उथापिओ, साध्यो जिणवर धर्म. श्रीपास. ८
 ठाम, ठाम आदर घणा, ठाम ठाम सनमान,

ठामे ठामे पूजा घणी, ए गुरु लब्धि निधान. श्रीपास. ९
 वचनसिद्धि जसुजागती, जैसा वयरकुमार;
 भविकजीव बहु तारीया, कीधा पर उपगार. श्रीपास. १०
 बोधिवीज सुरसुख मुदा, लहीए शिवगति ठाम,
 विमल चारित्रि वाचक भणे, मुज ह्रैडे तुमनाम. श्रीपास. ११

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि गुरुजीनी सजाय ॥

श्री सूरेश्वर सुरतरु, श्री पार्श्वचंद्र सूरि राजेरे;
 मद्गुरुना गुण गाइये, जीम संकट सवि भाजेरे. श्रीसूरि. १
 वेलगवंशे दीपता, विमलादे जसु मातारे;
 विमला किर्त्ति विस्तरी, त्रिभुवन मांदि विरयातारे. श्रीसूरि. २
 साचो धरम हृदये धर्यो, साधु रतन गुरु पासेरे;
 संयम समता मन धरी, विद्या सरल अभ्यासेरे. श्रीसूरि. ३
 धन जिनशासन सायरे, अभिनव प्रगट्यो चंदोरे;
 नाम जपंतां जीभडी, पामे अधिक आणंदोरे. श्रीसूरि. ४
 ज्ञान क्रियाए शोभता, भवियण चित्त विकाशेरे;
 जेह्वा जिणवरे वागर्या, तेह्वां वचन प्रकाशेरे. श्रीसूरि. ५

मरुधर गुज्जर मालवे, जीण दिसे पूज्यजी सिधावेरे;
 तिणदिसे भवियण वृझवे, श्रीजिन आण मनावेरे. श्रीसूरि६.
 पूख पुन्ये गुरु मढ्या, सुनिवरमांदि महंतारे;
 पंचमकाले पामीया, ते सेवक पुन्य वंतारे. श्रीसूरि. ७
 श्री गुरुना गुण उजला, जे जन कंठे गावेरे;
 ते नरनी चढती कला, दिन दिन दोलत पावेरे. श्रीसूरि. ८
 सत्तर सें पन्नरोतरे, मांडल गाम चउमासेरे;
 श्रीजयचंद्र सूरिंद्रना, श्री पद्मचंद्र सूरि थापेरे. श्रीसूरि. ९

॥ श्री पार्श्वचंद्रसूरि गुरुजीनी सज्जाय ॥

सुमति जीणंद समरी करीरे, समरी श्रीगुरु नाम. गणराजारे.
 गच्छपति गिरुओ गाइएरे लाल, धन्य घडी धन्य जाम. गण.
 तुं हम सुखकारी सदारे लाल, श्री पार्श्वचंद्र सूरिंद्र. गण.
 भविक कमल प्रतिबोधवारे लाल, प्रगटयो परम दिगंद. गण. १
 नयर हमीर हरावतोरे लाल, अमरावती अभिराम. गण.
 वेलग शाह वसे तिहारे लाल, विमला ललित नाम. गण. २
 पुत्र पवित्र प्रशव्यो तिणेरे लाल, जीम प्राची दीसी सूर. गण.

घर घर मंगल गाइएरे लाल, ओछव आणंद पूर. गण.३
 कुमर कलागुण आगलोरे लाल, सुंदर देह सरूप. गण.
 नाम दीयो हरखे करीरे लाल, श्री पार्श्वचंद्र अनूप.गण.४
 सारिंग वदन सोहामणोरे लाल, सारिंग नयन रसाल. गण.
 मारिंग शिखासम नासिकारेलाल, सारिंगसरिखीचाल.गण.५
 साधु रतन सुख कारीयारेलाल, पासे सुणि उपदेश. गण.
 लधुवय संजम संग्रहोरे लाल, छोडी कर्म कलेस. गण.६
 चउद विद्या चतुराइसुंरे लाल, भणे भणावे शुद्ध. गण.
 युगप्रधान जग जागतोरे लाल, वाणी साकर दूध. गण. ७
 च्यार कपाय निवारतोरे लाल, पंच महावन भार. गण.
 विषय कपाय न पीडीओरे लाल. दया यया भंडार. गण.८
 नाम तुम्हारे पूज्यजीरे लाल, होवे परम कल्याण. गण.
 रोग सोग दूरे टलेरे लाल, पामे अविचल पाण. गण. ९
 मात पिता तुं तुं धणीरे लाल, तुं ठाडुर गुरुराय. गण.
 तुं तारक तरणी समोरे लाल. लळिलळि प्रणमुं पाय.गण.१०
 गुण तोरा गुंण सागरुरे लाल, कहेतां नावे पार. गण.

बलिवलि एहज विनतीरे लाल, कर कर मोरी सार. गण. ११
 सेवकने सुरतरु सहीरे लाल, ताहरुं नाम सूरीस. गण.
 वाचक श्री देवचंदजीरे लाल, प्रतपो कोडी वरीस. गण. १२
 संवत सोल विडोतरेरे लाल, श्री जावला ग्राम मांहि. गण.
 सद्गुरुना गुण संथव्यारे लाल, वीरजी मन उछांहि. गण. १३

॥ श्री पार्श्वचंद्रसूरि दूहा. ॥

- गजमुख गनमति ग्यानगुरु, लंबोदर लिवलाय;
 ग्यान पुन्य बंछ प्रगुणी, तउ गवरी नंदन गाय. १
- तुं समरंतां शारदा, निजमति निरमल ज्ञान;
 तपगच्छ गाइसे गुरुतिलो, धरीसुं केवल ध्यान. २
- पार्श्वचंद्र पट्टोधरण, प्रसिद्ध समुद्रां पार;
 कासर्मार कंकण कनोज, कहिधर कोट कंधार. ३
- धर जंगल जेसाण धर, सोम मकड़ धर संघ;
 परता पूरण पार्श्वचंद्र, प्रसिद्ध समुद्रां कंध. ४
- नदि बहे जेवि पंच नदि, बदे फीरंगी वाद;
 वित्त समुद्रां लेवले, पार्श्वचंद्र परसाद. ५

- धरसोदां जाडे चधर, यात्र धराधर जाम;
पछिमेनेमेतो पादुके, पार्श्वचंद्र परणाम. ६
- सोरठ गुज्जर सरधर, गढ शेजुंज गिरनार;
पार्श्वचंद्र गावे पृथ्वी, माने वरण अदार. ७
- धरती उत्तम दक्षिण धर, केके भाखा गच्छ;
निज अंतरिख जुहारिये, साय घडी सकंयच्छ. ८
- शेतबंध रामेस्वर, लंक परेपर लंक;
राज समिपे वानरा, एह विधाता अंक. ८
- जण तुं नारि पुत्रजणि, जीम हालीदल जाय;
सीस वांधि प्रीतम सूझ सूआवडि सीराय. १०
- द्वाकगाजे हणमंतनी, वसे पताले वगि;
प्रसिद्ध तुम्हारी पार्श्वचंद्र, जागी सार जगि. ११
- वलि काशी वाणारसी, भोभि प्रगटे भाण;
पूरव हाजीपूर पट्टणे, पार्श्वचंद्र परिणाम. १२
- हंस शामल उज्जल कगा, मानव घोडा मुख;
पार्श्वचंद्र तो पादुके, सेवक पामे मुख. १३

- सूरज किरणे सीझवे, अगनि पखाणो अन्न;
संमझे अक्षर वासने, पहरे वलि तरुपन्न. १४
- केसर रुंखे घर ठवे, पहिरे वसत पस्सम्म;
पार्श्वचंद्र पाथोरीयो, धरतेती जीन धरम्म. १५
- पार्श्वचंद्र सारी पृथी, आपती धर्म आण;
उपदेशे जन आवता, देशपती दीवान. १६
- गढपति राजा मालदे, छत्रपतीआं छत्रछाय;
वडा महीपति वंदता, पार्श्वचंद्र दतो पाय. १७
- गढपति मालदेव गति, वाचे आ वचन;
पार्श्वचंद्र रीखेश्वर मेटीए, सोही दहाडा धन्न. १८
- वणराये जीम कल्पवृक्ष, जेम परवते मेर;
सात समुद्रे खीर सर, तेम रुखे पासेर. १९
- नदी आंमणि गंगानदी, शास्त्र मणि सिध्दंत;
सतीयां मणि सीता सती, तिम पारिणे पुन्यवंत. २०
- इसो संवच्छर आवीयो, इलि आयो आसाढ;
कोरो श्रावण भाद्रवो, तिलर रलके ताढ. २१

- अन्न सुके गो चूमरे, सखर पडिया ठाल;
जोडे घास न सालगा, महासचिंतो माल. २२
- पंडित ज्योतिष पूछे जइ, नित खरचीजे दाम;
माल कहे रहेसे नहि, मेह पखीणी मान. २३
- खेडा देवता पूजीया, जगे कीधा मेह जाल;
कमध घणी आरती करे, मेह पखीणी माल. २४
- बहिसि संजोडा बोलीया, पुहि मोटा परधान;
पार्श्वचंद्र सरिखो पृथिवी, रुखी दुजा राजान. २५
- आयो राय उपासरे, वहुं वरावांथट्ट;
हय दल गयदल घाघट, गाजे द्वारि गरट्ट. २६
- राय विनय भरि बोलीयो, पूज्य चरणे धरि नेह;
मालधणीए विनति, मही वरसावो मेह. २७
- वैदक ज्योतिष व्याकरण, शास्त्र सूत्र सिद्धंत;
मंत्र तंत्र यंत्र जागवा, बलि एहवा बुद्धिवंत. २८
- संयम पालांधर सूयां, मागी करां आहार;
पूज्य पयंपे माल प्रति, इंद्र किणांरे सार. २९

- उवराएयं पयिआंगमां, दुःखमां रांखो देह;
पर उपगारी जीवडा, म्हां किम आवे मेह. ३०
- चित चखणे चखि लोचने, नमीओ माल नरिंद;
पार्श्वचंद्र गाजोपखे, आराधे कुंण इंद. ३१
- कीधो आगम कासटा, जपिया जाप जिणंद;
बारह पद ते धारिया, वंदण चंद मुणिंद. ३२
- अंवर कसि डंवर कीयो, बलीउ मोटो वयण;
वलिकि चढी एक वादली, गाज सहेती गयण. ३३
- वाटे वेलावो लीजे, जग आयो जलधार;
सर भरीया नदी खलकीया, पाणी पडे अपार. ३४
- नदीयां पूरह मालीयां, रेणु ध्रवी वणराय;
पुरि पुरि लोरु पुकारीयो, वरसे इंद सवाय. ३५
- कै मंदिर कै मालीयां, कै प्रसाद अनूप;
धानवहे कोठा ढहे, मेह चव गुणै रूप. ३६
- उदधि सहि उलट्टीओ, के अंवर फाटे जाम;
राय पधारो रावटी, नही मेहरो काम. ३७

छाजामुहि पाणी पडे, पृथ्वी पडि पोकार;	
आयो राव उपासरे, वरसंते जलधार.	३८
परतो पुगो पार्श्वचंद्र, दुखम चारित्र देह;	
वरसण तिण एक वचन, वारह मलिया मेह.	३९
दीह सभोगाव उलजइ, सुभिख द्योय संसार;	
आवे राय उपासरे, दिन उगे द्योय वार.	४०
माल पयंपे गुरु सुणो, अवतारिक अथाह;	
माहरे एक मोटो पिसुन, सूर जीसो पतिसाह.	४१
बहुविध माल बीभंसीयो, का उत्तम मति कीध;	
वान एक वायो जीण, सघला कारिज सिद्ध.	४२
वचनतणी महिमा वधी, शत्रु आथमीयो सूर;	
मालहर महि गाजीया, ढोल ददंमा माहातुर.	४३
पार्श्वचंद्र पट्टोधरण, समरचंद्र गुरु सूर;	
परते गुरुने पालीया, पंच महावत पूर.	४४
समरचंद्र गुरु सारिखा, राजचंद्र तिणरात;	
खडगधार चारित्र खरो, चढे धरालग वात.	४५

गच्छधोरी गाजे गुहिर, विमलचंद्र वडिवार;
 पट्टोधरण प्रगटीयो, जयचंद्र जगे आधार;
 जे राजा परजाहजे, सहुको नामे शीप.
 जयचंद्र आयो जोधपुर, पुगी सवहि जगीस.

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वजीनी स्तुति.

वंश इखामे राजीओ. प देसी.

श्री गुरु गच्छपति गुणनिलो, गुरुओ गुणह भंडारोजी;
 वर तपगच्छ वर शिरतिलो, शासणनो शिणगारोजी. १
 युग परधान जगे दीपतो, श्री पार्श्वचंद्र सूरेंद्रोजी;
 नामे नवनिधि संपजे, चरण नमे नर वृंदोजी. युग० २
 प्रागवंश प्रगट कर्यो, वेलां शाह मल्हारोजी;
 लघुवय संयम आदरी, सकल जीव सुखकारोजी. युग० ३
 किरिया आदरे आकरी, उपदेशे जिनधर्मोजी;
 सांभलि भवियण आदरे, पामे ते शिव शर्मोजी. युग० ४
 सवालख मरुधर मालवे, मेदपाट मेवाडोजी;

१ आ दुहानी मत एकज होवायी वनता प्रपत्ने सुधारेल छे.

गुज्जर सुंदर ठेकाणे, प्रगटी गुण अवतारोजी. युग० ५
 गाम नगर बहु संचरी, बुझवे भवियण जाणोजी;
 मिथ्या मत तम वासियो, उग्यो अभिनव भाणोजी. युग० ६
 जोध नयर गुरु आवीया, साथे बहु परिवारोजी;
 संघ सहु अति हसखीया, मांडे ओछव सारोजी. युग० ७
 सोल वारोत्तर वत्सरे, उचरी अणसण सारोजी;
 मृगसिर सुदि व्रीजे लह्यो, उत्तम सुर अवतारोजी. युग० ८
 संघ सकल भगति करे, कीधो शुभ विसालोजी;
 चरण कमल तिहां थापीया, महिमा अति विस्तारोजी. युग० ९
 दुष्ट कष्ट अरि दुह टले, रोग शोग भय भीतोजी;
 नाम प्रभावे तुम तणे, लह्ये सवले जीतोजी. युग० १०
 सुस्तरु सुस्मणिनीपरे, पूरे वंछित सारोजी;
 श्री रायचंद्र सूरि विनवे, श्रीपार्श्वचंद्र गणधारोजी. युग० ११

॥ श्री पार्श्वचंद्रगुरु सज्झाय ॥

छुंमर सुवाहु वखाणीयेजी. ए देशी.

श्रीजिनशासन जाणीयेरे, युगप्रधान जयवंत;

जिनशासनको वाहरुरे, दीगो ए मतिमंत. १

सुगुरुश्री पार्श्वचंद्र सूरिश; (ए आंकणी.)

भाव धरीजे ओलगेरे, पूरो मनह जगीश. सुगुरु. २

जणकी वाणी सांभलीरे, जाये पातक दूर;
मनवंचित्त सहुए फलेरे, तरिये भवजल पूर. सुगुरु. ३

पंच महाव्रत शुद्ध धरेरे, नवविध पात्रे वंभ;
पंचेईद्रि वस करीरे, छंडयो सबकुछ दंभ. सुगुरु. ४

चउकपाय अरियण दल्यारे, मोह मनाव्यो आण.
पंच प्रमाद जीणे परिहयाँरे, मनमथ मरद्यो माण. सुगुरु. ५

सूत्र अरथ शुद्धा कहेरे, तिण कारण गीयथ्य,
भवजल पडतां वेलडीरे, तारण तरण समथ्य. सुगुरु. ६

सोम्यगुणे शशि जाणीयेरे, तेजे दीवाकर सोय;
सुखकर नाम श्रवणे सुणीरे, सफल जनम इम होय. सुगुरु. ७

विमल शंख खीरे भयेरि, दीसे तारो तार;
ज्ञानक्रियासुं संजुतारे, सोहे उभय प्रकार. सुगुरु. ८

पाप पंक लागे नहीरे, सोवन वन्न शरीर;

- परिसहानलेडोले नहीरे, मेरु तणी परे धीर. सुगुरु. ९
- मैत्री सविही जीवसुरे, शत्रुनको संसार;
सेवे जे जन अहनिशेरे, तसु मन शंसयहार. सुगुरु. १०
- तप जप संयम आगलारे, वाणी अमिय समाण;
मिथ्या तम रिपु नासवेरे, उग्यो अभिनव भाण. सुगुरु. ११
- विद्या संघली जे जगेरे, तिण का जाणे मर्म;
त्रिणि तत्त्व निरता कहेरे, देव गुरु सुधर्म. सुगुरु. १२
- भावजोग किरिया सदारे, निरमल दीसे जास;
धर्म देखाडे तिणि परेरे, जीम निखद्य होय भास. सुगुरु. १३
- वादी गजघट केसरीरे, जाणो जगह वदीत;
कूड कपट छल केलवीरे, कीणे हारे नहु जीत. सुगुरु. १४
- अदार सहस सिलांगधरुरे, दसविध मुनिवर धर्म;
क्षमाआदि पाले खरोरे, अशुभ निवारे कर्म. सुगुरु. १५
- महा मंडलि मुनि परिवर्याजी, विहरे साहसधीर;
मूरि शिरोमणि जाणीयेरे, सायर जेम गंभीर. सुगुरु. १६
- मन मोरो चातक परेरे, देखी अभिनव मेह;

वरसे वारह मासडारे, भींजे जनमन देह. सुगुरु. १७
 नागोरी तपगच्छे भलोरे, साहुरयण गुरुशीप;
 दिनदिन दीसे दीपतारे, जाणो विसवावीस. सुगुरु. १८
 प्रागवंश कुले चंदलोरे, सकळ कळा संपन्न;
 गिरुओ ए गुण आगळोरे, वेलाशाह सुतन्न. सुगुरु. १९
 रयण अमूलिक जाणीयेरे, विमलादे उर खाण;
 भविक जीव प्रतिबुझवेरे, बोले मधुरि वाण. सुगुरु. २०
 एकण जीमे किम कहुरे, गुणह नलाभुं पार;
 श्री समरचंद इम विनवेरे, आपो भवनो पार. सुगुरु. २१

* श्री पार्श्वचंद्र सूरि सद्गुणाय. राग मारुणी.

हवे बीजोरे श्रीगुरुतत्त्व विचारियेरे, जीण विण न लहे माग
 प्राणीरे श्रीगुरु जेणे ओलख्यारे, तेहना जाग्या भाग. *१
 श्री गुरोरे श्रीपार्श्वचंद्र सूरिसुरे, अभिनव उदयो भाण;
 वडतप गच्छेर नायक सहजे सुरतरु, करे जिनआंण प्रमाण. २

* ' श्रीगुरु तत्त्व विचारीयेरे ' आ पदना समावेश न थवाथी
 मुकी शकायुं नथी माटे दरेक हुंके आवी रीते बांची छेवुं.

साचोरे भाखे ते गुरु जाणीयेरे, जीम कव्हो सूत्र मझार;
 देशविस्तीरे सर्वविस्ती मारग वन्हरे, भाखे सूत्र आधार.३
 इग्यारहरे वोल जेणे प्रगट कर्यारे; जीम कव्हा वीपराय;
 सद्वहणारे सुद्ध जेणे प्रगट करीरे, माने जे नरमाय. ४
 विस्तररे कहेतां पार न पामीयेर, गुरु गुण अछे असंख;
 सो जीमेरे सुरगुरु सरिखो जे कहेरे, तोहि नावे संख. ५
 गुरु हिमकरे दिणयरसमगुणजाणीयेरे, गुरु वेलाशाहमल्हार;
 विमालादेरे धनमात जेणे जनमियारे, प्रागवंश शिणगार. ६
 तसुपाटेरे समरचंद्र सूरिराजीयारे, जे हुआ वाल ब्रह्मचार;
 तसुपाटेरे विजयवंत गुरु गणधररे, नाम रायचंद सूरिघार. ७
 केशीगुरुरे परदेशीजीम तारियारे, तिणे पांभ्यो अमर विमान;
 वाचकरे मानचंद्र इणिपरे भणरे, ए गुरु तत्त्व प्रमाण. ८

श्री पार्श्वचंद्र सूरि सद्ब्रह्मण्य.

प्रणमं तीर्थपति वर्द्धमानं जिनराया,
 इग्यार गणाधिप नमीये तेदना पाया;
 जेणे प्रगट कर्यो शिव मारग जनहितकारी,

बहुजीव उगार्या चउगइ दोष निवारी. ॥ १ ॥

वडतपगच्छ नायक थवसुं बहु गुणवंत,
जिणशासनमांहि वरते छे जयवंत;
श्रीपार्श्वचंद्रमूरीश्वर शुद्ध प्रकाशक सोय,
जीण दुपम आरे मार्गडव्या बहु लोय. वड. २

ममताने माया छंडी कुमत निवारी,
दुकर व्रत लीधो बालपणे ब्रह्मचारी;
जीम शास्त्रे सुंणीये वयर कुंमर चेरागी,
तिम ए गुरु दीठा परतख सुभमति जागी. वड. ३

एक असंयम वरजे दुविध बंधण सविटाले,
दंड सयल नयणथी परहरे संयम पाले;
सोल कपाय चउवरजे महावन पंच आराधे,
पट्काया राखे मुगतितणा सुख साधे. वड. ४

प्रागवंश यसुसरु वेला शाह मल्हार,
विमलादे जनम्या त्रिण भुवन शिणगार;
छ दरिण केरो जाणे सघलो नेव,

पांचसुमतिं सुमता वांदीजे नितुमेव. वड. ५

इणे पंचमे काले बहुजण पढ्या प्रवाह,
मनवेप आरंभे थाये एक उच्छाह;
विधि वादय जीणने माथे दीयेजे आल,
एक श्रीजिन प्रतिमा उथ्यापे छे बाल. वड. ६

एवमादि मनांतर जाणे सूत्र विरोध,
छांडीने लीधो मारग सूत्रकस शुद्ध;
धर्ममिश्रत आरंभ देखी रहे उदास,
यतिमारग निरतो पाली करे प्रकाश. वड. ७

भरते एम दुपम जुगपरधान इमजाण,
ज्ञान दरिसण चारित्र धारक मनुष वखाण;
भवतारण प्रवहण समवड सद्गुरु होय,
इमजांणी दिन दिन, समरिजे मनसोय. वड. ८

गुरु गौतम सरिखा गिरुवा गुण भंडार,
गुरुनाम जपंतां लहीये भवनो पार;
गुरु दिणकर सरीखा गुरुदीवो गुरुदेव,

गुरुशशीहर शीतल दीखावे सवि मेव. वड. ९
 गुरु पंकज सरिखा कामभोगे नवि लीण,
 नवकल्पे विचरे परीसह बलनविदीण;
 रायरांणी सेवे जेनेनिजहित जांण,
 एहवा गुरु सेवो उलट हैडे आंण. वड. १०
 पुण्यउदयज लाधी एहवा गुरुपाय सेव,
 देखाडीय जेणे धर्म सुगुरु सुद्ध देव;
 चीरं प्रतपो मुञ्जगुरु सपरिवार निशदीश,
 मनरंगे पभणे श्रीसमरचंद्र निशदीश. वड. ११

श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सज्ज्ञाय.

अविचल वाचा पूज्यनीरे, मेरुतणी परे धीर;
 उपशम रस आणे सदारे, सायर जेम गंभीर;
 विवेकी पूज्य श्रीपार्श्वचंद्र सूरिन्द्र. १.
 करजोडी बंदु सदारे, दीठडे आणंद पूर. विवेकी०
 पातक नासे दूर. विवेकी० घर घर मंगलतूर. विवेकी०
 पांमीए कूर कपूर. विवेकी० उल्लसे पूण्य
 अंकुर. विवेकी० ए आंकणी. २.

जिनतणी आण प्राळे खरीरे, देखाडे जिनधर्म;
 भविक लोक ते आदरीरे, पामे वंछिन शर्म. विवेकी० ३
 माया मोह विषय तजीरे, छंडे क्रोध कपाय;
 पंचे इंद्रो संवरेरे, कोमल सुंदर काय. विवेकी० ४
 पंच महाव्रत आचरेरे, जेहवा पूख साध;
 भाव भगते सेवा करेरे, तेणे नरभवफल लाध. विवेकी० ५
 महिमा सागर कुलतिलोरे. जिनशासन शणगार;
 वच्छराज मुनि जंपे मुदारे, धन धन एह अवतार. विवेकी० ६

श्रीपार्श्वचंद्रगुरुगीत.

राग गोडी:

मोहनरूप तेजभरे दीपेरे, जीपे काम विकार.
 युगपरधान गुरु राजीओ, छहकाय हितकार;
 सूरेश्वर वंदीजे श्रीपार्श्वचंद्र सूरिंद्र. १
 दरिशन भंद अमंद, सूरेश्वर वंदीजे;
 श्री पार्श्वचंद्र सूरिन्द्र ए आंकणी.
 पुराणे कुलदीपक मुनिवर, वेलगशाह सुनन;
 विमलादेमाता उर जनम्या, पंडितशिरोस्तन. सूरि. २

साधुरतन गुरु जगेजश प्रगट्यो, वडतप गच्छ शिणंगार;
 सुधा समानी वाणी गुरुनी, निरमल गुणह भंडार. सू. ३
 सकल शास्त्र तणा गुरु आगर, कुमति मतंगज सिंह;
 शुद्ध सद्वहणाए गुरु दाखे, अनोपम अकल अवीह. सू. ४
 गंभीरिमि गुणे सायर सरिखा, मंदरगिरि जेम धीर;
 पंचमकाशे एगुरु गौतम, जीत्यो मनमथ वीर. सू. ५
 गुज्जर मरुधर मालवदेशे, बोध्या भवि एके अनेक,
 वादी मृगलां दीसे मृगपति दीठे सुछेक. सू. ६
 धर्म धुरंधर धोरी जगमें, दरिसणे दास्रि दहीए;
 वीरपटोधर तुमचा जे गुण, एके जीभे केम कहीये. सू. ७
 राय राणा सवि सेवासारे, पंडित प्रणामे पाय;
 बीजो पुरुष कोण छे युगमें, जे तुम समवड थाय. सू. ८
 नयर जोधाणे सिधा सहगुरु देवयया गुरुराज;
 सुख संपत गुरुनामे लहीये, प्रणामे मुनि मेघराज. सू. ९

॥ सुविहित सुगुरु गौत मिदं ॥

॥ शार्दूलविक्रीडितवृत्तं ॥

यो लेभे गुरुसाधुरत्नकृपया पारं श्रुतांभोनिधे-

र्यो जैनागम संगतां सुललितां चक्रे हितां देशनां ॥
 यः स्वान्योपकृते निमित्तमकरोत् ज्ञानक्रियास्वादरं;
 तं सूरेश्वरमुत्तमं युगवरं श्रीपार्श्वचंद्रं स्तुमः ॥ १ ॥
 श्रीमद्विक्रमभूषते ह्ययगुणाचारौपधीशाब्दके ॥
 (१५३७) यस्यानल्पगुणाकरस्य सुगुरो जन्माभवज्ञावुकं ॥
 स्वर्लोके गमनं करेदुरसञ्चूर्णतथैवामवन् (१६१२)
 सर्वायुः किल पंच सप्ततिसमास्तं पार्श्वचंद्रं स्तुमः ॥ २ ॥
 आस्ते गुर्जरनीवृतीय नगरः श्रीमान् हमीराह्वयो;
 जन्मस्थानमहो सुधामविमलं यस्यार्बुदासन्नकः ॥
 स श्रीप्रागकुलावतंसवणिजः शावेल्हकस्यांगजो;
 जीयात् श्रीविमलासुतो गुणनिधिः श्रीपार्श्वचंद्राह्वयः ॥ ३ ॥
 दीक्षां यो रसवेदवाणपृथिवीवर्षे (१५४६) ग्रहितशैशवे.
 श्रीमत्पंडित साधुरत्नसुगुरोः पादस्य पादांतिके ॥
 यः सूत्रोक्त सुयुक्तिपंक्त्यनुगतं सद्ज्ञानगर्भं क्रियो;
 द्वारं वाणरसेषु भूषमितके वर्षे करोत् तं स्तुमः ॥ ४ ॥
 चारित्रं प्रतिपालयन् जिनमर्तं प्रोद्भावयन् भूतले;

कुर्वन् मालवगुर्जरात्रिमरुपूदग्रं विहारंक्रमात् ॥

प्राप्तो योधपुरं पुरंदरपुरं विज्ञाय चायुः क्षयं,

कृत्वांतेनशनं समाधिमरणाद्यः स्वर्गतस्तं स्तुमः ॥ ५ ॥

ते धन्याः कृतपुण्यकाश्च खलु ते यैर्लब्ध इदृग् गुरुः

ईत्संदेह दरो भवार्णवतरी गीतार्थ सार्थोत्तमः ॥

अस्माकं तु श्रुतोक्ति युक्ति लहरीलोलस्तदीयोवचः ॥

पारावाखरो वियोगजनितां तप्तिं प्रहर्तुं क्षमः ॥ ६ ॥

दुतविलम्बित.

सुगुरुगीतमिदं रचितं मया,

वसुगुणांकमृगांकितवत्सरे ॥ १७३८.

जगति यावदिहेन्दुदिवाकरौ,

विजयतात् खलु तावदहर्निशं ॥ ७ ॥

मालिनी छंद.

पठत पठत संतः संततं भक्तिमंतो,

रविविरचितमेतत् पार्श्वचंद्रीयगीतं;

शिवयुवतिविवाहे मंगलामं सुलामं,

सुगुरुगुणनिबन्धं सेतिहांसं सुवृत्तं ॥ ८ ॥

॥ શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિ સજ્જાય દેશી વીંછીયાની.

શારદ પાય પ્રણમી કરી, મન આળી આનંદ પૂર હોલાર;
નિજગુરુનાગુણ ગાવતાં, વાઘે અધિકો નૂર હોલાર. ૧

શ્રી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિવિંદીયે, વંદતાં પદોંચે આશ હોલાર;
સકલ સાધુ શિરોમણિ, મોટો મહિમા જાસ હોલાર. શ્રી૦૨

વૈરાગે મન વાલીયું, વાલપણાથી જેહ હો લાર;
દેશના ગુરુની સાંભંલી, ચારિત્ર લીધો તેહ હોલાર. શ્રી૦૩

વયરસામી તળી પરે, મળિયા સૂત્ર સિદ્ધાંત હોલાલ;
સાસ્ત્ર સઘડાં શીખીયાં, સદા જે બુદ્ધિવંત હોલાલ. શ્રી૦૪

નંદિપેળ સમ દેશના, તપેકરી ધત્તો અળગાર હોલાલ;
લલિત ગૌતમ સારિતો, ક્રમા તળો મંડાર હોલાલ. શ્રી૦૫

નાતિ ચોરાસી વાળીયા, કત્રી સવે સિરદાર હોલાલ;
અમ અનેક પ્રતિબુદ્ધિયા, કહેતાં નાવે પાર હોલાલ. શ્રી૦૬

ગુજરાત મરુધર માલવો, કચ્છ સોસ્ટ હાલાર હોલાલ;
સુદ્ધ સમક્ષિત દીયે સુલકી, કરતા ઝગ્ર વિહાર હોલાલ. શ્રી.૭

श्री गुरुना पाय सेवीये, रहिये एक चित्त होलाल;
 इहलोके सुखं संपदा, परलोके मुगत मझार होलाल. श्री०८
 राजनगर रही करी, मन आणी अधिक उल्लास होलाल;
 सइशाय रची भणवा भणी, इच्छाचंदे सुविलास होलाल. श्री०९

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरि गुरु स्तुतिः ॥

उज्ज्वलगिरि नमुं नेम जीणंद. ए देशी.

शुभ अनोपम पगलां सुंदर, रूप मनोहर महिमा मंदिर;
 चरण कमल वंदुं आणंदा,
 धन धन श्रीपार्श्वचंद्र सूरिन्दा. चरण. ए आंकणी. ॥१॥
 वेलगपिता विमलादेमाता, प्रागवंश गुरुजगत्रविख्याता. च. २
 साधुरतनगुरुशिष्यशिरोमणि, गच्छपतिवडतपगच्छनभोमणि.
 पंचमहाव्रत पंचाचारा, पटूकायजीव प्रतिपालनद्वारा. च. ४
 मोह मदन भड वैरी जीता, पंच इंद्री जीत वदीता. च. ५
 चिंहं प्रकारे धर्म प्रकाशे, उत्तम भवियण चित्त विकासे. च. ६
 गुणसागर प्रतिबोध दिवाकर, सोमकला गुणे जीत निशाकर;
 आगम निखद्य मधुरी वाचा, बोधिवीज गुण दायक साचा. ८

करणी साची ने बुद्धि साची, प्रगटी धर्म सामग्री जाची. च. ९
 निर्मल शिवपद मारग साधे, सुधी जिणवर आण आराधे. १०
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरि संकट चूरे, सकल कुसल वंचित फल पूरे. ११
 श्रीसंघ चतुर्विध सेवा सारे, वाढण सम भव सायर तारे. १२
 पूज्यअचिंत्यचिंतामणिकहिये, विमलचारित्रसेवकसुखलहिये

श्री गुरु महाराजनी स्तुति.

सार नगर वरदमीर वरे, धण कण कंचण महिम भरे;
 प्रागवंश वेलग शाह नरे, जसु विमलादे शुभ नार घरे. १
 सुत जनम्यो साजन आशफली, घर घर महोच्छ्व रंग रली;
 अंग लक्षणपूरा सिद्धि मिली, लहे विद्या वृद्धि विवेक वली. २
 श्रीसाधुरतन गुरु वांणी सुंणी, लही अनुमति संयम लीधगुणी
 हुआ पंडित आगम ग्रंथ भणी, पदपाम्या श्रीगुरु कितिं घणी. ३
 हैडे जिनशासन भाव धरी, बहु देश विदेशें गुरु विचरी;
 सहृणा शुद्धि प्रगट करी, भवियण पडिवोच्या बुद्ध खरी. ४
 उपदेश न सावद्य लेशभजे, गुरु दूषण अद्वारे दूर तजे;
 गुरुमहाव्रतसुमतिसहितभजे, गुरु गोयमसमवडिलब्धिभजे. ५

श्रीपार्श्वचंद्रसूरिगुरुचित्तवस्या श्रीपार्श्वचंद्रसूरिमहिमाविकस्या
 श्रीपार्श्वचंद्रसूरिकल्पवृक्षजीसा, श्रीपार्श्वचंद्रसूरिकामकुंभतिसा
 गुरु वांछां गंजनं भय टलिया, एहवा गुरु भागवसे मलिया.
 गुरुदरसण देखीदिनवलिया, गुरु दरसण मनवंछितफलिया. ७
 श्रीयोधनयर अणसण उचरी, पूज्य पाग्या सुख सुरलोयपुरी;
 पगलां थुभ मंडै भगति करी, संघ पूजे जग महिमा पसरी. ८
 नागोर नगीने थुभ जयो, थुभ मंडप रचियो पूज तणो;
 पाउलांनितवंदेलभघणो, धन्यजन्मसफलथयोतासगणो. ९
 श्रीविक्रम नयरे थुभ जयो, पूज पगलां वंदित लाभ थयो.
 सवि पाप तिमरभर दूर गयो, सेवक जन चित्त प्रमोद थयो.
 गुरुना गुणगातां चित्त उल्लसे, गुरु भजता श्रावक चित्त उल्लसे;
 गुरु परतिख परता फल विकसे, गुरु उत्तम हैडे रंग वसे. ११
 गुरु नामे आपद दूर हरे, गुरु नामे कुशले पंथ वहे;
 रिद्धि अष्टमहासिद्ध महमहे, पूज्य सूरशिरोमण शोभ लहे. १२
 गुरु समर्या संकट दूर हरे, गुरु समर्या सायर हेल तरे,
 वयरी मदछंडी सेव करे; वामासुत बंधव भगत धरे. १३

श्रीपार्श्वचंद्रसूरिगुरु चक्षति कला, उत्तमनरपावनगुणप्रवला;
 पूज्यविमलचारित्रसेवकजमला, सुखसाधकपामेशिव कमला.

॥ श्री अष्टप्रकारी पूजा प्रारंभः ॥

अनुष्टुप् श्लोक.

१. अथ प्रथम जल पूजा.

स्मृत्वा गुरुपदांभोजं, नत्वा स्तुत्वा विशेषतः ॥

विधीयते गुरोरर्च्चा, द्रव्यभावप्रकाशतः ॥ १ ॥

दुहा-क्षीरोदधिजल अमृत निधि, गंगा गोमतिवार;

कंचन कामित कलश भर, चरण न्हवण करोसार. ॥२॥

ढाल-सेवक सारण वान वधारण श्रीगुरुराज;

चरण करण सुख न्हवण चरणलहे भविक समाज.

राजीत रूपे किनर कुमर रमण शिरताज.

श्रेणि समान अमानगुणी घणुं मंगल काज. ॥ ३ ॥

चाल-अमल जलकलश भरी कुमर आवे,

मधुर सुर रमणी गुण गीत गावे;

(१९७)

अशुभ मल विकल कल विकल काजे;
सुगुरु क्रम कमल स्नाने विराजे. ॥ ४ ॥

त्रोटक-काव्यं.

विदधे स्नपनं तपनोत्करभा, भरमासितसत्क्रमणस्य गुरोः
वरवारिभि रदुरतस्त्वरितं, तरु पुष्पकलाप सुवासरसैः ॥५॥

ॐ श्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्री पार्श्वचंद्र
सूरीश्वर सद्गुरुभ्योः जलं समर्पयामि स्वाहाः॥इतिजलपूजा.

. २. अथ द्वितीया चंदनपूजा.

दुहा-कुंकुम चंदन चरचीयें, कस्तुरी घनसार.

सरस सुरभि द्रव्य मेलीये, करीयें विध विस्तार. ॥१॥

ढाल-सद्गुरु चरचित कमल विधे विधि वारंवार;

केसर घोली भरीय कचोलि पूजो सार.

पूरण अनुभव प्रगटे आतम कुमति नशाय;

उपगारी गुरु सद्गुरु चरण नमं चित्तलाय. ॥ १ ॥

चाल.

मोटका पाप संताप कापे, परम आनंद कल्याण आपे;
सूरि पार्श्वचंद्र साधुरत्न पाटे, पूजीयें पूज गहगट्ट थाटे३;

द्रुतविलंबित-काव्यं.

सुरभिमिश्रितकुंकुमचंदनैः

सुगुरुपादमहांबुजसेवितैः

भविकं पुन्यं फलं लभते सदा,

प्रवल भक्ति प्रशादचिरं मुदा. ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वर-
सद्गुरुभ्यः चंदनं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति चंदनं पूजा ॥ २ ॥

३. अथ तृतीया पुष्प पूजा.

दुहा—चंपक जाइ मोगरा, केतकी फुल गुलाब.

सद्गुरु चरणे लाइयें, भरि भरि सुंदर छात्र. ॥ १ ॥

दाल—पूरण परमल आद्रित जाग्रत अमर भुयंग,

निपट लपट नित लक्ष सहसदल कमल सुचंग;

माल कलावलि विकसित तेकली ठावै एह,

भविजन भावे आवे पावे सुख अछेह. ॥ २ ॥

दाल—चरणभर निजर कर सरस फुले.

भविजना भक्ति भावे अमूले;

सकल मनवंचित काज सारे,
जेह गुरु चरण नयणे निहारे. ॥ ३ ॥

वसंततिलका काव्यं,

संपूरितैर्दशदिशो धवलाभिरुपैः
संमोहितालिगणगीतयुतैश्च पुष्पैः
यस्ते समर्चति पदं परमं लभंते,
श्री पार्श्वचंद्रगुरुपादविलासलीलं. ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्रसूरीश्वर-
सद्गुरुभ्यः पुष्पं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति पुष्पपूजा ॥३॥

४ अथ चतुर्थी धूप पूजा.

दुहा-अगर तगर अंबर सुरभि, नंदन चंदन मोद;
श्रीपार्श्वचंद्र सूरींद्र गुरु, वासित परम प्रमोद. ॥ १ ॥
दाल-ते गुरु चरण सुवासे वासित तेहना अंग,
गंध सुगंध सुचंग लहे नित देह अभंग;
पूरव करम प्रवल बल अशुभ उदय जो थाय,
ते पण दूर टले पार्श्वचंद्र सूरीन्द्र पसाय. ॥ २ ॥

चाल-पूजतां धूप गंधे सुगंधे, नवनवा स्वामिने उच्छरंगे;
 दुर्मता दुर्गता दूर नासे, सुमति सद्भाव हैडे प्रकाशे. ३

त्रोटक काव्यं.

गुरुराजपदं वरवासमयै भविकः किल पूजयते प्रथितं;
 निजदेवरुजं प्रलयंति खलु, बहुबुद्धिसमृद्धिनिधिः प्रथते. ४

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर-
 सद्गुरुभ्योः धूपं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति धूप पूजाः ॥ ४ ॥

५. अथ पंचमी दीप पूजा.

दुहा-स्तन जडित कंचन मयि, थाल ग्रही करमांहि,
 मंगल दीप भलो धरी, अशुभ ट्यो छिन मांहि; ॥ १ ॥

दाल-अंजलि मध्ये त्रिकरण शुद्धे करिं एह,
 ज्योति प्रकाशे निजघट भासे भासन रेह;
 मंदमती गुण कूडा कुमति फीटे तेह,
 एकमना थड ध्यानालंघी रूपे जेह. ॥ २ ॥

चाल-चरण युगल निरखतां जेह प्राणी,
 विधिसें रचे पूज मन भाव आणी;
 प्रगट परिपूर्ण गुण आत्म हेतें,
 सहज साधर्मी सर्व समेतें.

॥ ३ ॥

उपजाति. काव्यं.

सुवर्णरुप्यादिसुवर्णपात्रे, निधाय दीपं च वरासखंडं;
 यः श्रावको दीपमयां सुपूजां, भृशं विधत्ते सुतरां क्रमेण ॥४॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्री पार्श्वचंद्र सूरी-
 श्वरसद्गुरुभ्यः दीपं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति दीप पूजा ॥ ५

६. अथ पटी अक्षत पूजा.

दुहा-अक्षत थाल रसाल भर, स्वस्तिक पूज करेइ;
 स्वस्ति भली विधि नीपजे, आशु भय सर्व टरेइ ॥१॥
 ढाल-अमल अखंडित अक्षर रहित भाव भरेय,
 सद्गुरु आगल अक्षत थाल भरीय करेय;
 नंद्यावर्त्तक कर्त्तक पाप पटल नित मेव,
 सेवक लोक आनंद विधायक दायक सेव. ॥ २ ॥

चाल-समर कर चरण मन शुद्ध भावे,
 स्वस्तिक पूर मंगल वधावे;
 तेह निज गेह सुखश्रणि लावे,
 पुत्रपौत्रादि संपत्ति पावे.

॥ ३ ॥

काव्यं-अमूल्यमुक्ताफलकैरखंडितैः
 शितैर्घनै रक्षतकैर्विधीयतां;
 श्रीमद्गुरुणां पुरतः सुभक्तितः
 प्रसक्तये स्वस्तिककाममंगलं.

॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्माने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरि-
 श्वरसद्गुरुभ्यः अक्षतं समर्पयामि स्वाहा॥इतिअक्षतपूजा॥६

७. अथ सप्तमी नैवेद्य पूजा.

हुहा-मोदक केसरीया प्रमुख, पांचे ह्री पक्वान्न;
 सारा मधुर सुहामणा, परम अमीय समांन. ॥ १ ॥
 दाख-च्यंजन रंजन मंजन वदन शरोज विकाश,
 नैवेद्य सद्य समुद्यत रचीय रमाल सुवास;

(२०३)

परमानंद प्रकाशक दायक वंछित काज,
लीला लहिर गहिर गुरु सागर सार समाज. ॥ २ ॥

चाल.

ढोकतां ढोक्य नैवेद्य सार, सयद दुःखद तणो करे निवार;
सेवकां सानिधि करण हार, जपे जे गुरु चरण वारंवार. ॥३॥

द्रुतविलंपित. काव्यं.

मधुरसाधिक मोदक भोजनं,
विनयतो तनु ढोक्यते गुरोः
सकलसौरयभरंक्षुधितोजनः
सुलभमेव तमेति पुरः पुरः ॥ ४ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं परमात्मने परमदेवाय श्रीपार्श्वचंद्र सूरेश्वर-
सद्गुरुभ्यः नैवेद्यं समर्पयामि स्वाहाः ॥ इति नैवेद्य पूजा. ७

८ अथ अष्टमी फल पूजा.

दुहा-तरुवर फल वलि विमल सत्र, आंवा केला सार;
नारंगी नीबु प्रमुख, ढोवो ए निरधार. ॥ १ ॥

दाल-विरचे श्रावक भाविक फलयी पूजा जेह,
 लाभ क्रियाणे पगपग पामे परतक्ष तेह;
 मंगल रंग सुचंग सदा निज गेह अमंद,
 व्यावे पावे भविजन भावे परमानंद. ॥ २ ॥

चाल-अर्चितां फल भरी पूर्ण भावे,
 सुकृत फल सोम शोभे सुभावे;
 सकळ मनवंछिनापूर्णपामे,
 सुगुरुश्रीपार्श्वचंद्रमूरीशनामे. ॥ ३ ॥

॥ सदगुरु श्रीपार्श्वचंद्र सूरि दादानी आरती ॥

जयजयआरतिसद्गुरुजीकी, सकलसंघमिलगावोनीकी. जय.
 वेलगशाह विमलादेनंदा, वडतपगच्छ श्रीपार्श्व सूरिंदा. जय.
 पंच महाव्रत पालन सूर, गुण छत्रीस विराजत नूरा. जय.
 आचारज पदगुरु अवतारी, श्रीजिन शासन आणंदकारी. जय.
 जे नरनारी एकचित्ते ध्यावे, मनवंछित फल निश्चेपावे. जय.
 प्रहउठी गुरु चरण नमिजे, विधिसुं पूजा आरती कीजे. जय.
 करजोडी सेवक गुण गावे, लाभ सदा सुख संपद पावे. जय.

इति अष्ट प्रकारीसुगुरु पूजा समाप्ता.

॥ श्री पार्श्वचंद्र सूरेश्वर सहाय ॥

॥ गरभावास राख्योरे कृपा तने बहु करी. ए राग. ॥ -

भवि तमे वंदोरे श्रीपार्श्वचंद्र सूरि,

पापनिकंदोरे निशदिन ध्यान धरी भवि. एटेक.

गीतारथ दरिया गुण भरिया, शांत दान्त अणगार,

जंगम तीरथ तपगण भानु, जिन शासन शणगार;

पंचानन प्रभु प्रगट्यारे विमलादे उदर दरी. भवि. १

सद्गुरु साधुरयण आज्ञाथी, कीधो क्रिया उद्धार

श्रुतसायखुं मथन करीने, बोल रच्या इग्यार;

तार्या भवि नरनारिरे भूमंडल विचरी. भवि. २

बालबोध आगमनी रचना, रची कीधो उपकार,

छत्रीश गुणथी गुरु गुणवंता, लेश नहि अतिचार;

शीलांगरथना धोरीरे धारी धर्म घूसरी. भवि. ३

वस्सावी मृष्टिमां वृष्टि, उपगारी गुरुदेव,

दुकालखुं दुःख दूर निवार्युं, सारे सूरनर सेव;

भूपति माखव देवेरे भक्ति स्तुति उचरी. भवि. ४

ધ્યાન ગુરુનું જે નર ધરશે, તરશે તે સંસાર,
આધિ વ્યાધિ જશે ઉપાધિ, થશે સમાધિસાર;
સાત મહાભય જાશેરે અરિ દલ લલ વિલસી. ભવિ. ૫

ચરણ કમલ સેવે તે પાવે, અંશસિદ્ધ નવનિધ,
વંધ્યા પારણે પૂત્ર શુભાવે, અંધનેત્ર દીન સિદ્ધ;
ભૂતાલ લગ્ન પીડારે, નાંશે લહાણી હરી. ભવિ. ૬

સુવિહિત આચારજ ગચ્છ નાયક, પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિજ,
જે ભવિ નરનારી ગુણ ગાશે, સફલ થશે તસ કાજ;
સદ્ગુણ કલાનિધિ કીર્તિરે ધવલ જગત પસરી. ભવિ. ૭

અથ શ્રીગુરુ સ્તુતી.

(આવો આવો જસોદાના કંથ અમલે આવોરે.—પદેશી.)

પૂજો પ્રેમધરી પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિંદ્ર સદાઈ રે,
હરે હરકત જેહ હંમેશ પૂરે પુન્યાઈ રે;
ધીરવીર અને ગંઝીર ગુરુ ગુણદસિયોરે,
શાન્ત દાન્ત અને ભગવંત સુધારસ ભરિયારે. પૂજો. ૧

भवि भावे भजो दिनरात गुरुगुणवंतारे,
 पूरे परचा पूर्ण प्रताप प्रसिद्ध महंतारे;
 फर्या माळवने मेवाड मरुधर देशरे,
 वळी गुर्जरमां गुणवंत दीए उपदेशरे.

पूजो. २

भलो देश विशेष विख्यात मरुधर मांझिरे,
 अति दीव्य सुशोभित तीर्थ मनोहर त्यांहीरे;
 गीरी राजे अनोपम आज आवुजी ओपेरे,
 तस निकट पुरी प्रख्यात हमीरा शोमेरे.

पूजो. ३

जसवंत भूमीमां जन्मधर्या गुरु राजेरे.
 जेना गुण गणना निर्घोष दिगन्ते गाजेरे;
 पिता पुन्य तणा भंडार वेलाग शाहवंशीरे,
 विमला माता उरहंस अहो अवतंशीरे.

पूजो. ४

गुरुनाम छे पास कुमार सदा सुख कारीरे,
 जस चंद्रवदन सुकुमाळ छत्री मनोहारीरे;
 सुख शान्ति सदा शोभंती गुरुजीनी कांतिरे,
 हरे आधि उपाधि अनेक महा दुःख भ्रांतिरे.

पूजो. ५

(२०९)

वय बाळपणे ब्रह्मचारी महाव्रत धारीरे,
ग्रही आगमने अनुसार संयम सुखकारीरे;
गुरु साहुरयण सुणी वयण प्रबोधने पामीरे,
थया शुद्ध प्ररूपक शास्त्रतणा पारगामीरे. पूजो. ६
मरुभूमीतणो मध्य भाग विकानेर जाणुंरे,
तस नजीक पुरी नागोर शहेर वखाणुंरे;
प्रतिबोध्या गोत्र अनेक मिथ्यामति छोडीरे,
जस जोधपुराधिय नित्य नमे करजोडीरे. पूजो. ७
गुरु जन्म धर्यो सदी पन्नर सैंतीश सालेंरे,
वय नव वरसनी मांय दीक्षा उजमालेंरे;
शत पोडश ऊपर वार नयर जोधाणेरे,
गुरु पाय्या स्वर्गावास वदे कल्याणे रे. पूजो. ८

श्रीपार्श्वचंद्रसूरीकृत

सत्तरभेदीपूजा विधिगर्भित स्तुतिः ॥

(छंद-वस्तुः) स्यण कंचण स्यण कंचण कलस भिंगार,
खीरोदधि वर जल जरिय आउसहस चउसठी अनोपम,

गंगा सिंधु महानंदी तिर्य कुंड द्रव अमियरसमय,
 भद्रसाल नंदन सुमन पंडक वाणी वारि,
 जन्म सनाथ अमर करे चउविह सुर परिवारि, ॥ १ ॥
 विमल चंदन विमल चंदन घसिय घनसार,
 केसर सार सुमेलवी भरिय रत्न कंचन कचोलिय;
 अंग विलेपन विधि करिय द्रव्य गंध रस महि मेलिय,
 पूजा द्वितीय प्रमोदभरी, निरखे नयण अलोल,
 जिनमूरति अवलोकतां गुज मने हरख कलोल ॥ २ ॥
 देवनिम्मिय देवनिम्मिय विमल दोइ वस्त्र,
 अति उज्ज्वल उद्योतमय सुगणगंध कासाय परिकर,
 अखिल अव्यंग अमूल्यतर चंद्रकिरण सम विमल शीतल,
 पाहराविय पवित्र चडे पूजा तृतीय जिणंद,
 पेखी परमानंदसुं अनुमोदे सवि इंद ॥ ३ ॥
 गंध सुरभि गंध सुरभि सखर कर्पूर,
 आमोदित आकाशतल किरण बहुल निर्झणीय शशकर,
 अति उज्ज्वल तनु जिनतणुं करिय सार संजात मकर,
 चरण कमले अरिहंततणे पूजा सकल सुगंध,

चउथी चिंतामणी समी फेडे बहु भवबंध. . . ॥ ४ ॥
 कमल परिमल कमल परिमल कुंद मंदार,
 पारिजात जाति सुमन सहस्रपत्र शतपत्र सुंदर,
 कोरटक केतकी सुदल वडलवेली गुलाबचंपक,
 जल थलजात सुवर्णतर मुगगर मुकलित फुल्ल.
 पंचमी, पूजा, प्रिकरिय पामीसुं सुह सुर तुल, . ॥ ५ ॥
 विविध गुंफित त्रिविध गुंफित द्वार सुविचार,
 चारु चतुर नव सरसधर विमल भाविसुंविजाति सुमनस,
 माळापरिमल बहुमलित भ्रमरवृंद झंकार र व रस;
 टोडर सार सुदामकरि छट्टी पूजा नाम,
 नयणे अमिरस पूरियां क्षणे क्षणे करिय प्रणाम ॥ ६ ॥
 कुसुम वर्णक कुसुम वर्णक पीत शित नील,
 मेघवर्ण तामरसमय पारिजाति दल फुल्ल मरुचक,
 विविध जाति श्रेणीसभर वर्ण पूज सातमी मनोहर,
 रचना रंग भरिय करिय पूज्या प्रभु वीतराग,
 कुमत कूट चूरण करिय प्रगट्यो शिवपुर भाग ॥ ७ ॥
 चारु चूरण चारु चूरण सुरभि उदार,

वावनाचंदन घन घसिय मांहि विमल कर्पूर मैलिय,
 कुंकुम नव रस रग भरि विपुल वास उल्हास केलिय,
 अष्टम पूजा अतुलपरि चरचीय देव ज्जिणंद,
 अशुभ करम ऊडी गयां पामियो परमाणंद. ॥ ८ ॥

सहस जोयण सहस जोयण धजा धुरि दंड,
 बहुल पताका परिकरित वर्ण रूप रस रंग अतिघन,
 घंटा नाद सुधुधरिय पवन पुर्वाजीत शुभसन,
 नयन श्रवण पेखीसुणीय धजातणो मंडाण,
 नवमीपूजा निर्मली सोहे त्रिभुवनभाण. ॥ ९ ॥

जडित कंचण जडित कंचण भाल लक्ष मूल,
 हीरा पोची प्रधानतर हंसगर्भ सौगंधि मेचक,
 पोखराग सोभागकर खणरासि कल्याणकारक,
 मुगताफल मंडित मुगुट कुंडल हार विचित्र,
 दशमीपूजा दीपती सोहे सार पवित्र ॥ १० ॥

पुष्प घरवर पुष्प घरवर सकल दिशि भाग,
 मल्ल मनोहर सदल तर वंधेभाति संठाण सम तम,
 सकलवर्ण कंदक लता गुच्छ गुल्म चित्राम वन्नमम,

नाथ निरंजन, पाखतीय पुष्पतणुं घर रम्म;
 पेखी पूजा इग्यारमी सफल हुओ मह जम्म. ॥ ११ ॥
 फुल परिकर फुल परिकर करिय प्रभु पाये,
 पंचवर्ण दल पुष्पमय पुन्यरेख प्रासाद संतिय.
 महियलिमंडित अतिविमलरगझणंतिदिशिविदिशिछप्पय,
 द्वादशमी पूजा करिय फुल पगर उद्धार,
 शम रस उज्वल अवतरिओ दीसे परतिख सार ॥ १२ ॥
 शालि उज्वल शालि उज्वल आणिय अखंड,
 दुव्वलिखंडिय बलिछंडिय मांहि सुरभि सुरतर सुवासीय,
 दर्पण भद्रासण भरिय वर्धमान श्रीवच्छ मच्छक,
 कलश अने स्वस्तिक विपुल नंदावर्त्त निवास,
 तेरसमी मंगलकरण पूरे मननी आश ॥ १३ ॥
 अगर उत्तम अगर उत्तम मांहि मृगमोद,
 कुंदरुक्क तोरुक्कमय मधमघंत वर घूम दत्तिक,
 कंचणरयण सुदंडधर धूपधान वैडुर्य चित्तक,
 यत्न करी उखेविसुंए भोग भली परितार,
 चउदशमी पूजा निपुण तारे भव संसार ॥ १४ ॥

ताल मंदल ताल मंदल वंस वर वीण,
 पडह भेरी झल्लरि तवल संख पणव धुधरीय घम घम,
 शिरमंडल महुयारि मरुज निपुण नाद रस छंद उत्तम,
 दुंदुंभि देवतणी गयणे वाजे सर गंभीर,
 पन्नरमी पूजा करी पामीडं भवनुं तीर, ॥ १५ ॥
 गीत गुणमय गीत गुणमय पाठ पदबंध,
 धूआ माठ त्रिपुठ वर जयत मंड प्रतिमंड तालक,
 त्रिणि ग्राम स्वर सप्तमय एकविश मुरछा साधक,
 तान गान गुण ग्यान लय निरमल नाद सुरंग,
 सोलसमी पूजा करी पामे समरस चंग. ॥ १६ ॥
 भरह भावे भरह भावे निपुण नरनारि,
 नव रस नाटक सुर करे सरियाभ चमरिंद सुरपति,
 प्रभावती राणी प्रमुख भव्यजीव निज भाव भगते,
 मन वचन कायों करी कर्म खपति अनंत,
 नृति कला सतरसमी पूजा श्री अग्रिंहत. ॥ १७ ॥
 शांतग्ममय शांतरममय अरथ उदार,
 अष्टोत्तरमय कवित रवे करिय देव अग्रिंहत गुणमय,

सात आठ पग ओसरी धरिय पाणि सर कमलिनिय दोय,
त्रिणिवार मस्तक धरीय, भूमीतल नीय जाणु,
चउरंगुल उंचे भणे नमुत्थुण सुअनाण. ॥ १८ ॥

एह विधिवर एह विधिवर सत्तर गुण भेद,
पूजा परमेश्वरतणी करे देव नर नारि श्रावक,
समकितधारि भगति भरी वीगराग शासनप्रभावक,
स्वर्ग मर्त्य पाताल सुर श्रीजिनमवन मझार,
सकल भगति अनुमोदना पार्श्वचन्द्रहर्ष अपार. ॥ १९ ॥

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वरस्तुति.

(जगदीपकनी आगळेरे, दीपकनो उद्योत-ए राग.)

प्रणमी प्रहसमे प्रेमथीरे, श्री संखेश्वरराय;
गुणीजनना गुण गावतारे, समकित शुद्धि थाय हो भविका;
वर्तमान श्रुतनो धणीरे,
युग प्रधान शिरोमणीरे, श्री पार्श्वचंद्र सूरीद्र;
वंदो भविजन भावथीरे भावाचार्य मुनीद्र हो भविका;
वर्तमान. ए आंकणी. १
नागपुरी तपागच्छे रे, जैनशासनश्रृंगार;

- प्रगट्यो भवि तम हारणोरे,
सहस्र किरण मनोहार हो भविका. वर्तमान. २
- शुद्धक्रिया जेणे उद्धरीरे, स्वरूप समाधिवंत;
जिनमत परमत जाणतारे,
चौद विद्या गुणवंत हो भविका. वर्तमान. ३
- आबु तीरथ पासमेंरे, हमीरपुर उदार;
पोरवाड वंशे दीपतोरे,
वेलगशाह दातार हो भविका. वर्तमान. ४
- तसु घरणी विमलामतिरे, विमलादेवी अनूप;
पन्नर (१५३७) सेंत्रीशें जमनीयारे,
देव कुमार स्वरूप हो भविका. वर्तमान. ५
- साधुरत्नगुरु हाथथीरे, दीक्षा ले (१५४६) गुरुराय;
उपाध्याय पद (१५५४^६) पावीयारे,
संघ दे (१५६५) पद सूरिराय हो भविका. वर्तमान. ६
- मालदेव मालवपतिरे, देश मेवाड महाराज;
जगत शेठादिक बुझव्यारे,
गणधर जग शिरताज हो भविका. वर्तमान. ७

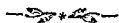
सोमविमलसूरि आदियेरे, सलक्षणपुर विशाल;
 युगप्रधान पदे थापीयारे,
 पनर नवाणुं (१५९९) साल हो भविका. वर्तमान. ८
 देवगवि कुंभ वृक्षथीरे, वांछित अधिक दातार;
 विद्यानिधि वयर स्वामियारे,
 गौयम सम अवतार हो भविका. वर्तमान. ९
 संवत (१६१२) सोल वारोतरेरे, मागसर शुदि श्रीज स्वर्ग.
 अणसण सूद्धो आदरीरे,
 टाल्या षट् अरि वर्ग हो भविका. वर्तमान. १०
 ओच्छव रंग सोहामणारे, भाविक भक्तोये कीध;
 देव गुरु भक्ति करीरे,
 नरभव ल्हावो लीध हो भविका. वर्तमान. ११
 सुविहित आचारज वडोरे, श्री भ्रातृचंद्र सूरिंद;
 पूज्यपाद गुरु तारजो रे,
 कहे मुनि सागरचंद्र हो भविका. वर्तमान. १२

* रची १ "विक्रम सवत्-१९५१ ना मागसर शुदि गुरु श्रीज
 स्थल-राजनगर शामलानी पोल "

(२१८)

॥ अथ श्री ॥

श्री पार्श्वचंद्रसूरीश्वर दादानो छंद.

॥ शिखरणी छंद. ॥

मदाशा पूरोजी मन वचन काया शुचि करी ।
- तुमारी सेवाकुं अहनिशि करुं ध्यान धरके ॥
महाज्ञानी ध्यानी परमपददानी गुरु तुमे ।
सुपार्श्वचंद्रो दिनकर युतो मोद कुरुते ॥

— — —
दुहा.

जिनवरजीके चरण युग, बंदी लाय विवेक;
पार्श्वचंद्रगच्छपतितणा गुण, गाइशुं अनेक. १
सकल सिद्धिदायक सुधि, सुखकारक श्रीकार;
कलियुग मांहे कल्पतरु, भवभयभंजनहार. २
भरतक्षेत्र मांहे भलो, पुर हमीर अभिराम;
त्रैलोक्यशाह तिहां वसे, नारी विमलदे नाम. ३

- संवत् १५३७ पनर सेंटिसमें, उपना कुख अवतार;
 पूरण पून्ये पाइये, ज्यों मानव अवतार. ४
- शुभ तिथि वार नक्षत्र शुभ, सखरजोग श्रीकार;
 करण लग्न शुभ ग्रह करी, जन्म हुवो तिणवार. ५
- मात पिता मुख निरख कर, हरखित हुवा अपार;
 नाम दियो नीको निरख, पासचंद धरी प्यार. ६
- चंद्र जेम चढती कळा, वधे गुणे विधुमुख;
 नाम जपे नर नारि जे, दूर करे तसु दुःख. ७

वक्त.

साधुरतन पन्यास आव्या तिण अवसर वनह,
 निरखी बाळ स्तन शुद्ध मार्ग सुवचनह,
 प्रतिबोधि बहु प्रेम दीधी दीक्षा अती सारी,
 आगम शास्त्र अनेक तर्क व्याकरण चित्त धारी,
 नाटक छंद ज्योतिष निरुक्त काव्यशास्त्र कविये कहाँ,
 बुद्धिवळे जाण्या विविध जोग जुगर्तिस्थुं जिण लह्या. ८

प्रथम शिष्ये पासचंद्र पव्वो दुज्जो पभणीजे,
 शांति त्रीजो सुखकार साधु इह ओपम दीजे,

ज्ञानवंत गुणवंत साधुगुण शोभे सदाइ,
 पासचंद्र गुरु पेख संत मन होय सवाइ,
 शीलवंत मांहे सखर तपतेजे तनु दीपतो,
 क्षमा खडग कर संग्रीह मोहसुभट मद जीपतो.

९

एक दिवस क्षेत्रपाळ रात सुहिणामांहे आयो:
 कहे सुणि पासचंद्र देखी तोळें सुख पायो,
 घर आयो बहु लंघ हिवे जो थानक थप्पे,
 तो हुं थौ खुशियाल वलें तुं जापह जप्पे,
 कह्यो जेम कीधो तिमहि प्रातःकाळ ऊठी तरत,
 क्षेत्रपाळ प्रत्यक्ष हुवो ज्ञानवंत जाणी नमत.

१०

गुरु पूछी धर ज्ञान शुद्ध मारग सुविचारह,
 क्रियाकरण मन खंत शुद्ध मन आण उदारह,
 कीध क्रियाउद्धार पनर पेंसठा वरसे; १५६५,
 आगम अर्थ अनेक विविध कीधो बहु रसे,
 सुभटपुरे आवी सखर बहु श्रावक कीधा वली,
 ज्ञानवंत गुरुने नमे श्रावक सहु मननी रली.

११

राह छंद मोतीदाम जेवो.

- रुखीशुं वंदे बहुला राव, वलि नर नारी वधंते भाव;
पेख्यां मुख आनंद होत पंझर, नमुं पासचंदसूरींद सनूर. १२
- कळावंतमांहे सुकेली करंत, सदा गुण संत मुदा पभणंत;
दुखी जननां दुख करे सव दूर, नमुं. १३
- आगे जे मोटा हुवा अणगार, तिहांरी ओपम लीधी सार;
कर्म विकट करे चकचूर, नमुं. १४
- रतनह तीन लिये रुपिराय, दयावंत मांहे आवे दाय,
मदनह मन गमावे दूर, नमुं. १५
- तपे तप द्वादश भेद सदीव, पाळे खटकायतणा जे जीव;
शोभे तनु तेज सदा जिम सूर, नमुं. १६
- विकट तरक पूरण भेद, भणे नितु आप भणावे वैद;
वादि बहु वाद भांज्या जिण सूर, नमुं. १७
- वडा वडा पंडितमांहि विदीत; सहु कोय नमे शुभ चित्त;
भाखे इम लोक अहो गुरु पूर, नमुं. १८
- कवित्त.

इण अवसर आपाढ मास मनमान्यो आयो,

श्रावक कीध अरज पूज चोमासो ठायो,
 स्ली रंग उछरंग गीत, गुणीजन नित गावे,
 वसु खरचे वळी बहु पूजा देहरे करावे,
 आगळ वाण वखाणसुं श्रावक सौ हरखीत थ्या;
 पासचंद गुरु पेखनां, दुख दोह्म दूरे गया. १९

दुहा.

वर्पारुनु आवी वही, तिण अवसर जमीमांल्य;
 मेह खिच कीधी घणी, लोक चिंतातुर थाय. २०
 सरवर पाणी सुस गया, घोडे नीठा घास;

भूखे भाग्या लोक बहु, धन विन हुवा उदास. २१
 जतीयां मांहे केइ जती, चारित्र लीधो चंग;
 दोर शोर करता फिरे, कै पाळे धरी रंग. २२

मालदेव मनमें घणी, चित करे तिणवार;
 पूछ्या पंडित ज्योतिपी, वसु खरच सुविचार. २३
 मंत्र जाप वळी विविध परे, कीधा वळी इंदजाळ; २४

अवनीपति आरति करे, वरसे इंद किवार. २५
 पंडित सर्व मळी प्रगट, वात कहे सुण वीर;

प्रतापी पासचंद्रह समो, धरमांहे धर धीर. २५
 क्षेत्रपाल जिमकुं खडो, सेव करे कर जोड;
 सो सुप्रसन्न हुवां हुवे, मह महीमें दोड. २६

राह भुजगी छंद जेयो.

जनां मुखयी वात सुणी राव माले,
 लिया आपरा उमरान सर्व लारे;
 पूज्य वांदवां और्वोधी प्रेम मोटे,
 हुवा लोक साथे बहु कोड कोटे. २७

हाथी उपरां राव मालह हसंतो,
 वेठो लोक जे जे रव मुख उच्चरंतो;
 लुले आय सुंदरे पाय लागे,
 करे वीनती राव दर जोडी आगे. २८

सिधां साधकां मांहि तुं सूर दीपे,
 नहीं कोइ एहवो नर तुम्ह जीपे;
 प्रभु नाम लीयों जुटे पाप सारा,
 तुम नाम पीथूपधारा उदारा. २९

सुणो अर्ज एक माहरी स्वामी साची,
 मही मांदि नहीं मेह ए वात काची;
 जिण नगरमें स्वामी सरिसा बिराजे,
 तिहां मारि ने काळ ये दोय भाजे. ३०

सदानंदकारी नमें साधु मोटो,
 तरे धान पाणीतणो किसो तोटो;
 तिणे कारणे स्वामी वरसाव मेह,
 मही मांदि जुं माहरी रहे रेह. ३१

सुणी वात गुरु बोलिया मीठी वाणी,
 बडा राव राणामांहे भव्य प्राणी;
 सुणी रावजी मेहनी वात मोटो,
 वणावी कहांसुं हुवे इहां खोटी. ३२

जिके मांगी भीक्षा भरे पेट भारी,
 तिहां मेहनी वात लागे अकारी;
 खिंचे मुंछ दाढीतणा जेह केस,
 तिके मेह अणावे कहो कयुं नरेश. ३३

दुहा.

- माल कहे पूज्य सांभळो, तुमसम अवर न कोय;
 जोगीश्वर तुम जगतमें, मुज सन्मुख तुं जोय. ३४
- अवतारीक जीके खरा, जे करे पर उपकार;
 तिण कारण करुं वीनती, सूरीश्वर बहु वार. ३५
- गुरु वोल्या गहकी करी, सुण तुं माल नरींद;
 धर्म पसाये सुख हुस्ये, जास्ये लोकना दंद. ३६

छंद नाराच.

- सुणीय वाण मन्न आण राव माल रीज ए,
 हरंत कठ तुठ मठ झट्ट कार्य सिद्ध ए;
 कला विलास सविलास मुख ज्ञास दीप ए,
 सूरींद पासचंद्र संत सुद्ध बुद्ध वंदए. ३७
- तरंग गंग अंग चंग देह रंग निम्मलं,
 विसाल भाल भूप जाल आय पवलं नम्मे ए
 वदंत माल दिगपाल लाल टाल वंदीये. सुरींद. ३८
- उदार कारचित्त धार ज्ञानरंग दीप ए,
 विकट्ट कट्ट कर्म भट्ट झट्ट सर्व जीप ए;

बलिंद मद्द रहकीय हेलि लच्छि भंद ए,
 आगम्म सारचित्त धार भव्य जीव मोह ए
 संदेह जेह कीध छेह जीत फुनी लोह ए;
 विशाळ शीळ डील धरी जीत कामकंद ए,
 तत्व नंद वेप धार पट्टकाय पाल ए,
 सुमति पंच व्रत्त रत्त सत्व सत्य धार ए;
 भावन्न भाव धर्मताव तोडी कर्मफंद ए,
 अनेक मंत्र जंत्र तंत्र जाण जग मोह ए,
 सुदंत संत भेत भंत भाख मुख मोह ए;
 विघन्न चूर आश पूर कहें माल इंद ए,

दुहा.

अति आग्रह जाणी करी, कहें सूरि सुण रा
 वसुधामें वर्षा हुस्ये, मत चिंतातुर थाय.
 काम नहीं ए माहरो, तो पण करणौ एह;
 धर्म हेत साधे बहु, लब्धि प्रयुंजी जेह.
 गौतम विष्णुकुमार फुनि, वीर छद्मस्य जान

- लब्धि फोरवी कारणे, में पण करस्यां मान. ४५
 हरखित हुवो नरपति नमी, पहुंचतो निज घर जाम;
 जाप जप्यो इष्ट देवनो, शिष्य प्रत्ये कहे ताम. ४६
 गयणं गणमें वादळी, छे कांड तुं जोय;
 अर्धचंद्र सिरसीअ छे, शिष्य पयंपे सोय. ४७

छंद रामचंद्र.

- बहु जाप जपंतां ध्यान धरंतां गयणंगण वादल पसरे,
 मंडितहां घट्टा आइ उमट्टा छुट्टी छट्टा धरणी तले;
 दीसे उद्दामा सीज्या कामा धामं धामं हर्षभरं,
 पासचंद सूरिंदं नमे नरिंदं पूनिमचंदं सोभधरं. ४८
 गंगंगं गर्जित नादै तर्जित वर्जित माना वालपरं,
 झंझंझं झलकित चंचं चलकित पुलकितविद्युत्कर पसरं
 संसंसं सौकेआयो झौकेवाळक कूकेरमलभरं, पासचंद. ४९
 खंखंखं खलहलधरण पडे भलगयण लगेघर विणसंता;
 दंदागिड गिडदा दूद करंदा पथ्थर गुडंदा दीसंता,
 तहां वदेरे नितु नारी निकर सुशब्दआणी रिदे दर प्रेम
 भरं; पासचंद. ५०;

छंछा गिड गिडदा पाणी रुखदा ऊछाजा उपर पसरंता,
 परनाला पाणी वहे ऊधाणी वाण सुहाणी जनकंता;
 फुहारा छूटे तापहतूटे दुखवह घट्टे प्रीतिकरं, पासचंद. ५१
 वरसे घण मेहं नावे छेहं कीजे केहं लोक कहे,
 चूवें रंधाणी अन्न बहाणी जावे ताणी केम रहे;
 नारी बहु भीजेसोरह कीजे लीजे वस्त्रह पेमकरं, पासचंद. ५२

दुहा.

राव मालशुं वीनती, करे महाजन जाइ;
 राख राख स्वामी हवे, वरसें इंद सवाई.
 पदम सरोवरशुं चलयो, पाणी पृथ्वी उडार;
 शहेरमांदि अति जोरशुं, करे बिगाड अपार.
 करिणी ऊपर बैठे कर, आव्यो माल नरींद;
 वड उमरामां थट्टशुं, वंदणकुं सूरिंद;
 पय प्रणमी भूपति कहे, तुं साचो जोगीद;
 छनधारी छाजे सखर, हिवे राखो थे इंद.
 फुनी ममरण करतां थकां, वादला दिज विसराल;

- हुवो दर्पण सारीखो, गयणां गण तिणवार. ५७
 योजन बार लागें, इला, वर्षा हुइ अपार;
 खबर करी राय मालने, चर मेली लही सार. ५८
 जगमांहे जस विस्तरी, सूरितणो जन मुख;
 पय प्रणमें सहु तेहना, दूर कियो इग दुख. ५९
 दराहुकम दूरे कियो, मांडवगढ में मेल;
 पातशाह प्रतिबोधतां, जन थाये बहु जेर. ६०
 चित्रकूटमें चातर्या, कुमति लाग्या पाय;
 रीझायो राणा भणी, वास्तुक शास्त्र दिखाय. ६१

कवित्त.

राव माल एक दिन सूरीरे पाये लागो,
 अरज करो कर जोडि स्वामि मुज चिंता भागो;
 पातसाह हिव सूर आयो मो ऊपरि चलि,
 एकजे किस्यो उपाय वात दीसे सहु ढिल्लि;
 जोर साथ साहमो सबळ बारकोस लसकर पडे,
 कहो पूज तिण कारणेमुज सैन्या किण विध लडे. ६२

सुगुरु कहे सुण राव मकर मन चिंता कांड,
 सर्व हुस्ये कल्याण भाण सम तेज सवाइ;
 बंदिवान सव छोडी विविध वळ पूज रचावो,
 शत्रूकार सखर जीव वंध दूर करावो,
 कहि वात कीधी तुरत सूरशाह परामव थयो,
 दोल नगारा वागीया माल घरे मंगळ भयो. ६३

दिन प्रति उगते सूर सवे दरसणकुं आवे,
 अति हरखे सूरींद प्रेमशु तास बुलावे;
 देश गाम पुर पट्टण शोम सघले महिमांहे;
 श्रावक लोक अनेक जास वंदेवा जाए,
 सूरतिवंत मोटो भरद, सकळ लोक मुख उच्चरे,
 धन्य दिवस धन्य सा घडी एह सुगुरु वंदां जरे. ६४
 सुभटपुरे श्रावकां किया नागोर नगर फुनी,
 विकानेर मालवे वळी मेढते शहेर भनी;
 रतनपुरी मेवाडे वळी कृष्णदुर्ग बखाणुं;
 मालपुरे संग्राम शहेर. अर्जुनपुर जाणुं,

योगिनी दक्षिण जालंधर राजनगर खंभायते,
श्रावक प्रतिबोध्या बहु जेणे जिनवरने मत्ते. ६५

सोळसें संवत अधिक फुनी बारह १६१२ वखाणुं,
मगशिर शुदनी त्रीज जोधपुरमांहे जाणुं,

स्वर्गलोक मझार गए सुरींद मेरुपति,
सेवे जे नर नारी दिये सुख बहुली संपति,
समरचंद पाटे सखर प्रतप्या तेजे दिनमणी,
श्रावक प्रह उठी नमे तिण घर रंग वधामणी. ६६

रायचंद वडि रीत चित्त धरी पाटे थापे,
शीळवंत शिर मुकट कुमति मारग उत्थापे;
विमळचंद विधु वदन सौख दे संघ सदाइ,
पाटे श्री जयचंद्रसूरि सम तेज सवाइ;
ज्ञानवंत गुरु गुणनिलो क्रियावंत कवियण कहे,
भक्तिवंत जे नर भजे दोलति ते हेले लहे. ६७

निसाणी.

जयचंद्रसूरि गुण गाइशुं आणी बहु भक्ति,
सुखकारी सिद्धवंत दीपे शिर रत्ति;

जन मोटा दे मान बडा भूमिपत्ति,
 जोग जुगतिर्युं जे वहे वंदे बहु जत्ति;
 सुरतिमांहे शिखर जाणे रति पत्ति,
 क्रिया सखर विधस्युं करे दोष टाळ रत्ति;
 वंदे श्री जिनदेव जै करी एकह चित्ति,
 कर्म कठिन जड तोडवा ऊठ्या बहु क्रीत्ति,
 करे विविध तप आकरा वसी तिनह गुंत्ति,
 विकानेर मांहे वसे शाह जेत्तो सत्ति;
 जेतलदेव सुभार्या जयो शुभ मत्ति,
 शीळवंत मांहे शिरे शोमे गच्छपत्ति;
 ज्ञानी गुरु गाजे गुहिर जन बोले वत्ति,
 काम क्रोध लोभ मोहकी जिण मेली तत्ति;
 चंद जेम दीपे कळा चढती दीपत्ती,
 सिद्धवंत मांहे शिरे शिर सोहे छत्ती;
 पदमचंद पाटे थप्या थिर राखण थित्ति,
 सोलेमें निवाणुए श्रावक करी बहु भत्ति.
 स्वर्ग लोक पहुंचता सुखे करे जनम पवित्ति. ६८

(२३३)

(दुहा.)

पदमचंद मुख पदमसम, सोहे सूरतवंत,	
वैराग्ये संजम ग्रहो, आणी मन अति खंत.	६९
घण जिम वाणी गाजती, सोहे जास विसाल;	
मोह्या नर नारी निरुर, रवि जिम दीपे भाल.	७०
पाट आपणे थापीया, श्री सुनिचंद्र सुरींद;	
चंद्र जिसि चडती कळा, वंदे नरना वृंद.	७१
तसु पाटे गुरु थापीया, नेमिचंद्र सुरींद;	
वर्तमान विचरे मही, जाणे सवजनवृंद.	७२
संवत सतरसें वरस, वीते वरम वयाल;	
मागशिर सुदतीजे रव्यो, छंद एहसु विठाल.	७३
श्री जयचंद्र सुरीदना, शीष्य वाचक हिरचंद;	
तसु शिष्य जगचन्द्र इम कहे, श्री गुरुना गुणवृंद.	७४
सुणे भणे जे दिन प्रते, श्री गुरुना गुण जेह;	
मन वंछित मुख बहु लहे, जगमांहे जन तेह.	७५

इति श्री पार्श्वचंद्र सूरीश्वरनो छंद समाप्त.

चैत्यवंदनम्. “ त्रोटक-छंदः ”

- प्रतिरोधक मल्लिश्री शांति सदा, नमि राशि लहो सुभ मेघमुद्रा;
 अजिन मधु कुंघु जिनेश्वरनी, वृषभं लहो राशि जिनद्वयनी. १
- अभिनंदन शंभवनी मिथुने, कहि कर्कसु धर्मनी राशि गुने;
 सुमति शुभ सिंह सगानविभू, महावीर मुनेमजी पद्ममधु. २
- जिन ए व्रगनी कहि कन्यकपा, तुळ राशि सुवारस पार्श्व यपा;
 जिन अष्टम वृश्चिक राशि भली, मुनिधि अह शीतल नाथ वजी. ३.
- प्रथमेश्वर ए जिन त्रैलोक्य, धनराशि कहि मुगवंत भगी;
 मुनिमुनत श्रेयमुपंत ननुं, मकरे लही राशि जिनं मगमुं ४.
- वधु पूज्यनी राशि मृगशिरा भली, अरनाथ अनंत मुनिमठ मजी;
 सुभमीनतगी मधुराशि रही, चउवीश जिनेश्वर श्रेय लही. ५.

॥ श्री चतुर्विंशति जिन स्तुति. ॥ वसंततिलका छंदः॥

- श्री तीर्थराज विमलाचक्र नित्यवंदो,
 देखी सदा नगनधी ज्यम पूर्णवंदो;
 पूजे गळी सुरारो नरनाथ जेने,
 धोरी सदा चरणलंछनमाहि तेने. १.
- श्रेयांताणा घर रिपे रसइयु लीघो,
 भोक्ताग्रही निज प्रपोन मुपात्र कीघो;
 मातात्ते रिनयभाष भरी प्रभूष,

- અર્પ્ય અહો પરમ કેવલ શ્રી વિભૂષ ૨.
 દેવાધિદેવ ગજલંઠન ચંદ્રકાન્તિ,
 સંસાર સાગરતળી હરનાર ભ્રાન્તિ;
 ણાઃ જિનેશ્વરતંગા યુગપદ પૂગો,
 ટીઠો નહિ જગતમાં તુમ તુલ્ય દૂગો. ૩.
 જન્મ્યાતળી નયરી ઉત્તમ જે અયોધ્યા,
 વ્રાતા નરેશ પ્રમુના જીત શત્રુ યોદ્ધા;
 દેટીપ્યમાન જનની વિજયાસ્થિકારી,
 સેવો સદા અજીત નાય હમંગકારી. ૪.
 વાઘે ન કેશ શિરમાં નત્વરોમ વ્યાધિ,
 પ્રશ્વેદ ગાત્ર નહિ લેશ સદા સમાધિ;
 છે માંસ શોણિત અહો અતિ શ્વેતકારી,
 હે સ્વામિ સંભવસુ સંપદ ગાત્રતારી. ૫.
 છે શ્વાસ અંબુજ મુગંધ સદા પ્રમાણે,
 આહારને તુમ નિહાર ન કોઈ જાણે;
 એ ચાર છે અતિશયો પ્રમુ જન્મ સાયે,
 વંદું હમેશ અભિનંદન જોડી દાયે. ૬.
 ભૂમંડલે વિહરતા જિનરાજ જ્યારે,
 કાંટા અધોમુલ્ક થઈ રજશુદ્ધ ત્યારે;
 તે નરુ જોજન મુઠી ડુમ્પા ડુદી,

एवा नहुं मुमति नाथ सदा सुबुद्धि. ७

दृष्टि करे सुरवरो अतिमुश्मधारी,
जानु ममाण विरचे लुप्तमो श्रीकारी;
शब्दो मनोहर सुणी शुभ श्रोत्रमाहि,
श्री पद्मनाथ मधुने मणमुं उडाहि. ८.

सेवा करे युगल यक्ष मुहंकारोने,
विजे धरी करविषे शुभ चाम्मरोने;
वाणी सुणे सरस जोयण एक सारी,
चंदु सुपार्श्व पुरुषोत्तम प्रीतिकारी ९.

जलपे जिनेंद्र मुख मागधि अर्धभाषा,
देवो नरो निरिगणो समजे स्वभाषा;
आर्यो अनार्य सचला जन ज्ञान्ति पामे,
चंद्रमधु चरण लंठन चंद्रनामे १०.

वैरि विरोध सत्रय जन त्यां विसारे,
मिथ्यात्विभो विनयी वाक्य मुखे छचारे;
मादी कदि अपिनयी यह वाद मांडे,
देखी जिनैरा गुनिधि जन गर्व छांडे. ११.

जे देशमां विचरता निनराज ज्यारे,

भीतो भयंकर नहि लवलेश त्वारे;

ईती उपद्रव दुकाळ ते दूर भाजे,
नित्ये करुं नमन शीतळ नाथ आज्ञे. १२.

छाया करे तर अशोक सदैव सारी,
वृक्षो सुगंध शुभ शीतळ श्रेयकारी;
पचीझ जोयण लगे नहि आधिच्याधी,
श्रेयांस नाथ तुम सेवनथी समाधि. १३.

स्वप्नो चतुर्दश लहे जिनराज माता,
मातंगने वृषभ सिंह सु लक्ष्मीदाता;
निर्धूम अग्नि शुभ छेवट देखी ने ते,
श्रीवासु पूज्य प्रभुता शुभ स्वप्नथी ते. १४.

जे प्रातिहार्य शुभ आढ अशोक वृक्षे,
वृष्टि करे कुसुमथी मुरनाद दक्षे;

वे चाम्परो शुभ सुखासन भास्करो ते,
छे छत्र हे विमल नाथ सुदुंदुभी ते. १५.

संस्थानछे सम सदा चतुरस्र तारुं,
संवेण वज्र रुचभादि दीपावतारुं;
अज्ञान क्रोध मद मोह ह्यां तमोए,

एवा अनंत प्रभुने नमीए अमोए. १६.

जे कर्म बैरी अमने बहु पीडनारा,

ते कर्मयी प्रभु तमेज मुकावनारा;

संसार सागरयही तमे तारनारा,

श्री धर्मनाथ पदगाधन आपनारा १७.

श्री विश्वसेन नृप नंदन दीव्यकान्ति,

माना मुभव्य अचिरा तस पुन शान्ति;

श्रीमेघना भव त्रिषे तुर एक आवी,

पारेव सिंचनकरुं स्वल्पा वनागे. १८.

पारेवने अमय जीवीत दान आप्युं,

- रत्नो चतुर्दशनिधान उमंगकारी,
 यत्रीस बद्ध नित नाटक थाय भागी;
 पद्माननी सहस्र चोगठ अंगनाओ,
 तेची तजी अरजिनेश्वर संपदाओ. २२.
- नित्ये करे कवल क्षेपन कंठ सुधी,
 पद्म मित्रने तरण काज निपाइ बुद्धि;
 उद्यान मोहन रुद्धे रची हेम मूर्ति,
 मल्लिजिनेश पडिमा उपकार कर्त्ति. २३.
- निस्संगदान्त भगवंत अनंत ज्ञानी,
 विश्वोपकार कल्लगानिधि आत्मध्यानी;
 पंचेंद्रियो वश करी हणी कर्म आठे,
 बंदो जिनेंद्र मुनिमुत्रत तेह माटे. २४.
- इंद्रो सुरो नरवरो मठी सर्व संगे,
 जन्माभिषेक समये अति भक्ति रंगे;
 विद्या धरी सुरवरी शुभ शब्द रागे,
 संगीत नाटक करे नमिनाथ आगे. २५.
- राजेगनी गुगरीती सती सौम्यकारी,
 तेने तमे तपजी धया महा ब्रह्मचारी;
 पूर्ण भवे नय लागे तुम स्नेहधारी,
 हे नेमिनाथ भगवत पगोपकारी. २६.
- सन्मोत झैल शिखरे प्रभु पार्श्व सोहे,

- शंखेश्वरा अमीश्वरा कलिकुण्ड मोहे;
 श्री अश्वसेन कुण्डीपक मातु वामा,
 नित्ये अर्चित्य महिमा प्रभु पार्श्वनामा. २७.
- सिद्धार्थ राय प्रिसला सुत नित्य वंदो,
 आनंदरकारक सदा चरणारविंदो;
 जे शासनेश्वर तणो उपकार पायी,
 पूजुं प्रभु चरण श्री महावीर स्वामी. २८.
- श्वेतांवरी शुभ परंपर आग्र जेनी,
 संवेग जैन रसरंगित आत्म तेनी;
 शास्त्रोक्त शुद्ध उपदेशक मुख्य सूरि,
 श्री पार्श्वचंद्र गुरुराज प्रताप भूरि. २९.
- चंद्रार्थ सोमित विशाल कपालकाति,
 श्री हर्षचंद्रसूरि राज स्वभाव शान्ति;
 शिष्यो यया तस पदे सूरि हेमचन्द्रो,
 छे जेष्ठ भ्रात कुशलेंदु मुमुक्षुचन्द्रो. ३०.
- पट्टे परंपर गुणंघर उग्रभाजी,
 ऋषि परिग्रह महामद्र मोह त्यागी;
 ते विद्यमान विचरे गुणवंत आजे,
 श्री भ्रातृचंद्र गुण निर्मल सूरि राजे. ३१.
- विरयात श्री गुरु सदा हरचंद्र हेते,
 तेना प्रताप सुपसायथी शान्ति चित्ते;
 द्वात्रिंशिका स्तुति जिनेंद्र असदकाव्ये,
 भेयो वसन्त तिलका कृति शुद्ध भाव्ये. ३२.

(द्रुतविलासत-छंदः)

कलश-नयर वीरम गुर्जरमां भलो, अजित नाथ जिनालय निर्मलो;
शशि महर्षि निधि वसुधाशनि(१९७१)वदित्रयोदशी फाल्गुण मासनी. ३३.

(इतिश्री चतुर्विंशतिजिनद्वात्रिशिका स्तुतिः)

॥ सस्वति माताजीनी स्तुति (वसंत तिलका छंदः)

चंद्रानना धमळनेत्र महास्वरूपी, वीणाविनोद मधुर ध्वनि दीव्यरूपी;
शान्ति सदा शुभमति अति बुद्धिदाता, आपो ट्याकरी विशारद मुष्णमाता ?
काश्मीरदेश तुजवास मिलासकारी, वस्त्रोभङ्गं अतिशुशोभितशुभ्रधारी;
पद्मासनी विमळवाहन हंमराजे, जे पुस्तकाकरसुकोमलमां मिराजे. १
गातां गुणो तुमतणा नहि पार आवे, वाचाविना जन कहो क्यम बोल फावे;
माता अगाध गुण पूर्ण भर्या तमोमां, शक्ति नहि किमपि लेश अरे अमोमां;
जे घालको वचन अक्षपणे मरुशे, मातापिता मन विषे अति हर्ष याशे;
ते तुल्यजो मुजविषे तुम प्रेम आणो, तो शिघ्रसेवक विषे प्रभुता पीडाणो. ४
दे दिव्यमान वरदाइ कृपा कराने, आपो अमोमति निरंतर धी धरीने;
विद्याविनोद कविता करवा सुरंगे, कल्याणने अहनिशे चडता समंगे. ५ इति

बली कंठरु तीक्ष्ण रे अधोमुख थाय सहि,

मृगंधिक पुष्पजरे जानु ममाण लहि.

जग. ५

युग यक्ष समिपे रे चामर हस्त ग्रही,

प्रभुजीनी वाणी रे जोयण गामी कही;

अर्ध मागधी भापा रे परंपे श्रीमुखधी,

सुरनर तिरि समजे रे करे स्थिरता मुखधी.

जग. ६

कटि आर्य अनारज रे सुणे एक चित्त करी,

द्वेष इपां निवारे रे बैर विरोध हरी;

परतिरि ही आवी रे कटि अभिमान धरे,

थइ सरल स्वभावी रे चित्त समाधि करे.

जग. ७

पंचविंशति जोयण रे अतिशय पूज्यतणा,

इति भीती उपद्रव रे दळे दुःख दूर घगा;

प्रभुणा गुण पठतां रे सिद्धि समृद्धि मळे,

चौत्रीश अतिशय रे गुणतां पाप दळे.

जग. ८

एम मूळधी चारग रे एकादश कर्मसये,

- एक उणह विंशती रे करे सुर भक्ति मये;

सर्वे मळी चौत्रीश रे अतिशय एह कथा,

दिन रात्र सुणतां रे नित्य कल्याण लया.

जग. ९

अजीतजिन स्तवन.

(विमला नव करदो उचाट के बेला आवथुंरे-ए राग.)

श्री अजीत जिनेश्वर चंदो भविजन भावथुंरे, भविजन
निरखी नयणे श्रीजिनराज सदा गुण गावथुंरे सदागुण.
जीतशत्रु नृप नंदनभारी, विजया माता छो मनोहारी;
गजलेउन चरणे प्रभुधारी, करजो कृपानिधि तुम शरणे
प्रभु आवथुंरे. श्री अजीत. १

दोष अटार रहित छो प्रभुजी, रागद्वेष जीत्याओ जिनजी;
कनक उपलमां सरखी मरजी, नहि तुम सरिखा दीठा
दीव्य प्रभावथुंरे. श्री अजीत. २

माघ सुदी अष्टमो दिन स्वामी, जनम अयोध्या नयरी पामी;
विजय विमानधी अंतरजामी, स्वामी नहि इक्ष्वाकु वंशी
स्वामी वधावथुंरे. श्री अजीत. ३

सार्ध चार शत धनुष वीराजे, देहमान प्रभुजीतुं राजे;
कनक वर्ण देखी दुःख भाजे, लखयोतेर प्रभुजी पूरव आयुसुंरे.
श्री अजीत. ४

राग रहित रागीने तारो, भवोदधियो मुज पार उतारो;
शरण ग्रहाने स्वामी उगारो, तुम विण नहि कदि अवरने
ध्यावथुंरे. श्री अजीत, ५

भवभय भंजन तुं भगवंता, जय जगन्नाता छो गुणवंता;
सिद्ध स्वरूपी छो जयवंता, तजी मोह कपट करी दूर
कल्याण कहावथुंरे. श्री अजीत, ६

श्री केशरीयाजीनुं स्तवन.

मेमे प्रणभुं महसमेरे, ग्रामजीयो मुज मनरमेरे श्री केशरीयो लाल;
 आठ महाभय टालगोरे, आलगो सिद्धि दयाल हो जिनजी. १
 तुम शरणे हुं आनीयोरे, दरिजन प्रभुनो पावीयोरे, भारीयो भावस्वरूप;
 धुलेवानुनदेखरे, आपओ भूपना भूप हो जिनजी. तुम शरणे ० आंकणी. २
 तुम आगठ प्रभु शुं रुंदुरे, जागग जिन माफी चहुंरे, कर्म कर्मांरे अनंत;
 निद्रा गुग्गिन देवके रे, द्वेप धर्यो मति मंद हो जिनजी. तुम. ३
 जीउदया सत्य नवि धर्युर. पापे निजआत्म धर्युरे, चोरी मैयुन घारी;
 परित्रह रानीभोजनेरे, पसरती मनी न नीरारी हो जिनजी. तुम शरणे. ४
 मंजम भावना नवी रहीरे, आसा दासी मन रहीरे, मेव्या पाप अढार;
 हेय ज्ञेय उपादेनोरे, जाण्यो नवी ते सार हो जिनजी. तुम शरणे. ५
 करुणानिनि करुणा करोरे, भरोभवनी चिंता हरोरे, साविटायिक देव;
 चोखठ फागुण मामनीरे, वदी अष्टमी रुती सेव हो जिनजी. तुम. ६
 सुविहितक्रियानो धगीरे, भगटयो जैनमां दिनगगिरे, श्री पार्थ चंद्र मुरीन्द्र;
 श्री भ्रातृचन्द्रमूरि तारजोरे, भणे मुनि सागरचंद्र हो जिनजी. तुम. ७

॥ चोत्रीश अतिशयनुं स्तवन ॥

(मनमंदिर आवोरे कहुं एक वातडली-ए देशी.)

जगनायक जिनजीरे अतिशय आपतणा,

समवायांग सूत्रे भांग्या भेद घणा;

नख केश न वाघेरे नही मळ रोग कदा,

सुरभि पय सरीखोरे जोशीत श्वेत सदा.

जग, १

जस श्वास सुगंधीरे पसरें पत्रकळी,

विधि आहार निहारे रे नही कोइ जाणे बली;

जिन जन्मयी सायेरे अतिशय चार कळा,

गीतारय पासेरे सुगी श्रवणे सहळा

जग. २

धरम ध्वज चक्रनरे दीपे देदीप्य रवी

छत्रत्रय गगनेरे वीराज कामगवी;

स्वेतचामर शोभेरे शशी राम सुंदरता,

पायपीठ सुवासनरे आगळ जड ठरता.

ध्वज दंड प्रचंडेरे जोयण सहस्रतणो,

मोहमल्ल ते देखीरे भाजे दूर घगो;

कल्पवृक्षनी छाया रे मधु शीर नित्य ग

मभा मंडल पाडळ रे पूर्ण मभास लादे,

भूमंडल जोयणरे वायुयी शुद्ध फादे,

जल सूक्ष्म वरसे रे रजोतण दूर फादे,

(२४६)

प्रस्तावना संबंधी शुद्धिपत्र.

पृष्ठ	अशुद्ध.	शुद्ध.	लिटि.
१०	रपिः	रपि	१५
११	अंघ	अंत	१२
१२	अत्मि	अभि	४
१३	जेमोने	जेमोरी	१०
१३	जेफोने	जेफोरी	१५
१५	न	ना	१५
१६	गणोत	मुणोत	५
१६	सालव	मालव	१०
१६	तेआ	तेओ	१०
१९	धित	धीत	५
१९	नीत	दीत	९
१९	येन	येन	२१
२५	रु	रु	९
१६	श्रुत्वा	श्रुत्वा	१४
२७	नस्त	नस्ते	१६
२८	रु	रु	६
३१	सव्ये	सव्ये	१४
३५	०॥	श्रीपार्श्वचन्द्रे इममंयवीय.	

ગ્રન્થ સંવંધી શુદ્ધિપત્ર.

પૃષ્ઠ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.	લિટિ.
૧	સદ	સદ્	૨
૧	કાદય	કાદય	૫
૩	જતમ	જનમ	૧૬
૬	સપ્તા	સપ્ત	૧૯

આ પુસ્તક ઉપયોગવાલા સજ્જનભાઈયો લઈ શકે તે હેતુથી
 ધાની ફક્ત એક આનો કીમત ટપાલ સર્ચ જુદુ એ પ્રમાણે રાખવામાં
 આવેલ છે અને જે ઉપજ આવશે તે ગુરુસ્થાન ખાતે. બાપરવામાં
 આવશે. જેમ વને તેમ પુસ્તકની અશાતના ટાલવી એવી વાચકવૃંદ
 પ્રતે નમ્ર વિનંતિ છે.

લી. મં-લ.

श्री पार्श्वचन्द्र सूरिवरस्तुतिः—
अंतिम मंगलम्.

शार्दूल विक्रीडितं—वृत्तम्

श्रीमन्नागपुरीय विश्रुततपा—
गच्छच्छवावीदधो

येऽङ्गाङ्गाहशरद्यवाप्तसकला—
हृद्वाक्य सद्युक्तयः ॥

येपामात्यक्यैव संप्रति जग—
त्याख्यायते सद्गण—

स्तावत्ते भुवि सूरयः समभवन्
श्रीपार्श्वचन्द्राह्वयाः ॥ १ ॥

इति श्री पार्श्वचन्द्र सूरेश्वर चरित्रं समाप्तम् ॥

शान्ति ३ सर्वसुराय भवतु